

MGA PROPETA UG PROPETISMO

Ibutang ko ang akong mga pulong sa iyang baba ug iyang isulti ang tanan nga akong gisugo (Dt 18:10-18).

Ang papel sa mga propeta dili ang pagtagna sa umaabot nga hitabo kondili, ang pagpadayag sa kabubut-on sa Diyos. Sa Deuteronomio gitandi kining duha ka panabot sa propetismo. Sa mga pagano “dinhay mga tawo nga nagpraktis og madyik, nangonsulta sa mga bitoon ug sa mga espiritu sa patay.” Wala moangay ang Diyos ini busa, iyang gipadala sa katawhan ang mga propeta aron ilang ipadayag “ang iyang mga pulong.” Ang mga tawo buot masayod sa umaabot nga mga hitabo aron ila ning kontrolahon. Dili kaayo sila interesado nga masayod sa pulong sa Diyos ug magpuyo sa kamatuoran. Apan ang mga propeta mipadayag, una sa tanan, sa pulong sa Diyos. Ikaduha na lang, ang umaabot nga hitabo nga makalig-on sa ilang misyon.

Lainlaing klase sa propeta

Nagsulti ang Diyos kaniadto sa atong katigulangan pinaagi sa mga propeta ug sa nagkalinlaing paagi (Heb 1:1).

Dunay duha ka klase ang mga propeta:

May isigkapropeta nga kabos, apan relihiyosong mga tawo, batid sa pipila ka madasigong pagpadayag sa espirituwal nga gahom inubanan og mga awit, sayaw, pagkawala sa panimuot ug panagna. Dili sila managlahi sa mga propeta sa unang mga relihiyon. Apan dinhay uban nga makasulti sama ni Amos: *Dili ko propeta o ila ba hinuon amigo (Am 7:14)* ug miingon ang Diyos: *Sa wala ka pa matawo napilian na tikaw ug gihimong propeta...* (Jer 1:1).

Bisan mahimo sa Diyos ang paghatag og kasayoran sa umaabot nga hitabo ug gani pagpadayag og mga pulong nga propetiko sa mga tawong takos ug dili takos nga nahimong mga instrumento lang, wala ni niya buhata sa bantogang mga propeta. Si Elias, Isaias, Oseas ug Jeremias nakaagi og lawom nga kasinatian sa Diyos nga miangkon sa ilang kagawasan. Giunsa pagpuno sa Espiritu ang mismong Pulong, mao sab ni ang gihimo sa mga propeta nga mipahayag sa pulong kay sila naduaw ug nagbag-o sa susamang Espiritu sa Diyos. Dili sila mga instrumento, apan mga tawo sa Diyos. Ilang gisulihan ang kaisugan unsay hukom sa Diyos sa tinagsa ug katilingbanong kinabuhi, ug asa dad-a sa Diyos ang kalibotan.

Ang Makasaysayong kalamboan sa propetismo sa Israel

Isip propeta, talagsaon si Moises, kay pinaagi niya gihatag sa Diyos ang mga sukaranan sa biblikanhong pagpadayag. Apan angay natong hinumdoman nga ang kasaysayan (ug mga sugilanon) ni Moises nga makita sa Biblia gisulat sa mga propeta ug mga pari sa Israel human molabay ang mga siglo. Ug ilang gilambigit kang Moises ang kasinatian, ang pinulongang relihiyoso ug ang mga buhat sa bantogang mga propeta.

Ang tibuok Daang Testamento mipadayag sa Diyosnong pagpanudlo ug sa inanyang paglambo sa pagtoong Judio. Sa panahon sa mga Maghuhukom ug ni Samuel mibutho ang mga grupo sa “isigkapropeta”. Unya, diha ni Samuel ug Natan misugod ang laing klase ug mas seryosong propetismo. Diha ni Elias makita ang unang hingpit nga modelo sa biblikanhong propetismo diin ang Diyos mitawag ug ang propeta mitugyan sa tibuok kaugalingon ngadto sa Espiritu sa Diyos. Unya, migawas ang mga bantogang “manunulat nga mga propeta”: Oseas, Isaias, Jeremias... Halos silang tanan nagpuyo ug naglihok sa gingharian sa Juda, diin ang mga tawo nakaabot og mas taas nga ang-ang sa relihiyosong kahamtongan.

...nawad-an mig hari, manulonda o pangulo (Dn 3:38).

Milungtad ang panahon sa mga propeta hangtod sa pag-uli sa mga nabihag kanus-ang mga propeta wala na makita ni giila isip mga propeta sa katilingbang Judio. Unya,

sulod sa upat ka siglo ang pulong sa Diyos, nga napahayag ug nasulat na, mahimong kabahin ug hubaron diha sa katilingbang Judio. Dayon, moabot si Jesus.

Ang mga propeta sa Israel migula nga mga tawong naghupot og talagsaong abilidad. Dalayegon ang ilang pagtoo ug taas ang ang-ang sa kalamboan sa ilang pagkatawo. Dili tingali layo sa atong gihisgotan kon atong ipadayag nga ining bantogang siglo sa biblikanhong propetismo, ang ikaunom nga siglo B.C., migawas sab ang ubang pangulo sa dagkong relihiyon: si Confucius sa Tsina, si Buddha sa India (ug ang manunulat sab sa Baghavad-Gita), Zarathustra sa Iran, ug sa Grecia, ang nagsugod sa pilosopiya sa Europa.

Propetismo ug ang relihiyosong katilingban

Kon kining mga tmailhan o katingalahang mga butang mahitabo unya, pahimuslan... ayaw siya patalinghogi (Dt 13:3-4).

Walay propeta nga labaw sa relihiyosong katilingban. Tanan sila angayng ilhon sa katawhan sa Diyos ug sa kadagkoan sa relihiyon; bisan pa kon sa unang higayon, samtang buhi pa sila, gisupak sila sa kadagkoan ug sa usa ka bahin ini. Angay natong hinumdoman nga ang Biblia wala kanunay maghatag sa mga pulong sa mga propeta sumala sa ilang gisulti, apan gihan-ay ug gihikay na ni sa katilingban: anang paagiha lang nahimo silang hingpit nga Pulong sa Diyos.

Ang panahon sa himaya ug kauswagan alang sa Israel mubo ra. Ang Gingharian ni David nga mao ang Gingharian sa Diyos alang sa mga anak sa Israel, nahimong gamayng nasod nga walay kalainan sa ubang gagmayng nasod nga naningkamot nga mabuhi taliwala sa mga gamhanan nga silingang nasod. Ang mga Israelita mitoo sa ilang misyon samtang maayo pa ang ilang pagkabutang. Apan kon klaro na gani nga dili na sila makadominar sa ubang tawo ug magpabilin ang ilang pinalabi nga kahimtang, ang mga Israelita mawala sa ilang pagkapinili ug magsugod pagpuyo sama sa uban.

Ang Israel nasayod nga si Yahweh, ang ilang Ginoo mao ang “Ginoo sa mga ginoo” tungod sa ilang mga libro, ug tungod sa mga Israelita nga moadto sa Jerusalem aron paghalad og mga sakripisyo ug pagsunod sa kustombreng relihiyoso sa ilang katigulangan. Apan, sama nga sudyaan sila ni Isaias, kining tanan walay kalainan sa mga balaod sa tawo, usa ka relihiyon nga nakat-onan ug wala maggikan sa kasingkasing. Daghan ang manabong sa mga prosesyon, gamhanan ang kaparian, apan luyo ining pasundayag, walay kinabuhi; ug sa gamay lang nga pagtukmod, ang opisyal nga relihiyon mabungkag.

Nahitabo ni kay ang mga tawo nagkinahanglan og “kasinatian” sa Ginoo aron makakab-ot sa tinuod nga pagtoo. Kon ang mga tawo kanunay lang mag-istorya ug magbalikbalik pagsugilon sa kasinatian sa ilang katigulangan, magkaluya ang ilang pagtoo. Niadtong panahona, tawo si Isaias nga nakapuyo sa maong kasinatian ug nakahimamat sa Buhing Diyos. Kining batan-on nga gikan sa hamiling banay “nakakita ni Yahweh” (kapitulo 6), ug wala na siya mohunong paghisgot sa ngalan sa Ginoo nga buhi diha sa Israel, bisag wala siya ilha sa Israel.

Unsay atong makita sa mosunod nga mga balak?

– “Mga lanog sa mga adlaw sa Kahingawa”.

Ang Juda, gamay kaayo ug nataliwad-an sa duha ka dagkong nasod – ang Asur (Asiria) ug ang Ehipto. Ang mga politiko naglibog unsa sa duha ang ilang tugtan pagdominar nila. Si Isaias mitubag: “Unaha pagpangita ang Gingharian sa Diyos ug paningkamot nga nagmakiangayon mo sa usag usa. Ug ang Diyos maghimo ninyo nga labawng lig-on kay sa mga gamhanan.”

– “Usa ka malahutayong pakigbisog aron pagpukaw sa pagtoo sa katawhan nga gihikawan sa panglantaw.”

Ang mga butang nga makita sa gawas sa usa ka relihiyon daghan kaayo, apan dyotay ra ang diwa sa responsabilidad, wala kaayoy gugma sa Diyos, ug dyotay ang pagtagad sa pagbuhat sa Iyang kabubut-on. Si Isaias mousab sa pag-ingon: “Too mo Niya, Siya

balaan. Siya ang Bato, ang labing gamhanan sa kalibotan nga gitago sa Jerusalem, ug kon dili mo mahimong lig-on pinaagi sa pagsalig Niya, Iya mong pokanon.”

– “Ang mga saad sa Diyos ngadto sa mga kaliwat ni David.”

Apan, bisan kon ang mga hari maayo sama ni Ezequias, o daotan sama ni Ahaz, sila yano lang nga mga tawo nga angay saligan sa dagkong saad. Sa panahon sa kangitngit, si Isaias nagpahayag nga ang Diyos nagpili sa Jerusalem ug ni David nga hari. Gikan sa linya ni David, si Cristo, ang hari sa Kalinaw, mahimugso.

Pipila ka Kasayoran bahin sa panahon ni Isaias

Sugod sa tuig 740, ang amihanang nasod sa Asur miuswag pag-ayo ug nagsugod sa pagpamuntog. Ang tanang katawhan sa Tungatungang Silangan nangahadlok ug misulay pagsupak, uban sa pagdasig sa Ehipto, laing gamhanang nasod. Unya, si Ahaz, ang hari sa Jerusalem, nanawag sa tabang sa mga sundalo sa Asiria, bisan pa sa pahimangno ni Isaias. Ang mga Asiryano miguba sa Israel ug sa Aram, ug nanamastamas sa yuta sa Juda.

Sa mga tuig 701-691, si Senaquerib, ang hari sa Asiria, miulipon sa Juda. Si Hari Ezequias, dinasig ni Isaias, mibatok sa kaaway, ug nahitabo ang nainila nga milagrosong kalingkawasan sa Jerusalem.

Ang Libro ni Isaias

Ang basahon ni Isaias ug sa iyang mga sumusunod (tan-awa ang mosunod nga parapo) mao ang labing importanti sa tanang libro sa mga propeta. Mao ni ang kanunayng hinumdoman ug isaysay ni Jesus ug sa iyang mga apostol.

Ang mga pulong ni Isaias makita sa kapitulo 1-39 sa libro nga nagdala sa iyang ngalan. Ang ikaduhang bahin sa libro, ang kapitulo 40-66, nagtipon sa mga pulong sa ubang propeta nga ulahing nasulat – mga 100 ug tunga katuig ang milabay.

Batok sa mga tawong wala maghunahuna

1 • ¹ Ang panan-awon ni Isaias, anak ni Amos, bahin sa Juda ug Jerusalem sa panahon ni Uzias, Yotam, Ahaz ug Ezequias.

² Paminaw, O kalangitan!

Pamati, O kalibotan! Kay si Yahweh nag-ingon:

“Nag-amuma ug nagpadako kog mga bata,

apan misukol sila nako.

³ Ang baka nakaila sa iyang agalon ug ang asno sa pasongan sa iyang agalon.

Apan ang Israel wala makaila nako; ang akong katawhan wala makasabot nako.”

⁴ Nasod sa kasal-anan, mga tawong nagbaguod sa kadaotan, makasasalang kaliwat, daotang kabataan!

Mitalikod sila ni Yahweh

ug ilang gitamay ang Balaan sa Israel.

⁵ Kinahanglan bang pukpokon tamo kanunay?

Mosamot lang ang inyong pagsukol.

Ang inyong ulo masakiton. Ang kasingkasing may balatian.

⁶ Gikan sa inyong lalalapa hangtod sa inyong alimpulos – mga samad ug garas, mga hubag; hugaw ug wala taboni; wala maalim sa mga haplas.

⁷ Ang inyong nasod naawaaw.

Naugdaw sa kalayo ang inyong mga syudad.

Gipanamastamasan ug giukadyang ang inyong yuta,

nangadaot samtang kamo nagtan-aw,

sa paghugpa sa dakong panon sa mga langyaw.

⁸ Nahimong biniyaan ang anak nga babaye ni Sion

sama sa payag sa parasan,

sa balungbalong sa tamnanan og melon,

lungsod nga gialihan.

⁹ Kon wala pa magbilin si Yahweh nga Labing Gamhanan

og gamayng salin, nahisama na unta ta sa Sodoma;

pareho sa Gomorra.

¹⁰ Dungga ang pasidaan ni Yahweh, mga nagdumala sa Sodoma.

Paminawa ang pulong sa Diyos, mga tawo sa Gomorra.

• **1.1** Ang bersikulo 1 nagpasiuna sa mga panagna sa unang 12 ka kapitulo. Makita ang mga mensahe nga gisangyaw sa lainlaing okasyon, sulod sa taas nga panahon, apan wala mahan-ay sumala sa panahon nga sila nasugilon.

Nag-amuma ug nagpadako kog mga bata, apan misukol sila nako. Kasagaran naghunahuna ta nga ang Diyos nagpaabot sa angay niya, apan dili ni mao: Si Yahweh Amahan, biniyaan nga Amahan. Gibati niya ang kasakit diha sa iyang gugma, dili tungod sa sala kondili, sa iyang mga anak nga nagbinuang ug walay responsabilidad – *ang akong katawhan wala makasabot.*

Daotan nga kabataan. Angay lang nga maminaw ang mga tawo sa sakit nga mga pulong sa mga propeta, kay ang gahom sa ilang mga interes, pasyon ug propaganda ingon kadako nga naanad na sila pagdawat sa tanan gawas sa kamatuoran ug sa bokasyon sa tawo nga mahimong molihok ug maghunahuna nga anak siya sa Diyos.

Gikan sa inyong lalalapa hangtod sa inyong alimpulos. Si Isaias nagsalikway sa kinatibuk-an nga kahimtang sa nasod, sa walay pagpunting ini sa usa ka pundok labaw sa uban. Silang tanan dunay kalabotan sa pagdagsang sa

pagplupig ug kawad-on, ug nangitag mga rason nga dili makapuyo sa kamatuoran.

Kinahanglan bang pukpokon tamo kanunay? Ang atong pagkadyotay, ang daotang mga balaod, ug ang kapildihan dili silot gikan sa Ginoo – kita ang nagmugna ini. Apan kon kadtong nag-antos mga anak sa Diyos, motabang siya nila. Apan dili sila ilikay sa Ginoo kay ang pag-antos makatudlo nila. Busa, sa laing pagkasulti, tinuod sab nga ang Diyos mao ang nagpukpok nila.

Dinhi, duna tay pipila ka butang nga gibalik-balik sa mosunod nga mga pahina:

Ang anak nga babaye sa Sion – nagpasabot, ang syudad Sion, o Jerusalem. Ang Sion mao ang lugar sa Jerusalem diin nagpuyo si David.

Ang Balaan sa Israel. Sa kapitulo 6, ang Diyos nagpadayag kaniya nga mao ang *Balaan*, sa ato pa, ang Diyos, kansang misteryo dili masulod, ug kansang kaabtik hinungdan sa kamatayon ni bisag kinsa nga nabulingan sa sala. Si Isaias ang propeta sa Balaan nga Diyos.

Yahweh nga Labing Gamhanan – mao ni ang karaan nga ngalan ni Yahweh. Nagpasabot sa Diyos nga nangulo sa kasundalohan sa Israel ngadto sa kadaogan, ug ang Diyos nga nagmando sa langitnong kasundalohan, sa mga anghel, sa mga bitoon, ug sa mga puwersa sa kawanangan.

• ¹¹ “Ang kadaghan sa inyong walay hunong nga sakripisyo – unsay ako ini?” miingon ang Ginoo, “Gipul-an ko sa mga halad-sinunog. Mga laking karnero ug tambok nga mananap, ang dugo sa mga toro ug nating karnero ug laking kanding wala na makapahimuot nako.
¹² Diha nga gitunobtunoban ang akong hawanan, kinsay nagsugo ninyo pagduaw nako?
¹³ Wala ko magkinahanglan sa inyong mga halad.
 Ang inyong mga palina nakapalagot.
¹⁴ Ang mga pangilin sa bag-ong subang sa bulan ug mga adlaw sa pahulay, mga tigom nakasamok nako, dili na ko makaantos.
¹⁵ Kon inyong iisa ang inyong kamot mopiyoung ko.
 Magkadaghan ang inyong mga pangadye, mosamot nga dili ko maminaw. May dugo ang inyong kamot.
¹⁶ Panghinaw ug linisi una ang kaugalingon.
 Kuhaa sa akong panan-aw ang sayop nga inyong nahimo.
 Hunonga na ang inyong pagpakasala,
¹⁷ ug pagbuhat og maayo.

Pangitaa ang katarongan. Hatagig paglaom ang dinaugdaog: “hatagi ang mga batang ilo sa ilang katungod ug panalipdi ang mga byuda!”
¹⁸ “Dali,” miingon si Yahweh, “magsultihanay ta.”
 Bisag unsa kapula ang inyong mga sala, mahimo ning puti sama sa nyebe; bisag luto na ang pagkapula, mahimo ning puti sama sa balhibo sa karnero.
¹⁹ Kon inyong tinguhaon ug mag-matinahuron mo, makaon ninyo ang maayo ining kalibotana.
²⁰ Apan kon mosukol mo ug mobatok, ang pinuti mohukom ninyo. Tinuod gyod nga misulti ang Ginoo.

Nahimo mong mga puta

• ²¹ Sion, makanunayon nga dak-bayan, naputa ka na!
 Ang dakbayan sa katarongan, pinuy-anan sa kaangayan, nahimong tagoanan sa mga mamu-muno!
²² Ang inyong salapi gitay-an ug ang labing lami nga alak nasagolag tubig.

• 11. *Ang kadaghan sa inyong walay hunong nga sakripisyo – unsay ako ini?* Ang pagsalikway sa pagsimba nga wala magpadayag sa tinud-anay nga pagtugyan sa kaugalingon ngadto sa Diyos, usa ka kinaiya sa mga propeta. Ang mga sakripisyo ug kasaulogan nga gisaway gikinahanglan sa balaod sa Diyos; apan ang Diyos nag-ingon nga gikasilagan ni niya, kay nahimong bakak kon himoon nga wala sa husto nga pagkinabuhi. (Tan-awa ang Slm 40:7, ug 50:16; ug sa Mt 5:23).

Hatagi ang mga batang ilo sa ilang katungod ug panalipdi ang mga byuda. Ang balaod ni Moises nagsalikway sa pangawat (Ex 20:14). Ang mga propeta nagsaway sa sistema sa katilingban nga nag-alaot sa labing ubos.

Ang ubang tawo mahigugmaon sa dagkong kasaulogan, ang uban sa kaugalingong debosyon ug mga pag-ampo, samtang ang uban sa paghimog mga buhat sa kaluoy. Pinaagi sa pagbuhat ini, tingalig gitabonan ang mga panglupig nga gihimo ang adlaw.

“Dali,” miingon si Yahweh, “magsultihanay

ta”. Sa kalit lang, ang Diyos nagpakita sa kamaluluy-on ug kamanluluwas. Ang Diyos dili buot mosilot, apan nangitag kapadayagan – usa ka tawo nga iyang higugmaon. Ang mga propeta kanunayng nag-ingon: *Dali, balik nako.*

• 21. Ang Jerusalem syudad nga gipili sa Ginoo. Sama nga ang pamanhonon nagpili sa iyang pangasaw-on, mao sab si Yahweh, nagpili sa iyang katawhan. Karon, nahisama sila sa mga daotang babaye, kay ang ilang mga krimen, sa ilang pagyaktad sa mga kabos – nagbudhi sila ni Yahweh. Kadtung nalimot sa Diyos ug nag-apas sa kaugalingong interes, nga wala mag-atiman sa ilang kaigsoonan, mga mananapaw.

Hisgotanan ni kabahin sa hustisya. Ang hustisya usa sa mga pulong nga kanunayng gigamit sa mga propeta. Sa Biblia, ang *makiangayon* mao ang nagpuoy sumala sa kamatuoran, sa ato pa, nagpabilin nga matitud-anon sa kasabotan tali sa Ginoo. Ang gipangayo sa mga propeta mao nga ang hustisya malawom nga katarong,

²³ Ang inyong namunoan malupigon, kaabin sa mga kawatan. Gusto kaayo nila ang suborno ug nagpangita silang mga regalo. Wala nay nanalipod sa mga ilo, o naminaw sa agulo sa mga byuda.

²⁴ Mao ni ang hinungdan pagsulti ni Yahweh, ang Ginoo, ang Makagagahom sa Israel: “Mobalos ko sa akong mga kaaway ug ako silang paninglan.

²⁵ Ipunting ko ang akong kamot batok ninyo.

Akong wagtangon ang inyong hugawng yamokmok ug taya ug kuhaon ang inyong kahugawan.

²⁶ Ibalik ko ang inyong maghuhukom ug juli ang inyong magtatambag sama sa sinugdan.

Tawgon ka nga Dakbayan sa Katarong, ang Matinud-anon nga Dakbayan.”

²⁷ Ang Sion akong tubson ug mobalik ang iyang katarong.

²⁸ Apan ang masinupakon ug makasasala,

ug dili lang ang pagsunod sa mga balaod. Sa kataposan, uban ni Jesus, moadto ta sa hustisya sa Espiritu Santo nga nagpasabot sa kabalaan sa Diyos sa kailadman sa kasingkasing sa tawo.

Diha sa kalibotan diin daghan ang gisulti bahin sa hustisya, nasayod ta nga dunay dakong kalinan tali sa pagkahibalog unsa ang angay, ug sa paghimo ini.

Ang Sion akong tubson ug mobalik ang iyang katarong. Atong makit-an pag-usab kining maong tema sa laing bahin sa Isaia. Ang Israel, nga nadaot ug nabungkag, nag-ampo sa kaluwasan, apan dili andam pagpaminaw sa Ginoo. Ang Diyos nag-ingon: *Ang akong kaluwasan nagkahulogag pagsilot ninyo sa inyong nabuhat*. Sa pagkatinuod, ang kaluwasan o kalingkawasan nga gihatag sa Diyos kanato, wala magpasabot nga mosulod ta sa kalibotan nga walay suliran – bag-ong paraiso – kondili, sa pagsugod pagpuyo sumala sa hugot nga gipaabot sa Ginoo.

Tawgon ka nga dakbayan sa katarong. Ang kalipay gisaad sa tanan nga tarong, sama adtong gawayson sa sala, ug dili ni hingpit nga makabot dinhi sa kalibotan.

Aduna hinuoy panghitabo sa atong kalibotan nga nagsalamin ug naglantaw sa hingpit nga kaluwasan. Sa laing paagi, ang *Paghari sa Hustisya* umaabot na kon dunay mga konkretong lakang nga gihimo diha sa pakigbisog sa pagpauswag sa tawo – kon ang tibuk katawhan mibati nga gawasnon. Nahitabo ni sa balaang

dunganon ko pagpukan. Ang mihiya ni Yahweh laglagon.

• ²⁹ Oo, maulaw mo tungod sa inyong balaang mga kahoy nga naghatag ninyog kalipay; mamula ang inyong nawong tungod sa mga tanaman nga inyong gipili.

³⁰ Mahisama mo sa tugas kansang mga dahon mangalaya ug sa tanaman nga maughan.

³¹ Ang kusgan nga tawo mahisama sa pabilong gumon ug ang tanan niyang binuhatan aligato: Kining duha masunog pagdugan ug walay makapalong sa kalayo.

Ang Diyos misaad og tumang kalinaw

2 ¹ Mao ni ang panan-awon ni Isa-ias, anak ni Amos, mahitungod sa Juda ug Jerusalem.

² Sa kataposang adlaw, ang bukid sa balay ni Yahweh ibutang sa kinatas-ang bukid ug molabaw ni sa tanang bukid.

³ Ang tanang nasod managhugpong pag-adto didto. Mag-ambahan sila:

kasaysayan, sa panghitabo sa maong panahon (tan-awa ang Is 37, o bisan sa Exodo; tan-awa sab ang Mk 9:1). Apan kasagaran, ang panahon sa kasakit nagpalambo sa Ginharian sa Diyos pinaagi sa krisis ug rebolusyon. Ilang giandam ang Ginharian, dili pinaagi sa kaayo nga ilang gidala kondili, ilang giwagtang ang daang istruktura diin nakapundo ang sala sa katilingban (Lc 21:28, Rebelasyon).

• ²⁹ Kining linya naghisgot sa mga pag-anong lihok nga gibuhat sa mga lasang ug kakahoyan, diin mangatulog sila uban sa mga daotang babaye nga gihalad sa mga Baal.

• **2.1** Kini klaro nga dili tinuod nga panan-awon, apan bisan pa ini, gituman ug tumanon.

Ang gamay nga bungtod nga nagpaantaw sa syudad ni David, diin ang templo ni Solomon gitukod, nahimo nga sentro sa kawanangan ining maong panan-awon. Ang tanang kanasoran nagpadulong ngadto. Nganong nangadto man sila? Kay nasayod sila nga nagkinahanglan sila sa *pulong sa Diyos*. Human nila mahurot ang tanang mahimo sa syensya, ekonomiya, ug pamolitika, ilang naamonghan nga gikinahanglan ang *pagtulun-an*, sa ato pa, usa ka Pagpa-dayag gikan sa Ginoo. Ang pulong *Torah*, nga sa ulahing mga adlaw nagkahulogag *Balaod*, mao ang gitugyanan, sa sinugdan sa mga Gimbut-an nga gihatag sa Diyos, sumala sa atong hubad dinhi.

Ang Balaod sa Diyos labaw sa tanan,

“Dali, mangadto ta sa bukid ni Yahweh, sa balay sa Diyos ni Jacob,” aron iya tang tudloan sa iyang pamaagi ug makalakaw sa iyang agianan. Kay ang pahimangno naggikan sa Sion; gikan sa Jerusalem ang pulong ni Yahweh.

⁴ Nagmando siya sa tanang nasod ug husayon niya ang panag-away sa mga tawo. Dukdokon nila ang ilang pinuti aron mahimong punta sa daro ug ang ilang pana himoong sanggot sa pangabis. Ang usa ka nasod dili na makigbatok sa lain. Dili na sila magbansaybansay alang sa gubat.

⁵ O nasod ni Jacob, dali, manglakaw ta sa kahayag ni Yahweh:

Tago sa abog

• ⁶ Gibiyaan mo ang imong katawhan, ang yuta ni Jacob,

kay puno ni sa tigtagnatagna.

Nahimo silang mga mining propeta sama sa mga Pilisteo,

ug nakiglamano sila sa mga pagano.

⁷ Ang ilang yuta puno sa bulawan ug brilyanti;

walay pagkahurot ang ilang bahandi.

Puno ang ilang yuta sa kabayo; walay kinutoban ang ilang karwahe.

⁸ Napuno ang yuta sa diosdios ug moyukbo sila

sa hinimo sa ilang kamot,

sa mga butang nga binuhat sa ilang tudlo.

⁹ Ang tawo ipaubos

ug dayon mahulog;

ayaw siyag pasayloal

¹⁰ Pasalipod luyo sa mga bato;

tago sa abog

tungod sa kahadlok ni Yahweh,

sa kasidlak sa iyang kaharianon!

¹¹ Ang mapahitas-on ipaubos; ang

garbo sa katawhan kubsan. Si

Yahweh ang ang ibayaw anang

adlaw.

¹² Motindog si Yahweh anang adlaw,

batok sa mga garboso ug mapahitas-on,

batok sa tanang gipataas o bantogan;

¹³ batok sa tanang humot nga kahoy sa Lebanon

ug sa tanang tugas sa Basan, ¹⁴ batok

pagtulon-an sa kahulogan sa tawo ug sa iyang misyon. Ang tubag sa mga pangutana sa kataposan makita sa persona ni Cristo, Anak sa Diyos, nga nahimong tawo ug modelo alang sa iyang kaigsoonan. Hinumdomi giunsa pagkausab ang panagway ni Jesus atubangan sa mga apostol ibabaw sa bukid. Didto sila hatagi sa Balaod ug sa Pagtulun-an: *Paminaw niya.*

Dali, mangadto ta sa bukid ni Yahweh, sa balay sa Diyos ni Jacob. Ang Gingharian sa Diyos matukod diha sa katawhan ni Jacob-Israel ug sa ilang mga hari, mga sumusunod ni David. Sulod sa katugian, ang Diyos nagtagana og sentro sa kalibotan, ang makita nga sentro sa dili makita nga Gingharian: sa sinugdan ang Israel, dayon ang Simbahan. Karon, ang Simbahan nagpadayag sa kaugalingon isip timaan diha sa bungtod, abli sa pagपालandong sa mga nagtoo, ug sa wala motoo nga katawhan.

Tinuod nga ang Simbahan dunay daghan nga tawhanong kinaiya (sa negatibong kahulogan sa pulong), ug kasagaran, dili ni makita sa kalihokan sa kabag-ohan karong mga panahona. Apan tingali nalimot ta pagtidlom sa pagpamalandong sa daghang bahandi nga gipalambo sa Simbahan diha sa mga matinud-anong magtotoo. Diha sa kalibotan, sila ang nagpadayon pagpadilaab sa kalayo nga gidagkotan ni Cristo, ang nagtukod og gambalay nga mas tawhanon ang relasyon ug matinud-anon

ang kinabuhi diha sa ilang palibot. Ug kini, sa kataposang pagtuki, mao ang nag-andam sa pag-abot sa bag-ong kalibotan. Si Isaias mismo mas daghan og nahimo alang sa moral nga kalamboan sa kalibotan kay sa tanang hari sa Asiria, uban sa ilang kasundalohan, ilang kadaogan ug mga balaod. Sa samang paagi, ang matinud-anon nga mga buhat sa mga magtotoo mahimo sab nga mas epektibo pagdalag kauswagan sa kalibotan kay sa daghang banha nga tigom. Kining patubo sa tinud-anay nga sibilisasyon, usa ana ka adlaw, ibutang sa *taas nga kabukiran*, o sa *tungtongan* sa suga aron magdan-ag sa kalibotan (tan-awa ang Mt 5:14).

• *6. Kining tekstoha wala ipadayag sa Jerusalem (ang kapital sa Juda) kondili, sa amihanang gingharian (Samaria ang kapital) nga nagdala sa ngalan sa ilang katigulangan nga si Jacob-Israel.*

Niadlong panahona, ang amihanang gingharian nagpahimulos sa katugian sa kauswagan. Nagsunod ini ang pagdaghan sa mga diosdios. Niadtong mga adlaw, ang nahimong adunahan wala masayod unsay buhaton sa ilang bulawan gawas sa paghimog estatwa ug dayandayan nga ilang gipahinugod sa pipila ka diosdios kansang siguridad ug proteksyon ilang gipaabot. Si Isaias nakalantaw sa kadaotan nga nagpadulong sa wala magpakabanang katawhan.

sa tanang tag-as nga kabukiran,
 ug sa tanang nagsulbong nga
 kabungtoran;
¹⁵ batok sa tagsa-tagsa ka habog nga
 tore
 ug sa tanang lig-on nga kota;
¹⁶ batok sa tanang barko sa Tarsis
 lakip ang mga dala ini nga mahalon.
¹⁷ Ang kamapahitas-on sa tawo ipa-
 ubos; ang garbo sa katawhan
 pakubsan. Si Yahweh lang ang
 ipataas anang adlaw. ¹⁸ Ang
 tanang diosdios wagtangon.
¹⁹ Ang katawhan modagan
 ngadto sa buho sa kabatohan,
 sa mga langob sa kalibotan
 tungod sa kahadlok ni Yahweh,
 sa kasidlak sa iyang kaharianon,
 dihang motindog na siya aron
 paglisang sa kalibotan.
²⁰ Anang adlaw,
 ilabay sa katawhan ngadto sa mga
 ilaga ug mga kabog
 ang ilang diosdios nga hinimo sa
 salapi ug bulawan
 alang sa kaugalingon aron simbahon.
²¹ Modagan sila
 paingon sa mga langob, sa
 kabatohan,
 ug sa mga batong
 gansangansangon,
 tungod sa kahadlok ni Yahweh,
 ug sa himaya sa iyang ka-halangdon
 inigtindog niya aron pag-uyog og
 kusog sa kalibotan.

²² Pagbantay sa tawo,
 kansang kinabuhi dunay kinutoban.
 (Unsay iyang kapuslanan?)

3 ¹ Tan-awa giunsa ni Yahweh
 nga Labing Gamhanan
 ang gitaganang pagkaon ug ang mga
 tawo
 gikan sa Juda ug sa Jerusalem –

² ang bayani ug ang sundalo,
 ang maghuhukom ug ang propeta,
 ang maalamon ug ang magulang;
³ ang kapitan ug ang tawong may ranggo,
 ang konsehal, ang tigbarang ug ang batid
 kaayong mosulti.

⁴ Himuon ko ang mga batan-on nga ilang
 prinsipe

ug ang kabataan, ilang mga punoan.

⁵ Ang mga tawo modaugdaog sa
 isigkatawo,

ang silingan sa iyang isigkasilangan;
 ang batan-on mohasi sa mga tigulang
 ug ang musimos sa hamili.

⁶ Kon kanang adlaw moabot,
 ang tawo mokupot sa iyang igsoon
 diha sa balay sa iyang amahan
 ug moingon: “May mga bisti ka man,
 ikaw na lang ang mangulo
 ug magmando ining dampuog sa mga
 guba.”

⁷ Apan mobalibad siya:
 “Dili ko makasulbad ining tanan.
 Bisan gani sa kaugalingon kong balay,
 walay pagkaon o sinina.
 Ayaw kog himoa nga pangulo sa
 katawhan!”

⁸ Tan-awa naunsa pagkahugno ang
 Jerusalem

ug pagkapukan ang Juda.
 Sa ilang mga pulong ug binuhatan
 misupak sila ni Yahweh,
 usa ka hagit sa iyang atubangan.

Diha sa paghisgot sa kadaot sa gubat ug sa
 kahadlok sa kapildihan, si Isaias nag-ila ining
 maong kalaglagan nga panagsangka sa mga
 tawo nga may materyalistang panghunahuna,
 ug sa ilang Diyos nga moanha aron paghukom
 nila.

*Napuno ang yuta sa diosdios ug moyukbo
 sila sa hinimo sa ilang kamot...* Ang diosdios
 sa atong kinabuhi sama sa kanser sa atong
 lawas; butang nga labihan kaimportanti
 nga mohurot sa tinuod nga kinabuhi. Mao ni
 ang nahimo sa syensya, kauswagan, kaha-
 ruhay, balay, kotsi, o salapi – kon kini wala
 mahimong paagi sa pagtuman sa plano sa
 Diyos kondili, nahimo na hinoong *diosdios*
 diin atong gibubo ang tanang kusog ug
 paglaom.

Bantayi ang linya sa 2:11-17: *ang garbo sa
 katawhan pakubsan*. Ang garbo sa mga
 bantogan, sa maalamon, garbo sa mga timawa
 ug mga mini nga mapaubsanon, ang garbo sa
 usa ka relihiyoso nga nagtoo nga nasayod siya
 sa Diyos kay makahibalo siya nga mosulti bahin
 Niya. Ang garbo sa binuhat nga hagit na moabot
 sa kataposang adlaw sa iyang kinabuhi nga
 wala gani makahimamat sa buhing Diyos.
 Labaw pa sa walay buot, ang garbo insulto sa
 Balaan nga Diyos, ug nagkinahanglag kausa-
 ban: magkadako ang diosnong gugma, mag-
 kaseleso ug magkakusog modemanda. Ang
 garbo sa tawo, ang pagkaaroganti sa usa ka hut-
 ong sa katilingban, ang soguridad sa usa ka
 mauswagong katilingban; kining tanan birahon
 sa ubos.

Alaot ang makasasala!

• ⁹ Ang ilang nawong nagsaksi batok nila. Wala sila magtago sa ilang sala. Hinuon, ila ning gipasundayag sama sa Sodom. Alaot sila! Sila ra ang nagpukan sa kaugalingon! ¹⁰ Ingna: “Bulahan ang tarong kay makakaon sila sa bunga sa ilang kahago!”

¹¹ Apan alaot ang makasasala! Kay daotan man ang ilang binuhatan, daotan sab ang ilang madawat.

¹² O akong katawhan, gipatuyangan mo sa inyong pamunoan; gilupigan sa inyong giutangan!

O akong katawhan, gidala mo sa inyong mga pangulo sa kasaypanan. Gilibog nila ang inyong agianan.

¹³ Si Yahweh mokuha sa iyang dapit sa hawanan. Motindog siya aron paghukom sa iyang katawhan. ¹⁴ Hukman niya ang mga magulang ug prinsipal:

“Gilamoy ninyo ang akong parasan. Ang kinawat gikan sa mga kabos naa sa inyong mga balay. ¹⁵ Unsay inyong katungod pagwataswatas sa akong katawhan ug pagpulpog sa mga kabos?” Miingon si Yahweh nga Labing Gamhanan.

Kamapahitas-on ining mga babayehana!

• ¹⁶ Si Yahweh miingon: “Kamapahitas-on sa mga babaye sa Sion! Maglakaw sila nga pinahangad ang ilang

ulo; ang mga lakang sinukod. Nagpaibog sila nga nagkidhatkidhat; ang ilang mga alahas nagkagilkil sa ilang tiil.” ¹⁷ Apan tabonan ni Yahweh ug nuka ang ilang ulo. Iya ning kiyasan.

¹⁸ Anang adlaw kuhaon sa Ginoo ang alahas sa ilang tiil, pugong sa buhok ug sintas sa ulo nga morag bagong bulan; ¹⁹ ang mga kwentas, pulse-ras, ug purong; ²⁰ ang pandong, boyas, laso, botelya sa pahumot ug mga tangkil; ²¹ ang kinulitang singsing ug ariyos sa dalunggan ug ilong; ²² ang mga bisting igsusul-ob sa pyesta; ang mga mantil, kupo, ug maleta; ²³ ang mga bisti, turban, ug belo.

²⁴ Inay kahumot, kabaho: inay bakos, pisi; inay buhok nga maayong pagkasudlay, upaw; inay inadurno-hang bistida, sininang sako; ug inay kaanyag, kaulaw.

Ang bagyo sa Samaria

²⁵ Ang inyong kalalakin-an mapukan sa pinuti;

ang inyong mga bayani, sa gubat.

²⁶ Ang mga ganghaan sa dakbayan magbakho ug magbangotan

samtang ang Sion nga nagun-ob, magyaka ibabaw sa yuta.

4 ¹ Anang adlaw, ilogan sa pito ka babaye ang usa ka lalaki.

“Kan-on namo ang kaugalingong pagkaon,” moingon sila, “Isul-ob namo ang kaugalingong bisti, ipatawag lang mi sa imong ngalan ug wagtanga ang among kaulaw.”

– Aduna silay bahin sa panglupig. Unsa mang kapritsoha ang wala bayari sa kabos? Pila ka tawo ang makahatag og gasa nga limpyo ang kamot?

Karong panahona, mas nasinati nato ang mga kapritso, ug nahibaloan ang dakong kantidad sa salapi nga giusikan, sama pananglit alang sa mga iro, sa mga droga, ug sa kahilayan, taliwala sa gigutom nga kalibotan.

Ang kataposan sa wali naa sa 4:1. Human sa kamatayon sa ilang bana, ang mga byuda mangita sa usa ka tawo bisan pila pa ang gasto, nga makahatag kanila sa proteksyong legal.

Sa Amos 4:1, makita kining susama nga pagsaway sa kababayan-an nga gitawag sa mga propeta og *tambok nga mga baka*.

• **3.9** Ang mga propeta nagpuyo sa ilang pagtoo taliwala sa panghitabo sa ilang panahon, ug dili nila kalimtan ang mga makasaysayanong kamatuoran nga nakapahimo nila paghisgot sa *kawad-on* lang. Sa panglantaw ni Isaias, ang mga kabos nahimong kabos kay ang uban nanglupig. Ang sala naa sa mga balaod ug sa nakalimot sa Ginoo, nga miabot sa punto nga kumkomon ang gahom sa ilang kamot. Gipanghimaraot ni Isaias ang sala sa mga pangulo aron pagluwas sa tibuok katawhan sa hukom sa Ginoo.

• **16.** Gisaway ni Isaias ang mga adunahang babaye sa Jerusalem:

– Ang ilang pagsul-ob ug singsing, kwentas, ug ilang sininaan pareho sa mga diosdios gihimo aron sa pagtintal sa mga lalaki.

Ang salin nga naluwas sa Bukid sa Sion

*² Anang adlaw, anyag ug mahimayaon ang *subol* ni Yahweh; ug ang *Bunga* sa kalibotan mahimong dunog ug kasanag alang sa mga naluwas sa Israel.

³ Ang nahibilin sa Sion ug nagpabilin sa Jerusalem tawgong balaan – ang tanang nasulat uban sa mga buhi sa Jerusalem,

⁴ diha nga hugasan ni Yahweh ang kahugaw sa mga babaye sa Sion ug linisan ang Jerusalem sa mga buling sa dugo sa taliwala pinaagi sa pagpahamtang sa makapasong hukom ug sa hampak sa kadaot.

⁵ Dayon, nagmugna si Yahweh sa tibukong nga dapit sa Bukid sa Sion ug sa mga asembleya og panganod nga aso sa adlaw ug siga sa kalayo sa gabii.

⁶ Kay sa kinatibuk-an, ang himaya ni Yahweh mahimong pasilonganan ug tolda, landong sa naglagiting nga kaniin, dangpanan sa gabii sa unos ug sa ulan.

• **4.2** Diha sa makalilisang nga kasaysayan sa mga nasod, ang Diyos nagtugot paghulma sa dyotay ug dili inila nga katawhan. Gikan nila mitumaw ug migamot ang piniling grupo nga gitawag og *salin* (*anawim*). Sama sa piramid nga gihinayhinay pagpagamay sa tumoy, mao sab kining salin nga gipagamay, hangtod nga mahimo na lang nga usa ka tawo, ang Manluluwas. Dinhi, gitawag siyag *bunga* sa *yuta*. Gitawag sab og *bag-ong tanom* kay mahimo siyag bag-ong tanom sa bag-ong katawhan.

Mabantayan nato dinhi, sama sa 1:27, nga ang paghulagway sa Gingharian sa Diyos nagsugod sa *hukom*. Kon atong buhaton ang nakamaayo nga paagi pagbungkag sa madaugdaogong pwersa ug sa atong pagkalambigit ini, miduyog ta ining *panglimpyo*. Hinuon, kining tahas wala sa atong kapasidad sa kalig-on: Si Cristo ang mohukom sa kalibotan (Jn 12:31), ug ang mohatag sa kapasayloan sa sala (Jn 20:22).

Mao sab sa 2:2, ang Gingharian sa Diyos lugar diin ang Ginoo miuban sa mga tawo : (tan-awa ang *Panganod* ug ang *haligi* sa *kalayo* sa Ex 13:21).

Sa ibabaw sa bukid sa Sion, nga nagsimbolo sa Simbahan, ang Ginoo mao ang *pandang* sa *kaniin* sa *aldaw*.

– Iyang hatagan og pahulay ang gikapoy. “Ari mo nako... ako mong papahulayon (Mt 11:28).

– Iyang hatagan sa iyang kalig-on ang mga

Ang awit sa parasan

5*¹ Paawita ko alang sa akong pinalangga

og usa ka awit sa gugma mahitugod sa iyang parasan.

Ang akong pinalangga may parasan sa tabunok nga bakilid.

² Iya ning gibugwal ug gihinloan sa mga bato.

(Unya, gitamnan sa labing maayong matang sa ubas.

Iyang gitukod ditto ang usa ka tore nga lantawan.

Nagpabarog pod siyag pug-anan sa bino.

Nagpaabot unta siya og bunga nga maayo,

apan namunga hinuog ihalas nga ubas.

³ Karon, mga lumolupyo sa Jerusalem ug katawhan sa Juda,

ipakanaog ang inyong hukom tali nako ug sa akong parasan.

⁴ Unsa pay angayan kong buhaton alang sa akong parasan?

Maayong ubas ang akong gipaabot,

batan-on sa matag kaliwat, nga dunay daghang panan-awon ug sa kadugayan mangasunog sa adlaw; sa ato pa, ang kangil-ad, panikas, ug pakigbatok nakapaluya nila, ug magbilin nila sa kapait.

– Si Cristo mao ang ilang panalipod gikan sa makakutas nga init ug sa kusog nga bagyo.

– Ang bag-ong lakat sa kalibotan makadaot sa wala magpakabana ug sa nag-inusara, apan dili sa nagpuyo sa katilingban sa Simbahan.

Bisag unsa kadako ang Simbahan, duna gyod niy kinaiya sa *salin*. Si Jesus nagtawag sa iyang mga tinun-an nga *gamayng panon* (Lc 12:32). Sa atong panahon, ang nagkagamay nga numero sa mga aktibo ug maisogon nga nag-apil-apil, mao ang dyotayng salin, ug sa samang higayon, ang paglaom sa umaabot.

• **5.1** Kini ang awit sa *gugma* sa Diyos, kinsa, sa kataposan naghulga paglaglag adtong nagtamay niya. Si Isaias nasayod kaayo ini kay nakahimamat man siya sa Ginoo kansang gugma lumo ug teribli.

Giilisan gilayon sa mga propeta ang panultihon sa relihiyon ngadto sa panultihon sa mapinanggaong gugma. Higala, Hinigugma, Bana: Ang Diyos dili sama sa Ginoo nga gipaila sa mga Judio.

Ang *parasan* katawhan nga giatiman sa Diyos sulod sa gatosan ka katuigan sa ilang kasaysayan, kanus-a naglihok diha kanila ang mga propeta, binisbisan dili lang sa ilang singot kon-

apan nganong namunga mag aslom?

⁵ Karon ako mong pahibal-on
unsay sa parasan ko buhaton:
tangtangan nako ang mga ali ini
ug daoban.

Akong tumpagon ang paril aron
tunobtunoban na lang.

⁶ Ako ning himoon nga yutang walay
abot,

dili ko na pul-ongan o gunahan ba
hinuon.

Ang mga sampinit ug tunok motubo
na unya.

Akong mandoan ang mga panganod
nga dili mopalan.

⁷ Ang parasan ni Yahweh nga Labing
Gamhanan

katawhan sa Israel, ug
ang mga tawo sa Juda
makatagbawng ubas.

Nangita siyag katarong,
apan pinatyanay ang iyang nakita.

Nangita siyag kaangayan,
apan dangoyngoy sa kaguol ang
iyang nadungog.

Alaot ka, dato

• ⁸ Alaot ka nga nagpadako sa imong
balay,
ug nagpalapad pag-ayo sa imong
kaumahan.

Wala nay luna nga nahibilin alang sa
uban.

Nagpuyo ka nga nag-inusara sa
kinatung-an sa imong yuta.

⁹ Si Yahweh nga Labing Gamhanan
akong nadunggang nanumpa:
“Daghang kabalayan magpabiling
guba.

Mga nindot nga mansyon, apan walay
tagbalay.

¹⁰ Ang 10 ka ektarya nga parasan
mohatag lang og usa ka baril nga
alak.

Ang 10 ka sako nga binhi,
mobunga lang og usa ka sako nga
lugas.”

¹¹ Alaot sila nga mobangog sayo sa
buntag

aron pagpangitag makahubog nga
ilimnon

ug maghulat sa lawom nga kagabhion
hangtod nga mamula sa bino.

¹² Duna silay mga lira ug mga alpa,
mga gagmayng tambol ug mga
plawta,

ug bino sa ilang kombira.

Apan wala nila hunahuna ang
gibuhat sa Ginoo,

ni nakita nila ang iyang mga plano.

¹³ Ang akong katawhan hinginlan
tungod sa kakulang sa ilang kahibalo.

dili, sa ilang dugo. Tingali, dili na ta mangitag
kuti nga kahulogan sa matag detalyi sa
sambangay: sa tore, sa pug-anan sa bino. Diha sa
susama nga teksto sa Mik 6:1-5, ang Ginoo
nagpahinundom nato sa tanan nga iyang
nabuhat alang sa iyang katawhan.

Human makitag unsa kamasinaboton ang
Diyos, si Isaias nagsaway sa mga pagdaugdaog
ug panglupig nga naghari sa adlaw-adlaw nga
kinabuhi sa Jerusalem. Nakakita siya dinha og
kapasikaran nga ang balaod, ang mga milagro,
ug ang mga panalangin sa Diyos, nakawang
lang. Makita sa ilang kasaysayan nga napakyas
ang gingharian ni David, ug ang Juda nalaglag.

Susama nga hulagway sa parasan ang makita
sa Is 27:2, ug sa Jer 2:21. Si Jesus maghisgot ini
pag-usab sa Jn 15.

• 8. Ang Bibliya nagpakita nga ang Ginoo
dili motugot nga dunay pipila nga manag-ya sa
tanang kayutaan, diin dunay daghan nga walay
luna nga kapuy-an (tan-awa ang Lev 25:8). Dili
husto nga ang katilingban magbutang sa tanan

nga kapital (pohunan) sa kamot sa mga tag-ya,
ug ang kadaghanan sa mga mamumuo dili
makapahimulos sa bahandi sa kaugalingong
nasod. Ang mga pulong ni Isaias nanghimaraot
sab adtong nagkumkom sa tanang gahom sa
katilingban, ug gidid-an ang uban sa pagpa-
dayag sa ilang tawhanong katungdanan sa
nasod, ug sa mga unyon sa mga mamumuo.

Ang unom (6) ka panghimaraot nagpunting sa
mao rang mga tawo: ang mga adunahan ug
hamili nga wala magpakabana sa ilang
katungdanan alang sa mga tawo, ug nag-usik-
usik sa salapi.

Kay nagbuhat man silag butang batok sa
hustisya, ang ilang mga hukom nahimong
kurakot:

- ilang gikataw-an ang gisulti sa mga propeta.
- wala nila tumana ang mga balaod sa Diyos.
- ilang giila nga daotan ang tarong, ug ilang
nakombensi ang uban pagdawat sa panglupig o
pagpakahilom.

Kon ang sayop nga mga bili ang ipugos sa
katilingban mosangpot ni sa kadaotan. Mao ni

Ang hamili nilang katawhan himalat-
yon na tungod sa gutom,
ang kinabag-an nila nanuskig sa
kauhaw.

¹⁴ Hinunoo, gibingangag maayo sa
lubnganan ang iyang tutonlan
ug gibuka nga walay kinutoban ang baba.
Nanganaog ang katawhan ug ang mga
hamili

uban sa ilang panon ug hudyaka.

¹⁵ Ipaubos ang tawong madaugdaogon
ug pukanon.
Ang mga mata sa mapahitas-on
maminghoy.

¹⁶ Apan si Yahweh nga Labing Gamhanan
ituboy

inig abot niya aron maghukom.

Ang balaan nga Diyos magpakita
sa iyang kabalaan ug katarong.

¹⁷ Unya, ang mga karnero manisib sa
tugwayanan.

Ang mga linaming ug mga nating kanding
manisib taliwala sa pundok sa mga guba.

¹⁸ Alaot ang nanagtaral sa kadaotan
ginamit ang pisi sa panglimbong;
ang nanagtaral sa kasal-anan ginamit ang
mga baat sa karomata;

¹⁹ ang moingon: "Padalia ang Diyos,
ipadali niya ang iyang trabaho aron
among makita.

Pasagdi ang mga plano sa Diyos sa Israel
nga moabot ug matuman
aron among mahibaloan unsa ni."

²⁰ Alaot ang motawag sa daotan og
maayo, ug sa maayo daotan:
ang magbutyag og kangitngit sa kahayag
ug kahayag sa kangitngit,
ang magbutang og kapait sa katam-is
ug katam-is sa kapait.

²¹ Alaot ang nagmaalamon sa ka-
ugalingon nilang pagtoo
ug nagpakamaayong-laki sa kauga-
lingon nilang panan-aw.

²² Alaot ang banggiitang mosagulsagol
sa mga ilimnon
ug ang mga bayani sa mga bangga sa
inom,

²³ apan mohukom nga walay sala ang
sad-an tungod sa soborno
ug mohikaw sa inosenti sa iyang katu-
ngod.

²⁴ Sama nga ang dila sa kalayo motila sa
mga tuod,
sama nga ang ugang sagbot maut-ot sa
kalayo,

ang ilang gamot mangalata.

Ang ilang bulak mapalid sa layo sama sa
abog.

Kay ilang gisalikway ang balaod ni
Yahweh nga Labing Gamhanan;
mibiaybiay ang ilang pulong sa Diyos sa
Israel.

²⁵ Kay ang kasilag ni Yahweh
nagdilaab man batok sa iyang katawhan,
giisa niya ang iyang kamot batok nila
ug gilaglag sila.

Natay-og ang kabukiran.

Ang mga patayng lawas nahisama sa
mga basora diha sa dalan.

Bisan pa ining tanan, ang iyang kasuko
wala mahupay.

Ang iyang kamot giisa gihapon, andam
nga mohampak.

²⁶ Mihatag siya og timaan sa layong mga
nasod,
ug mitihol nila gikan sa mga utlanan sa
kalibotan.

Dali kaayo ug daw kilat sila nga miabot.

²⁷ Walay ni usa nila nga lapoy. Walay
nadagma.

Walay natagpilaw o nakatulog.

Walay bakos nga gipaluagan.

Walay lubid sa sandalyas nga naputol.

²⁸ Ang ilang mga pana hait.

Ang tanan nilang bangkaw lig-on.

Ang mga kuko sa ilang kabayo morag
santiik.

Ang mga ligid sa ilang karwahe morag
alimpulos.

²⁹ Mongulob sila nga morag mga batang
liyon;

magkagobkob samtang nagsignit sa
ilang tukbonon.

Walay makatabang samtang ila ning
gidala sa layo.

³⁰ Anang adlawo mongulob sila sa ilang
tukbonon

sama sa pagdaguok sa dagat. Tan-awa
lang ang kayutaan –

kangitngit ug kahingawa.

Ang kahayag gilimisan sa kangitngit

ug sa mga panganod.

ang iskandalo sa katilingban nga gipasabot ni
Jesus sa Mt 18:7.

Wala magduhaduha si Isaias pagtagna sa
pagkabihaag. Mas maalamon una kon gisabot
pa ang kabubut-on sa Ginoo, ug ang iyang
pamaagi sa paghari diha sa panghitabo. Apan
ang katawhan nagsalig sa ilang kahibalo aron
pagkab-ot sa kaugalingong interes, o pag-

panghawod sa haw-ang nga dula sa mga adu-
nahan.

Wala ba sab makita sa atong katilingban karon
giinsa sa mga tawo (nga adunay kahigayonan sa
maayong edukasyon), paggamit ang ilang kahi-
balo sa pagpahimulos una sa kaharuhay sa kina-
buhi, samtang gipasagdan ang ilang katawhan
nga maunlod sa kakabos?

Ang panawagan ni Isaias

6 ¹ Sa tuig sa pagkamatay ni Hari Osias, akong nakita ang Ginoo nga naglingkod sa iyang trono, taas ug binayaw. Ang sidsid sa iyang kupo milukop sa Templo. ² Sa ibabaw, didto ang mga serapin nga may unom ka pako ang matag-usa: duha gisampong sa nawong, duha gitabon sa tiil ug duha gigamit paglupad.

³ Nag-ingnanay sila:

“Santos, santos, santos si Yahweh ang Labing Gamhanan.

Puno sa iyang Himaya ang kalibotan!”

⁴ Sa ilang tingog ang mga sukaranan sa ilang ganghaan nauyog ug ang Templo napuno sa aso. ⁵ Miingon ko: “Kaluoy nako! Gihukman na ko! Kay hugaw man kog nagpuyo uban sa mga tawong hugaw og baba. Gani nakit-an pa nako ang Hari, si Yahweh nga Labing Gamhanan!”

⁶ Unya, usa sa mga serapin milupad paingon nako. Sa iyang kamot may binagang uling nga gikuha ginamit ang kumpit sa altar. ⁷ Iya ning gidapat sa akong baba ug miingon:

“Tan-awa, midapat ni sa imong ngabil: Napapas ang imong sala ug nabayran ang imong kasaypanan.”

⁸ Unya, akong nadunggan ang tingog sa Ginoo: “Kinsay akong ipadala? Kinsay moadto alang nako?” Mitubag ko: “Ania ra ko. Akoy ipadala!” Miingon siya: ⁹ “Lakaw ug ingna ang mga tawo: Daghan mog nadungog, apan wala moy nasabtan. Daghang nakita, apan walay namatikdan!

¹⁰ Pasagdi ang ilang kasingkasing nga nagmagahi. Himoa silang bungol ug buta, aron dili makadungog ug makakita ug aron ang ilang kasingkasing dili makatugkad.”

¹¹ Unya, miingon ko: “Hangtod kanus-a, O Ginoo?” Siya mitubag.

“Hangtod nga ang mga lungsod magun-ob ug biyaan sa katawhan; hangtod nga ang kabalayan biyaan ug ang mga uma madaot ug mapayhag. ¹² Kay si Yahweh magpapahawa sa mga tawo ug ang mga uma mabiniyaan.

¹³ Bisag magpabilin ang ika-10 ka bahin, mahisama ni sa tuod sa nabali nga kahoy. Ang maong tuod mahisama sa balaan nga liso.

• **6.1** Nianang adlaw, sa tuig 740, si Isaias diha sa Templo o nakita niya ang kaugalingong espiritu didto. Sa kinasuokang bahin, diin gibutang ang Arka makita ang presensya ra sa Ginoo: si Yahweh naglingkod isip hari, ang kutay sa iyang kapa miabot sa lawak-dawatanan, morag gipadayag ang nagsugwak nga kabalaan ug gahom sa Ginoo nga labaw sa balaang lugar ug sa syudad sa Jerusalem.

Sulod ining mubong panahon, si Isaias naka-himamat sa Diyos sa suod ug tinud-anay nga paagi, ug kining maong panagtagbo napatik sa tibuk niyang kinabuhi. Dili ni masulti, ni makahulagway siya ni Yahweh kinsa mipadayag kaniya sa espirituhanon nga paagi. Ang iyang panan-awon, ang mga hulagway ug mga pulong nga iyang nadungog, sama sa mga kidlap nga miguwa sa misteryoso ug dili malitok nga panagtagbo.

Si Isaias naghisgot sa *Balaang Diyos*, sa ato pa, hingpit nga lahi sa bisag unsang binuhat. Sa higayon nga naa na siya, dili siya makab-ot. *Balaang Diyos*, usa ka paagi pagsulti nga ang Ginoo misteryo. Si Isaias nagpabilin sa presensya sa Ginoo, sa samang higayon natugob siya sa kahadlok nga dili makalisang. Atubangan sa *Balaan*, ang tawo nakasinati sa iyang kamakasala dili tungod sa sala kondili, sa kaugalingong

kinaiya: Bation niya nga dili siya takos pagbutang sa kaugalingon sa kamot sa Ginoo nga naglibot niya sa iyang presensya.

Kaluoy nako! Gihukman na ko! Kay ang Diyos nag-ingon: walay tawo nga makakita nako nga mabuhi (Ex 33:20). Apan ang Diyos nagpaduol; ang Anghel miduol kang Isaias dala ang mga uling nga nagpasabot sa paglimpyo sa sulod pinaagi sa diyosnong kalayo. Si Isaias gipasaylo gilayon dihang mitubag siya pinaagi sa akto sa pagtoo ug hingpit nga midawat sa iyang misyon. Gikan adto, si Isaias masayod na ug makaingon nga kinahanglan gyod nga magpili: o motoo sa Diyos, o malaglag pinaagi sa pagkitagbo sa *Balaan*.

Ang “serapin” nagkahulogang nagsiga. Sukad sa ilang pagpuyo sa disyerto, ang mga Israelita nagpabilin nga mitoo sa maayo ug sa daotan nga espiritu. Sumala nila, ang uban ining mga espiritu nagpakita sa porma sa nagsiga nga bitiin (basaha ang Num 21:4-9 ug 2 H 18:4 bahin ini). Kining maong teksto makatabang pagsabot ngano nga si Yahweh magpakita nga gilibotan sa mga anghel nga tawog panagway.

Kay labaw man sila sa tawo, kining maong mga binuhat makapuyo duol sa Ginoo, apan tabonan nila ang kaugalingon tungod sa kahayag sa iyang himaya.

Ang unang pahimangno kang Ahaz

7 • ¹ Diha nga si Ahaz, ang anak ni Yotam nga anak ni Ozias, naghari sa Juda, si Hari Rezin sa Aram ug si Pekang, anak ni Romelia, ang hari sa Israel miatagi sa Jerusalem, apan wala sila makabuntog.

² Pag-abot sa taho sa balay ni David nga: “Ang kasundalohan ni Aram nagkampo sa Efraim,” ang kasingkasing sa hari ug sa katawan mikurog sama sa pagkurog sa kakahoyan sa lasang inig-huyop sa hangin.

³ Unya, si Yahweh miingon kang Isaias: “Lakaw, kuyogi ang imong anak, usa ka *Salin-nga-Mobalik*. Sugata si Ahaz sa tumoy sa sandayong sa *Ibabaw sa Lanaw* sa dalan paingon sa Uma sa Manghuhugas.

⁴ Ingna siya,

Pabiling lunsay ug ayawg kalisang. Pagbaton ug kaisog atubangan ining duha ka tuod nga nagkaugdaw na ang kabangis, ni Rezin nga Arameo ug ang nagdilaab nga kapungot sa anak ni Romelia. Nakahibalo ka nga si ⁵ Aram, ang Efraim ug ang anak ni Romelia naglaraw batok sa Juda, sa pag-ingon: ⁶ “Ato ning sulngon, ug hadlok. Atong ilogon unya, ipuli ang anak ni Tabel isip hari.” ⁷ Apan ang Ginoong Yahweh miingon:

Ang Himaya sa Diyos mao ang kasanag gikan sa Ginoo, nga naa sa Templo sa Jerusalem; sama sa sentro sa kalibotan, nga nagpasidlak sa iyang gahom gikan sa usa ka tumoy sa kalibotan ngadto sa pikas. Busa, ang Ginoo nagpabilin nga misteryo, apan ang iyang kusog naa bisag asa, ug sa tanang panahon.

Si Isaias midawat sa iyang misyon:

– Siya ang mamumulong sa Ginoo.

– Imbis nga motoo, ang mga tawo nagpagahi sa kasingkasing.

– Mao ni ang hinungdan sa pagkalaglag sa Juda. Ang mahibilin lang mao ang gamot diin mogitib ang bag-o.

Himoa silang bungol ug buta... Kining mga bersikulo makita dili lang sa misyon ni Isaias kondili, sa kang Jesus mismo (Mc 10:4), ug human niya, sa mga apostol (Buhat 28:26, ug Jn 12:40). Mahinumdoman nila kining mga pulonga sa pagpadayag sa kaugalingong misyon. Ubos sa hagit sa pulong sa Ginoo, daghang tawo ug pundok sa katilingban ang misira sa kaugalingon, ug mibalibad sa mensahe nga mao unta ang makaluwas nila. Ang pulong sa Ginoo alang sa atong pagbangon o paghidugmo, nag-agad giunsa nato ni pagdawat (Lc 2:34).

Ang tanan gipadayag sa Hebreo busa, lisod ang paghatag sa mga kalainan sa kahulogan.

– Ang ilang kasingkasing dili makatugkad... o ikaw ang hinungdan nga dili sila makatugkad – pareho ra ang pagsabot ini sa Hebreo.

– Aron dili sila makadungog ug makakita o sa paagi nga dili makadungog o makakita – pareho ra ni sa Hebreo.

Dili ni mahitabo!

Dili ni moabot!

^{8a} Kay ang Damasco ulohan sa Aram ug kinsa ba ang Ginoo sa Damasco kondili, si Rezin?

^{9a} Ang ulohan sa Efraim mao ang Samaria. Kinsa may pangulo sa Samaria? Dili ba, ang anak man ni Romelia?

^{8b} Sulod sa lima o unom ka tuig gikan karon ang Efraim magun-ob ug dili na mahimong nasod.

^{9b} Apan kon dili ka magmatinud-anon sa imong pagtoo, ikaw usab, dili gyod makabarog.”

Ang Birhen nanamkon

• ¹⁰ Sa makausa pa, si Yahweh miingon kang Ahaz: ¹¹ “Pangayog timailhan ni Yahweh nga imong Diyos, nga maggikan sa kinailadman o sa kinatas-an.”

¹² Apan si Ahaz mitubag: “Dili ko mangayo, dili ko mosulay ni Yahweh.”

¹³ Unya, si Isaias miingon: “Karon paminaw, mga kaliwat ni David. Wala ba mo matagbaw pagsulay sa pailob sa katawan, nga inyo mang sulayan ang

Busa, ang uban naghubad ini nga mga bersikulo ginamit ang mga pulong nga nagpasabot nga si Yahweh nagsugo kang Isaias nga dili makasabot ang mga tawo ug dili makakita – ug kini layo kaayo sa teksto.

• **7.1** Ang linya sa 7:1-9 nagsumada sa kahimtang nga nahitabo sa tuig 836, diha nga ang katawan sa Aram ug sa Israel (ang amihanang gingharian, kansang kapital mao ang Samaria), misulong sa gingharian sa Juda ug sa Jerusalem (ang habagatang gingharian). Adunay pipila ka ngalan nga tingali makahatag ug kalisdanan sa pagsabot ining maong teksto: si Rezin, ang hari sa Aram ug Pekah; ug ang anak ni Romalia, ang hari sa Israel (nga gitawag sab og Efraim, 7:9), magkaaway.

Si Hari Ahaz naghunahuna sa tanan gawas sa tabang sa Ginoo, nga nakatahan na sa kaugalingon alang sa mga sumusunod ni David, basta mosalig sila Niya ug mangita sa hustisya.

Si Isaias misupak sa hari: kon ang mga Asirio manghilibot, dunay dakong kadaot sa Juda, sama sa Israel ug sa Aram, bisan pa kon si Ahaz kunsabo sa mga Asirio. Kinahanglan nga ang hari mosalig sa kasabotan ug sa panalipod ni Yahweh.

• **10.** Ang panagna bahin sa usa ka Birhen nga manganak usa sa labing importanti sa Biblia, bisag nagbilin nig mga pangutana nga wala matubag.

Aron pagsuporta sa iyang mga pahimangno nga gipadayag na sa 7:4-9, si Isaias nagtanyag og katingalahang timaan sa hari: *Pangayog*

pailob sa akong Diyos? ¹⁴ Busa, ang Ginoo gyod ang mihatag kaninyo sa timailhan:

Ang *Birhen* nanamkon ug nanganak sa usa ka lalaki nga iyang nganlag: *Emmanuel*. ¹⁵ Magkaon siyang binagtok nga gatas ug dugus, mahibalo siyang mosalikway sa daotan ug mopili sa maayo. ¹⁶ Sa dili pa makahibalo ang bata pagsalikway sa daotan ug pagpili sa maayo, ang yuta sa duha ka hari nga inyong giayran maawaaw. ¹⁷ May panahon nga si Yahweh magpadala kaninyo sa kinapaitang hitabo sukad nga mibulag si Efraim sa Juda. Iyang pabuntogon ang hari sa Asiria.

¹⁸ Anang adlaw sa Yahweh motawag sa mga langyaw gikan sa labing layo nga sapa sa Ehipto ug sa mga buyog gikan sa yuta sa Asiria.

¹⁹ Moabot sila ug mopuyo sa habog nga mga pangpang, sa mga lungag, sa kabatohan, sa tanang sibsibanan ug sa tanang tubod.

²⁰ Anang adlaw

pinaagi sa labaha nga hinulaman gikan sa unahan pa sa suba (sa hari sa Asiria) kagisan ni Yahweh ang ulo ug kagisan ang buhok sa bitiis ug ang bungot.

²¹ Anang adlaw ang usa ka tawo magpadako sa usa ka laking baka, ug duha ka karnero.

²² Tungod sa kadaghan sa gatas, magkaon ang mga tawo sa pinabagtok nga gatas.

Kay ang gubat modaot man sa abot, ang magpabiling buhi magkaon ug pinabagtok nga gatas ug dugus.

²³ Anang adlaw ang tanang lugar nga tinamnan og linibo ka ubas nga mobili og 1,000 ka salapi matabonan sa sampinit ug tunok.

²⁴ Ang mga tawo nga may pana ma-
ngadto,

kay ang tibuok nasod matabonan sa sampinit ug tunok.

²⁵ Sa tanang kabungtoran nga kaniadto gibugwal ginamit ang piko walay mangahas pag-adto tungod sa kahadlok sa sampinit ug tunok.

Ang yuta mahimong sibsibanan, diin buhian ang mga baka ug karnero aron manibsib.

timailhan ni Yahweh... (b. 11). Si Ahaz matinahuron mibalabab aron pagtago sa iyang determinasyon nga dili moatras (b. 12). Unya, ang propeta misinta sa kasuko: Kining mga sumosunod ni David, kinsa gipanalipdan kanunay sa Ginoo, mga walay pulos! Adunay laing kaliwat ni David nga makadala sa Kaluwasan sa katawhan sa Diyos. Si Yahweh nag-andam pagpadala niya. Ang iyang inahan (nga gitawag dinhi og *Ang Birhen*: tan-awa unsay mosunod), maghatag niya sa ngalan nga angay niya (b. 14). Kining umaabot nga hari magtubo nga mapaubsanon (b. 15), ug magdala og kalinaw. Sa dili pa ni mahitabo, si Ahaz ug ang pamolitika sa iyang mga kaliwat sigurado nga magdala og hingpit nga kalaglagan sa nasod.

Adunay pipila ka punto nga angay tin-awon: 1. Ang Emmanuel nagkahulogan og *ang Diyos-uban-nato*. Kining bataa wala lang maghatag kanato sa panalangin sa Ginoo, o katingalahan ug diyosnong kaluwasan, apan pinaagi niya, ang Ginoo mag-uban sa katawhan ug ang mga saad nga nadungog na sa makadaghan, mahimong tinuod: *Ako ang ilang Diyos, ug sila ang akong katawhan.*" (Os 2:25; Ez 37:27; Reb 20:3).

2. Ngano nga gihisgotan ang *Birhen*? Ang termino nga gigamit sa Isaias wala gyod magpasabot sa *Birhen*, kondili sa *batan-on nga dalaga*, ug kon gigamit sama ini, nagpasabot

ang sa batan-on nga Rayna. Dinhi, si Isaias nagpasabot sa umaabot nga inahan sa Hari, Manluluwas, ug nasaayan nato nga siya si Birhen Maria. Apan, bisan sa wala pa ang katingalahang pagkahimugso sa anak sa Birhen, daghang magtotoo nga mga Judio ang nagduda nga ang gigikanan sa Manluluwas labaw pa sa ordinaryo. Kon ang Ginoo kanunay nga nag-sudya sa mga magtotoo nga wala ni nagmatinud-amon paghigugma niya lang, unsaon pagkahitabo nga ang inahan sa Mesiyas usa ka babaye nga daghang hinigugma?

Gawas pa, sumala sa usa ka panultihon sa ilang pinulongan, kasagaran moingon sila og *Birhen sa Israel o ang Birhen nga anak sa Sion* sa pagpasabot sa katawhan ug sa balaan nga syudad (Is 37:22). Busa, alang nila, ang bersikulo: *ang Birhen nanganak sama paminawon sa: ang matoohon nga katilingban mopahimugso sa Mesiyas*. Si Maria kina-hanglan nga birhen, apan nagrepresentar sab siya sa tanang magtotoo nga naglaom sa Manluluwas uban ang putli nga kasingkasing (tan-awa sa Lc 1:31). Angay sab nga hinu-doman nga, bisan sa wala pa si Jesus, ang Griyego nga paghubad sa Biblia nag-iliis na sa pulong *birhen* ngadto sa orihinal nga termino ini, *batan-ong dalaga*.

3. Makapatingala tingali nga gipahibalo ni Isaias ang Kaluwasan sa katawhan sa Diyos isip tubag sa Ginoo kang Ahaz, o isip butang nga

Ang mga tubig sa Siloe naghinayhinay pagdagayday

8 •¹ Si Yahweh miingon kanako: “Pagkuha og lapad nga butang nga imong kasulatan ug isulat sa yanong sinulatan: Dalia pagsakmit, ang pag-awas duol na.”² Buhata ni sa atubangan ni Urias, ang pari, ug ni Zacarias, ang anak ni Yerebekias, akong kasaligang saksi.

³ Nakighilawas ko sa akong asawa. Nagmabdos siya ug nanganak sa usa ka lalaki. Unya, si Yahweh miingon: “*Tawga siyag Abtik sa pangawat – duol ang kawatonon.* Mao ni ang pulong ni Yahweh:

⁴ Sa dili pa makahibalong motawag ang bata sa iyang amahan o inahan, ang katigayonon sa Damasco ug ang kinawat sa Samaria dad-on sa hari sa Asiria.”

⁵ Miusab si Yahweh pagsulti: ⁶ “Kay kining mga tawhana misalikway man sa nagdagaydayng tubig sa Siloe, ug nahadlok ni Rezin ug sa Anak ni Romelia, ⁷ ang Ginoo magdala batok nila sa mga tubig sa suba, lawom ug kusgan – ang hari sa Asiria uban sa tanan niyang gahom.

Mobaha ni sa tanan niyang agianan ug moawas sa tanang pangpang.

⁸ Molukop ni sa Juda;

mobaha ug moagi nga taga liog.

Modako ug mokaylap sa kinatibuk-an sa imong yuta.

O Emmanuel!”

⁹ Ipabati na ang singgit sa pakiggubat, O mga nasod,

mahitabo sa umaabot nga pipila ka tuig. Apan si Isaias nagsulti isip propeta nga nagtuhog sa usa ka panan-awon sa panghitabo nga pareho rag kinaiya, bisag nahitabo sa lainlaing panahon. Makaingon ta nga kadtong ngitngit nga katuigan nagpahibalo sa umaabot nga kalisdanan, kawad-on, ug kasal-anan, nga nagtibuok sa mga katalagman nga mag-una sa dili pa moabot ang Gingharian sa Diyos.

Si Isaias naghatag og timaan kang Hari Ahaz, ngadto sa mga sumosunod sa trono, nga kaliwat ni David (7:13), ug sa tanan nga nagpuyo sa kalibotan nga nadaot sa sala; ug kining mga timaan nagpunting kang Cristo. Sama sa nawala nga Paraiso, naa ang hulagway sa usa ka babaye, o sa *anak sa usa ka babaye* nga moligis sa usa sa bitin; dinhi duna tay laing hulagway – sa ulo ka birhen uban sa iyang anak, *ang Diyos-uban-kanato*. Si Emmanuel nag-antos alang sa sala sa iyang kagsoonan, mao nga makahimo siya pagpakig-uli nato sa Diyos.

Ang katalirongan ni Isaias klaro kaayo nga wala makasabot ining tanan. Diha ang sa pagdagan sa panahon nga ang kahulogan sa maong *timaan* sumala sa paggamit ni Isaias, mahimong hubaron nga *katingalhang hitabo*.

• **8.1** Ang mga propeta nagtudlo pinaagi sa ilang mga pulong ug sa ilang mga buhat. Dinhi,

ug kamong tanan magun-ob. Pamati kamong tua sa layo! Pangandam alang sa gubat ug sa inyong pagkapukan!¹⁰ Magplano mo, apan mapakyas ni. Manaad, apan dili matuman. Kay ang ‘Diyos nia uban nato.’

Si Yahweh ang Diyos nga nagtago

• ¹¹ Si Yahweh misulti diha nga ang iyang kamot migunit nako. Gipahimangnoan ko niya aron dili ko mosu-bay sa dalan ining mga tawhana.

¹² “Ayawg sulti bahig kunsabo sa matag panahon nga kining mga tawhana malisang sa kunsabo. Ayawg kahadlok sa ilang gikahadlok ni malisang uban nila.”¹³ Si Yahweh ra nga Labing Gamhanan ang inyong saligan. Siya ang inyong kahadlok ug kalisangan.

¹⁴ Siya ang mahimong dalangpan, apan siya sab ang mahimong babag, ang bato nga makadaot sa duha ka nasod sa Israel. Sama siya sa lit-ag ug laang alang sa katawhan sa Jerusalem.

¹⁵ Daghan ang matakilpo. Daghan ang matumba, mahulog sa lit-ag ug madakpan.”

¹⁶ Si Yahweh mipadayon: “Ibutang sa sobre kining maong kamatuoran ug

ang kahibulongan nga ngalan nga gihatag ni Isaias sa iyang anak nagsilbi nga pasidaan sa tanan. Ang maong ngalan, uban sa ngalan nga Emmanuel, nahimong usa ka parisan ining maong kapitulo, ug sila nagkatakdto sa pagpunting sa pagsulong ni Ahaz ug sa kalingkawasan nga moabot ra unya. Ang katubigan sa Siloe (8:6) mao ra ang bugtong tinubdan sa tubig sa Jerusalem, nga nahimutang sa usa ka patag nga bungtod. Nagsimbolo sila sa tinago nga panalipod sa Ginoo, nga naa sa taliwala sa iyang katawhan nga nagtoo gyod niya. Samtang ang hari sa Asiria, nga gipangayoan ni Ahaz og tabang, mahimong sama sa suba nga molunop sa tanang kabtangan. Iyang lumpagong ang mga kaaway sa Juda, apan ‘biyaan sab nga bungkgag ang Juda. Dinhi, ato sab nga maaninaw ang mga panagna sa padulngan sa mga moderno nga kanasoran nga nagtoo nga masulbad nila ang kaugalingong suliran pinaagi sa pagsakay uban sa panon sa gamhanan nga mga nasod.

• **11.** Si Yahweh misulti diha nga ang iyang kamot migunit nako. Si Isaias nagpasabot sa usa adtong mga dagkong ingkwentro nga ang Ginoo naghimo niya nga iyang propeta, ug siya ubos sa mando sa Espiritu sa Ginoo.

Ayawg sulti bahig kunsabo! Ang unang mga butang nga gihimo sa Diyos mao ang pagpa-

takpi samtang nagtan-aw ang akong tinun-an.”

¹⁷ Busa, maghulat ko ni Yahweh nga nagtago sa Iyang nawong sa katawhan ni Jacob. Ako siyang gilaoman. ¹⁸ Ania ra ko ug ang mga anak nga iyang gihatag kanako. Kami ang timailhan ug timaan sa Israel gikan ni Yahweh nga labing gamhanan. Nagpuyo siya sa bukid sa Sion.

• ¹⁹ Kinahanglan ba nga sultihan mo sa mga tawo nga maayong mangonsulta sa mga medyom ug espiritista nga naghuhong ug nagyamyam? Ingna sila: “Ang katawhan, tinuod, kinahanglang mokonsulta sa ilang mga diosdios! Sa ngalan sa mga buhi, mangonsulta ba mo sa mga patay?”

Natawo alang nato ang usa ka bata

9

• ¹ Ang katawhan nga naglakaw sa kangitngit nakakita og dakong kahayag. May kahayag nga misubang sa nagpuyo sa yuta sa anino sa kamatayon.

² Gipadak-an mo ang nasod; gipun-an ang ilang kalipay. Nagmaya sila diha nimo, sama sa pagmaya sa katawhan sa ting-ani; sama sa pagmaya sa kalalakin-an inig bahinbahin na sa ilang kinawat.

lingkawas niya sa kahiktin sa panghunahuna sa mga tawo, kinsa, sa panahon sa kalisod, nadala sa ilang kahadlok imbis mangita og bag-ong pamaagi. Gikan adto, dili na siya mababagan pa bisan sa kalisod sa katawhan hinuon, maghulat sa bag-ong tawo nga giandam sa Ginoo.

Kami ang timailhan ug timaan sa Israel. Si Isaias mitapos na sa iyang patigayon ug pagwali, ug ang katawhan wala makapaminaw niya. Ang iyang buhaton karon mao ang pagpaabot sa hilom sa panghitabo nga motumaw. Ang iyang 2 ka mga anak nga gihatagan og makahuloganon nga ngalan: *Dalia pagsakmit, ang pag-awas duol na* (8:1), ug *ang Salin-nga-mobalik* (7:3), nagpahinumdong sa taga-tagas sa iyang mga panagna. Ang una sa maong mga ngalan nagpasabot sa dinaliang umaabot; ang ikaduha sa kataposan sa krisis (tan-awa ang 10:20).

Si Yahweh nga labing Gamhanan lang ang inyong saligan. Siya ra ang inyong kahadlokang ug saligan. Alang sa Jerusalem, usa ka pribilhiyo nga naa ang Ginoo sa taliwala nila. Ang mga Judio magtan-aw gyod sa Ginoo ug mosunod niya kay sa mahadlok sa mga tawhanong kaku-yaw.

Diha sa ilang taliwala, ang Ginoo sama sa bato nga halos dili makita sa dalan, apan makapandol sa wala makakita. Si Jesus ang migimaw nga bato nga makapandol (Mt 21:14).

²⁰ “Balik sa pagtudlo ug pagsaksi sa kamatuoran.” Walay tigtagnatagna nga makapahilom ining mga pulonga. Alaot sila nga dili modawat ini.

²¹ Minghoy ug gutom, naglaruyaroy sila sa kayutaan. Tungod sa gutom maglagot sila ug manunglo sa ilang Diyos ug ilang hari.

²² Mohagad sila sa kahitas-an, ug motan-aw sa kalibotan, apan kabalaka, kahadlok ug kangitngit ang tua ditto.

Sa tumang kaguol itulod sila sa kangitngit. Apan kangitngit lang ang naa sa tubuok kayutaan sa panaugdaog.

²³ Bag-o niyang gisakit ang yuta ni Zabulon ug ang yuta ni Neptali. Sa dili madugay himayaon niya ang yuta unahan sa Jordan: Sa Galilea sa mga pagano.

Si Yahweh nagtago sa Iyang nawong sa katawhan ni Jacob. Sa tawhanong pinulongan, ang katawhan sa Jerusalem wala magplano nga mosunod sa sugo ni Yahweh nga gihatag pinaagi ni Isaias, ug ang Ginoo wala maghimog milagro aron pagkumbensi nila adtong panahona. Ang Ginoo dili kasagaran magpakita og mga milagro, apan *siya nagtago* aron pagputli sa atong pagtoo sa Iyang pulong.

• ¹⁹ Ang Israel nga wala maminaw sa pulong sa buhi nga Ginoo, nahibilin nga walay laing kapilian: ang pagkonsulta sa mga patay pinaagi sa mga manalagna ug sa tigpataliwala. Gihimo sila nga kataw-anan ni Isaias (8:19-20).

• **9.1** Kining maong balak posibli nga gihimo sa tuig 732 diha nga ang hari sa Asiria mibungkag sa Israel, nga igsoon ug kaaway sa samang higayon. Sumala sa ilang kustombre, ang mga Asirio midala og usa ka bahin sa katawhan ngadto sa usa ka tumoy sa ilang gingharian. Nagpuyo sila sa teritoryo ni Zabulon ug Neftali (tan-awa ang gisundan nga parapo) nga nahimong Galilea, human sa pipila ka siglo nga milabay. Nagkatibulaag sila taliwala sa mga pagano, ug migawas sa Balaang Kasaysayan aron mosulod sa kangitngit.

Ang kalingkawasan nga gisaad kanila gipresentar nga madugmokong nga kadaogan sa

³ Sama sa adlaw nga ang Midian napildi,
imong giputol ang yugo nga ilang gipas-an,
ang rehas sa ilang mga abaga,
ug ang latigo sa tigdaugdaog nila.

⁴ Ang sapatos sa sundalo nga nagamit sa gubat,
ang bisti nga natumog sa dugo
ilabay sa gawas aron sunugon,
himoong sugnod sa kalayo.

⁵ Kay usa ka bata ang natawo alang nato,
gihatagan tag anak nga lalaki.
Ang tinuod nga dayandayan gibutang sa iyang liog,
ug ang iyang ngalan gimantala:
“Talagsaong Magtatambag, Langitnong Bayani;
Walay Kataposang Amahan, Prinsipe sa Kalinaw.”

⁶ Walay kataposan ang pag-usbaw
sa iyang gamhanang pagmando sa kalinaw.
Lapad ang yuta nga nasakop niya.
Maghari siya sa trono ni David
ug sa tibuok niyang gingharian.

Tukoron ni ug ampingan sa kaangayan ug katarongan
gikan karon hangtod sa kahangtoran.

Himoon ni sa mainitong gugma ni Yahweh nga Labing Gamhanan.

Mga hulga batok sa Israel

• ⁷ Si Yahweh misulti batok ni Jacob; ang
hukom gipahamtang sa Israel.

⁸ Ang katawhan sa Samaria ug Efraim
nakakita. Misulti siya sa ilang kagarboso ug
sa kamapahitas-og kasingkasing: ⁹ “Ang

Ginoo, nga nagsaulog sa paghari sa kalinaw, ug
may kalambigitan sa Emmanuel, ang bag-ong
natawo nga bata.

Ang katawhan nga naglakaw sa kangitngit
... Nakita sa Ebanghelyo (Mt 4:15) ang maong
katawhan nga mao sab ang panon nga giwa-
lihan ni Jesus:

– katawhan nga gimandoan sa tanang klase sa
malupigon.

– katawhan nga nangita sa kahayag ug walay
paglaom.

Kay usa ka bata ang natawo alang nato – ang
momando sa kalibotan ug moubungkag sa garbo
sa mga nasod.

Prinsipe sa Kalinaw nga nagsunog sa mga
armadong gamit.

Talagsaong Magtatambag, sa ato pa, kaba-
hin sa Langitnong Konseho diin ang Ginoo nag-
himog mga hukom.

Amahan sa bag-ong kaliwatan, sama ni
Abraham. *Bayani* sama ni David, ang haring
manggugubat.

Kining bag-o nga panagna sa tino nga kaling-
kawasan ug sa Manluluwas wala magklarog
kanus-a. Sa 7:10-15, nahisgotan nga ang
katumanan sa mga saad sa Diyos mahimo pang
malangan ug dugay kay sa atong gihunahuna.

WALA NATO BIYAI ANG PAGLAOM

Sa Biblia, dunay daghang gisaad sa unahan

nga may kalambigitan sa maong Diyosong
Saad nga daw mahitabo dayon:

– Si Abraham gisaaran og anak ug natawo si
Isaac; apan ang tinuod nga manununod mao si
Cristo. Si Abraham gisaaran og yuta alang sa
iyang mga anak nga magpuyo sa Canaan; apan
ang tinuod nga yuta mao ang Ginharian sa
Diyos.

– Si David gisaaran og kaliwatan ug malung-
tarong gingharian, apan si Cristo ang piho nga
hari, dili si Solomon.

Dinhi, kinahanglan natong basahon ang kapi-
tulo 11 sa sulat sa mga Hebreo. Mabasa nga ang
katawhan padayon nga nangita sa malungtaron
nga syudad sa tanang katuigan.

Sa pagkatinuod, ang Biblia nagtudlo sa pag-
laom, nagpadayag sa kutay sa mga tumong nga
atong pangandoyon, kab-oton ug sa paghimo
ini, motubo ta hangtod nga motutok na lang sa
mapanunod nato human sa kamatayon nga
gisaad sa Ginoo. Apan, sa matag malipayong
panghitabo – panangliton ang pagkahimugso sa
bag-ong natawo nga bata – ang mga magtotoo
makakita og timaan sa Ginharian sa Kalinaw
nga gihatag kanato sa Diyos.

• 7. Ang balak nga nagsugod dinhi ug na-
tapos sa 10:4 nasulat adtong mga tuig sa wala
pa ang tuig nga bag-o pa lang natong nakita.
Gisulat ni alang sa katawhan sa Israel nga nag-

mga tisa nangatumpag, apan amo ning parargon pagbalik ginamit ang mga sinapsap nga bato.

Ang mga kahoyng sikomoro gipamutol na, apan pulihan namo pagtanom og mga sedro.¹⁰ Busa, si Yahweh mipabarog sailang mga kaaway ug gipalihok sila: ¹¹ Gikan sa sidlakan ang mga Arameo, gikan sa kasadpan ang mga Pilisteo. Inablihan ang baba gilamoy nila ang Israel. Apan bisan pa ining tanan, ang iyang kasuko wala mahupay. Ang iyang kamot andam na nga mohampak.

¹² Ang katawhan wala mobalik kaniya nga mao ra usab ang mihapsak nila. Wala nila pangitaa si Yahweh nga Labing Gamhanan. ¹³ Hinunoo, giputol ni Yahweh ang ulo ug ikog, lukay ug sagbot sa Israel sa usa lang ka adlaw. ¹⁴ Ang mga magulang ug ang inila nga mga tawo mao ang ulo; ang ikog ang mga propeta sa bakak.

¹⁵ Ang ilang mga giya mipasalaag nila, ug ang mga karnero nangawala. ¹⁶ Busa, ang Ginoo, dili mopalingkawas sa ilang mga

batan-on ni maluoy sa ilang mga ilo ug byuda. Nadaotan ang tanan ug nawala nila ang Diyos; ang tanang baba nagsultig binoang.

Apan bisan pa ining tanan, ang iyang kasuko wala mahupay. Ang iyang kamot andam nga mohampak. ¹⁷ Kay ang kadaotan nagsunog sama sa kalayo. Ugdawon ini ang tunok ug ang sampinit. Mosilaob ni samtang magdilaab sa kalibonan ug mapalong samtang ang aso nagkadyotay. ¹⁸ Sa kapungot ni Yahweh nga Labing Gamhanan ang kayutaan silaban. Gisunog ang katawhan sama sa sugnod sa kalayo. Walay moluwas sa iyang igsoon. ¹⁹ Bisag unsaon nila pagkaon gutumon gihapon sila. Ang ilang kahangol wala katagbawan. Ang matag-usa mokaon sa karne sa iyang igsoon. ²⁰ Ang Manases molamoy sa Efraim; ang Efraim molamoy sa Manases; ug magdungan silag sulong batok sa Juda. Bisan pa ining tanan, ang iyang kasuko wala mahupay, ang iyang kamot andam nga mohampak.

Ang in hustisya sa balaod

10

¹ Alaot ang naghimo og mga balaod nga hiwi ug malupigon nga mga sugo!

² Alaot ang nangawat sa mga kabos sa ilang katungod ug naghikaw sa akong katawhan sa hustisya! Gibiktima nila ang nagbangotan nga mga asawa ug byuda.

Ilang gihulga ang mga ilo ug sinalikway.

³ Unsay inyong buhaton sa adlaw sa silot, sa panahon nga ang kalisdanan moabot gikan sa layo?

Asa man mo mangitag panabang?

Kang kinsa ninyo ibilin ang inyong katigayonan?

⁴ Wala moy laing buhaton gawas sa pagsigob uban sa mga dinakpan ug mga hininginlan, o matumba mo uban sa mga patay.

Bisan pa ining tanan ang kasuko ni Yahweh wala mahupay, ang iyang kamot giisa gihapon, andam nga mohampak.

Asiria: instrumento sa Ginoo

• ⁵ Alaot ang Asiria, ang baston sa akong kasuko, ang sungkod sa akong kapungot!

⁶ Batok sa nasod nga wala Diyos, ako ning gipadala

aron mangawat ug manglungkab, aron motunobtunob nila sama sa lapok diha sa karsada.

⁷ Apan wala ni nyinga hunahunaa.

Ang iyang kasingkasing naghambin og laing mga mithi.

Ang iyang pangandoy mao ang pagguba, ang paglaglag sa tanang kanasoran.

⁸ Kay miingon siya:

“Dili ba, ang akong pangulo sama sa mga hari?”

padayon nga wala pagtagad sa Ginoo, bisag nahuyang na sila sa ilang kapildihan.

Ang misaway sa propeta sa ngalan sa Ginoo, mao ang in hustisya sa ilang katilingban.

Sa 10:2, *byuda, ilo ug sinalikway* mao ang klase sa mga tawo nga kanunayng gihisgotan sa

Biblia nga hatagan pagtagad. Sa ubang linya, ang mga langyaw gihisgotan sab.

• **10.5** Kining maong balak nagpadayag sa mga Asirio diha nga nahimo silang hulga panahon sa kampanya sa tuig 701 (tan-awa ang komentaryo sa kapitulo 31).

⁹ Dili ba, sama ra ni sa Kalno ug sa Karkemis,
sa Hamat ug sa Arpad,
sa Samaria ug Damasco?

¹⁰ Sama ra sa akong kamot nga nakailog sa kaharian nga nagsimbag mga diosdios, kansang mga kinulit nga larawan mas daghan pa kay sa Samaria ug Jerusalem;

¹¹ sama ra sa akong gibuhat sa Samaria ug sa iyang mga diosdios, dili ba nako ni buhaton sa Jerusalem ug sa iyang mga diosdios?"

¹² Inigkahuman ni Yahweh sa tanan niyang buluhaton sa bukid sa Sion, sa Jerusalem, iyang silotan ang hari sa Samaria tungod sa iyang tig-a nga garbo ug mapahitasong panginsulto. ¹³ Kay ang hari miingon:

“Tungod sa kaugalingong kusog ug kahibalo nahimo ko kini.
Maayonglaki man ko,
akong napadak-an ang mga utlanan sa katawhan.

Nakapangawat ko sa mga bahandi.
Akong gipulbos ang mga lumolupyo sama sa abog.

Napakanaog ko ang mga hari sa ilang mga trono.

¹⁴ Sama sa pagkab-ot sulod sa salag, ang akong kamot mohakot sa bahandi sa kanasoran.

Sama nga ang usa motapok sa biniyaang mga itlog,
ako sab mokuha sa katigayonan sa kalibotan.

Walay usa nga makapakayab sa iyang pako

o makapabuka sa iyang mata aron maghimog honi sa pagsupak.”

¹⁵ Mas bilihon ba ang atsa kay sa tawo nga naggamit ini?
Nakapadako ba ang gabas sa kaugali-ngon

labaw kay sa tawo nga naggamit ini?
Kon mao na, mora hinuon og ang baston ang naggamit sa tawo nga nag-isa ini

o ang garote nga nagmando sa tawo nga dili hinimo sa kahoy.

¹⁶ Busa, ang Ginoo, si Yahweh nga labing Gamhanan,
magpadala og makadaot nga sakit sa gihantog nga kasundalohan sa hari.

Ubos sa kabuhong niya sa tanang butang, modilaab ang siga

nga sama sa makaugdaw nga kalayo. ¹⁷ Kalayo ang Kahayag sa Israel ug ang iyang Balaan kalayo nga mosunog ug mougdaw sa mga sampinit ug tunok sa usa lang ka adlaw.

¹⁸ Ang iyang kalasangan ug mabungahon nga kayutaan hudton pagdaot ni Yahweh, sama nga ang tawong nasakit mamatay.

¹⁹ Ang salin nga mga kahoy sa kalasangan madyotay na kaayo sa ingon, sayon nang iphon

ug malista sa usa lang ka bata.

Ang salin mobalik

• ²⁰ Anang adlawa, ang salin sa Israel ug ang naluwas sa katawhan ni Jacob dili na mosalig sa tawo nga mibuntog nila kondili, sa Diyos lang sa Israel. ²¹ *Ang salin nga mobalik* – ang salin ni Jacob – ngadto sa makagagahom nga Diyos.

²² Kay bisag ingon kadaghan ang imong katawhan, O Israel, sa balas sa dagat, ang salin lang ang mobalik. Ang ilang kataposan gilatid na, mogawas ang katarongan. ²³ Kay ang Ginoo, si Yahweh nga Labing Gamhanan, mitakda na sa kataposan sa tanan, sumala sa iyang gisugo sa tibuok kalibotan.

²⁴ Miingon ang Ginoo, si Yahweh nga Labing Gamhanan:

“O akong katawhan nga nagpuyo sa Sion, ayaw mo kahadlok sa mga Asirio nga naghampak ninyo sa ilang garote ug nagbakyaw sa ilang sungkod batok ninyo sama sa gihimo sa Ehiptohanon. ²⁵ Sa dili madugay ang akong kapungot batok ninyo mawala na, ug mapunting sa ilang kapildihan.”

²⁶ Si Yahweh nga Labing Gamhanan – molatos nila sama sa iyang gibuhat sa taga Midian sa may bato sa Oreb. Ang iyang sungkod maanaa ibabaw sa kadagatan. Iya ning iisa sama sa gihimo niya sa Ehipto.

²⁷ Anang adlawa, ang ilang karga kuhaon sa inyong abaga ug ang ilang yugo kuhaon sa inyong liog. Ang yugo gub-on.

²⁸ Naabot sila gikan sa Rimon, ug mangadto sa Ayot agi sa Migron.

• 20. Sa 8:3, ato nang nahisgotan ang anak ni Isaias nga iyang gitawag: Abtik sa pangawat, duol sa kawatonon.

Dinhi giisplikar ang ngalan sa usa niya ka anak nga gihisgotan sa 7:3 nga Salin nga mobalik. Makadaghan sa Biblia atong makit-an ang *Salin* nga nagpasabot sa mga *salin sa Israel*, nga mao ang gamay nga pundok nga mahibilin human siloti sa Ginoo ang Israel tungod sa ilang pagkadili matitud-anon (tawo ang Am 5:15).

Gikan sa panahon nga ang Ginoo misulti ni Elias bahin sa *7,000 ka tawo* (1 H 19:18), ang mga propeta kanunay nga nagsulti nga ang mga sala sa Israel dili makapapas sa plano sa Diyos. Usa ka “salin” ang magpabilin sa panahon nga mabungkag ang Israel, ug sila *mobalik*. Aduna niy duha ka kahulogan:

- mobalik gikan sa mga nasod diin sila gidala;
- mobalik sa ilang Ginoo sa ilang kailadman; mobalik sa Ginoo sa ilang mga kasingkasing.

Nakuha nila ang ilang gikinahanglan sa Mikmas.

²⁹ Nakalatas sila sa mga agianan ug nagkampo karon sa Geba diin mopalabay sila sa kagabhan.

Ang Rama nalisang;
ang Gibeas ni Saul milayas na.

³⁰ Ipataas ang inyong mga tingog, O mga anak ni Galim.

Madungog unta ni sa Lai ug matubag sa Anatot.

³¹ Milayas na ang taga Madmena.

Ang katawhan sa Gabin nanagan aron pagluwas sa ilang kinabuhi.

³² Karong adlaw ang mga nanulong mohunong sa Nob.

Iwarawara nila ang ilang mga kumo sa bukid sa Dalagang Anak ni Sion, sa bungtod sa Jerusalem.

³³ Tan-awa, ang Ginoo, si Yahweh nga Labing Gamhanan, namutol sa mga sanga sa tumang kapintas.

Ang mga tag-as nga kahoy gipanguha na.

³⁴ Ginamit ang atsa, gipamutol na iya ang kakahoyan.

Ang Lebanon ug mga Sedro niini nangatumba.

Ang Prinsipe sa Kalinaw

11

^{•1} Gikan sa tuod ni Jese moturok ang salingsing; gikan sa gamot ang usa ka sanga motubo ug mamunga.

² Ang Espiritu ni Yahweh mopuyo diha niya – usa ka Espiritu sa kinaadman ug sa panabot. Ang Espiritu sa maayong tambag ug gahom, ang espiritu sa kaalam ug kahadlok ni Yahweh,

³ aron maghari siya sa kahadlok sa Ginoo.

Dili siya mohukom pinaagi sa iya lang nga makita sa mata ni sa madungog sa dalunggan.

⁴ Apan uban sa kaangayan hukman niya ang mga kabos, ug uban sa katarongan mopakanaog siya ug hukom alang sa mga aghop. Sama sa usa ka sungkod, ang iyang pulong mohampak sa madaugdaogon. Ang gininhawa sa iyang ngabil mopatay sa makasasala.

⁵ Kaangayan ang ibakos niya sa iyang hawak; kamatuoran ang iba sa bat-ang.

⁶ Ang lobo mopuyo uban sa karnero; ug ang tigre mopahulay uban sa nating kanding; ug nating baka manibsib uban sa nating liyon.

• **11.1** Kadtong nakabasa sa Bag-ong Kasulatan nasayod nga ang Judio sa panahon ni Jese nagpaabot Mesiya. Apan dili ni tinuod sa tanang panahon. Sukad ni Abraham ngadto ni David, ang mga Israelita nangita sa yuta nga gisaad sa Diyos, ug ila ning nakuha. Human ni David, nagtoo sila nga wala nay laing makalabaw sa iyang pagkahari ug sa mga 250 ka tuig nga misunod, naglaom sila nga ang kasamtangan ug umaabot nga mga hari mahisama lang ni David. Ang saad sa Diyos kang David mahitungod sa iyang mga kaliwat, wala nila sabta nga mao ang balita sa umaabot nga Mesiya.

Si Isaias ang unang nagbalita bahin sa Mesiya nga usa ka hari sama ni David, apan labaw pa. Dinhi girepresentar siya sama sa usa ka salingsing gikan sa tuod sa kahoy nga bag-o lang giputol. Busa, iyang gisugyot nga ang kasamtangan nga mga hari nga makasasala ug kulang sa pagtoo, kinahanglan nga mangawagtang. Labaw pa sa pagkakaliwat ni David, ang Emmanuel mahimong bag-ong David (gitawag siya nga *anak ni Jesse* sama ni David).

Ang Espiritu sa Ginoo mokunsad kaniya sama sa iyang gibuhay sa mga propeta, ug labaw pa gani. Ang mga propeta gidasig sa misteryosong gahom nga gitawag og *Espiritu sa Ginoo*, apan dili sa tanang higayon. Diha Niya, ang Espiritu magpuyo sa kanunay nga:

– espiritu sa kaalam ug kalantip sa pangisip, sama ni Solomon.

– espiritu sa hustong hukom ug kalig-on, sama ni David.

– espiritu sa kahibalo ug pagtahod sa Ginoo, sama ni Moises ug sa mga Patriarka.

Apan uban sa kaangayan, hukman niya ang mga kabos, ang permanenti ug unang katungdanan sa mga hari. Ang Mesiya-nga-hari mao ang pangabaga sa Ginoo nga nag-atiman sa mga kabos ug kinahanglan nga madawat niya ang Espiritu o Ginhawa sa Ginoo, alang ining maong paningkamot. Dili angay nga ilain ang materyal nga kalingkawasan sa espiritudanon ug daw pasagdan lang sa magtotoo ang uban nga motukod sa makiangayong kalibotan. Ang lihok sa Ginoo nga makaluwas sa katawhan dili bulag sa

Usa ka gamayng bata ang magdala nila.

⁷ Sa ilang panaghigalaay, ang baka ug ang oso makakita sa ilang mga anak nga nagtupad pagpanghigda.

Sama sa baka, ang liyon mokaon og sagbot.

⁸ Ang gagmayng bata magdula sa tagoanan sa bitin. Isuksok sa gagmayng bata ang kamot sa lukloknan sa halas.

⁹ Walay modaot o moguba sa akong balaang bukid.

Sama nga ang tubig nagpuno sa dagat, ang kalibotan mapuno sa kahibalo ni Yahweh.

• ¹⁰ Anang adlaw ang kamot ni Jese ibayaw isip timaan sa mga nasod. Ang katawhan moabot aron pagpangita niya. Busa, gihimo niya ang iyang pinuy-anan nga mahimayaon.

¹¹ Anang adlaw si Yahweh mobakyaw na sab sa iyang kamot aron pagpanag-iy sa salin sa iyang katawhan gikan sa Asiria, Ehipto, Patros ug Etiopia, gikan sa Elam, Senaar, Hamat ugsa kabaybayonan sa dagat.

¹² Magbutang siyagtimailhan sa kanasoran ug magtapok sa mga hininginlan sa Israel. Iyang tigomon ang nakatag nga katawhan sa Juda gikan sa tanang suok sa kalibotan.

¹³ Wad-on sa Efraim ang iyang pangabubho ug ang Juda mawad-an sa mga

kaaway. Ang Efraim dili na masina sa Juda ni ang Juda mosupak sa Efraim.

¹⁴ Apan ang duha mosubay sa mga utlanan sa Pilistea paingon sa kasadpan ug mangawat sa katawhan sa silangan. Sulngon nila ang Edom ug Moab ug himoong ulipon ang mga Amonita.

¹⁵ Pahubson ni Yahweh ang dagat sa Ehipto. Iyang ikahig ang iyang kamot sa Eufrates sa tumang kasuko ug himoon ining pito ka sapa aron dunay malabngan ang tawo.

¹⁶ Duna unyay dakong dalan nga maa-gian sa salin sa iyang katawhan nga mamalik gikan sa Asiria, sama nga diha ni alang sa Israel nga migawas sa Ehipto.

Ang awit sa naluwas

12

¹ Anang adlaw moingon ka:
“Nagpasalamat ko nimo, O Yahweh.

Bisag nasuko ka,
nawala ang imong kasuko
ug imo kong gihupay.

² Tinuod nga ang Diyos ang akong kaluwasan.

Kaniya misalig ko. Dili na ko mahadlok
kay si Yahweh nga Diyos ang akong kusog.
Siya ang akong honi;

pag-edukar sa mga tawo: *Ang iyang pulong mohampak sa madaugdaogon ug maghari siya sa kahadlok sa Ginoo.*”

Sayop ang paghunahuna nga uban ni Cristo matapos ang pagpangandoy sa hustisya. Ang gugma ug pasaylo nga gisangyaw ni Jesus nagdala sa Kaluwasan sa katawhan pinaagi sa kama-tuoran, hustisya ug panag-ambitay sa pagkaon. Kon malimtan kining panginahanglan, ang es-pirituhanon ug yanong gugma walay kalainan sa usa lang ka handurawan.

Ang pagbag-o sa katawhan sa Diyos makita sa kinaiyahan: *ang liyon mokaon og sagbot*. Ato ning mabutang sa modernong pinulongan: sala-mat sa teknolohiya ug pagtinabangay tali sa katawhan, ang pwersa sa kinaiyahan mahimong alagad sa tawo.

Sugod ni Isaias, ang mga propeta magtan-aw sa Mesiya, o ang umaabot nga hari nga gihi-

logan sa Diyos, nga tawo sa Espiritu. Tan-awa ang ikaduhang bahin sa Is 42:1. Ang Ebanghelyo ni Lucas nag-ingon ini bahin ni Jesus: *Ang Espiritu sa Ginoo (Lc 4:18)*. Kon ang Espiritu sa Diyos ihatag sa mga magtotoo pinaagi sa sakramento sa pirma, ang simbahan nahinumdom sa Espiritu sa kaalam, kahibalo, kalig-on ug uban pa.

• 10. Ang balak sa 11:10-16 gisulat sa ulahing bahin sa panahon sa pagkabihag. Gibutang ni dinhi aron mapakita ang panagna bahin sa “tuod ni Jese”.

Sa bersikulo 10 ug 12; timan-i ang tema sa *timailhan sa kanasoran* nga makita sab sa Lc 2:35, apan sa lahi nga porma.

Dinhi naa ang awit sa pasalamat. Mahitungod sa *tuboran sa kaluwasan*, tan-awa ang Is 55:1 ug ang sugilanan sa babaye nga Samariyanhon sa Jn 4:1.

nahimo siya nga akong kaluwasan.”

³ Malipayon mong mokalos og tubig
gikan sa tuboran sa kaluwasan.

⁴ Anang adlaw moingon mo: “Pasalamat si Yahweh.
Pasidunggi ang iyang ngalan.

Sa kanasoran isangyaw ang iyang gihimo
ug ipadayag ang kahalangdon sa iyang ngalan.

⁵ Awiti si Yahweh, ang halangdon,
sa katingalahang mga butang nga iyang gihimo
sa tibuok kalibotan.

⁶ Awit sa kalipay, singgit nga madaogon. O katawhan sa Sion,
bantogan diha nimo ang balaang Diyos sa Israel.”

Batok sa Babilonia

13 ¹ Usa ka panagna mahitungod sa
Babilonia

nga nakit-an ni Isaias anak ni Amos:
² Sa upaw nga tumoy sa bungtod ipataas
ang bandera.

Singgit og kusog ngadto nila.
Iwarawara ang imong kamot
aron sila mosulod sa Ganghaan sa mga
Halangdon.

³ Akong gimandoan ang balaan kong
mangabayoy.

Gipatawag ko na ang kusgan kong mga
sundalo,

ang tanan nga nalipay sa akong pagdaog
gimandoan ko sila pagpahamtang sa
akong kasilag.

⁴ Pamati, may dahunog sa kabukiran
sama sa dakong pundok sa katawhan!
Paminaw, dunay dakong kagubot
nga sama sa mga gingharian nga nagka-
pundok!

Oo, si Yahweh nga Labing Gamhanan
nagtigom og daghang kasundalohan alang
sa gubat.

⁵ Gikan sa lagyong kayutaan,
gikan sa kinatumyan sa langit,
moanha si Yahweh
dala ang iyang galamiton sa kasilag
aron gun-obon ang kalibotan.

⁶ Bakho, kay ang adlaw ni Yahweh duol
na.

Moabot ni ingog pagpangguba gikan sa
Makagagahom.

⁷ Ang kamot sa kada tawo mapiang;
ang matag kasingkasing dili na mopitik.

⁸ Ang tanan mapuno sa kalisang.

Ang ilang mga nawong mamula nga daw
gihilantan.

⁹ Tan-awa unsaon pag-abot sa adlaw ni
Yahweh: Bangis kanang adlaw
nga modangat uban sa kasilag ug sa
tumang kasuko.

Himoon ini nga mawalay pulos ang
kalibotan.

Laglang ang makasasala nga tua didto.
¹⁰ Ang mga bitoon ug hugpong sa
kabitoonan sa gabii
dili na mosidlak.

Ang bulan dili na mohatag sa iyang
kahayag.

Sa iyang pagsilang sa kabuntagon ang
adlaw magdulom.

¹¹ Silatan ko ang kalibotan tungod sa
kasal-anan nga iyang nahimo;
ang mga daotan, tungod sa ilang mga
sala.

Akong pahunongon ang kamapahitas-on
sa garboso.

Akong putlon ang kahambogero sa walay
kukalooy.

¹² Akong himoon ang kalalakin-an nga
mas dyotay pa kay sa bulawan
ug ang katawhan mas pangitaon pa kay
sa bulawan sa Ofir.

¹³ Akong pakurogon ang kalangitan.

Ang kalibotan mokurog sa iyang suka-
ranan,
sa kapungot ni Yahwe nga Labing
Gamhanan,
sa adlaw sa iyang nagbagang kasuko.

¹⁴ Sama sa gikayam nga osa,
o sama sa panon nga walay magbalantay,
ang matag tawo mobalik sa kaliwatan.
Ang matag-usa mobalik sa kaugalingong
nasod.

¹⁵ Ang madakpan ihawon:
bisag kinsa ang makuptan patyon.

• **13.1** Ang kapitulo 13 ngadto sa 33 pulos
tubag sa silingang katawhan. Ang Biblia
nagtawag nilag “ang mga nasod” ug kay walay
bisag usa nila nga nakaila sa tinuod nga Ginoo,
mga pagano sila. Busa, kon makabasa ta og mga

nasod diha sa Biblia, ato kining mahubad nga
mga pagano o mga langyaw.

Ang balak sa 13:1-22 nasulat sa panahon sa
pagkabihag. Mao sab ang sa 14:1-2 ug 14:22-
23.

¹⁶ Ang ilang masuso ipanglambos sa ilang atubangan hangtod nga mangadugmok. Lungkabon ang ilang panimalay ug ang ilang asawa lugoson.

¹⁷ Batok nila akong palihokan ang Medo nga dili malipay sa salapi ug dili ganahan sa bulawan.

¹⁸ Ang ilang mga bangkaw ug pana moigo sa mga ulitawo.

Sa walay kukaluoy o puangod, ang mga masuso ug ang mga bata ilang iapil.

¹⁹ Ang Babilonia nga perlas sa mga gingharian ug garbo ug himaya sa mga Kaldeo, mahisama sa Sodoma ug Gomorra, kon magun-ob na sa Diyos.

²⁰ Dili na puy-an

o balayan hangtod sa kataposang kaliwatan.

Didto walay Arabo nga mopatindog sa iyang tolda.

Walay magbalantay nga moatiman sa iyang toril.

²¹ Magligidligid ang bangis nga mga hayop sa lasang.

Ang kabalayan mapuno sa mga mananap nga mag-uwang.

Mamatog ang mga mang-ak ug ostrik.

Ang ihalas nga kanding magluksolukso.

²² Ang mga irong buang mopaghot gikan sa ilang pinuy-anan,

ingon man ang mga bangis nga iro sa ilang mga palasyo.

Hapit na moabot ang panahon. Maihap na ang mga adlaw.

14 ¹ Ang Ginoo maluoy ni Jacob. Iya na sab nga pilion ang Israel ug ipahiluna sa kaugalingon nilang yuta. Unya, moipon nila ang mga langyaw. Isipon sila nga mga tawo ni Jacob.

² Kuhaon sila sa mga nasod ug dad-on sa kaugalingon nilang yuta. Sa yuta ni Yahweh, sagupon sa banay ni Israel ang mga dinakpang babaye ug lalaki. Himoon silang mga sulugoon ug katabang.

Ang katawhan ni Yahweh modakop sa ilang mananakop ug momando sa midaugdaog nila.

Giunsa mo pagkahulog, O magsidlakong bitoon!

• ³ Sa adlaw nga papahulayon mo ni Yahweh sa inyong pag-antos ug kagu-

liyong, sa inyong kahadlok ug sa pait nga kaupipan, ⁴ nahinumdom mo pagbugalbugal sa hari sa Babilonia:

Giunsa paghunong sa panaugdaog?
Giunsa pagkamatay sa kugang mga tawo?

⁵ Gibali ni Yahweh ang sungkod sa makasasala,

ang bunal sa madaugdaogon

⁶ nga mihampag sa katawhan sa sunodsunod nga pagbunal; nga midumala sa mga nasod sa ilang kalagot

uban sa walay hunong nga paggukod.

⁷ Ang tibuok kalibotan mipahulay ug naa na ni sa kalinaw.

Hapit na manganta.

⁸ Bisan ang mga sipres nalipay ug ang humot nga mga kahoy sa Lebanon miingon:

“Karon nga napildi ka na, wala nay moari nga mamutol og kahoy.”

⁹ Ang lubnganan sa ubos nagkisaw-kisaw na aron pagtagbo ninyo.

Palihokan ini ang mga patay aron pagtagbo ninyo, ang tanan nga kaniadto nangulo sa kalibotan.

Gipatindog ini gikan sa mga trono ang tanang hari sa mga nasod.

¹⁰ Mosulti silang tanan ug miingon:

“Matud pa ninyo kusgan mo, apan diay, huayang. Sama ra mo namo kahuyang.

Sa pagkatinuod, nahimo mo nga sama namo!

¹¹ Ang tanan nga inyong gipasigarbo gidala sab ninyo sa lubnganan, uban sa tunog sa inyong mga alpa. Ang mga ulod mikamang sa ubos ug gihabolan mo sa mga wati.

• **14.3** Ang balak sa 14:22-23 gipamulong ni Isaias sa okasyon sa kamatayon sa usa ka hari nga Asirio. Ang propeta naghulagway sa napilding hari nga sama na sa iyang mga biktima human sa iyang kamatayon. Angay nga hatagan

og pagtagad giunsa sa mga gingharian sa Asiria, Babilonia, ug Ehipto nga nagdominar sa kalibotan kaniadto ug nakapakurog sa mga Judio, pagkawagtang nga wala gyoy nahibilin nga timailhan.

¹² Giunsa man nimo pagkahulog gikan sa langit,
O sidlak nga bitoon, anak sa kabun-tagon!

Giunsa man nimo pagkahulog sa yuta,
ikaw nga mihabas sa kanasoran!

¹³ Miingon ka sa imong kasingkasing:
“Mobayaw ko sa langit,
ug iisa ko ang akong trono
ibabaw sa mga bitoon sa Diyos.
Molingkod ko sa Bungtod sa Asem-bleya,

sa kinalay-ang dapit sa mihanan

¹⁴ ug motungas ibabaw sa mga pa-nganod.

Mapareho unya ko sa Labawng Maka-gagahom!”

¹⁵ Apan ngadto ka sa espidno paingon,
sa kinailadman sa Bung-aw.

¹⁶ Ang tanang makakita nimo motutok.
Mahinuklog sila sa imong gidangatan:
“Mao ba ni ang mitay-og sa kalibotan,
ang miuyog sa kaharian,

¹⁷ ang midaot sa kalibotan,
ug miguba sa mga dakbayan
ug wala mobuhi sa binilanggo?”

¹⁸ Ang tanang hari sa kanasoran
nanghigda na
sa kaugalingong lubnganan.

¹⁹ Apan giluwat ka sa lubnganan,
sama sa ahat nga pagpanganak,
sama sa patayng lawas nga giyatak-
yatakan ilalom sa gipamatay,
ilalom sa gitigbas sa pinuti,
ug gilabay sa lubnganan alang sa
tanang.

²⁰ Wala ka tagaig bantayog
kay imong nadala ang kayutaan sa
kadaot.

Ikaw ang hinungdan sa kamatayon sa
kaugalingong mong katawhan.
Hinaot nga ang kaliwat sa makasasala
dili na mahisgotan!

²¹ Saka, pamatya ang mga anak
tungod sa sala sa ilang amahan,
kay basig manindog hinuon sila ug
mangangkong sa kayutaan
ug motabon sa kalibotan sa ilang
dakbayan.

²² “Motindog ko batok nila,” miingon si
Yahweh nga Labing Gamhanan. “Akong
putlon sa Babilonia ang iyang ngalan, ang
iyang salin, ang iyang liwat, mga anak ug
kaliwatan,” miingon si Yahweh.

²³ “Himoon ko kining kalapokan, puy-
anan sa mga mananap nga nagkamang ug
sa mga buaya. Silhigan ko siya sa silhig sa
kadaot,” miingon si Yahweh nga Labing
Gamhanan.

²⁴ Nanumpa ang Ginoo:
“Subayon gyod ang akong gilaraw!
Tumanon ang akong hukom.

²⁵ Akong patyon ang Asirio sa akong yuta.
Tunobtunoban ko siya sa akong kabu-
kiran.

Kuhaon ko ang iyang gisangon sa liog sa
akong katawhan,
ug wagtangon ko ang ilang gipas-an.

²⁶ Mao ni ang laraw nga gisugyot alang sa
tibuok kalibotan. Mao ni ang kamot nga gi-
tunol alang sa tanang kanasoran. ²⁷ Si
Yahweh nakahimo na sa hukom. Kinsay ma-
kapugong ini? Gituy-od na niya ang iyang
kamot, kinsay makapakyugpos ini?

Pasidaan sa mga Pilisteo

• ²⁸ Sa tuig nga namatay si Hari Ahaz,
nahimo kining panaganaa:

²⁹ “Ayaw mo paglipay mga Pilisteo nga
ang sungkod nga mihampak ninyo nabali na.
Gikan sa kaliwat sa bitin, ang halas moguwa,
ug manganak nig molupad nga dragon.

³⁰ Ang kabakahan sa mga kabos manib-
sib sa labing maayong sibsibanan. Maka-
kaon ang makililimos ug gawason silang
mopahulay. Apan pinaagi sa gutom pa-
matyon ko ang inyong ginikanan ug tigbakon
ko ang nahibilin.

• 28. Ang mosunod nga mga balak kasaga-
ran nagsaulog sa kapildihan sa lainlaing tawo
nga naglibot sa Juda. Ang misyon ni Isaiaas mao
ang pagtan-aw ug paghatag og katarongan sa
inanay nga pagkahugno sa iyang nasod. Nalipay
siya nga nagtan-aw sa mga paganong ging-
harian nga gitukmod sa ilang tawhanong mga
ambisyon nga nagpadulong sa ilang pagkabung-
kag. Si Isaiaas naghukom ubos sa paglamdag sa

Ginoo. Sa kalibotan nga naglibot niya, iya lang
makit-an ang garbo sa tawo ug ang dili masayop
nga mga plano sa Ginoo.

Apan sa 18:7 ug sa 19:16-24, makita ang
duha ka ulahing gidugang. Usa sa mga Judio nga
nagpuyo na sa Ehipto nagsulat ining maong mga
lina nga nagpadayag sa iyang gitooan: usa ana
ka adlaw, ang mga pagano nga nasod madani sa
pagtoo sa tinuod nga Ginoo.

³¹ Pagminatay, O Ganghaan! Hilak, O dakbayan! Kurog sa kahadlok, kamong tanan nga mga Pilisteo!

Kay ang aso naggikan sa amihanan ug ang kasundalohan mopapha ninyo.

³² Unsay inyong itubag sa sinugo sa kanasoran? Gibutang na ni Yahweh ang sukaranan sa Sion, ug didto modangop ang iyang gisakit nga katawhan."

Pagbakho alang sa Moab

15 ¹ Usa ka orakulo mahitungod sa Moab:

Naguba sulod lang sa usa ka gabii ang Ar sa Moab. Nagun-ob!
Naguba sulod lang sa usa ka gabii ang Kir sa Moab, nalusno!

² Ang katawhan sa Dimon miadto sa mga alampoanan sa bungtod aron mohilak.

Ang Moab mibakho sa Nebo ug Medaba. Ang tanang ulo gialotan; ang tanang bungot gibarbasan.

³ Sa mga karsada nagsul-ob silag sako; sa ibabaw sa mga atop ug sa mga plasa ang matag usa nagbakho. Ang tanang kasingkasing natunaw sa mga luha.

⁴ Ang Hesbon ug Eleale mihilak. Ang ilang pagminatay madungog hangtod sa Yahas.

Ang mga armadong tawo sa Moab mikusog paghilak ug ang ilang kasingkasing nawad-an sa paglaom.

⁵ Ang akong kasingkasing mihilak alang sa Moab.

Ang iyang binilanggo nanglayas hangtod sa Soar, sa Eglat-selisiya.

Sa bakilid sa Luhit mitungas sila nga nanaghilak. Sa pagpaingon nila sa Horonaim ang ilang paghilak makagisi sa kasingkasing.

⁶ Ang tinubigang mga uma sa Himrim nawad-ag abot.

Ang kabalilihan nauga ug nangalaya ang sagbot.

Ang tanang lunhaw nawagtang.

⁷ Karon ila nang gidala ang ilang kabtangan

ug ang bahandi nga ilang natigom, sa Sapa sa kakawayanan.

⁸ Ang ilang paghilak milanog sa utlanan sa Moab

hangtod sa Eglaim

ug miabot hangtod sa Ber-Elim.

⁹ Ang mga tubig sa Dimon midagayday inubanag dugo.

Apan mas pait pa ang umaabot kay magdala kog mga liyon sa Dimon, ngadto sa nakaikyas sa Moab, ug sa naluwa sa yuta.

16 ¹ Sama sa mga langgam nga naglu-padlupad,

gipapahawa sa ilang mga salag ang kababayen-an sa Moab

ug mipundo sa mga sapasapa sa Arnon.

² Nagpadala silag karnero sa nagmando sa yuta,

gikan sa Sila latas sa kalasangan, ngadto sa bukid sa mga babayeng anak sa Sion.

³ Miingon sila: "Pakitambag, pang-hukom sa katarongan.

Bisan sa udtong tutok

himoa ang imong landong ingog kagabhion

aron matagoan ang nakaikyas. Ayawg buhii ang nanglalain.

⁴ Pasagdi ang hininginlan sa Moab

nga mokuyog ninyo.

Himoa ang kaugalingon nga ilang dangpanan batok sa manglaglag".

(Kon wala na ang malupigon

ug ang kadaot human na,

kon ang madaugdaogon ug ang miagaw sa yuta mipahawa na,

⁵ pabarogon dayon ang usa ka trono nga makanunayon

diha sa gugma.

Usa ka tawo sa Balay ni David,

sa tinud-anay, molingkod ini.

Dali siyang mohatag sa makataro-
nganong hukom.

Iyang hukman ang katawhan sa kaa-
ngayan.)

⁶ Nakadungog mi sa garbo sa Moab,

sa iyang kagarboso ug kamabiybiayon, sa iyang haw-ang nga pagpakaaron-
ingnon.

⁷ Busa, pahilaka siya.

Pasagdi ang tanan nga mohilak alang niya.

Pagminatay alang sa torta nga dunay pasas sa Kir-Heres.

⁸ Ang mga baol sa Hesbon nangauga.

Ang mga ubas sa Sibma nangalaya.

Ang malupigon sa kanasoran

nakayatak sa piningil ubas,

nga kaniadto nakaabot sa Jaser,

mikuyanap paingon sa disyerto,

ug mikatay hangtod sa kadagatan.

⁹ Busa, naghilak ko samtang ang Jaser naghilak

tungod sa mga ubas sa Sibma.

Gibasa tikaw, O Hesbon,

O Eleale, sa akong mga luha!

Tungod sa imong mga bunga ug abot sa parasan

madungog ang kusog nga singgit sa pag-abiba sa pakiggubat.

¹⁰ Apan wala na sila. Ang kalipay ug kamaya

nga diha sa imong mga tanaman
nawagtang.
Diha sa mga parasan
wala nay awit nga madungog.
Wala nay singgit sa kalipay nga mola-
nog.
Sa mga pug-anan sa ubas wala
nay tiil nga mogiok nga maghimog bino;
walay nay tingog nga mosinggit sa
kamaya;
wala nay kasingkasing nga moawit og
honi sa kaubasan.

¹¹ Hinunoa, sama sa lira,
ang akong kalag nagminatay alang sa
Moab; ang akong kasingkasing nangandoy
sa Kir-Heres.

¹² Inig-abot sa Moab, sa mga alam-
poanan sa bungtod,
kapuyon lang siya. Inig-adto na niya
aron pagpangadye sa may altar, wala na
kiniy kapuslanan.

¹³ Mao kini ang gisulti ni Yahweh kaniadto
sa Moab.

Apan ¹⁴ karon nag-ingon siya: “Sulod sa
tulo ka tuig, sama nga ang ulipon nga
sinuholan nag-ihap sa panahon, ang mahi-
mayaong gahom sa Moab dili na tauron.
Dyotay ra kaayo ug luyahon ang makaling-
kawas.”

Batok sa Damasco

17 • ¹ *Usa ka orakulo mahitungod sa
Damasco!*

“Ang Damasco mohunong pagka-
dakbayan
ug mahimong nagtipun-og nga sagbot.
² Ang iyang kalungSORAN biyaan
ug pasagdan nga mahimong sibsibanan
sa mga hayop.

Manghigda ni nga walay kahadlok ni
bisag kinsa.

³ Kinsa nay manalipod sa Efraim?

Dili na usa ka gingharian ang Damasco.

Ang salin sa Aram makatagamtam sa
himaya nga sama sa himaya sa mga anak sa
Israel.”

Ang nagsulat mao si Yahweh nga Labing
Gamhanan.

⁴ Anang adlaw

ang himaya ni Jacob mapalong;
ang tambok sa iyang kaunoran mahilis.

⁵ Sama sa mangangani
nga manguha sa mga bunga
ug molungis sa mga pungang;
o sama sa pag-ani nila sa mais

ug paglungis sa mga puso sa walog sa
Refaim.

⁶ Apan ang ubang hinagdawan magpa-
bilin

sama sa olibo inig-uyog ini.

May magpabilin nga duha o tulo ka
bunga sa kintatas-ang sanga,
mga upat o lima sa mabungahong
sanga,
miingon si Yahweh, ang Ginoo sa Israel.

⁷ Anang adlaw ang tawo motan-aw sa
iyang Magbubuhat. Ang iyang mata
ipunting sa Balaan sa Israel.

⁸ Dili siya mosud-ong sa mga altar, sa
gipanghimo sa iyang kamot:
ang balaang palo o ang tindoganan sa
insenso

nga hinimo sa iyang kamot.

⁹ Anang adlaw ang inyong dakbayan
mahisama sa dakbayan sa mga Hivito ug
Amonito nga ilang gibiyaan alang sa mga
Israelita, sama nga ang sanga nga wala
matagad o napasagdan, gibiyaan na lang
sa kakugnan ug kalibonan. Ang tanan
mabiniyaan.

¹⁰ Kay inyong gikalimtan ang Diyos sa
inyong kaluwasan.

Wala ninyo mahinumdomi ang Bato nga
inyong dalangpanan.

Mahimo mong motanom sa pinaka-
maayong tanom,
sa ubas nga gikan sa laing nasod.

¹¹ Inyo ning mapatubo

sa adlaw sa inyong pagtanom.

Makapabulak mo ini

sa adlaw sa inyong pagpugas,
apan ang maani dyotay ra kaayo sa
adlaw sa kalisod.

Sa adlaw sa kaguol ug kasakit,
ang kasal-anan dili na mapasaylo.

Ang pagsugwak sa kanasoran

¹² O, ang kalagot sa daghang katawhan!

Napungot sila sama sa pintas nga dagat!

O, ang landong sa daghang kanasoran!

Nagdaguok sila sama sa kagahob sa
dagkong balod.

¹³ Apan ang Ginoo mibuyag nila. Mipa-
layo sila sama sa ohay nga gipalid sa
hangin didto sa bukid. Gisakmit sila ingog
abog nga gisuyop sa alimpulos. ¹⁴ Sa
kagabhion nagpugas silag kalisang. Sa dili
pa mabuntag, wala na sila. Mao kana ang
mahitabo sa nangawat nato, ang swerte sa
nanulis nato.

• **17.1** Bisan pa sa titulo, wala unta ipahi-
mutang kining balaka uban sa mga panagna
batok sa kanasoran. Pasidaan ni alang sa Ging-
harian sa Israel ang amihanan. Dili tingali madu-
dahan nga nalambigit ang mga bersikulo 10-11
sa kulto sa diosdios nga si Adonis kansang
kamatayon ug pagbalik sa kinabuhi naghulag-
way sa panahon sa pagpanalingsing sa mga

tanom. Nakapakita ang mga pagtuon ining
butanga nga alang sa iyang mga pangilin sayong
nananom ang katawhan ug naggamit sa mga
binhi nga dali rang moturok ug unya, malaya:
gisaulog nila ining paagiha ang ilang pagba-
ngotan kang Adonis. Nakita ini sa propeta ang
larawan sa gihimo sa mga diosdios sa kinabuhi
sa Israel.

Batok sa Etiopia

18 ¹ Alaot ang yuta sa naghaguros
nga mga pako subay sa kasapaan
sa Etiopia,

² nga nagpadalag mga embahador
luwan sa mga sakayan sa dagat
hinimo sa dagkong kahoy!
Lakaw, abtik nga sinugo
sa nasod nga nagkatagkatag ug gipa-
nitnan,

sa katawhan nga gikahadlokang pag-
ayo;

gikan sa sinugdan hangtod karon;
nasod nga gibahinbahin ug giyatakan
kansang yuta gibanlas sa mga suba.

³ Tan-aw, kamong tanan nga nagpuyo sa
kalibotan,

kamong tanan nga naa sa kayutaan
kon ang bandila iisa na sa bukid!
Paminaw kon ang trompeta patingogon
na sa bungtod.

⁴ Miingon kanako si Yahweh:

“Gikan sa akong gipuy-an motan-aw ko
nga walay kabalaka
sama sa init nga naggilakgilak sa silaw sa
adlaw, sama sa tun-og sa panganod sa ting-
ani.”

⁵ Sa wala pa ang ani sa ubas sa parasan,
human sa pagpamulak,
ug ang mga toyttoy nahimo nang hinog
nga ubas,

akong pul-ongan ang mga salingsing
ug putlon ang milabong nga mga sanga.

⁶ Pabiyaan sila alang sa mga langgam
nga manukob ug sa mga hayop sa
kalibotan.

Ang mga langgam mangaon ini sa ting-
init,

samtang ang mga hayop sa tibuok ting-
tugnaw.

⁷ Anang panahona, dad-on ang gasa
ngadto sa Ginoo nga Labing Gamhanan sa
mga tawo nga gikatagkatag ug gipanitan, ug
gikan sa katawhan nga gikahadlokang kaayo,
gikan sa sinugdan hangtod karon. Nasod nga
gibahinbahin ug giyatakan, kansang yuta
gibanlas sa mga suba, sa dapit nga gipuy-an
sa ngalan sa Ginoo nga Labing Gamhanan,
ang bukid Sion.

Batok sa Ehipto

19 ¹ Usa ka orakulo bahin sa Ehipto:

Si Yahweh misakay sa kusog nga
panganod padulong sa Ehipto.

Ang mga diosdios sa Ehipto mangurog sa
iyang atubangan.

Ang kinapusoran sa Ehipto matunaw.

² Akong palihokan ang mga Ehiptoanon
batok sa ilang isigkaingon.

Ang igsoon makig-away sa igsoon.

Ang higala batok sa higala,
ang dakbayan batok sa dakbayan,
ang gingharian batok sa gingharian.

³ Mangalusno sila kay libuglibogon ko ang
ilang mga laraw.

Modangop sila sa mga diosdios ug mga
mamamarang,
sa mga kalag ug sa tigagnatagna ug sa
tigpaniid sa mga patay.

⁴ Akong itugyan ang mga Ehiptoanon
sa kamot sa malupigon
ug walay puangod nga agalon.
Si Yahweh nga Labing Gamhanan ang
nagsulti.

⁵ Ang tubig gikan sa dagat mawala
ug ang suba mausik ug mauga.

⁶ Ang mga kanal mangauga ug mani-
mahong baklag.

Ang kasapaan nga nagdagayday paingon
sa Nilo sa Ehipto dili na moagas.

Magkadyotay ang tubig. Ang mga baga-
kay ug mga sagbot mangalaya.

⁷ Ang mga bagakay sa mga sapa
ug sa mga baba ini ug ang tanang tanom
mauga

ug ipalid unya, mahanaw.

⁸ Ang mga mananagat maguol.

Ang tanang mamasol sa Nilo mag-
bagutbot.

Ang mamukot magbasol.

⁹ Ang tigbuhat ug lino mawad-an sa
paglaom,

ingon man ang manudlay sa balhibo sa
karnero ug ang manghablon.

¹⁰ Ang naglinyas og hilo,
ang naghimog tangke sa isda mawad-ang
trabaho.

¹¹ Mga buang ang mga prinsiphe sa Soan.
Walay pulos ang tambag
sa labing maalamong magtatambag
ni Paraon!

(Insaon man nimo pagsulti kang Paraon:
“Usa ko sa maalamon,
sumusunod sa karaang mga hari?”

¹² Hain na man ang inyong maalamon?

Pagawasa na sila.

Paasoya unsay buhaton ni Yahweh batok
sa Ehipto.

¹³ Ang mga prinsiphe sa Soan nangabuang.
Ang mga prinsiphe sa Mempis nahungog.

Ang Ehipto gihaylo sa mga hepe sa iyang
tribu.

• 18:1 Tan-awa ang komentaryo sa 13:1.
Sa 18:7 hinuon ug 19:16-24, matngoni ang
duha ka butang nga ulahi nang gipuno.
Naghigot ang una sa kulto nga gisaulog sa
Judiong templo nga gitukod sa Heliopolis (nga

nagkahulogag – Syudad sa Adlaw). Usa sa labing
ekstraordinaryong parapo sa Karaang Kasa-
botan ang ikaduha kay nagsulti ni nga moabot
ang adlaw nga ang langyawng kanasoran
moambit sa tanang pribilihiyo sa Israel.

¹⁴ Gitugahan sila ni Yahweh og mga espiritung daotan

nga makapatingala nila.

Ang iyang makapalibog nga tambag makaduhig sa Ehipto sa sayop.

¹⁵ Dili gayod molampos ang Ehipto sa tanang buhaton ini

ginamit ang ulo o ang ikog, ang palmera, ang lukay o ang bagakay.

Makabig ang Ehipto

¹⁶ Anang adlawang Ehipto mahisama sa babaye nga nagkurog kon ila nang makita ang kamot sa kasundalohan nga gibakyaw batok nila. ¹⁷ Ang Juda kalisangan na sa Ehipto. Sa ilang paghunahuna mahitungod sa Juda, ang mga Ehiptohanon malisang tungod sa makahadlok nga kapalaran nga gitagana ni Yahweh nga Labing Gamhanan alang nila.

¹⁸ Anang adlawang may lima ka dakbayan sa kayutaan sa Ehipto nga magsulti sa sinultihan sa Canaan, diin ang katawhan motawag ni Yahweh nga Labing Gamhanan. Usa ana taw-gong dakbayan sa dakbayan.

¹⁹ Anang adlawang may altar alang ni Yahweh taliwala sa yuta sa Ehipto ug usa ka balaang haligi alang ni Yahweh sa utlanan ini.

²⁰ Mahimo ning timailhan ug handomanan ni Yahweh nga Labing Gamhanan sa yuta sa Ehipto, aron ila siyang tawgon sa panahon nga sila daogdaogon. Unya, magpadala siyang manluwas aron pagpanalipod ug pagluwas nila. ²¹ Magpaila si Yahweh sa kaugalingon ngadto sa mga Ehiptohanon. Ilhon siya anang adlawang. Simbahon siya uban sa paghimog halad-sinunog. Mohimo silag panaad kang Yahweh nga ilang tumanon. ²² Hampakon ni Yahweh ang Ehipto og katalagman, apan iya ning ayohon. Kon sila modangop na niya, iya silang ayohon ug paminawon ang ilang mga hangyo.

²³ Anang adlawang naa nay dakong dalan gikan sa Ehipto ngadto sa Asiria. Ang taga Asiria moadto sa Ehipto, ug ang mga Ehiptohanon moadto sa Asiria. Ang mga Ehiptohanon ug taga Asiria magdungan pagsimba niya.

²⁴ Anang adlawang, ang Israel mahimong ikatulong gahom sa kalibotan uban sa Ehipto ug Asiria – grasya ni alang sa kalibotan.

²⁵ Panalanginan sila ni Yahweh sa pag-ingon: “Dayegon ang Ehipto, akong katawhan ug ang Asiria, akong hinimo, ug ang Israel, akong kabilin.”

Milakaw si Isaias isip binilanggo

20 ¹ Sa tuig nga ang Heneral nga pinadala ni Sargon, hari sa Asiria, misulong sa Asdod, ug mi-buntog ini, ² si Yahweh mipahimangno pinaagi ni Isaias, ang anak ni Amos, sa pag-ingon: “Pagtapis og sako; kuhaa ang imong tsinelas ug lakaw!” Ug iya ning gibuhat. Milakaw siya nga hubo ug nagtiniil.

³ Unya, miingon si Yahweh: Ang akong sulugoon nga si Isaias milakaw nga naghubo ug nagtiniil sulod sa tulo ka tuig; Timaan ug tilimad-on alang sa Ehipto ug Etiopia. ⁴ Ang hari sab sa Asiria modala sa mga bihang gikan sa Ehipto ug mga layas gikan sa Etiopia, batan-on o tigulang, mga hubo, makita ang mga sampot. Alang ini sa kaulawan sa Ehipto. ⁵ Ang milaom sa Etiopia ug mipasigarbo sa Ehipto mahadlok ug maulawan.

⁶ Anang adlawang mamuyo ining baybayona moingon: “Tan-awag unsay nahitabo sa mga tawo nga atong gisaligan ug atong gidangpan aron makalingkawas sa hari sa Asiria! Unsay atong buhaton karon aron pagluwas sa atong kaugalingon?”

Ang pagkapukan sa Babilonia

21 ¹ *Usa ka orakulo mahitungod sa Disyerto sa daplin sa Dagat:*

Usa ka ngilngig nga panan-awon ang gipakita kanako!

Diha nga ang alimpulos mihuros sa Negeg sama sa balod gikan sa disyerto, gikan sa kahadlokang yuta, ² ang tikasan nanikas, ang kawatan nanglungkab.

“Bangon, O Elam! Asdang, O Media!”

³ Ako nang gihilom ang akong mga agulo; tungod ini naguol ko.

Ang akong lawas mitikuskos sa kasakit, sama sa babaye nga nagbati.

Hilabihan ang akong kalibog nga dili na ko makadungog.

• **20.1** Dali natong mahanduraw ang epekto ining makahuloganong lihok... Ang Ehipto usa sa mga gamhanang nasod adtong panahona. Kon itandi sa Asiria, nga nagrepresentar sa gahom-militar, ang Ehipto ang labawang adunahan nga nasod nga dunay mas

pino nga sibilisasyon. Ang mga Judio nagsalig sa Ehipto ug nangayo nila sa panabang: mga karwahe ug mga kabayo.

“Alaot kadtong misalig ang sa tawo!” (Jer 17:5).

Hilabihan ang akong kalisang nga dili na ko makakita.

⁴ Ang akong hunahuna nagtuyoktuyok. Ang akong kasingkasing gikupay sa kahadlok;

ang banagbanag nga akong gipaabot gikahadlok na hinuon nako.

⁵ Ilang giandam ang mga talad.

Gibuklad nila ang mga bakbak sa salog. Nangaon ug nanginom sila.

Bangon, O mga prinsipe, lanahi ang mga taming!

⁶ Miingon kanako si Yahweh:

“Lakaw, pabantayi ni

ug ipataho ang iyang makita.

⁷ Kon makakita siyag mga nagsakay:

mga nagkabayo nga tinagurha, mga kamelyo,

mga tawong nagsakay sa mga asno, kinahanglang magbantay siyag maayo ug paminawa siya kanunay!”

⁸ Unya, ang magbalantay misinggit:

“Sa tore nga lantawan, O Ginoo, mitindog ko sa tibuok nga adlaw

ug sa akong dapit nagpabilin ko sa tibuok gabii.

⁹ Tan-awa, niay pipila nga nagkabayo.”

Misinggit sila:

“Napukan na ang Babilonia, napukan na.

Ang tanan nilang diosdios

napusgay na sa yuta!”

¹⁰ O akong katawhan nga naggiok ug nag-alig-ig,

akong ipahibalo kaninyo ang akong nadungog

ni Yahweh nga Labing Gamhanan, ang Ginoo sa Israel.

Batok sa Edom ug Arabia

¹¹ *Usa ka orakulo mahitungod sa Edom:*

Dihay mitawag gikan sa Seir:

“Magbalantay, komusta ang kagabhion?

Magbalantay, komusta ang kagabhion?”

¹² Ang magbalantay mitubag:

“Ang kabuntagan umaabot na, apan hapit na sab magabii.

Balik lang unyag pangutana, kon ganahan kang mangutana pag-usab.”

¹³ *Usa ka orakulo mahitungod sa Arabia:*

Mipahulay sa kalasangan sa Arabia

ang nanglakaw nga taga Dedan.

¹⁴ Ang namuyo sa yuta sa Tema,

miadto aron pagsugat sa nanglayas.

Nagdala silag pan alang sa gigutom ug tubig alang sa giuhaw.

¹⁵ Miikyas sila sa binaid nga pinuti, sa binawog nga pana, sa kapintas sa gubat.

¹⁶ Busa, miingon kanako si Yahweh: “Sulod sa usa ka tuig, sumala sa pag-ihap ini sa kontratado nga trabahador, ang tanang himaya sa Kedar mapusgay. ¹⁷ Dyotay ra ang mahibilin sa tigpamana ug sa mga sundalo sa Kedar.” Misulti si Yahweh ang Diyos sa Israel.

22 *1 *Usa ka orakulo mahitungod sa Walog sa Panan-awon.*

Insay naghasol ninyo karon

nga naa man mo ibabaw sa mga altar sa kabalayan?

² Kamo ug ang inyong pagdalidali ug pagkapuliki,

samok kaayo nga dakbayan, lungsod nga mapatuyangon.

Ang inyong kalalakin-an wala mamatay sa pinuti

o sa gubat ba hinuon.

³ Ang inyong mga pangulo nagdungan pagpanglayas.

Nadakpan sila tungod sa kahadlok sa mga pana.

Ang inyong mga pangulo nadakpan og miipso ang tanan ug nagpalayo.

⁴ Busa, miingon ko:

“Ayaw ko ninyog tan-awa.

Molihok ko sa tumang kapaat.

Ayaw ko ninyog sulayi pag-alam-alam

tungod sa pagkalaglag sa anak sa akong katawhan.” Kining adlaw sa kagubot,

pagyatak ug pagkapatot

⁵ gikan ni Yahweh nga Labing Gamhanan.

Sa Walog sa Panan-awon nagkutkot sila sa mga paril

ug nangayog pakitabang aron makatungas sa kabukiran.

⁶ Ang Elam nagdala sa udyong kuyog sa nagsakay sa karwahe ug sa nanga-bayo;

ug ang Kir mitukas sa taming.

⁷ Ang mga karwahe milukop sa tanan mong pinili nga walog

ug ang nangabayo nagpabilin sa mga ganghaan.

⁸ Ang Juda nawad-an na sa tanan niyang panalipod.

• **22.1** *Usa ka orakulo mahitungod sa Walog sa Panan-awon.* Nga mao ang tinunglo nga bungtod sa “Gehenna” nga nag-utlanan sa Jerusalem gikan sa habagatan. Ang tanang katawhan nanaka sa bungtod aron pagpadayag sa ilang kahinangop. Mao ba ni ang kadaogan sa kasundalohan ni Ezekias o mahal nga pagsu-

render sa mga Asirio? Nasayod si Isaias nga kining dyotay nga kalamposan nagkahulogan og kapildihan ug kaulawan sa umaabot. Kon naminaw pa lang sila, inay magsalig sa ilang kusog ug diplomasya, giluwat na unta sila sa Ginoo.

Mangaon ta ug manginom!

• Anang adlawá gitan-aw ninyo ang tagoanan sa mga hinagiban sa Palasyo sa lasang.⁹ Nakita ninyo ang daghang kal-ang sa mga kota sa dakbayan ni David. Inyong gitigom ang tubig sa lanaw sa ubos.

¹⁰ Inyong giihap ang kabalayan sa Jerusalem ug giguba ang uban aron malig-on ang paril. ¹¹ Naghimo mog tangke taliwala sa duha ka paril alang sa tubig sa Karaang atabay.

Apan wala mo maghunahuna sa nagbuhat ini. Wala ninyo tagda ang nagplano ini sa dugayng panahon. ¹² Anang adlawá si Yahweh nga Labing Gamhanan mitawag ninyo aron pagminatay ug pagbangotan, aron alotan ang inyong ulo ug sul-oban mog sako.

¹³ Apan tan-awa, bisan pa ining tanan, may tumang paghudyaka: ang mga toro gipang-ihaw ug ang mga karnero gipamatay. Nangaon mo sa unod ug nahubog. Unya, miingon mo: “Mangaon ta ug manginom kay ugma mangamatay tang tanan.”

¹⁴ Ang inyong gibuhat ug gipanulti nadunggan ni Yahweh nga Labing Gamhanan. “Kining salaa dili gyod mapasaylo hangtod sa inyong kamatayon:” miingon si Yahweh.

Batok sa usa ka ministro

¹⁵ Mao nga miingon si Yahweh, ang Ginoo:

• 8. Ang mga Judio napugos pag-apil sa bag-o nga koalisyón batok sa Asiria (705-701). Gidugangan ni Ezekias ang panalipod sa Jerusalem sa wala pa moabot si Senaquerib.

Gitan-aw ni Isaias ang kahigwaos sa mga tawo nga mibalibad pagpaminaw sa tawag ni Yahweh: naghangyo siya nila nga dili na moapil sa walay pulos nga pakigbisog ug sa pagtugyan sa kaugalingon sa pagpatunhay sa hustisya.

Dili ang Asiria ni ang Ehipto ang manluluwas nga gikinahanglan sa Israel. Ang Asiria ug ang Ehipto, nga nag-ilogay kinsay hawod nila, wala mangandam sa usa ka sibilisasyon sa unahan. Sa panahon ni Isaias, walay nasayod nga ang Asiria ug ang Ehipto mangawagtang o mawad-an sa ilang impluwensya. Ang mga tawo wala makatag-an nga ang mosunod nga mga siglo maharian sa mga bag-ong kultura pinasikad sa mga bili nga moral (Budismo), o sa bag-ong diwa sa mamugnaon nga personalidad sa tawo (kultura sa Griyego). Ang Israel sab motampo sa

Lakaw ug pakigsultihi si Sobna, ang mayor-domo sa palasyo. Pangutana:

¹⁶ Unsay imong gibuhat dinhi?

Unsay imong katungod pagkalot og kapahulayan sa tag-as nga mga dapit?

O paghimog lubnganan sa bato alang sa imong kaugalingon?

¹⁷ Tan-awa ra god,

gunitan kag maayo ni Yahweh ug ilabay, o tawo nga kusgan!

¹⁸ Iya kang lukoton.

Dulaan ka sama sa bola,

ug itambog sa dakong wanang.

Didto matigbak ka

uban sa mga karwahe sa imong himaya. Ikaw, ang kaulaw sa balay sa imong agalon!

¹⁹ Paphaon ka, ikaw nga kusgan!

Palagputon tikaw gikan sa imong nahimutang.

²⁰ Anang adlawá akong tawgon

ang akong ulipon nga si Eliakim, anak ni Hilkiyah.

²¹ Ako siyang sul-oban sa imong bisti.

Ug hatagag kusog pinaagi sa imong bakos.

Akong ihatag kaniya ang imong gahom.

Mahimo siyang amahan

sa nanimuyo sa Jerusalem

ug sa katawhan sa Juda.

²² Sa iyang mga abaga ibutang ko ang liyabe sa Balay ni David.

Ang iyang buksan walay makatak-om;

ang iyang tak-omon, walay makabukas.

²³ Ako siyang iugsok sa sigurdong dapit ug mahimo siyang dunggan sa balay sa iyang amahan.

²⁴ (Makaangkon siya sa tanang himaya sa balay sa iyang amahan – ang anak ug mga kaliwat, ang tanang gagmay nga sudlanan

usa ining mga kultura, salamat sa diwa sa pagkaresponsabili, sa pagtubag sa panginahanglan sa hustisya ug sa pagtumon sa pulong sa Diyos nga gisangyaw ni Isaias.

Daw walay kasayoran si Isaias sa pamolitika ug nalimot sa gikinahanglan alang sa siguridad sa iyang nasod nga gamay ra kaayo aron mopakabuhi nga dili magkinahanglan sa panabang sa uban. Apan, nagpadayag siya sa labing dakong panginahanglan sa politika dihang naghigot siya sa pagtukod sa usa ka nasod nga nagkinabuhi sa makiangayon ug moral nga sukaranan. Mao ni ang paagi pag-andam alang sa wala masayri nga kaugmaon, diin hisayran na nato nga ang Ginoo ang nagplano sa kasaysayan kaniadto pa.

Ang mga tawo nagpadayon paglulihayay aron malimot sa ilang dangatan. “Mangaon ta ug manginom, kay ugma mangamatay tang tanan.” Gihinumdoman ni ni Pablo sa 1 Cor 15:32.

gikan sa mga panaksan hangtod sa mga banga. ²⁵ Anang adlaw, miingon si Yahweh nga Labing Gamhanan, ang ugsok nga naa sa siguradong dapit makuha. Putlon ni ug ang karga nga gisagbay ini mahulog. Si Yahweh ang nagsulti.)

Panagna mahitungod sa Tiro

23 • ¹ Usa ka orakulo mahitungod sa Tiro: Panghilak, o mga barko sa Tarsis kay ang Tiro nadaot na!

Pagbalik ninyo gikan sa Kitim makadungog mo sa balita ug matingala.

² Hilom lang, mga magpapatigayon sa Sidon,

kamong nagpuyo sa baybayon. Ang inyong mga mensahero milatas sa dagat;

sa baybayon sa Shijor. ³ Milatas sila sa lapad nga kalaoran dala ang abot sa Nilo.

Mao ni ang nasapian ining negosyanti sa kanasoran.

⁴ Maulaw ka, O Sidon, ang dangpanan diha sa dagat.

Kay ang dagat misulti: “Wala ba ko magbati ug manganak? Wala ba ko makapakaon sa mga anak nga lalaki

ug makapadako sa mga anak nga babaye?”

⁵ Ang tua sa Ehipto maguol inigkahibalo sa gidangatan sa Tiro.

⁶ Kamong nagpuyo sa mga baybayon, bakho inig-agi ninyo sa Tarsis.

⁷ Mao ba ni ang karaang dakbayan, ang inyong garbo,

kansang tiil midala ninyo sa layong dapit aron didto mo manimuyo?

⁸ Kinsay naglaraw ini batok sa Tiro, ang harianong dakbayan kansang magpapatigayon mga prinsipe,

kansang negosyanti kadaghanan bantogan sa kalibotan?

⁹ Si Yahweh nga Labing Gamhanan ang naglaraw ini,

aron ipaubos ang garbo sa tanang harianon;

aron ipaubos ang himaya sa tanang kadagkoan ining kalibotan. ¹⁰ Ugmara ang inyang yuta sama sa walog sa Nilo,

O mga anak sa Tarsis. Wala nay dapit nga kahimoan ninyog mga barko.

¹¹ Giisa na ni Yahweh ang iyang kamot sa dagat aron mokurog ang kaharian.

Nagmando na siya pagguba sa kota sa Canaan.

¹² Miingon siya: “Ayaw na mo pagmaya, ulay nga anak sa Sidon.

Tindog, adto sa Ciprus. Bisan didto, dili na mo makapahulay.”

¹³ Tan-awa ang yuta sa mga Kaldeo, katawhan na sila karon nga walay pulos.

Ang mga Asirio naghimo ining yutaa nga lugar sa bangis nga mga hayop.

Nagpatindog silag mga tore ug nagtukod og mga palasyo.

(Ug ang tanan iyang giguba.

¹⁴ Bakho, O mga barko sa Tarsis, kay ang inyong pahulayanan magun-ob na.

¹⁵ Anang adlaw, ang Tiro malimtan sulod sa 70 ka tuig, sama sa gitas-on sa pagmando sa usa ka hari. Human sa 70 ka tuig, mahitabo sa Tiro ang sama sa giingon sa awit sa usa ka puta:

¹⁶ Pagkuha og alpa. Libota ang dakbayan. Awita ang labing mananoyng awit. Tugtoga ang labing nindot mong honi, aron ila kang mahinumdoman.

¹⁷ Human sa 70 ka tuig, si Yahweh moduaw sa Tiro ug mobalik sa karaan niyang kinabuhi. Pabayran niya ang iyang pagkababaye ug mobalik siya pagkaputa sa tanang kaharian ining kalibotan. ¹⁸ Apan ang iyang kita ug suhol, isip puta, ipahinungod niya ni Yahweh. Dili ini niya iponon ug tagoan. Ang iyang ganansya alang sa mga tawo nga nanimuyo sa Ginoo, aron makaangkon silag daghang pagkaon ug nindot nga bisti.

Ang hukom

24 • ¹ Tan-awa giunsa ni Yahweh pagbuak ug pagsiak ang yuta.

Tan-awa giunsa niya pagbungkag ug pagpatibulaag ang namuyo ini,

² ang kaparian ingon man ang katawhan, ang agalon ug ang sulugoon, ang sulu-

goong babaye ug ang mga agalon, ang namalit ug namaligya, ang tigpa-

hulam ug ang manghulam, ingon man ang tigpautang ug ang nangu-

tang.

³ Nagun-ob pag-ayo ang yuta ug guba kaayo ang kalibotan, kay si Yahweh nakapamulong na.

• **23.1** Ang mga balak nga nia dinhi dili iya ni Isaias. Ulahi na kining gisulat.

• **24.1** Sa gibalita na ni Isaias ang pag-abot sa Emmanuel, ug ang bag-o nga “Kadaogan sa Midian”, nagsulat siya nga mahitabo ni dayon. Iyang nakita nga ang panghitabo nagpadulong

sa usa ka krisis diin ang Ginoo mohatag sa kadaogan sa iyang katawhan.

Apan human sa pagkabihag ug sa nakabalik na sila sa Palestina ang mga Judio, wala gyoy nahitabo busa, daghan nila ang nangahugno kay pareho gihapon ang dagan sa ilang kasaysayan.

⁴ Ang kalibotan nagbangotan ug nalawos.
Ang kalibotan ug kalangitan nagsubo.

⁵ Ang yuta nagpabiling hugaw.
Gihugawhugawan sa iyang lumolupyo
nga milapas sa balaod,
misupak sa mga lagda,
ug mibugto sa gikasabotan.

⁶ Busa, ang tunglo midaot sa yuta
ug ang katawhan gidaoban sa ilang mga
sala.

Dyotay na lang ang nahibilin.

(⁷ Ang bag-ong bino nagbangotan,
ang parasan nangamatay,
ang naghudyaka nagbagulbol.

⁸ Nahunong ang sadyang mga tambol.
Ang kasaba sa nanaghudyaka nawala.
Ang mga alpa ug lira wala na magtingog.

⁹ Dili na sila moinom sa bino dinuyogan sa
mga awit.

Ang isog nga ilimnon pait na alang sa
palahubog.

¹⁰ Nabungkag ang dakbayan tungod sa
kalibot;
gikandadohan na ang pultahan sa matag
balay.

¹¹ Sa kadalanan dunay nangitag bino.

Ang tanang kalipay nahanaw na.

Ang tanang pagmaya mibiya sa yuta.

¹² Ang dakbayan napasagdan tungod sa
kabalaka.

Ang tyanggi naawaaw.)

¹³ Mao nay mahitabo sa kalibotan ug sa
mga nasod,

sama sa pag-uyog sa kahoyng olibo,
sama sa pagpamupo sa mga ubas sa
panahon sa paghimog bino.

¹⁴ Ang gikan sa dagkong kayutaan mopa-
taas sa ilang tingog

ug mag-awit sa kahalangdon ni Yahweh.

¹⁵ Ang gikan sa kasadpan mohimaya
Niya,

diha sa mga baybayon sa dagat alang sa
ngalan ni Yahweh, ang Ginoo sa Israel.

¹⁶ Gikan sa kinalayoang dapit sa kalibotan
makadungog tag awit sa pagdayeg:

“Himaya alang sa Tarong!”
Apan, “Igo na. Igo na.” Miingon ko:
“Nagniwang ko. Nagniwang ko. Alaot ko!

Gibudhian sa mga tawo!
Sa limbong ang mga tawo mibudhi nako!”

¹⁷ Kalisang, gahong ug lit-ag
nagpaabot ninyo, mga lumolupyo ining
kalibotan.

¹⁸ Ang midagan sa kahadlok mahulog sa
gahong.

Ang makagawas sa gahong mapiit sa lit-ag.
Kay ang awasanan sa tubig sa langit
nabuksan
ug ang kalibotan miuyog sa iyang
sukaranan.

¹⁹ Nabungkag na ang kalibotan. Nasa-
mok ini.

²⁰ Ang kalibotan nagtuyoktuyok nga
morag hubog.

Nauyog morag payag nga gibagyo.
Nabug-atan sa iyang kasal-anan,
ug natumba. Ug dili gyod mobarog pag-
usab.

²¹ Anang adlaw si Yahweh mosilot
sa kasundalohan sa langit ug sa mga hari
ining kalibotan.

²² Iponon silang tanan
sama sa mga binilanggo nga giipon sa
gahong.

Takpan sila sa bilangoan
ug inig-abot sa tukmang panahon,
silotan.

²³ Ang bulan malibog
ug ang adlaw maulaw,
inigmando ni Yahweh nga Labing Gam-
hanan

sa Bukid sa Sion, sa Jerusalem
ug sa pagpakita niya sa iyang Himaya sa
katigulangan.

Pasalamat

25 • ¹ Yahweh, ikaw ang akong
Diyos. Naghimaya ko ug nag-
dayeg sa imong ngalan. Nagbuhat ka
og katingalahang mga butang sa
masaligon ug matinud-anon nga
gilaraw kaniadto pa.

² Imong gihimo ang dakbayan nga
tipun-og sa mga guba. Ang dakbayan

Nawad-an na silag pagsalig sa tawhanong
gahom nga makadala og kabag-ohan ug ilang
gibutang ang tanan nilang paglaom sa diyos-
nong pangilabot nga mousab sa han-ay sa
kalibotan. Ang mga balak gilakipan usab og mga
salmog ug pag-ampo.

– 25:6-9 *Ang kombira sa nangaluwas* human
sa hukom. Gigamit ni ni Juan sa Reb 7:17 ug
21:4.

– 27:2-5: *Awit mahitungod sa parasan* nga
lahi sa makahuloganong awit sa 5:1-7.

– 26:7-21 *Salmo sa Paglaom* nga atong
gihatagan og dakong pagtagad.

• **25.1** Ang mga kapitulo 25 ug 26:1-6
pasalamat kang Yahweh nga nagpagawas sa
malupigon kansang mga kota nga morag maayo
nang pagkapahimutang sa Jerusalem, hingpit
nga naguba. Nagpahinundom ang istropa
25:6-9 nga usa lang ka ang-ang ang kadaogan.
Dakong paglaom “Ang bangketi sa mga pinili”
human sa hukom kanus-a buntogon sa Diyos

nga gipanalipdan pag-ayo naguba. Ang kota sa panglupig sa mga langyaw dili na dakbayan. Dili na ni mahimong dakbayan bisag kanus-a pa.

³ Busa, ang lig-on nga katawhan naghimaya nimo; ang pangulo sa dakong nasod nataha nimo.

⁴ Kay ikaw ang dalangpanan sa mga kabos, sa nagkinahanglan sa panahon sa kalisod; ang dunggoanan sa panahon sa bagyo; ang kapasilongan sa kainit sa adlaw.

Kay ang tampusar sa tanang walay kaluoy sama sa bagyong mibagtok sa kabugnaw. ⁵ Sama ni kainit sa ugang dapit. Imong gipahilom ang kagahob sa mga langyaw. Imong gihunong ang awit sa malupigon ug garboso.

⁶ Ining bukira si Yahweh nga Labing Gamhanan nag-andam og kombira tugob sa dinatong pagkaon ug sa labing lamian nga bino, karne nga puno sa unod, pinong bino nga sinala.

⁷ Ining bukira iyang gun-obon ang tabon nga gitaklap sa tanang katawhan, ang gatabon sa tanang kanasoran. ⁸ Iyang lamyon ang kamatayon diha sa kadaogan. Ang Diyos nga si Yahweh mopahid sa tanang luha sa inyong aping ug mata. Wagtangan niya ang kaulaw sa iyang katawhan sa tibook kalibotan:

si Yahweh ang misulti.

⁹ Anang adlaw moingon mo: "Mao ni ang among Ginoo." Naghulat mi niya nga moluwasa namo; naglaom ug nalipay sa iyang kaluwasan.

¹⁰ Kay ang kamot ni Yahweh nagpahulay ining bukira.

Yatakan ang Moab, sama sa pagyatak sa dagami sa dapog sa mga tiil. ¹¹ Iyang ituy-od ang iyang kamot ditdo sama sa naglangoy

nga motuy-od sa iyang kamot. Apan usbon ni Yahweh ang ilang kagarboso ug kabakakon. ¹² Iyang sunugon ang mga kota ug ang tag-as nga mga paril. Iya ning lumpagon hangtod nga matupong sa yuta sama sa abog.

Awit sa kadaogan

26 ¹ Anang adlaw kining awita awiton sa yuta sa Juda.

May lig-on mi nga syudad, ang nagpahigayon sa among kaluwasan

pinaagi sa paril ug kota.

² Buksi ang mga ganghaan!

Pasudla ang mga nasod nga tarong, sila nga hugot sa ilang pagtoo.

³ Imong gibutang sa tunhayng kalinaw

ang tawo nga hugot og pagtoo ug misalig nimo. ⁴ Salig ni Yahweh kanunay,

kay ang Diyos, si Yahweh mao ang tunhayng Bato.

⁵ Iyang gipaubos ang nagpuyo sa tag-as nga mga dapit.

Gipaubos niya ang garbosong dakbayan.

Iya ning ugdawon sa abog.

⁶ Ditdo yatakyatakan ni sa tiil sa kabos, sa mga tunob sa gidaugdaog.

Salmo sa paglaom

• ⁷ Tanos ang dalan sa tarong. Imong gitul-id ang dalan sa makiangayon. ⁸ Nagsubay mi sa imong balaod, O Yahweh, kami naglaom nimo.

Ang imong ngalan ug handomanan mao lang ang gitinguha sa among kasingkasing.

⁹ Ang akong kalag naghandom nimo sa gabii. Alang nimo, ang akong kalag nagtukaw.

ang kamatayon. Ginamit ni Juan kining mga larawana sa Reb 7:17 ug 21:4.

• **26.7** Kining salmo sa paglaom nasulat sa panahon nga dugay nang nawala si Isaias. Nagpakita ni sa pagkadiyosnon sa mga Judio sa daghang katugan human sa pagbalik gikan sa pagkabiha.

Samtang binihag pa sila, ulipon sila sa mga langyaw (13-14); ilang giila ang ilang sayop ug

nagsugod sila sa kamakanunayon sa ilang pag-too (16). Naglaom sila sa ilang kaluwasan (17). Nagtoo sila nga sa ilang pagbalik, matukod nila ang arang-arang nga kalibotan, apan wala ni mahitabo (18), kay ang mga pagano nagpabilin sa Balaang Yuta ug nagpadayon paglisudlisod sa kinabuhi sa mga magtotoo (10-12). Busa, ang mga tawo nagampo sa Ginoo alang sa panahon sa ilang pagkatukod pag-usab. Ug ang Ginoo nga

Kon ang imong hukom moabot na sa kalibotan, ang namuyo ini makakat-on sa katarong. ¹⁰ Kon palabihon ang makasala, dili siya makakat-on sa katarong. Magpakasala siya sa yuta sa katarongan. Dili siya makakita sa kaharianon ni Yahweh.

¹¹ O Yahweh, ang imong kamot gi-isa, apan wala sila makakita. Pakit-a sila sa imong kadasig alang sa imong katawhan, aron maulawan sila. Itugot nga ang imong mga kaaway matun-as sa kalayo sa imong kapungot.

¹² Yahweh, palihug tagai mig kalinaw kay ang among nakab-ot mao ang imong binuhatan.

¹³ O Yahweh, among Diyos, ang ubang ginoo gawas nimo mimando namo. Apan ang imong ngalan ra ang among gitahod.

¹⁴ Patay na sila karon, ug dili na mobangon, kay imo silang gilaglag. Imong gikuha ang tanan nilang handomanan.

¹⁵ Imong gipalapdan ang nasod, O Yahweh; ang nasod nga imong Himaya; imong gipalapdan ang mga utlanan sa nasod. ¹⁶ O Yahweh, nangita mi nimo sa panahon sa kalisod, samtang naghilak mi sa tumang kaguol sa imong pagsilot namo.

¹⁷ Sama nga ang babaye nga nagbati moagulo ug molimbaglimbag sa kasakit, mao pod mi sa imong atubangan.

¹⁸ Among nasabtan nga kami sab nagbati, apan nanganak mig hangin. Wala mi makadalag kaluwasan sa yuta. Ang mopuyo sa bag-ong kalibotan wala pa matawo.

¹⁹ Ang inyong mga patay mabuhil!

Ang patay nilang lawas mobangon! Pagmata ug awit, kamo nga nanghigda sa abog!

Ihulog na ang imong yamog, O Ginoo, sama sa yamog sa kahayag. Ang kalibotan molabay sa iyang mga patay.

²⁰ Dali, akong katawhan, sulod sa inyong mga lawak ug trangkahi ang mga pultahan. Tagoi ang kaugalingon sulod sa mubong panahon hangtod nga ang iyang kasuko mahanaw.

²¹ Kay tan-awa, si Yahweh mogawas sa iyang pinuy-anan aron silotan ang nanimuyo ining kalibotan tungod sa ilang kasal-anan. Ang kalibotan mopakita sa dugo nga giula diha ini ug tagoan ang gipamatay.

Ang parasan ni Yahweh

27 ¹ Anang adlaw, uban sa iyang bangis, lig-on ug gamhanang pinuti si Yahweh mosilot ni Leviatan, ang linukong nga bitin. Iyang patyon ang dragon sa dagat.

• ² Anang adlaw moingon siya: “Kanindot sa akong parasan nga dag-hag bungal! ³ Ako, si Yahweh, ang nag-amuma ini. Ako ning gibisbisan kanunay. Adlaw ug gabii akong gibantayan aron dili ni pasipad-an.”

⁴ “Wala koy mga paril. Kinsay molimpyo nako sa akong mga tunok?”

“Ako gyod ang mosulong nila. Ako silang dunganon pagsunog. ⁵ Kon sila moanhi aron mangayog tabang, papangayoa unag pasaylo. Oo, papangayoa unag pasaylo.”

⁶ Sa mga adlawng umaabot mogamot si Jacob.

makiangayon, dili lang mohatag kanila sa kalingkawasan sa mga buhi, iya usab nga bayawon ang mga inosenteng biktima nga misalig Niya, aron ilang mahibaloan ang kalinaw sa Ginoo (19-21).

• **27.2** Ang 27:2-5 “Awit sa Balagon” sahi sa mahulgaong awit sa 5:1-7.

• **28.1** Kapitulo 28-35. Niining maong mga kapitulo, atong makita ang panagsagol sa daghang balak gikan sa lainlaing tinubdan:

28:1-14: *Tubag batok sa Samaria*: nga gisulti sa komentaryo sa 2:6-19. Timan-i sa bersikulo 9-13: ang mga pari ug mga mini nga propeta nagbugalbugal ni Isaias; ilang giingon nga ang iyang mga pulong walay kalainan sa mga pasidaan alang sa gagmayng kabataan. Giingon sila ni Isaias nga kay dili mo buot nga makasabot sa tin-aw nga mensahe sa Diyos, mosulti Siya sa kusog nga tingog pinaagi sa panghitabo nga makapahiubos ninyo (anaa sab sa 29:14).

Mamulak ang Israel ug manggawas ang daghang liwat.

Mapuno ang kalibotan sa iyang bunga.

⁷ Gibunalan ba sab sila ni Yahweh sama sa iyang pagbunal sa mibunal nila?

Iya ba silang gipamatay sama sa iyang pagpatay sa mipatay nila?

⁸ Gisilotan ang dakbayan sa paghingilin ug pagpabihag.

Gigukod siya ug gitaral sa bangis nga hampak

sama kabangis sa bagyo nga gikan sa sidlakan.

⁹ Pinaagi ini ang sala ni Jacob mabayran.

Magbasol siya sa iyang mga sala ingipulpog sa tanang bato sa altar

sama sa pagpulpog sa bato nga hinimog tisa.

Wala nay sagradong haligi o mga altar sa insenso!

¹⁰ Kay ang dakbayan nga gipanalipdan, gibiyaaan na.

Awaaw ni karon:

pinuy-anan nga gipasagdan, nahisama sa kamingawan.

Ang mga baka manibsib didto.

Manghigda ug panitan ini ang mga sanga.

¹¹ Ang mga layang sanga mangabali.

Ang mga babaye moabot ug himoong igsulognod.

Katawhan ni nga walay panabot.

Busa, ang ilang Magbubuhat dili moluwas nila.

Dili siya maluoy nila.

¹² Anang adlaw, taliwala sa Suba sa Eufrates ug sa gamayng sapa sa Ehipto,

si Yahweh mogiok sa mga tipasi.

Iya mong hagdawon, tagsa tagsa, katawhan sa Israel.

¹³ Anang adlaw

usa ka dakong trompeta molanog.

Ang nawala sa yuta sa Asiria

ug ang gipapahawa sa yuta sa Ehipto

mobalik pagsimba ni Yahweh

sa bukid sa Jerusalem.

Ang dili kasaligang pangulo

28 ¹ Alaot ang palahubog sa Efrain, mapahitas-on silang gidayandayanan.

Ang ilang mahimayaong kaanyag

usa na lang ka bulak nga nagkalawos

sa tumoy sa tabunok nga walog,

kanang dakbayan nga nabungog sa bino.

² Tan-awa, ang Ginoo nagpadalag gamhanan ug kuggang mga tawo.

Sama sa ulan nga yelo,

sama sa makadaot nga unos,

sama sa nagbaha nga tubig,

sama sa nagbuswak nga ulan,

iya ning lumpagon –

³ ang garbosong adorno

sa palahubog sa Efrain.

Iya ning tunobtunoban –

⁴ kanang nagkalawos nga bulak sa mahimayaong kaanyag

sa tumoy sa tabunok nga walog.

Mahisama ni sa toytoy nga nahinog

sa wala pa ang ting-init.

Kon dunay makakita ini,

iya ning pupoon. Samtang naa pa

sa iyang kamot iya ning kan-on.

⁵ Anang adlaw, si Yahweh nga Labing Gamhanan

mahimung mahimayaong dayandayan,

purongpurong sa kaanyag

sa nahibilin niyang katawhan.

⁶ Mahimo siyang espiritu sa katarongan kaniya nga naglingkod aron mohukom;

ang tuboran sa kusog

kanila nga mipasibog sa mga kaaway

didto sa ganhaan.

Kamong mga hinawayon pagbantay

⁷ Apan nakasala pod sila pinaagi sa bino, nagsusapinday ug nadagma tungod sa kahubog.

Mga pari ug mga propeta

nahubog sa bino,

masarasay kon makakitag panan-awon,

mapandol kon mohimog mga desisyon.

⁸ Ang tanang talad napuno sa suka.

Wala nay lugar nga linis.

⁹ Kinsa man kaha ang iyang gitudloan?

Kinsa man sa iyang hunahuna ang naminaw niya?

Ang mga masuso nga bag-o pang gilutas?

Ang mga bata nga bag-o pa lang gibulag sa totoy sa ilang inahan?

¹⁰ Kinsay buot maminaw sa iyang sugo:

“Hilom, hilom!

Hulat og dyotay, hulat og dyotay!”

¹¹ Oo, tinuod nga sa iyang pagka kaka

ug sa langyaw niya nga sinultihan,

mosulti siya ining nasora,

¹² siya nga kanhi miingon kanila:

“Mao ni ang pahulay.

Adunay duha ka tubag sa Ginoo nga gihinumdoman sa Ebanghelyo: ang 28:16 ug 19:13.

Pipila ka orakulo nga gisulti panahon sa krisis sa 701.

28:14-15 ug 28:18-19: batok sa mga yawanon nga magtatambag sa hari: gibatokan nila ang kabubut-on sa Ginoo.

– 30:1-17: batok sa Ehipto.

– 29:1-12; 30:27-33 ug 33:7-16: batok sa Asiria sa hari nga si Senaquerib: “Ariel” o “Liyon sa Ginoo” nagkahulogan sa Jerusalem.

– 30:18-26 ug 32:15-20: mahitungod sa umaabot nga kauswagan.

Papahulaya ang gikapoy.”
Ug: “Mao ni ang katulog.”

Apan wala sila maminaw.

¹³ Busa, miingon si Yahweh:

“Hilom, hilom!

Hulat ug dyotay, hulat ug dyotay!”

Aron, inay kinahanglan silang mosulong,
moatras na hinuon.

Masamdan sila ug mabitik,
unya, mabilanggo.

¹⁴ Busa, paminaw sa pulong ni Yahweh,
kamong mga hinawayon nga nagmando
sa katawhan sa Jerusalem.

¹⁵ Kay nanghambog man mo: “Naghimo
mig kasabotan uban sa kamatayon; may
gikauyonan mi sa ispidno.”

Inig-agi na sa baha
dili na ni makadaot namo.

kay gihimo namo ang mga bakak nga
among dangpanan
ug ang pamakak nga among togoanan.

Ang sukaranang Bato

• ¹⁶ Busa, ang Diyos nga si Yahweh
miingon:

Tan-awa, nagbutang ko sa Sion sa
batong bantilis,

usa ka halangdong bato,
lig-ong sukaranan.

Ang mitoo dili gyod maulawan.

¹⁷ Ang katarongan among himoon
nga sukdanan

ug ang kaangayan ingon nga tunton.

Ang bangis nga ulan moanod sa
dagkong bakak ug ang nagpungasing
tubig mobuhagay ngadto sa tagoanan.

¹⁸ Ang kasabotan ninyo uban sa ka-
matayon dili molungtad.

Ang inyong gikauyonan sa ispidno
mapapas.

Inig-abot sa nagkanuos nga baha
mapiit mo.

¹⁹ Matag buntag, adlaw o gabii,
ang kasakit modakop ug mokusokuso
ninyo.

Ang pagbasa sa mensahe sa maong
katalagman,
makapalisang ninyo.

²⁰ Ang lantay mubo ra kaayo alang sa
paghuyatid.

Ang habol gamay ra kaayo nga ikuob.

²¹ Mobangon si Yahweh sama sa Bukid sa
Perasim.

Iyang pukawon ang kaugalingon sama sa
walog sa Gibeon,

aron buhaton ang iyang buluhaton –
talagsaong buhat;

paghimo sa iyang bayanihong buhat –
ang katingalahan nga bayanihong buhat.

²² Hunonga ang inyong pagbiaybiay,

o hugta ang inyong pagkagapos.

Kay nakadungog ko sa kadaot nga
gitakda

ni Yahweh nga Labing Gamhanan
batok sa tibuok kalibotan.

Ang sambingay sa mag-uuma

²³ Paminawa ang akong mga pulong,
pamatia pag-ayo ug sabta ang akong isulti.

²⁴ Wala bay laing buhaton ang mag-uuma
gawas sa pagdaro, pagtikad sa yuta ug pag-
andam ini alang sa pananom?

²⁵ Human mapatag ang yuta, dili ba siya
magsugo pagsabwag sa karot, sa trigo ug
sebada sa iyang yuta ug sa mga utlanan?

²⁶ Kay ang iyang Ginoo nagsulti kaniya un-
say iyang buhaton. Giagak ug gihatagan
siyag katungod sa paghukom.

²⁷ May mga tanom nga nagkinahanglan
sa kanunayng pagbisbis. Duna poy dili
ganahan ug daghang tubig. Dunay tanom
alang sa tingtugnaw.

²⁸ May panahon sa pagpugas ug sa pag-
ani. May panahon sa paggiok ug sa pag-
galing.

²⁹ Ang maong kaalam ug uban pa – ang
paglailain sa tanom, ang pagtanom sa gi-
takdang panahon o gawas ini, gikan ni
Yahweh nga Labing Gamhanan kansang
tambag sulondon, kansang kinaadman
dalayegon ug katingalahan.

Unos sa Jerusalem

29 ¹ Alaot ang Ariel – Ariel,
ang dakbayan nga hinungdan sa
paghimog kota ni David.

Human sa usa ka tuig o duha, human sa
tanang pyesta,

² akong sulngon ang Ariel

ug maanaa ini ang pagsubo ug pag-
minatay.

Alang nako sama ra siya sa Ariel.

Pipila ka balak gikan sa mga adlaw sa Pagka-
bihag o ulahi pa gani:

– 34: Ang Paghukom sa Ginoo sa Edom (tan-
awa ang pasuna sa Kapitulo 24).

– 35: ang pagbalik gikan sa Pagkabihag,
susama sa Isaias 40-41.

– 33:17-22: Damgo sa usa ka yugto sa ka-
linaw.

• 16. Ang Diyos nagtukod sa bag-o nga
pundasyon sa bag-ong Jerusalem. Sa dugokan,
mabasa: Kadtong mosandig ini dili tarong. Ang
bag-ong katawhan sa Ginoo matoohon nga
katawhan busa, walay gahom nga makaulipon
nila. Bisan sa wala pa si Cristo, ang mga Judio
nakasabot nga kining dugokan nagpasabot sa
Manluluwas (tan-awa ang Mt 21:42 ug Ef 2:21).

³ Magpadala kog sundalo batok ninyo. Ila mong alirongan ug atngan.

Magsugod na sila pag-ataki ninyo.

⁴ Nangalimbuwad, magtabi mo gikan sa yuta.

Diha sa abog malumos ang inyong mga pulong.

Ang inyong isulti mora lang og hangug-hong diha sa abog.

Apan sa kalit lang,

⁵ ang kadaghanan sa inyong kaaway mahimong abog.

Ang kadaghanan sa madaugdaogon mapalid sama sa tahop.

⁶ Kay dihadaha, si Yahweh nga Labing Gamhanan moabot

uban ang dalugdog, linog ug dakong kasaba,

uban sa alimpulos, unos, liti

ug kalayo nga molamoy.

⁷ Ang kadaghanan sa mga nasod

nga nakig-away batok ni Ariel,

nga miataki ug milibot sa paril,

mahanaw sama sa damgo,

sama sa panan-awon sa gabii;

⁸ sama sa tawong gigutong nga magdam-gog pagkaon.

Apan sa pagmata, nagkutoy ang tiyan.

Sama sab sa giuhaw nga magdamgog mainom.

Apan sa pagmata giuhaw lang gihapon.

Mao sab ang kadaghanan sa mga nasod nga nakiggubat sa Sion.

⁹ Pagduda, pangalibog, pagpakabuta mo ug pabilin nga buta!

Pangahubog, apan dili sa bino,

pangasarasay apan dili sa serbasa.

¹⁰ Gibuboa mo ni Yahweh

sa espiritu sa hinanukong pagkatulog.

Iyang napiyong ang inyong mata – ang manulonda. Iyang gitabonan ang inyong ulo – ang manalagna.

¹¹ Ang pagpadayag ining tanan mahimo alang ninyo ingog mga pulong sa balaang papel nga pinatikan. Kon dunay mohatag ini sa lain ug moingon: “Basaha.” Ang gihtagtan motubag: “Dili ko makahimo, ¹² kay tinakpan ni.” Kon ang papel nga linukot ihatag sa dili maantigong mobasa, apan mandoan: “Basaha.” Motubag siya: “Dili ko makabasa!”

Kining mga tawhana nagtahod nako sa baba lang

• ¹³ Miingon si Yahweh: “Kining mga

tawhana moduol nako sa ila lang nga mga pulong; ila kong gipasidunggan sa ilang ngabil, samtang ang kasingkasing tua sa layo. Ila kong gisimba sa naandan nga paagi: pagsunod sa mga sugo sa katawhan.

Nan karon, ¹⁴ maghimo na sab ko og katingalahang butang alang nila: Akong wagtangon ang kahibalo sa ilang makinaadmanon. Akong kuhaon ang panabot sa mabinantayon nilang mga tawo.

¹⁵ Alaot ang mitago pag-ayo sa ilang mga laraw ni Yahweh, nga naghulat sa hilom ug nag-ingon: “Kinsay makahibalo? Kinsay makakita nato?”

¹⁶ Imong gituis ang tanang butang, daog pa nga ang mamumuhat og kulon mao na ang yuta.

Ug makaingon ni bahin niya: “Wala ko niya buhata. Wala siyay alamag.”

¹⁷ Sa mubong panahon, ang Lebanon nagmabungahong uma, ug ang mabungahong uma mahisama sa kalasangan.

¹⁸ Anang adlawa ang bungol makadungog sa mga pulong diha sa bahon.

Sa kangitngit ug kangiob ang buta makakita.

¹⁹ Ang mapaubsanon makakaplag og kalipay

ug ang kabos taliwala sa katawhan magmaya diha sa Balaan sa Israel.

²⁰ Kay mawala na ang mapalabilabihon. Ang tawong kusan mawagtang hangtod sa hangtod.

Ang tanang nagplano pagbuhat og kasal-anan patyon;

²¹ ang makahimo sa usa ka tawo nga makasasala pinaagi sa pulong; ang makapanglimbong pinaagi sa suborno

ug sa pagbutangbutang, makapasangil sa walay sala.

²² Busa, si Yahweh, ang manluluwas ni Abraham,

misulti bahin sa katawhan ni Jacob: Dili na maulaw si Jacob. Dili na mangluspang ang nawong.

²³ Kon ang iyang kabataan makakita sa gihimo sa akong kamot,

Gihinumdoman sab ni Pablo kining bag-ong pundasyon sa 2 Tim 2:19.

• **29.13** Mga panudya alang sa maayo lang sa istorya, apan walay pagpalawom sa pagtoo. Batok sa mga relihiyon nga gipasa sama sa kus-

tombre o sama sa gipanudlo sa programa sa eskwelahan. Hatagan silag leksyon sa Ginoo pinaagi sa dili damhon nga panghitabo nga makapadisturbo sa hiktin nilang kaalam. Tan-awa ang Mt 15:8 ug 1 Cor 1:19.

himoon nilang balaan ang akong nagan; ilang santoson ang Diyos ni Jacob. Magtindog sila ug matingala sa Diyos sa Israel.

²⁴ Ang masayop tungod sa espiritu, makasabot; ang magbagulbol makakat-on.

Ayaw pagsalig sa mga gamhanan

30 • ¹ Alaot ang masinupakong mga anak! Miingon ang Diyos: Naghimo silag mga laraw nga lahi sa akoa. Nagmugna silag mga alyansa nga dili ako ang nagpasiugda. Sa ingon nagtumpi sila sa ilang pagpakasala.

² Nanglugsong sila sa Ehipto nga wala ko tugti aron pagpakitabang ni Paraon ug pagdangop sa landong sa Ehipto.

³ Hinunoo, ang panalipod ni Paraon inyong kaulaw ug ang anino sa Ehipto makapalibog ninyo.

⁴ Kon moabot na unya ang inyong pamunoan sa Zoan ug ang inyong mga embahador moadto sa Hanes,

⁵ pakaulawan sila sa katawhan nga walay mahimo alang nila; nga dili makahatag og tabang ni kaayohan kondili, disgrasya ug kasaba.”

⁶ *Usa ka orakulo mahitungod sa mananap sa Negeb:*

Gidala sa mga sinug ang ilang bahandi sa bukubuko sa mga asno

latas sa lisod ug samok nga yuta sa mga liyon nga laki ug bayi, sa mga bitin ug mga halas.

Gidala pod nila ang ilang katigayonan sa bugdo sa mga kamelyo,

ngadto sa katawhan nga walay kapuslanan alang nila.

⁷ Ang mga Ehiptoohanon motabang, apan makawang lang ni ug mawalay kapuslanan. Mao nga akong tawgon ang Ehipto – *ang Tauotawo sa Humayan, ang walay mabuhat.*

Sultihi lang mi sa mga maayong butang

⁸ Karon lakaw na, isulat isip pahinumdom alang nila, ipatik ni sa papel nga linukot aron ilang matagoan, aron mahimong walay

• **30.1** Usa ka balak nga nanghimaraot sa alyansa tali sa Ehipto.

Timan-i sa mga bersikulo 8-15: si Isaias naghilumhilom human napakyas ang iyang misyon, sama sa 8:11. Ang tawo nga matooohon dili matandog sa mga kakuyaw; misalig lang siya sa pulong sa Ginoo.

• 18. Ang Ginoo nahigugma, ug nagtudlo nato. Kining maong balak naghisgot sa mga kahibulongan nga madiskobrehan sa pakigtambo sa Ginoo pinaagi sa mga luha.

kataposang pagsaway nila: ⁹ Masinupakon kining mga tawhana. Ang ilang anak limbongan. Wala sila maminaw sa pahimangno ni Yahweh.

¹⁰ Sa mga manalagna miingon sila: “Ayawg tan-aw.” Sa mga propeta: “Ayawg panagna sa kamatuoran. Sultihi lang mi sa makapahimuot namo. Tan-awa lang ang mga handuraw ug tikas nga panagna.

¹¹ Kahisalaag, gawas sa imong dalan, gawas sa imong agianan! Kuhaa gikan namo ang Diyos sa Israel!”

¹² Busa, ang Diyos sa Israel miingon: “Kay inyo mang gisalikway ang maong pulong, ug misalig hinuon sa panglimbong ug panaugdaog, ug inyo ning gipili, ¹³ kining salaa mahisama sa banga sa habog nga paril, naliki nga wala damha.

¹⁴ Mahimo ni nga sama sa pagkabuak sa sudlanan sa tighimog kolon. Maayo kaayong pagkabuak. Walay bisan usa ka piraso nga paigog pagsandok sa abo sa abohan o pagkabog tubig sa atabay.

¹⁵ Kay miingon si Yahweh, ang Balaan sa Israel: “Ang pagkakabig ug ang pagkama-linawon mao ang inyong kaluwasan, ang paghilom ug kamasaligon mao ang inyong kaisog!” Apan wala moy maangkon. ¹⁶ Hinuon miingon mo: “Dili, molyas mi nga nagkabayo!” “Sigi, biya gyod!” Miingon pa mo: “Manakay mi sa kabayong kusog modalagan.” Apan mas paspas pod ang mogukod ninyo.

¹⁷ Sa paghulga lang sa usa, 1,000 ang moipso. Kon lima ang mohulga ang tanan moipso, hangtod nga ang mahibilin mahisama na lang sa sungkod sa kinatumyan sa bukid, sama sa bandera ibabaw sa bungtod.

Ang nagsingabot nga kaayohan

• ¹⁸ Labot pa, si Yahweh naghulat aron paghatag kaninyog grasya; motindog siya aron paghatag og kaluoy. Kay si Yahweh Ginoo sa katarongan. Bulahan ang tanan nga naglaom niya.

¹⁹ O katawhan sa Sion, nga nagpuyo sa Jerusalem, ayaw na mog hilak. Kon

Makakita mo sa kahugaw sa inyong mga diosdios. Nagsugod na sila pagkaamgo nga nag-alagad sila sa mga mini nga dios. Ang pagsimba sa diosdios wala lang magpasabot sa pagkupot og kinulit nga mga dios, apan sa pagsalig lang sa tawo, sa pag-alagad sa mga institusyon ug pagkaibog sa mga butang nga girepresentahan sa mga imahen. Kon sundon nato si Ezekiel, atong makita:

– Ang pagsimba sa diosdios sa mga Ehiptoohanon: ang pagsalig sa organisado kaayo nga

mohilak mo, maminaw siya; kon makadungog siya, iya mong tubagon.

²⁰ Sa gihatag na kaninyo sa Ginoo ang tinapay sa kasubo ug ang tubig sa kasakit, siya nga inyong magtutudlo dili na motago. ²¹ Ang kaugalingon ninyong mata makakita niya, ug ang dalunggan maminaw sa iyang gisulti sa inyong likod: “Mao ni ang dalan, subaya ni.”

²² Makakita mo sa kahugaw sa inyong mga diosdios ug mga larawan nga giputos sa plata ug bulawan ug ilabay sama sa pasador. “Panglayas mo:” ingnon ninyo sila.

²³ Mopaulan unya siya sa mga binhi nga inyong ipugas ug daghanon niya ang inyong ani gikan sa inyong gipugas. Anang adlaw ang inyong mga baka manibsib sa lapad nga tugwayanan. ²⁴ Ang mga hayop nga inyong kasakyan magkaon sa kompay nga gilawog ginamit ang kahig ug pala.

²⁵ Kay sa adlaw sa dakong panglaglag, inigkatumpag sa mga paril modagayday ang tubig sa tanang kabukiran ug kabungtoran.

²⁶ Ang dan-ag sa bulan mahisama sa siga sa adlaw, ug ang siga sa adlaw pilupilon og kapito. Mahisama ni sa siga sa pito ka adlaw, inighigot na unya ni Yahweh sa samad sa katawhan ug inigtambal niya sa mga pangos gumikan sa iyang silot.

Ang Asiria gun-obon

²⁷ Tan-awa, gikan sa layo ang Ngalan ni Yahweh nagpadulong, nagdilaab sa kasuko, uban sa mga panganod nga nagpaubos. Napuno sa kapungot ang iyang ngabil.

Sama sa kalayo nga makasunog ang iyang dila.

²⁸ Sama sa nagkabad nga baha ang iyang gininhawa

nga mosanap hangtod sa liog, ayagon ang mga nasod sa ayagan sa kalaglagan.

Ibutang niya ang bosal taliwala sa apapangig sa katawhan.

Sa ingon himoon niya nga masayop ug masalaag sila.

²⁹ Pangawit mo

sama sa gabii sa balaang pagsaulog.

Ang inyong kasingkasing malipay sama sa katawhan nga mitungas nga nagdalag plawta

sa bukid sa Ginoo,

sa gamhanang Diyos sa Israel.

³⁰ Ipalanog ni Yahweh ang iyang hari-anong tingog

aron madunggan.

Magpakita siya sa iyang kamot nga iyang bakyawon

sa makagun-ob nga kapungot ug sa kalayong makasunog

uban sa naghaguros nga hangin ug kusog nga dalugdog.

³¹ Sa tingog ni Yahweh,

lumpagon ang Asiria;

sa mga hampak sa iyang garote dugmokon ni.

³² Ang matag bunal sa garote

nga gigamit ni Yahweh

moduyog sa mga tambol ug lira

aron pagsilot nila.

³³ Kay dugay nang naandam ang daob.

Giandam alang sa hari.

Sangkad ug lawom ang lungag

alang sa kalayo, gisugnoran og sagbot ug kahoy.

Ang gininhawa ni Yahweh,

sama sa nag-agas nga sapa

sa asupre nga mosilab ini.

Tan-awa ang Diyos sa Israel

31 ¹ Alaot ang motugbong sa Ehipto aron mangayog tabang, ang nagbutang sa ilang pagla-om sa mga sundalong nagkabayo; ang nag-

estado nga naghatag og pagkaon sa tanan, apan naghikaw sa ilang kagawasan.

– Ang pagsimba sa diosdios sa mga Ehipto-hanon: ang pagsalig sa gahom ug paghatag og dakong pagtagad sa kalalakin-an nga nahimong sentro sa atensyon.

– Ang pagsimba sa diosdios sa taga Babilonia: ang paghandom sa salapi ug balikbalik nga trabaho mao ang naghari sa ilang kinabuhi. Ang mga tawo wala nay panahon sa kahulogan sa ilang kinabuhi.

• **31.1** Kining teksto sumpay sa balak sa 30:1 ug nagpresentar sa 3 ka nag-una paggamit sa politikanhong gahom. Adunay duha ka *dagkong gamhanan* ug sa taliwala nila, ang gamay nga nasod sa mga Judio naningkamot nga magpabiling buhi. Ang mga hari nagpakitabang sa Ehipto batok sa Asiria unya, sa Asiria batok sa Ehipto.

Ang pagtulon-an ni Isaias lig-on kaayo: nga sa dili pa mangilabot sa kuyaw nga dula sa politika, ang mga hari kinahanglan nga makiangayon ug

salig sa daghang karwahe kay daghan ni, ug sa nangabayo kay kusgan sila.

Nganong wala man sila motan-aw sa Balaan sa Israel o mangonsulta ni Yahweh? ² Makinaadmanon kaayo siya, ug maayong laki kaayo nga mopahamtang og katalagman.

Dili niya bakwion ang iyang gipamulong. Motindog siya batok sa makasasala, ug hunungon niya ang tabang nga gipaabot.

³ Ang mga Ehiptohanon, dili sila Diyos; ang ilang kabayo dunay lawas, dili espiritu. Inig tuy-od ni Yahweh sa iyang kamot, ang gitabangan ug mitabang mahulog, magdungan sila pagkahanaw.

⁴ Kay miingon ang Ginoo: Sama nga ang liyon o ang batang liyon magngulob sa iyang tinukob ug wala mahadlok ni mabalda sa kasaba sa magbalantay sa karnero, manaog si Yahweh nga Labing Gamhanan aron makig-away sa Bukid Sion.

⁵ Sama sa mga langgam nga naglupadlupad sa ibabaw, manalipod si Yahweh sa Kasundalohan sa Jerusalem: Manalipod siya ug moluwas, motubos ug mobawi.

⁶ Balik ugma, anak sa Israel, kaniya nga inyong giluiban. ⁷ Anang adlaw ang matag usa ninyo molabay sa iyang mga diosdios nga hinimo sa plata ug bulawan, hinulma sa makasasala niyang kamot.

⁸ Mapukan ang Asiria sa pinuti nga dili binakyaw sa tawo; tusokon siya sa pinuti nga wala dad-ag tawo. Madakpan siya tungod sa pinuti. Ang iyang kabatan-onan madakpan ug pugson pagpatrabaho. ⁹ Ilang gibiyaan ang ilang dapit-bantayan ug ang mga pangulo. Nangalisang silang mibiya sa ilang bandila.”

Si Yahweh ang nagsulti, kansang kalayo tua sa Sion ug hudno tua sa Jerusalem.

Usa ka hari ang magmando sa katarongan

32

• ¹ Usa ka hari ang magmando sa katarongan ug ang mga prinsipe magmando sa kaangayan.

² Ang matag usa morag sagang sa hangin ug pandong alang sa ulan; ingog mga sapa sa tubig sa yuta nga ug ug nasunog; sama sa landong sa bato sa gikapoy nga yuta.

³ Ang mata sa nakakita dili na mapiyong; ang dalunggan sa nakadungog dili na matakpan.

⁴ Ang panghunahuna sa daghan dili magdalidalig hukom. Ang dila sa mga kaka makatunong pagtabi.

⁵ Dili na ilhon ang buang nga bantogan, ni ang tampalasan hukman nga dunganan.

⁶ Ang buang magsultig binuang ug ang iyang panghunahuna makasasala. Daotan siya ug nagpasigarbo sa kawalay pagtoo sa Diyos. Iyang gipasagdan ang gigutom nga walay pagkaon. Iyang tugtan ang giuhaw nga walay mainom.

⁷ Ang pamaagi sa tampalasan daotan sab. Naghimo siyag daotang laraw batok sa mga kabos. Gidaot niya ang nagkinahanglan sa mga bakak bisag tinuod ang ilang kawsa.

⁸ Apan ang mga plano sa halangdon, bilihon ingon man ang iyang binuhatan.

ang katawhan kinahanglan nga matinud-anon sa mga sugo. Ug ang tanan makasalig sa Ginoo, ang ilang Bato. Ang pulong sa Ginoo nagpadayon sa kamakahuloganon hangtod karon:

– alang sa giulipon nga katawhan sa Ikatulong Kalibotan.

– alang sa Simbahan nga gilutos.

• **32.1** Lain nga balak mahitungod sa mga paglaom nga gibutang sa umaabot nga hari, ang Prinsipe sa Kalinaw (tan-awa ang Is 11).

Ang makiangayon nga hari maghatag sa iyang espiritu sa mga nagmando ug mga tawo nga responsabli. Busa, ang mga tawo maminaw sa Pulong sa Ginoo.

Pangurog mo mga babayeng taslanan

⁹ Tindog, mga babayeng namahulay. Paminawa ang akong tingog, mga dalagang walay gihunahuna. Pamatia ang akong mga pulong.

¹⁰ Sulod sa kapin ug dyotay sa usa ka tuig, kamo nga walay panglantaw, nangurog kay dili na moabot ang ting-ani ug ang parasan dili mohatag sa abot.

¹¹ Pangurog kamong mga babayeng namahulay. Kaguol kamong walay gikabalak-an. Paghubo mo! Taboni lang ug sako ang inyong bat-ang.

¹² Pukpoka ang inyong dughan alang sa maayong kaumahan, sa mabungahong parasan, ¹³ sa yuta sa akong katawhan nga gitugkan nag daghang sampinit ug tunok, sa tanang balay sa kahilayan, sa syudad nga napasagad.

¹⁴ Kay ang palasyo biyaan; ang saba nga dakbayan talikdan; ang kota ug ang tore mahimong tagoanan sa hangtod alang sa mga ihalas nga asno, ug sibsibanan sa mga toril, ¹⁵ hangtod nga ibubo na kanato ang Espiritu.

Ang akong katawhan magpuyo sa kalinaw

Anang panahona, ang kamingawan mahimong tabunok nga yuta ug ang gitawag karong tabunok nga yuta mahimong walay pulos. ¹⁶ Ang katarongan maghari sa kalasangan; ug sa tabunok nga yuta, ang katarong. ¹⁷ Ang katarongan magdala ug maghatag og kalinaw uban sa kasigurohan hangtod sa hangtod.

¹⁸ Ang akong katawhan magpuyo sa kahamugaway ug kabulahanan sa yutang hilwas og mga puluy-anan ug sa mga pahulayanan nga walay kasamok.

¹⁹ Sa samang panahon ang ilang kalasangan mahapay ug ang mga kota mabungkag.

²⁰ Pagkabulahan ninyo nga nagpugas duol sa mga sapa! Gitugtan ninyong magsuroysuroy ang mga hayop nga busog ug gawasnon.

Salmo sa paglaom

33 ¹ Alaot ka, O manlulungkab nga wala pa gyod malungkab. Ikaw, O mabudhion, nga wala pa gyod budhi!

Human sa imong panglungkab, ikaw na sab ang lungkapon; human sa imong pagbudhi,

ikaw na pod ang budhian.

² O Yahweh, kaluy-i mi, kami nga milaom nimo. Hinaot unta nga ikaw, maamong kusog sa matag buntag, kaluwasan kon moabot na ang kalisod.

³ Manalagan ang katawhan kon masuko ka ug manghulga. Ang mga nasod magkatibulaag ingitindog na nimo nga harianon.

⁴ Ang inyong mga inagaw, O mga nasod, pundokon sama sa mga apan-apan nga motakas sa mga dahon sa tanom, sama sa mga dulon nga manghugpa sa mga lugas sa kaumahan.

⁵ Halangdon si Yahweh kay nagpuyo siya sa kahitas-an.

Iyang gipuno ang Sion sa katarongan ug sa kaangayan.

⁶ Magdala siya sa hilwas nga panahon.

Ang kaalam ug kahibalo, makatabang sa mga bahandi.

Ang kahadlok kang Yahweh maoy imong katigayonan.

Ang pagbatok ni Yahweh

⁷ Ang katawhan ni Ariel

nagbakho sa kadalanan.

Ang ilang mga embahador sa kalinaw nagbakho sa kapait nga hilabihan.

⁸ Ang mga dagkong dalan nausik, walay makita nga naggamit.

Kay ang kasabotan wala tumana.

Ang mga panaad napakyas.

Walay usa nga gitahod.

⁹ Ang kalibotan nagbangotan ug nagluya.

Ang Lebanon naminghoy sa kaulaw.

Ang Sharon nahimong awaaw.

Ang Basan ug Carmel napuo.

¹⁰ Miingon si Yahweh:

Motindog na ko. Bayawon na ko.

Karon akong iisa ang akong kaugalingon.

¹¹ Manamkon mog tahop,

mopahimugso mog tugdan sa dagami.

Ang inyong gininhawa sama sa kalayo

nga molamoy ninyo.

¹² Ang katawhan sama sa nasunog nga apog,

o sama sa tunok nga giputol ug gisunog sa kalayo.

¹³ Kamo nga naa sa layo, paminaw sa akong nahimo.

Kamo nga naa sa duol,

ilha ang akong gahom.

¹⁴ Ang makasasala sa Sion nangahadlok.

Ang nagpakaaron-ingnon nagkurog sa kahadlok.

“Kinsay makapuyo uban sa makasunog nga kalayo?

Kinsa dinhi nato ang mabuhi sa walay kataposang kalayo?

¹⁵ Ang naglakaw sa katarong ug nagsulti sa matuod;

ang nagsalikway sa ganansya
gikan sa panaugdaog,
ang miwarawara sa iyang kumo
batok sa panghukhok ug suborno;
ang mitabon sa iyang dalunggan
batok sa mga sugyot sa pagpatay,
ug ang mopiyong sa iyang mata
sa kahigayonan paghimog sala.
¹⁶ Siya ang makapuyo sa kahitas-an,
sa kota nga bato siya panalipdan;
sa pagkaon ug tubig sigurong abiyohan.

Pagkahuman sa panaugdaog

• ¹⁷ Makita sa imong mata ang hari
sa iyang himaya sa usa ka lapad nga
yuta.

¹⁸ Apan ang imong hunahuna sa ka-
hadlok nagpabilin; ug ikaw moingon:

Asa na man ang madaugdaogon
nga nag-ihap ug nagtimbang sa mga
buhis ug naglista sa atong anak?

¹⁹ Dili ka na makakita sa bangis nga
mga tawo nga makalibog kaayog
sinultihan, dili nimo masabtan;
nagkangkanga ang dila, lisod sabton.

²⁰ Tan-aw Sion, ang dakbayan sa
mga pyesta, lantawa ang Jerusalem,
ang malinawong pinuy-anan, usa ka
tabernakulo nga dili gyod magun-ob.

Walay usa sa iyang mga ugsok nga
ibton, ni usa sa mga pisi nga putlon.

²¹ Apan naa si Yahweh nga bantogan
kaayo alang nato sa lugar sa dagkong
suba ug sapa.

Dinhi dili ka makakitag sakayan nga
dunay mga bugsay; walay harianong
sakayan nga linayagan.

²² Si Yahweh ang atong maghu-

hukom, siya ang atong hari: iya tang
luwason.

²³ Ang banting nagbitay: dili ni ma-
kahawid sa palo. Ang layag dili
mabukhad. Mao ni ang mga inagaw ug
linungkab nga madala gani bisan sa
bakol.

²⁴ Walay mangayog pasaylo:
“Masakiton ko!” Ang mga tawo nga
nagpuyo didto napasaylo na sa ilang
mga sala.

Ang kataposan sa Edom

34 • ¹ Dali, O mga nasod,
paminawa ug sabta. O katawhan!
Pamati, O kapupod-an ug ang tanang
naa nimo!
Pamati, O kalibotan ug tanang nagkikan
nimo.

² Ang kasuko ni Yahweh naa sa tanang
kanasoran.

Ang iyang kasilag naa sa tanan nilang
kasundalohan.

Iya silang gitunglo.

Iya na silang gitugyan aron patyon.

³ Ang nakalal ilabay.

Ang ilang patayng lawas hilabihan
kabaho.

Sa mga bukid modagayday ang dugo.

⁴ Ang mga panganod malukot sama sa
papel;

ang tanan nilang kasundalohan manga-
tumba,

sama sa pagkatagak sa dahon gikan sa
sanga;

sama sa pagkahulog sa bunga gikan sa
punoan.

⁵ Ang akong pinuti naghulat sa kala-
ngitan.

Tan-awa, nanaog ini paingon sa Edom,
aron paghukom sa katawhan nga akong
gihukman.

• **33.17** Kining maong balak nga ulahing
gisukup sa Isaias, naghatag ug dakong pagtagad sa
paglaom sa kalinaw diha nga ang panglupig
mahimo na nga handurawan.

Ang Sion sa Jerusalem mao ang tola nga dili
mabalhin. Nakapahimulos ni sa tinago nga pa-
nalipod ni Yahweh nga nahisgotan sa 8:1 pinaagi
sa imahan sa tubig sa Silo. Usa ka hilom nga
presensya apan labaw ka gamhanan kay sa mga
dagkong nasod. Anaa ni sa lapyahan sa mga
dagkong suba (Babilonia, Ehipto ug sa Tiro, dapit
sa dagat), ug mapagarbohon kanunay sa ilang
dagkong sakayan.

Didto sa Sion, ang syudad nga walay gahom ug
bahandi apan ubos sa Balaod sa Ginoo, ang mga
magtutudlo mibati ug pagsalig sa pag-atubang sa
panghitabo.

Tan-aw Sion... (b. 20). Mao ni ang paagi sa
pagtan-aw sa usa ka magtotoo sa Simbahan,
diin iyang makita si Cristo. Kon magpabilin siya
sa kadaplina sa Simbahan ug walay pagtahan
sa kaugalingon, dali siyang makasaway ini.
Apan kon mosulod lang gyod siya ug ipaambit
ang kailadman sa kaugalingon, iyang madis-
kobrehan nga ang Simbahan ra ang makadala
sa kusog, kalinaw ug presensya sa Ginoo ngadto
sa tanan.

• **34.1 – 34.** Ang hukom ni Yahweh sa
Edom. Tan-awa ang pasiuna sa kapitulo
24.

– **35.** Ang pagbalik sa mga binihag ug ang
pagbalita sa panahon sa Mesiyas. Tan-awa ang
komentaryo sa Is 40:4.

⁶ Ang pinuti ni Yahweh natumog sa dugo,
 ug natabonan sa tambok –
 sa dugo sa mga kanding ug karnero
 uban sa halad sa Bosra,
 dakong kamatay sa Edom.

⁷ Ang ihalas nga torong baka matumba
 uban nila;
 ang mga bag-ong kinapon nga baka
 uban sa mga toro.

Ang ilang kayutaan banawan sa dugo;
 ang yuta maabunohan sa tambok.

⁸ Kay si Yahweh dunay adlaw pagpa-
 nimalos;
 ang tigpanalipod sa Sion dunay usa ka
 tuig sa pagbayad.

⁹ Ang kasapaan sa Edom mahimong
 asupre,
 ang iyang kayutaan, nagkalayong
 salong.

¹⁰ Dili gyod mapalong ang kalayo ini,
 gabii o adlaw.

Hangtod sa hangtod moulbo ang aso.
 Sa tanang kaliwatan ang yuta magpa-
 biling awaaw
 ug walay usa nga moagi ini.

¹¹ Mahimo ning hapitanan sa tikarol ug
 babyong ihalas;
 puy-anan sa ngiwngiw ug banog.
 Ilugway sa Diyos sa nasod ang pisi nga
 sukod sa kagubot;
 ug tonton sa kasakit.

¹² Wala nay mga hari nga ituboy.

Wala nay prinsiphe nga pakpakan.
 Kay ang mga hamili mahanaw
 sa gingharian nga gihukman nga
 wagtangon.

¹³ Ang mga tunok moturok sa mga
 palasyo,
 ang mga dapdap ug lumboy sa mga kota.
 Nahimo pod ni nga hapitanan sa mga
 buaya
 ug pinuy-anan sa mga ngiwngiw ug
 ostrik;

¹⁴ abtanan sa mga ihalas nga hayop.
 Ang mga ihalas nga kanding magtinaw-
 ganay sa usag usa.

Didto matugpa ang mga mananap sa
 kagabhion
 aron pagpangitag kapahulayan.

¹⁵ Adto magsalag ang dagkong mang-ak,
 mangitlog, mamiso ug mopahulay.
 Adto magtipon ang managit nga mga
 langgam.

Ang matag usa dunay kapikas.

¹⁶ Pangitaa ug basaha sa libro ni Yahweh.

Walay usa nga mawala,
 kay ang iyang baba nagmando
 ug ang iyang espiritu naghiusa nila.

¹⁷ Iya ning giparipahan
 alang nila ug gibahinbahin.
 Ilang panag-iyahon ang yuta sa du-
 gayng panahon.

Ang tanang kaliwatan adto na mag-
 puyo.

Ang pagbalik sa nga binihag

35

¹ Ang kamingawan ug ang ugang yuta magmaya.

Ang disyerto masadya ug mamulak.

² Puno sa mga bulak, moawit ni ug mosinggit sa kalipay.

Gidayandayanan sa kasilaw sa Lebanon,
 sa katahom sa Carmel ug sa Sharon.

Sila, ang akong ka-tawhan nakasud-ong sa himaya ni Yahweh,
 ang kaharianon sa atong Diyos.

³ Lig-ona ang kamot nga nawad-ag umoy,
 ug kabaskog ang naluyang mga tuhod.

⁴ Ingna ang nangahadlok:

“Pagbaton og kaisog, ayawg kahadlok.

Tan-awa, ang inyong Diyos nga moanhi uban sa panimalos;
 siya ang Diyos nga moganti.

Moanhi siya ug iya mong luwason.”

⁵ Unya, ang mata sa buta makakita
 ug ang dalunggan sa bungol makadungog.

⁶ Ang bakol manglukso sama sa osa
 ug ang dila sa amang moawit ug mosinggit.

Kay ang tubig mobuhagay sa kamingawan
ug ang kasapaan mobul-og sa disyerto.

⁷ Ang giuhawng yuta mahimong lanaw;
ang ugang yuta, nga tuboran sa tubig.
Sa mga abotanan diin ang mga buaya kanhi nagpuyo,
ang sagbot motubo uban sa bagakay ug nipa.

⁸ Aduna unyay dakong Dalan nga tawgog dalan sa Kabalaan.
Walay bisag kinsa nga hugaw nga makaagi ini.

Ang makasasala mahisalaag.

⁹ Walay liyon nga makit-an
o bisag unsang hayop nga manunokob.
Ang naluwas lang ang makalakawlakaw.

¹⁰ Kay ang gitubos ni Yahweh mobalik:
uban sa walay kataposang kalipay
nga mahimong purongpurong sa ilang ulo.
Mangadto sila sa Sion nga manganta.
Ang kamaya ug kalipay nagmartsa uban nila,
samtang mawala ang kaguol ug ang panghupaw.

Ang pagsulong ni Senaquerib

36 ¹ Sa ika-14 ka tuig sa pamu-
noan ni Hari Ezekias, si Sena-
querib, hari sa Asiria, misulong sa
kinotahang mga dakbayan sa Juda
nga giagaw niya. ² Gikan sa Lakis ang
hari sa Asiria mipadala sa iyang
pangulo uban sa bagang kasundalohan
ngadto ni Hari Ezekias sa Jerusalem.
Mihunong sila sa may kanal sa ibabaw
nga lim-aw diha sa dagkong dalan sa
labhanag sinina. ³ Si Eliakim, anak ni
Helkias, ang tinugyanan sa palasyo
miadto niya kuyog ni Sobna, ang
kalihim ug ni Yoas, anak ni Asaf, ang
tigsulat.

⁴ Ang pangulo miingon: “Ihatag
kang Ezekias ang tugon sa inilang hari
sa Asira: Nganong malaomon ka ka-
ayo? ⁵ Naghunahuna ka ba nga pulihan
sa mga pulong ang taktika sa gubat ug
ang pwera sa kasundalohan? Kinsay

imong gisaligan nga makigbatok man
ka nako?”

⁶ Misalig ka sa Ehipto, bali nga garote nga
makasamad lang sa palad sa tawong
mohimo ini. Mao kana si Paraon, hari sa
Ehipto, alang sa tanang nagsalig niya. ⁷ Oo,
mahimong moingon mo: ‘Misalig mi ni
Yahweh nga among Diyos!’ Apan dili ba, siya
man ang gikuhaag mga altar ug alampoanan
dihang si Ezekias na ang nagmando sa Juda
ug Jerusalem? Moampo ba mo ining mga
altara?

⁸ Dali, pakigsabot sa akong agalon, ang
hari. Tagaan tamog 2,000 ka kabayo kon
duna kay mangangabayo. ⁹ Unsaon man
ninyo pagpapahawa ang kinagamyan sa mga
heneral sa akong agalon? Unya, misalig mo sa
Ehipto tungod sa karwahe ug sa nangabayol!
¹⁰ Nagtoo ba mo nga mianhi ko aron pagsu-
long ug pagdaot ining yuta nga wala ma-
ngayog tambag ni Yahweh? Siya gyod ang
miingon kanako: “Adto ining yutaa ug bun-
toga nil!”

¹¹ Unya, si Eliakim, Sobna ug Yoas mi-
ingon sa pangulo: “Pakigsulti mo sa inyong
sulugoon sa pinulongang Arameo, amo ning
masabot. Ayaw pakigsulti namo sa pinu-

• **36.1** Ang mosunod nga duha ka kapitulo
nagsubli lang sa kapitulo 18 ug 19 sa 2 Hari ug
nagsaysay mahitungod sa pagliyok sa Jerusalem
sa kasundalohan ni Senaquerib. Ang unang
sugilanon may komentaryo na sa 2 H 18:71.

Karon atong tan-awon ang ikaduha nga hitabo.
Si Isaias nagdasig sa pakigbatok bisag walay
tawhanong paglaom nga modaog. Nagsaad siya
sa pagpangilabot sa Ginoo nga mahitabo pi-

naagi sa usa ka sakit nga mopapas sa kasun-
dalohan sa Asiria.

Diha sa 22:8, atong mabantayan ang
pagsupak ni Isaias sa pakig-areglo tali sa mga
dagkong gahom – usa ka negatibo nga kinaiya sa
gamay nga nasod nga dili makasukol. Dinhi,
nagsalig lang siya sa gahom sa pagtoo – sama sa
gibuhat ni Elias kaniadto – ug naluwas ang iyang
nasod.

longang Hebreo nga madunggan ining mga tawhana sa mga bungbong!¹²

¹² Apan ang pangulo miingon: “Nagtoo ba ka nga gipadala ko sa akong agalon aron isulti lang ni sa imong agalon ug nimo? Dili ba, alang man sab ni sa mga tawong naa sa mga paril nga, uban nimo, mokaon sa kaugalingong hugaw ug moinom sa kaugalingong ihi?”

¹³ Unya, ang pangulo mitindog ug misulti sa kusog nga tingog sa pinulongang Hebreo: “Paminawa ang mga pulong sa bantogang hari sa Asiria: ¹⁴ Ayaw mog pailad ni Ezekias! Dili, dili siya makatabang ninyo! ¹⁵ Ayaw paminaw kon mosulti siya nga mosalig mo ni Yahweh sa pag-ingon: “Luwason ta! Kining dakbayana dili ihatag sa hari sa Asiria.” ¹⁶ Ayawg paminawa si Ezekias kondili, ang gipamulong sa hari sa Asiria: ‘Ayaw pakig-away nako. ¹⁷ Ampo na lang. Sa ingon tugtan ko ang matag-usa nga makakaon sa abot sa inyong parasan ug igosan ug makainom sa tubig sa inyong atabay hangtod sa akong pagbalik. Dayon, ako mong dad-on sa yuta nga sama sa inyong yuta, sa bugas ug bag-ong bino, sa tinapay ug sa parasan.

¹⁸ Gilad mo ni Ezekias dihang miingon siya nga luwason mo ni Yahweh. Miluwas ba ang mga dios sa kanasoran sa ilang mga yuta gikan sa kamot sa hari sa Asiria?¹⁹ Hain na man ang mga dios sa Hamat ug Arpad? Hain na man ang mga dios sa Sefarvaim? Giluwas ba sa mga dios ang Samaria gikan sa akong kamot?²⁰ Kinsa sa mga dios sa kanasoran ang nakaluwasa sa kaugalingong nasod gikan nako? Nagtoo ba mo nga luwason ni Yahweh ang Jerusalem gikan sa akong kamot?”

²¹ Ang katawhan morag mga amang ug nagpabiling walay tingog kay ang hari mimando man nila sa dili pagtubag.

²² Unya, si Eliakim uban ni Sobna ug Yoas miadto ni Ezekias ginisi ang sapot ug misulti kaniya sa gisulti sa pangulo.

Nagpakitambag si Hari Ezekias ni Isaias

37 ¹ Pagkadungog ni Hari Ezekias ini, gigisi niya ang iyang sinina. Nanabon siya sa kaugalingon ug sako ug miadto sa balay ni Yahweh. ² Iyang gipadala si Eliakim, si Sobna ug ang mga magulang ngadto sa mga pari, ang tanan nagsul-ob ug sako, ngadto ni propeta Isaias, anak ni Amos.

³ Miingon sila kang Isaias: “Mao ni ang gisulti ni Ezekias: ‘Karon ang adlaw sa kabalaka, sa pagbadlong ug sa kaulaw, sama sa mga batang hapit na matawo ug wala pay igong kusog aron ipanganak.’

⁴ Maayo untag nadungog ni Yahweh nga imong Diyos ang gipanutli sa pangulo nga gipadala sa iyang ginoo, hari sa Asiria.

Hinaot nga ang imong Diyos mobadlong niya sa iyang gipamulong. Nanginsulto siya sa buhing Ginoo. Busa, paghalad og pag-ampo alang namong pila kabuok nga nahibilin.”

⁵ Diha nga ang mga opisyal ni Hari Ezekias miadto ni Isaias, ⁶ miingon siya: “Sultihi ang inyong agalon ining gisulti ni Yahweh: Ayaw kahadlok sa inyong nadungog ug sa panginsulto sa mga sinugo sa hari sa Asiria. ⁷ Paminaw! Ako siyang samokon pinaagi sa usa ka balita, aron mobalik siya sa iyang nasod. Didto, ako siyang ipapatay sa pinuti.”

⁸ Ang pangulo mipauli. Iyang nakita nga nakig-away ang hari sa Asiria batok sa Libna. Nadunggan niya nga mibiya ang hari sa Lakis. ⁹ Kay nakadungog man si Hari Senaquerib nga si Tarakan, ang hari sa Ehipto nga taga Kus, buot makigbatok niya.

Nagpadala usab si Senaquerib og mga mensahero kang Ezekias nga nag-ingon: ¹⁰ “Sultihi si Ezekias, ang hari sa Juda, nga ang Diyos nga iyang gisaligan mahimong ngil-ad alang niya sa pag-ingon nga ang Jerusalem dili itugyan sa kamot sa hari sa Asiria. ¹¹ Tinuod gyod nga nakadungog mo unsay gihimo sa hari sa Asiria sa tanang kayutaan nga ilang gidaot! Dili ka ba iapil? ¹² Naluwas ba sa mga dios ang kanasoran nga gilaglag sa akong ginikanan?... Ang Gosen ug Haran, ang Resef nga taga Eden nga didto sa Tel-basar? ¹³ Hain na man ang hari sa Hamat, ang hari sa Arpad, ang hari sa dakbayan sa Sefarvaim, sa Hena ug Iva?”

¹⁴ Gikuha ni Ezekias ang sulat gikan sa mga sinugo. Pagkabasa niya, miadto siya sa balay ni Yahweh diin iyang giukban ang sulat. ¹⁵ Nangadye siya sa pag-ingon: ¹⁶ “O Yahweh nga Labing Gamhanan ug Diyos sa Israel, gituboy ka ibabaw sa mga kerubin! Ikaw ra ang bugtong Diyos sa tanang gingharian ining kalibotan. Patalinghugi ug dungga ko. ¹⁷ Ablihi ang imong mata ug tanaw! Paminawa ang tanang gisulti ni Senaquerib nga nagpadala og mga tawo aron pagpangonsulta sa buhing Diyos!

¹⁸ Tinuod, Yahweh, nga ang mga hari sa Asiria midaot sa tanang kanasoran ining kalibotan. ¹⁹ Ilang gipanglabay ang mga diosdios sa kalayo ug midaot nila, kay dili man sila tinuod nga mga dios. Hinimo lang sila sa kamot sa tawo gikan sa kahoy ug bato. ²⁰ Karon, O Yahweh nga Diyos, luwasa mi sa iyang kamot ug pailha ang tanang gingharian ining kalibotana nga ikaw lang si Yahweh, ang Diyos.”

• ²¹ Unya, si Isaias, anak ni Amos, nagpadalag balita kang Ezekias: “Mitawag ka ni Yahweh ug gidungog niya

• **37.21** Importanti nga hatagan og gibug-atan ang mosunod nga panagna ni Isaias:

– Ang Ginoo dili makaagwanta sa garbo sa mga gamhanan. Sa ilang pagbiaybiay sa mga

ang imong pag-ampo bahin ni Sena-querib, hari sa Asiria. Mao ni ang gisulti ni Yahweh batok niya:

²² Ang dalagang Sion misalikway ug mibiaybiay nimo. Ang dalagang Jerusalem milingulingo sa iyang ulo sa imong luyo.

²³ Kinsay imong giinsulto ug gibalikas? Kinsay ang imong gipakigbatokan dihang namalikas ka ug misiga ang imong mata?" Batok sa Baloan sa Israel

²⁴ Pinaagi sa imong sulugoon giinsulto mo si Yahweh.

Miingon ka:

Sa akong daghang karwahe, natungas ko ang tag-as nga bukid, ang kinatumyang kalugotan sa Lebanon.

Akong gitaga ang kinatas-ang sedro ug ang piniling kahoyng mari-buhok.

Akong naabot ang labing layo nga bungtod sa mga utlanan ini, ang kinabag-ang kalasangan.

²⁵ Nagkalot kog mga atabay ug mi-inom sa katubigan.

Akong gipahubsan pinaagi sa lapalapa sa akong tiil ang tanang kasapaan sa Ehipto.

²⁶ Apan wala ka ba makadungog giunsa ko kini pagmando kaniadto? Ako lang gipalabay ang akong giplano kaniadto:

ang pagguba sa mga kinotahang dakbayan, paghimo ini nga nagtipun-og nga sagbot.

²⁷ Hubo sa gahom, ang namuyo didto nalisang ug nalibog; nahisama sa mga sagbot

ug lunhawng tanom sa uma. Sama sila sa sagbot sa mga atop. Sama sa mais nga nalaya sa wala pa ni motubo.

²⁸ Nasayod ko kanus-a ka motindog o molingkod;

kanus-a ka mogawas o mosulod. Nahibalo sab ko sa kapungot mo kanako.

²⁹ Tungod sa imong kapungot ug kamapahitas-on nga akong nadunggan, akong ibutang ang kaw-it sa imong ilong

ug sap-ongan ko ang imong baba. Pabalikon tikaw sa imong giagian sa pagpaingon mo dinhi.

³⁰ Mao ni ang timailhan alang nimo, O Ezekias: Karong tuiga makakaon ka sa pinupo sa kaumahan, ug sa sunod tuig, ang moturok gikan ana. Apan sa ikatulo, pamugas ug pangani, pananom og ubas ug kan-a ang bunga.

³¹ Ang salin sa katawhan sa Juda mogamot sa ilawom ug mamunga sa ibabaw. ³² Kay ang salin maggikan sa Jerusalem ug ang naluwas gikan sa bukid sa Sion. Ang kadasig ni Yahweh nga Labing Gamhanan ang mohimo ini. Busa, misulti si Yahweh bahin sa hari sa Asiria. ³³ Dili siya mosulod ining dakbayan ni mobingat sa iyang pana. ³⁴ Dili siya moisa sa iyang taming aron pagsagang, ni maghimog katkatanan alang sa gubat pagpaingon diri. Dili siya mosulod sa dakbayan, pulong ni Yahweh.

³⁵ Akong panalipdan kining dakbayan. Sa ingon, ako ning maluwas tungod ug alang nako ug alang ni David, akong sulugoon.

³⁶ Nianang gabhiona ang anghel ni Yahweh miadto ug mipatay og 185 ka

kabos nga nagsalig sa Ginoo, nagbiaybiay sab sila sa Ginoo mismo.

– Ang saad sa kalingkawasan naglangkob sa saad sa pagtukod pag-usab sa nasod. Human sa ilang pagsulay, ang mahibilin mahisama sa bag-ong tanom.

Kon tan-awon pag-ayo ang kasaysayan sa kalibotan makita giunsa sa Ginoo pagpanalipod sa walay ikasukol nga mga tawo ug grupo sa katawhan nga nagpabilin nga matinud-anon sa ilang misyon. Labaw sa tanan, ang Simbahan nakasinati ning maong panalipod sa panahon nga nahimo na ning dyotay nga linutos.

tawo sa kampo sa Asiria. Pagbangon sa mga tawo sayo sa sunod buntag nakita nila ang tanang patayng lawas.

³⁷ Si Senaquerib, hari sa Asiria, mipauli sa iyang balay ug mipuyo sa Ninive. ³⁸ Samtang nagsimba siya sa templo sa iyang dios nga si Nisroc, gipatay siya sa pinuti sa iyang mga anak nga si Adramelek ug Sareser. Unya, miikyas sila sa yuta sa Ararat. Si Asardon, ang iyang anak, mipuli niya paghari.

Ang pagkasakit ug pagkaayo ni Ezekias

38 ¹ Adtong mga adlaw gitakboyan si Ezekias ug ikamatay nga sakit. Si Propeta Isaias, anak ni Amos, miadto kaniya dala ang mensahe gikan ni Yahweh: “Pahimutanga ang imong balay kay mamatay ka; dili ka na mabuhi.”

² Si Ezekias milingi sa bungbong ug nangadye kang Yahweh: ³ “Ah Yahweh, hinumdomi giunsa nako paglakaw kuyog nimo sa kamatuoran ug sa tibuok kong kasingkasing. Akong gibuhat ang maayo sa imong atubangan.” Mihilak si Ezekias sa tumang kapait.

⁴ Unya, ang pulong ni Yahweh miabot kang Isaias: ⁵ “Lakaw ug sultih si Ezekias sa gisulti ni Yahweh, ang Diyos sa iyang amahan nga si David. Nadungog ko ang imong pag-ampo ug nakita ang imong mga luha. Tan-awa! Pun-an kog 15 ka tuig ang imong kinabuhi. ⁶ Luwason tikaw ug kining dakbayan sa gahom sa hari sa Asiria. Ako ning panalipdan tungod nako ug ni David, akong sulugoon.

⁷ Mahimo ning timailhan alang nimo gikan ni Yahweh nga iyang buhaton ang iyang gipasalig nimo. ⁸ Tan-awa! Akong pabalikon og 10 ka ang-ang

ang anino nga nanaog sa hagdan ni Ahaz.” Ug ang kahayag sa adlaw misibog og 10 ka ang-ang sa hagdan nga nadan-agan ini.

Ang awit ni Ezekias

⁹ *Ang awit ni Ezekias, hari sa Juda, human sa iyang pagkasakit ug pagkaayo:*

¹⁰ Sa makausa moingon ko: Sa kaudtohon sa akong kinabuhi, molakaw ko sa yuta sa mga patay, diin nagpaingon ang akong kinabuhi.

¹¹ Miingon ko: Dili na ko makakita ni Yahweh sa yuta sa mga buhi. Dili na ko makatan-aw sa tawo taliwala sa namuyo ining kalibotana.

¹² Sama sa tolda sa magbalantay, ang akong pinuy-anan gikuha ug gilabay.

Sama sa tiglal, gilukot niya ang akong kinabuhi ug giputol sa hablonan. Gikan sa buntag hangtod sa gabii iya kong giluya.

¹³ Naghilak ko sa pagpangayog hinabang hangtod sa buntag. Sama sa liyon, iya kong gibalian sa tanan kong bukog.

¹⁴ Nakatibaw kog tagning kaayo sama sa gitgit o sa talabon; nagdaghong sama sa pati. Nagkaanam og kahuyhoy ang akong mata

samtang nagtan-aw sa kalangitan. Dali ug tabangi ko, O Diyos! Kay nagsalimuang ko.

¹⁵ Apan unsaon man nako pagsulti? Unsay akong isulti, kon siya mismo ang nagbuhat ini kanako? Kinahanglang maglakaw ko sa tibuok kong kinabuhi nga maghambin sa kagul-anan sa akong kalag.

¹⁶ Diyos ko, ibalik ang akong kabaskog ug ibalik kanako ang akong kinabuhi!

¹⁷ Ang akong kaguol nahimong kalinaw: Imong gihukad ang akong kinabuhi gikan sa bung-aw sa kadaot.

• **38.1** Kining maong kahimtang nahitabo sa wala pa ang pagsulong sa 701. Dinhi, atong makita si Hari Ezekias nga masakiton ug nabalaka sa iyang panglawas.

Si Isaias mitanyag pagtambal niya sa ngalan sa Ginoo uban sa saad nga panalipdan ug depensahan ang Balaang Syudad. Ang panglantaw ni Yahweh mas lapad kay sa kang Ezekias nga diyosnon. Kon ugaling ayohon man siya sa Ginoo, kana tungod sa panglantaw

sa kaugalingong plano: ang kaluwasan sa tanan.

Ang pakigpulong ni Ezekias salmo sa pasalamat sama sa makita sa libro sa mga Salmo. Nagpadayag ni sa lawom nga mga pagbati sa mga magtotoo sa Karaang Testamento alang kang kinsa ang pagpakamatay nagpasabot nga mawala ang tanan nila, ug naningkamot pagkombensir sa Ginoo nga wala niy maani sa pagtawag sa matoohon nga katawhan.

Imong gisalibwag ang tanan kong sala sa imong luyo.

¹⁸ Kay ang mga patay dili makapasalamat nimo.

Ang kamatayon dili makadayeg nimo.

Ang mahulog sa bung-aw dili na makalaom sa imong kaluoy.

¹⁹ Ang buhi ug ang buhi ra gyod ang makapasalamat nimo ug maka-himaya sama sa akong gihimo.

Ang mga amahan mosulti sa ilang mga anak sa imong kamatinud-anon.

²⁰ O Yahweh, dali ug luwasa ko!

Nanganta mi, dinuyogan sa mga alpa, didto sa Templo ni Yahweh

sa tanang adlaw sa among kinabuhi.

Ang embahada sa Babilonia

39 ¹ Adtong panahona si Merodak-Baladan, anak ni Baladan, hari sa Babilonia, nagpadalag mga sulat ug gasa kang Ezekias, human niya madungog nga naayo na siya sa iyang sakit.

² Nalipay si Ezekias ug iyang gipakita sa tanang embahador ang iyang bahandi nga plata, bulawan, mga lamas ug maayong lana, ang iyang hinagiban ug ang tanang didto sa iyang panudlanan. Gani, walay butang sa palasyo sa iyang gingharian nga wala niya ipakita sa mga embahador.

³ Si Isaias, ang propeta, miduol kang Ezekias ug nangutana. Unsay gisulti ining mga tawhana ug diin sila gikan? Mitubag si Ezekias: “Mianhi sila gikan sa layong nasod – gikan sa Babilonia.”

⁴ Miingon si Isaias: “Unsay ilang nakit-an sa imong palasyo?” Mitubag si Ezekias: “Ang tanan sulod sa akong palasyo. Walay usa sa akong bahandi nga wala ko ipakita nila.”

⁵ Unya, miingon si Isaias: “Pamina-wa ang gisulti ni Yahweh, ang Diyos nga Labing Gamhanan: ⁶ Tan-awa, nagsingabot ang mga adlaw kanus-a ang tanan nga naa sa imong palasyo ug gimanggad sa imong amahan hangtod karon dad-on sa Babilonia. Walay ibilin. ⁷ Pipila sa imong kaliwat, mga anak, dad-on ug himoong mga sulugoong lalaki nga kinapon sa palasyo sa hari sa Babilonia.”

⁸ Unya, si Ezekias misulti kang Isaias: “Maayo ang pulong ni Yahweh nga imong gisulti kanako!” Nagtoo siya nga moabot ang kalinaw ug kama-tuoran samtang buhi pa ko.

• **39.1** Kining kataposang hitabo nga gisaysay sa libro ni Isaias, gikan sa 2 H 20. Nagpadayag sa kangil-ad og batasan sa mga higala ni Isaias.

Si Isaias nagpadayon sa pag-alagad sa Ginoo, ug nagmakanunayon sa iyang pagtoo. Samtang si Ezekias, bisan sa mga pabor sa Ginoo, nagpabilin nga hakog ug iresponsabli.

Si Ezekias daw labaw nga natandog sa iyang

kahadlok kay sa pagpalawom sa iyang pagtoo. Mao tingali ni ang makaisplika ngano nga ang iyang anak nga si Manases nahimong labing ngil-ad sa mga hari sa Juda: nasayod ta nga sa daghang higayon kadtong labing bangis nga kaaway sa pagtoo mao ang natawo gikan sa mga pamilya nga nagpalabi ang panggawas nga lihok sa ilang relihiyon kay sa lawom nga pagtoo sa pagtahan sa kaugalingon alang sa uban.

ANG LIBRO SA PAHALIPAY

Ang Takna sa Ginoo nga Manluluwas

Ang mosunod nga mga kapitulo naghisgot sa mga hitabo nga nakapapauli sa ilang pinuy-anan sa mga Judio nga nabihag sa Babilonia. Kining maong mga hitabo may kalambigitan sa kataposang bahin sa mga Hari ug sa sinugdan sa Esdras.

Kining libroha klaro nga nagpunting sa bag-ong kalingkawasan, usa ka pag-usab sa nahitabo sa sinugdan sa balaang kasaysayan diha nga ang Ginoo mipalingkawas sa Iyang katawhan sa Ehipto. Apan ining panahona, angayng hisgotan, ang KALUWASAN kay kining pulonga sa kahulogan ini nga pagsulbad nagpasabot, labaw sa tanan, ang usa o pipila ka tawo nga nawala, naluwas.

Ang Diyos nga Manluluwas nangita sa katawhan nga wala makaila Niya ug wala makaila sa kaugalingon mismo. Kining mga tawhana nga giluwat sa Ginoo gikan sa Ehipto dili gani usa ka katawhan. Ang Ginoo bag-o alang nila ug sila usab bag-o alang Niya. Ang Ginoo nga Manluluwas Ginoo nga nangulo sa nasod nga nabungkag, nasod nga nag-usik-usik sa kaugalingong bahandi. Nagsulti Siya sa makasasalang katawhan nga nakaila sa Diyos ug nisupak Niya, hangtod nga sila na hinuon ang nangaalkansi.

Busa, ang pulong “Kaluwasan” nagpadayag sa nag-awas-awas nga gugma sa Diyos nga nangunay pagyukbo sa Iyang katawhan nga masinupakon ug nangawala, tigulang ug masakiton tungod sa ila ra sab nga sayop. Iyang gipabalik ang ilang kahimsog sa panglawas, gihatagag paglaom ug gitudloan sa kahulogan sa ilang pag-antos. Sa kinauyokan ining maong libro nga gipahinugod sa Ginoo nga Manluluwas hulagway ni CRISTO, ANG TAWO NGA MANLULUWAS.

Busa, diha nga ang mga Judio mibalik na sa ilang yuta, uban ang tin-aw nga pagkaamgo sa ilang mga sala, nagsugod sila paglantaw sa bag-ong unahan nga gibuksan sa mapasayloong Ginoo alang nila. Dili lang sila motukod pag-usab sa ilang nasod, apan mahimo nga mga instrumento sa KALIBOTANONG PAKIG-ULI sa mga tawo tali sa Diyos ug tali sa usag-usa sa katawhan mismo.

Kasayoran sa Kasaysayan

Ang mga Judio nga nabihag sa Babilonia ug nalamdagan sa mga pagtulon-an ni Jeremias ug Ezekiel, nasayod nga sila mao ang mahimong salin, nga pinaagi nila, ang Ginoo magbayaw sa katawhan sa Israel. Apan mao lay ilang gilaoman ang takna sa Ginoo.

Sumala sa makita sa tibuk Biblia, ang Ginoo nagpadala og mga propeta, kon dunay nahitabo nga mga importanting butang. Iya silang gipadala aron pagpahayag sa mga hitabo ug pagpakita sa dalan. Alang sa Israel nga nabihag, “ang hitabo” mao si Ciro, ang hari sa Persia. Sa tuig 549, si Ciro mibatok sa mga Medo, ang kanhi niyang mga ngalan. Human sa lima (5) ka tuig, gitapok niya ang mga Medo ug taga Persia ubos sa iyang kamandoan. kamandoan ug sa lain pang lima (5) ka tuig, iyang gibuntog ang Lydia. Diha sa pakiglumba sa liderato, usa na lang ang iyang atubangon: ang Babilonia.

Paglipay katawhan**40**

• ¹ Paglipay akong katawhan!

Pagbatog kabaskog, miingon ang inyong Ginoo.

² Sulti sa kinatung-an sa Jerusalem. Ingna siya nga ang iyang panahon pag-alagad hapit na mahuman.

Ang mga sala gibayran na.

Gikan sa kamot ni Yahweh,
nakadawat siyag linapi nga silot
tungod sa tanan niyang kasal-anan.

³ May singgit sa kamingawan:

“Andama ang dalan sa Ginoo.

Tanosa ang dagkong dalan sa kamingawan alang sa atong Diyos.

⁴ Ang tanang walog iisa.

Ang tanang bukid ug bungtod ipaubos.

Ang gansanggansangon patagon
ug ang libaong ayohon.

⁵ Ang himaya ni Yahweh ipadayag.

Makakita ini pagdungan ang tanang katawhan.

Kay misulti si Yahweh:”

⁶ Usa ka tingog nag-ingon: “Singgit.”

Miingon ko: “Unsa may akong isulti?”

“Ang tanang unod morag sagbot,
ug ang tanang kaanyag ini morag bulak sa uma.

Mao ni ang panahon kanus-a gikan sa mga Judio nga namiya sa ilang nasod, mitumaw ang bantogang propeta nga wala hiilhi ang ngalan. Dihang nag-anam nag kagubot ang politikanhong eksena, ang Ginoo mipadayag kaniya sa takna sa kaluwasan.

Gawas pa, ang Ginoo mipadayag og misteryosong kamatuoran: ang Diyos nagpasaylo sa Iyang katawhan ug gikalimtan Niya ang tanan nilang utang ug gipahibalo nga hapit na Siya moabot. Kini ang gibarogan sa malipayong mensahe nga gipahamtang human sa mga panagna ni Isaias sa kapitulo 40-55, sa gitawag nga “libro ni Isaias”.

Mensahe sa Pahalipay

Mao ni ang mensahe sa Maayong Balita nga gihubad sa Griyego nga Ebanghelyo. Alang sa iyang mga kauban, ang propeta nagsangyaw ining unang Ebanghelyo, pasiuna sa Ebanghelyo nga moabot ra unya. Sa mubong pagkasulti:

– Siya nagdapit nila sa pagbaton og pagtoo. Si Yahweh wala mabuntog sa kapildihan sa Iyang katawhan. Siya mao ang Diyos sa tibuok kalibotan ug uniberso ug nagdala sa kasamtangang panghitabo.

– Iya silang gitawag sa paglaom. Kinahanglan nga mangandam sila pagbalik sa Jerusalem aron tukoron ni pag-usab, kay didto makighimamat ang katawhan sa Ginoo.

– Wala gayod siya kapoyi sa pagpakita kanila sa gugma ug kalumo ni Yahweh, sama sa usa ka inahan.

Sa mga balak nga naa ining maong libro, ang molabaw mao ang naghigot bahin sa ulipon ni Yahweh: 42:50, 43, 52:13. Ining maong mga balak, ang propeta nagpakita giunsa sa Ginoo pagpakig-uli sa kalibotan pinaagi sa kamaunongon sa usa ka ulipon nga nagrepresentar sa samang higayon, ni Cristo, sa katawhan sa Diyos ug sa dili maihap nga mga inosenteng biktima ining kalibotana.

⁷ Ang sagbot malaya. Ang bulak malawos,
inighuyop sa ginhawa ni Yahweh.
Sama sa sagbot, ang tawo dili makaagwanta.

⁸ Ang sagbot malaya, ang bulak malawos,
apan ang gisulti sa atong Diyos molungtad.”

⁹ Tungas sa taas nga bukid, mensahero sa Sion,
ipalanog ang imong tingog.
Ayawg kahadlok inigsulti nimo sa Jerusalem
ug inigpahibalo sa tanang dakbayan sa Juda:
Ania ang inyong Diyos!

¹⁰ Ania ang inyong Diyos uban sa gahom.
Ang iyang kusgang kamot magmando alang kaniya.
Ania uban niya ang iyang ganti.

Ania sa iyang atubangan ang iyang binuhatan.

¹¹ Sama sa magbalantay, gibantayan niya ang toril.
Iyang gitigom sa iyang kamot ang mga nating karnero
ug gibutang sa iyang dughan;
gihinayhinayan pagdala ang may mga nati.

Ang gamhanang Diyos

- ¹² Kinsa may nakahagkom sa katubigan sa dagat,
o nakakanabana sa gilapdon sa ka-
langitan sa iyang dangaw?

Kinsa may nakaihap sa abog ining kalibotan?

Kinsa may nakatimbang sa kabukiran ug sa mga bungtod?

¹³ Kinsa may nakahiling sa espiritu ni Yahweh

- **40.1** Ang propeta mainanpingon kaayo sa iyang pagkatinawag. Sama ni Isaias, gipaila siya sa Langitnong Konseho, diin ang Ginoo, nga gilibotan sa iyang mga anghel, naghimo sa iyang mga hukom. Didto usa ka misteryo ang gipadayag kaniya.

Sulti sa kinatung-an sa Jerusalem. Ingna siya nga ang iyang panahon pag-alagad hapit na mahuman. Gipasaylo na ni Yahweh ang iyang katawhan ug tungod ini iya silang tukoron pag-usab sa Yuta sa Saad. Dili unta sila malumos sa pagkainila sa dili malupig nga Babilonia diin nagpuyo sila isip mga bihag. *Ang tanang unod* (tanang tawo) *morag sagbot*¹²: nagkahulogan nga ang inila nga syudad hinimo lang sa tawo ug mawala ni sama sa mga ambisyon sa tawo (tan-awa ang Jaime 1:10) apan ang mga saad sa Ginoo kanunay nga matuman.

Ang mga anghel gipaandam sa pagbalik sa mga bihag. Ang init ug kuyaw nga kadalanan sa disyerto patagon alang kanila. Makaangkon sila sa madaogon nga pagbalik. Alang sa tanang katawhan sa kalibotan ang tanang karne, ang mga kahibulongan maklaro kaayo sa ingon nga ilang madiskobrehan ang himaya sa usa ka Ginoo ug ilang mailhan si Yahweh.

Dayon, labang sa катуigan ug kawanangan, ang propeta mopadayag sa bag-ong katilingban nga mahimugso, aron pagsangyaw sa *Maayong Balita* kanila. Mao kini ang unang higayon nga kining mga pulonga migawas sa Biblia.

Ang *Pagdasig* mao ang lain nga pulong. Sa Biblia, wala ni magpasabot nga ang Ginoo

nagdala nato sa pagsunodsunod na lang Niya. Hinuon nagdasig pagpadayon sa atong misyon. Busa, sa mosunod nga mga kapitulo, ang propeta nagdasig sa mga Judio pagbalik, bisan pa sa mga kalisdanan. Sa mga sulat ni San Pablo, atong makita sa makadaghan ang mga pulong *paghupay* ug *pagdasig*. Sama sa ubang manunulat sa Biblia, sa paghinumdom sa mga saad sa Ginoo, si Pablo nagdapit nato sa pagpakigbisog nga malahutayon batok sa mga pwersa sa yawa.

May singgit... (b. 3). Nakita sa propeta si Yahweh nga naglakaw sa unahan sa iyang katawhan aron pagdala nila sa ilang tinuod nga pinuy-anan. Apan diha nga ang mga bihag nakauli na sa Palestina, ilang naamgohan nga wala nila makit-i ang Ginoo, ni ang ilang pinuy-anan: duna gihapoy nakulang nga matuman sa umaabot nga катуigan. Gani, sa gitakda nga panahon, si Juan Bautista mitumaw nga nagwali sa disyerto, dayon miabot ang Ginoo *aron ang tanang katawhan makakita niya*, sumala sa giponting sa Ebanghelyo (Lc 3:4).

- ¹². Diha sa naulahing mga kapitulo, mabasa nato sa ubang balak nga sama ini, nga naghatag og gibug-aton sa kaayo sa Diyos nga nagbuhat. Kining pag-insistir dili maka-pahibulong. Ang propeta naghisgot pag-usab sa mao gihapong argumento batok sa mga diosdios, dili aron pagkombensir nato, apan paglipay diha sa pagbalikbalik sa pagdayeg sa Ginoo.

o sama sa usa ka mananambag naka-tambag niya?

¹⁴ Kinsay iyang gikonsulta nga mopa-sabot

ug motudlo niya unsaon pagmando sa katarong.

¹⁵ Ang mga nasod sa tinud-anay, sama sila sa tolo sa tubig diha sa baldi.

¹⁶ Ang Lebanon dili igong sunugon sa altar ni ang iyang mga hayop nga himoong halad-sinunog.

¹⁷ Ang tanang nasod ubos niya morag wala.

Ang tanan walay sulod; ang tanan pasigarbo lang sa iyang atubangan.

¹⁸ Kang kinsa man diay ikatandi ang Diyos?

Kang kinsa mang larawan ipahisama siya?

¹⁹ Sa diosdios ba nga hinimo sa panday, sinalsalag bulawan sa mananalsal ug dinayandayanan sa platang kadena?

²⁰ O sa kahoy ba nga dili magabok, pinili sa hanas nga artesano ug gihimong larawan nga dili makalihok?

²¹ Wala ba mo makahibalo?

Wala ba mo makadungog?

Wala ba mo sultihi gikan sa sinugdan?

²² Naglingkod siya ibabaw sa sirkulo sa yuta

diin ang namuyo sama sa mga da-hundahon.

Iyang gibuklad ang kalangitan sama sa kurtina

ug gitaklap sama sa tolda aron motabon nila.

²³ Iyang gipaubos sa pagkawala ang mga prinsipse.

Gihapay niya ang mga pangulo sa yuta.

²⁴ Igo lang silang gitanom ug gipugas.

Igo lang migamot sa yuta, iya na silang gihuyop, ug nangalaya. Gipalid sila nga daw uhot sa bagyo.

²⁵ Kang kinsa man diay ko ipakasama o ikatandi? miingon ang Diyos.

²⁶ Hangad ug tan-awa ang kalangitan. Lantawa,

kinsay naghimo ining tanan?

Iya silang gihan-ay ingon nga mga sundalong puno sa mga bitoon

ug gitawag ang matag usa sa ilang ngalan.

Pagkagamhanan gyod niya ug pagka-kusgan! Walay usa nila nga nawala.

²⁷ Unsaon man nimo pag-ingon, O Jacob, unsaon man nimo pagreklamo O Israel, nga natago nako ang imong kapalaran, nga ang imong katungod gibale wala ni Yahweh?

²⁸ Wala ba mo makahibalo? Wala ba mo makadungog

nga si Yahweh ang tunhayng Diyos, ang Magbubuhat sa tanang utlanan ining kalibotan? Dili siya kapoyan ni maluya.

Walay kinutoban ang iyang kinaadman.

²⁹ Naghatag siyag kabaskog sa maluyahon ug kusog sa gikapoy.

³⁰ Ang kabatan-onan mahimong kapuyon ug kuyapan. Ang mga batan-on mapandol ug matumba.

³¹ Apan ang naglaom ni Yahweh

balikan sa ilang kusog.

Molupad sila ug dili kapuyon,

molakaw nga dili mahago.

Didto sa Babilonia, diin ang mga Judio walay templo o hinan-ay nga pagsimba, ilang nakita ang kadan-ag sa pagsimba sa pagano. Ang harianon nga syudad kalma nga nagpadayag sa kahawod sa kalibotanon nga diosdios ug mga inilang templo. Sa nagkatibulaag na ang mga Judio sa lainlaing nasod, diha lang nila madiskobrehi nga ang ilang pagtoo makabuntog sa kalibotan: sila lang ang nasayod diin gikan ang kalibotan ug asa ang kasaysayan magpadulong.

Sa sinugdan ining maong siglo, ang mga magtotoo naghatag ug espesyal nga pagtagad sa Ginoo nga magbubuhat sa uniberso, nga nagplano sa mga balaod sa kinaiyahan ug sa katilingban. Wala kaayo sila mamalandong sa mga makasaysayanong panghitabo aron pagtan-aw sa maluwason nga lihoc sa Diyos. Busa, importanti kaayo nga ipakita ang kamatuoran nga ang Diyos nagpadayag sa kaugalingon sa katawhan, kon buot nila nga mangita sa hustisya dinhi sa kalibotan, ug sa pagluwas sa mga igsoong linupigan. Apan ang mga Judio nagsunod sa binali nga han-ay. Una, ilang nasinati ang presensya sa Ginoo nga miluwas nila ug nagsugo pagpuyo pinasubay sa hustisya. Dayon, ilang nasabtan nga si Yahweh,

ang ilang Ginoo, mao ang agalon sa kalibotan ug sa mga balaod ini, ang Ginoo sa tanang katawhan. Sukad adto, ilang gibati ang katungdanan sa paghatag sa kahayag nga makaluwas sa kalibotan.

Dinhi, makakuha tingali tag pagtulun-an nga atong gikinahanglan kay makita pa nato nga daghang tawo ang puno sa kadasig mahitungod sa pagkatawo ni Cristo, apan sa walay pagpakabana nga masayod kinsa gyod Siya. Dili gani sila magtagad bahin sa makasaysayanong Jesus nga gipakita sa Ebanghelyo, ug kontento na sila nga ang iyang hulagway labaw sa tanang tawo. Apan, ang mga tawo nga nakakat-on gikan sa moderno nga syensya nasayod nga nahiusa sila sa tibuk uniberso; nasayod sila nga ang mao rang lihoc, ug mao rang balaod ang gisunod sa mga bitoon, ug mao atom ug bisan sa butokbutok sa kasingkasing. Ang maong mga tawo dili makontento ni Cristo, *ang una nga rebolusyonaryo*, ni sa usa ka Cristo nga *labawang idealista*, o usa ka Cristo nga *superman*. Dili sila mousurender sa usa ka Cristo kon dili nila makita nga labaw siya sa kalibotan, ug kon dili sila makahangad kaniya nga Magbubuhat nga nahimong tawo.

Si Ciro, ang manluluwas sa Israel

41 ¹ Hilom mo sa akong atubangan, O mga isla.

Hatagig kusog ang katawhan.
Paduola sila ug pasulitiha.

Mag-abot ta sa hukumanan.

² Kinsay mitawag niya nga nagmadaogon sa matag lakang gikan sa sidlakan?

Kinsay naghatag niya sa mga nasod aron mandoan

ug sa ilang mga hari aron buntogon?

Gihimo silang abog sa iyang pinuti

ug gisabulakan sa mga pana nga daw tahop.

³ Iya silang gigukod sa mga dalan

nga halos wala pa niya maagii.

⁴ Kinsa man ang nagbuhat ining tanan?

Ako, nga mitawag sa kaliwatan sukad pa sa sinugdan.

Ako, si Yahweh, ang una ug ang katapusan.

⁵ Ang mga isla nakakita ini ug napuno sa kalisang.

Ang mga utlanan sa kalibotan nanuol ug nanugok.

⁶ (Ang matag usa nagtinabangay ug miingon sa iyang igsoon: “Antosa lang!”)

⁷ Busa, ang panday midasig sa mananalsal og alahas. Ang nagdukdok sa martilyo mipasalig sa namilpil sa pag-ingon: “Igo na ni nga suldahon.” Unya, iyang gilansang ang larawan sa diosdios aron dili matarog.)

Paglaom sa bag-ong exodo

⁸ Apan ikaw, Israel, akong ulipon, Jacob nga akong pinili, ang binhi ni Abraham, akong higala. ⁹ Gikuha tikaw sa mga utlanan sa kalibotan, gitawag gikan sa kinalay-ang dapit ug giingnan:

• **41.1** Ang unang mga bersikulo sa balak (1 ngadto sa 3) nagpakita ni Ciro, ang manggugubat nga nag-uswag sa iyang pagbuntog sa Tungatungang Sidlakan. Sa karaang panahon, gipadala ni Yahweh ang mga paganong hari aron pagsilot sa iyang katawhan. Karon, usa nila ang gipili sa Ginoo aron pagluwas sa iyang katawhan. Usa ni ka pagtulun-an sa pagpaubos alang sa mga magtotoo: ang Ginoo nagluwas nila pinaagi sa usa ka dili magtotoo nga gihimo Niya nga instrumento. Ang Diyos wala magpili kanunay sa mga santos o magtotoo aron pagluwas sa mga nasod.

Ang bersikulo 6-7 mahitungod sa pagsimba sa diosdios, wala mahimutang sa lugar, sama sa mitumaw sa 40:19-20.

• 8. Sulod sa daghang siglo ang mga Judio naglantaw kanunay sa ilang naagian, kanunay nga nagpalapad sa panumdoman sa mga kahi-

“Ikaw ang akong sulogoon. Gipili tikaw ug dili pasagdan.”

¹⁰ Ayawg kahadlok, kay nag-uban ko nimo. Ayawg kalisang kay ako ang imong Diyos. Tagaan tikawg kusog, tabangan ug abyan sa tuo kong kamot sa akong katarongan.

¹¹ Sa pagkatinuod, ang tanang naglagot nimo maulawan ug tamayon. Ang mobatok nimo mamatay ug mawala.

¹² Mangita ka, apan dili mo makit-an ang imong mga kaaway. Ang makig-away nimo daoton ug wagtangon.

¹³ Kay ako, si Yahweh nga imong Diyos, mogunit sa imong tuong kamot ug moingon nimo: “Ayawg kahadlok, tabangan tikaw.”

¹⁴ Ayawg kahadlok, Jacob, makalu-luoyng ulod, ug kamo, katawhan sa Israel.

Ako ang inyong manluluwas, miingon si Yahweh,

ang Diyos sa Israel, ang motabang ninyo.

¹⁵ Ako mong himoon nga galamiton sa paglubok, bag-o, hait ug linapi ngipon. Luboon nimo ang mga bungtod ug bukid; dugmokon ug himoong tahop.

¹⁶ Imo ning ayagon ug ipapadpad sa hangin. Unya, ikatag sa bagyo. Apan maglipay ka diha ni Yahweh ug himayon sa Balaan sa Israel.

bulongang lihog sa Ginoo sa ilang pagbiya sa Ehipto. Karon, kinahanglan sila nga maglantaw sa umaabot. Niining higayona, giandam ang bag-ong pagbiya sa Babilonia, ug ubanan ni sa mga kahibulongang labaw pa adtong una nga Exodo.

Dako kaayo nga pagtagad! Ang Biblia kanunayng nagpadayag sa mga dagkong paglaom taliwala sa mga ordinaryong hitabo. Sa pagkatinuod, ang pagbalik sa Palestina nahitabo sa gagmayng pagmagmayng grupo ug ang bugtong milagro mao lang ang ilang malahutayong pagtoo.

Busa, kining maong teksto gipadayag sab dinhi kanatong mga magtotoo karong panahon, nga magmaisog unta ta ug dili lang tigpaminaw sa Simbahan. Kon magkahiusa ta sa gagmayng katilingban ug maningkamot sa pagpabuhi sa Simbahan nga limitado ang bahandi, o kon itahan nato ang kaugalingon sa

¹⁷ Ang kabos ug ang naguol nangitag tubig ug walay nakit-an.
Nauga ang ilang dila. Wala silay mainom.
Apan ako si Yahweh, mamati nila.
Ako, ang Diyos sa Israel. Dili ko magpakabungol.

¹⁸ Magbukas kog mga sapa sa mga palanas nga bukid
ug akong padagaydayon ang mga suba sa tanang kapatagan.
Himoon ko ang kamingawan nga mga lanaw ug sapa.

¹⁹ Akong itanom sa kalasangan ang sedro,
akasya, mga gagmayng kahoy ug olibo,
ug sa hilit ang maribuhok, sipres ug pino –

²⁰ aron ang tanan makakita ug makahibalo,
makatimbangtimbang ug makasabot
nga ang kamot ni Yahweh ang nagbuhat ini,
nga ang Balaan sa Israel ang nagmugna ini.

• ²¹ Ipadayag ang imong kaso, miingon si
Yahweh. Ipakita ang mga kamatuoran,
miingon ang Hari ni Jacob.

²² Dad-a ang imong mga diosdios ug pa-
sulthi sila kanamo unsay mahitabo. Unsay
ilang gipanagna, aron among matimbang-
timbang ug mapalandong ang sangpotanan?

²³ Patagnaa sila unsay mahitabo aron
mahibaloan namo nga sila mga dios.
Pahimoa silag maayo o daotan, aron malibog
mi ug mahadlok.

²⁴ Tan-awa, wala silay bili.

Ang ilang gibuhay walay kapuslanan,
ug ang pagpili nila binuang.

²⁵ Gikan sa amihanan ako siyang gitawag,
ug miari siya.

Ako siyang gitawag gikan sa sidlakan,
kay nagsangpit man siya sa akong ngalan.

Iyang yatakan ang mga hari ug mga
prinsipe nga

mora lang og lusong, mora lang og
mangongolon nga nag-umol sa yuta.

²⁶ May nakasibya ba ini sukad sa sinugd-
an, aron mahibaloan namo;
o nakatagna kaniadto, aron makaingon
mi: “Tinuod gyod?”

Walay usa ninyo nga nakatagna:
walay mipahibalo ini.

Walay nakadungog og usa ka pulong
gikan ninyo.

²⁷ Ako ang unang mipahibalo sa Sion:
“Tan-awa, nagpaingon na sila diri!”

Busa, nagpadala kog mensahero sa
Jerusalem.

²⁸ Apan sa akong pagtan-aw walay usa,
wala gyoy bisag usa na lang ka magta-
tambag uban nila nga makatubag sa
pangutana.

²⁹ Sa tanan, sila bale wala lang.

Kawang ang ilang gipanghimo.

Ang ilang mga larawan mora lag hangin,
walay kapuslanan.

Ania ang akong ulipon

42

• ¹ Ania ang ulipon nga akong gidayeg,
ang akong gilipi ug gikahimut-an.
Akong gitanyag kaniya ang akong espiritu
aron magdala siyang hustisya sa kanasoran.

paningkamot sa pagpauswag sa katilingban, ang
Ginoo mismo ang nagdapit nato sa pagka-
malaomon. Pailob, paglaom, ug positibong
paglantaw.

• 21. Kining linya nagpakita ni *Ciro* nga
nagsaulog sa duha ka kadaogan. Kon mabasa
kining maong mga bersikulo, masabtan nga ang
propeta naglantaw sa unahan sa kadaogan sa
manluluwas nga wala pay laing nakakita. Busa,
ang *Ginoo* nagpadayag sa panghitabo sa uma-
abot ngadto sa iyang propeta isip pagmatuod

nga siya mismo ang tinuod nga manluluwas sa
katawhan. Iya nang giplano daan nga si *Ciro*
maggikan sa layo kaayong lugar aron pag-uli sa
kagawasan sa mga *Judio*.

• **42.1** Dinhi naa ang una sa *Mga Awit sa
Sulogoon ni Yahweh* (tan-awa ang pasiuna
ining libroha). Kining maong awit gipahinungod
kang *Ciro*, ang gipili sa *Ginoo* pagluwas sa mga
Judio. Kining maong manggugubat mitumaw
diha nga sulod sa duha na ka siglo, ang katawhan
sa Tungatungang Sidlakan nag-antos sa dili mali-

- ² Dili siya mosinggit
o mopataas sa iyang tingog sa kadalanan.
- ³ Ang tigbaw nga nabali dili niya gupokon,
o pagngon ang siga sa nagkaawop nga pabilo.
Iyang ipakita ang hustisya diha sa kamatuoran.
- ⁴ Dili siya maglubaylubay o madugmok
hangtod nga mamugna niya ang hustisya sa kalibotan.
Ang mga pulo nagpaabot sa iyang mensahe.
- ⁵ Busa, miingon ang Diyos, si Yahweh,
ang nagbuhat sa mga langit ug nagbuklad nila;
ang naghikeyad sa kalibotan ug sa tanan nga gikan ini;
ang naghatag ug kinabuhi ug gininhawa sa tanang naglakaw dinhi.
- ⁶ Ako, si Yahweh, gitawag tikaw tungod ug alang sa hustisya.
Gunitan ko ang imong kamot aron malig-on ka,
ihatag tikaw sa katawhan isip kasabotan,
ug kahayag sa kanasoran.
- ⁷ aron pag-abli sa mata sa mga buta;
pagpagawas sa mga binilanggo
ug pag-iwag sa nagpuyo sa kangitngit.
- ⁸ Ako si Yahweh, kana ang akong ngalan.
Dili ko ihatag ang akong himaya sa lain;
ang akong pagdayeg, sa mga kinulit nga larawan.
- ⁹ Tan-awa, ang mga butang kanhi milabay na,
ug bag-o na sab nga mga butang ang akong gisulti.
Sa dili pa sila mabutyag, pahibaloon tamo bahin nila.

tok nga kasakitan: walay undang nga gubat, panglupig, patay, tortyur, ug walay puas nga gutom sa mga gagmayng nasod nga gipukan sa Asiria ug sa Babilonia. Si Ciro nagtapok nilang tanan sa usa ka gingharian ug nakakuha sa ilang pagsalig pinaagi sa iyang pagtahod sa mga tinoohan ug kustombre sa matag nasod.

Diha ni Ciro, ang propeta nakakita sa usa ka tigpasiugda sa bag-ong kapanahonan kanus-a ang Ginoo nagpadayag sa katawhan, ug nakita niya si Ciro nga ubos lang og dyotay sa Mesiyas. Ang tanan niyang gipanulti mahitungod ni Ciro, masulti sab bahin ni Cristo, ang tinuod nga Mesiyas, ug sa pag-abot sa panahon sa mga Ebanghelyo, ang mga apostol makaila sa pagbalita bahin ni Cristo ug sa iyang kaluwasan dinhi ining maong balak (Mt 12:18).

Ania ang ... (b. 1). Labaw ni bisag kinsa, si Jesus mao ang sulogoon sa Ginoo, ang iyang Amahan, diha sa iyang pagkaanak ni Maria nga mitawag sa kaugalingon nga sulogoon sa Ginoo (Lc 1:38).

...akong gipili ug ... (b. 1). Mao ni ang mga pulong nga madungog sa Pagbunyag ug sa Pagkausab sa Panagway ni Jesus (tan-awa ang Jn 1:19; Lc 3:22; Mt 17:5).

Akong gitanyag ... (b. 1). tan-awa ang Is 11:2 ug 61:1; Jn 3:34.

Iyang ipakita ... (b. 3). Ang iyang hukom pagdala og hustisya sa kalibotan. *Dili siya mosinggit ...* (b. 2). Diha sa pagluwas sa kalibotan,

si Cristo dili mogamit sa mga tawhanong pamaagi sama sa propaganda, pakigpulong, kabangis: magmapaubsanon siya sa kasingkasing, ang agalon nga duolon adtong nagpangita og "kapaahulayan" (Mt 11:29).

Sa teksto, gidulaan ang mga pulong *madugmok* ug *maglubaylubay*. Ang sulogoon masinabtanon adtong nadugmok o dunay pagduhaduha, apan siya mismo dili magduhaduha, ni motugot sa kaugalingon nga madugmok: lig-on siya ug masinaboton sa mga huyang.

...pag-abli sa mata ... (b. 7). Ang Sulogoon ni Yahweh magsugod sa pagluwas sa Isarel. Iyang hatagan sa panan-aw, nga mao ang pagtoo, ang mga buta nga wala motoo (tan-awa ang Is 35:5 ug 32:3). Iyang dad-on ang mga bihag gawas sa mga bilanggoan, sa ato pa, gawas sa Babilonia. Ug kay ang unang kasabotan sa Ginoo tali sa Israel giputol man sa mga masinupakon nga katawhan, karon si Yahweh nag-andam sa bag-ong kasabotan alang sa mga magtotoo: alang sa paghiuli sa akong katawhan (ang teksto klaro nga nag-ingon: aron ikaw mahimong kasabotan sa katawhan).

...kahayag sa kanasoran (b. 6). (tan-awa ang Lc 2:32). Hinumdumi ang gisulti sa pasiuna ug ang mahitungod sa 40:12. Ang mga Judio nga nakatag sa mga langyawng nasod nasayod nga ang Diyos sa katawhan dili moluwas nila kon wala pa makab-ot ang panag-uli sa tanang kanasoran sa samang higayon.

Awit sa kadaogan

• ¹⁰ Awiti og bag-ong awit si Yahweh. Dayega siya sa kinatumyan sa kali-botan.
 Palanoga og mga awit ug pagdayeg alang niya ang dagat ug ang tanang nia ini, ang mga baybayon, ug ang tanang nagpuyo dinhi.
¹¹ Pasinggita ang kalasangan ug mga dakbayan uban sa mga balangay sa Kedar. Paawita ang namuyo sa Sela. Pasinggita sila gikan sa kinatumyan sa bukid.
¹² Pahimayaa ni Yahweh ug padayega niya ang katawhan sa mga isla.
¹³ Si Yahweh moabot sama sa isog nga sundalo. Gipugwat niya ang kadasig sa katawhan ingog pangulo sa kasundalohan. Nanghulga siya, gipalanog niya ang singgit sa gubat, ug nagmadaogon siya batok sa mga kaaway.
¹⁴ Sulod sa taas nga panahon nag-malinawon ko. Nagpakahilom ug nagpugong ko sa kaugalingon. Apan karon mitiyabaw ko nga morag babayeng nanganak; molaglag ug molamoy!
¹⁵ Akong himoon nga walay kapuslanan ang mga bukid ug bungtod. Pelayaon ko ang tanang tanom. Akong himoon ang mga sapa nga walay pulos ug paughon ang mga lanaw.
¹⁶ Akong agakon ang mga buta sa agianan nga wala nila mahibaloi. Subay sa mga dalan nga wala makit-i, ako silang tultolan. Akong himoong kahayag ang kangitngit ug ang libaongong dalan akong patagon.

• 10. Ang mga lakang ni Ciro mao ang kadaogan sa Ginoo. Si Yahweh nagmartsa isip manggugubat nga Ginoo (tan-awa ang Mag 5:4), apan dinasig sa inahanong gugma.

Ang balak naghinumdom sa misyon nga gihatag kang Isaias (6:9): Pinaagi nimo, mogahi ang kasingkasing ining mga tawhana ug mabuta ang ilang mata. Nagpasaylo na nila si Yahweh, ug buot niyang tambalan kining mga tawhana nga dili makamaong motan-aw ug gitawag nga mga buta sa 42:7. Human sila malingkawas, mahimo silang mga saksi sa Ginoo nga manluluwas.

Usahay, para nato daw nasayop ang mga propeta diha sa pagbalita sa makadaghan nga

Mao ni ang mga butang nga akong himoon.

Dili ko sila pasagdan.

¹⁷ Apan ang mosalig sa mga kinulit nga larawan ug moingon sa ilang mga diosdios: “Kamo ang among dios,” pabalikon ko nga puno sa kaulaw.

• ¹⁸ Paminaw, O bungol, aron makadungog ka. Tan-aw, O buta, aron makakita ka!

¹⁹ Kinsay buta kon dili ang akong sulugoon,

o bungol sama sa mensahero nga akong gipadala?

²⁰ Daghan mog butang nga nakita bisag wala maniid. Bukas ang inyong dalunggan, apan walay nadungog.

²¹ Nakalipay ni Yahweh, ang Tarong, nga kining balaod gisubay ug gisunod.
²² Apan kining mga tawhana nakawatan ug nalungkaban.

Ang tanan nailad o nagmaluyahon sa bilanggoan.

Nahimo silang bihag.

Walay makasugo: “Papaulia sila!”

²³ Kinsa man ninyo ang maminaw? Kinsay maminaw ug makadungog sa umaabot?

²⁴ Kinsay nagtugyan kang Jacob sa mamimihag

ug sa Israel sa mga kawatan?

Dili ba si Yahweh, batok kang kinsa nakasala ta, kansang mga dalan dili nila agian, ug kansang balaod dili sila motuman?

²⁵ Tungod ini iyang gibubo kanila ang tuman niyang kayugot; sa ilang palibot ang kabangis sa gubat misilaob. Wala sila makakitag unsay buot ipasabot ini.

Misunog ni ug milamoy nila, ug nagpabilin sila nga nalibog.

Sa taliwala sa kalayo, dili ka masunog

43 ¹ Apan karon, miingon si Yahweh nga nagbuhat nimo, O Jacob,

duol na ang pag-abot sa Ginoo, bisan sa sayo pang ang-ang sa kasaysayan. Apan baya, sama sila nato, dihang nagtoo ta nga naangkon nato ang tanan tungod sa kadaogan sa usa sa atong katawhan, sa eleksyon, o sa usa ka dakong dula. Wala nato biyai si Cristo, ang bugtong manluluwas ug paglaom, diha sa atong pakigbisog alang sa mga tawhanong paglaom ug sa kalipay diha sa mga tawhanong manluluwas. Kabahin ni sa atong pagpanaw, ug biyaan sab ni aron mouswag sa unahan, ngadto diin nagtawag si Cristo.

• 18. Kining linyaha mahimo nga hatagan sa ulohan nga: *Linupigang Katawhan*.

nga mimugna sa Israel:
Ayawg kahadlok, kay giluwag tikaw
ug gitawag sa imong ngalan:
Akoa ka.

² Kon moagi ka sa katubigan,
ubanan tikaw.
Kon moagi ka sa kasapaan,
dili ka maanod.
Kon maglakaw ka sa kalayo,
dili ka masunog, dili pod lamyon sa
kalayo.

³ Kay ako ang imong manluluwas,
ako si Yahweh, ang Ginoo,
ang Diyos sa Israel.
Akong itugyan ang Ehipto nga bayad
nimo,

ang Etiopia ug Saba bugti nimo.
⁴ Kay halangdon ka man sa akong panan-
aw,
ug tinamod, gihigugma ko ikaw,
naghatag kog mga lalaki nga ilis nimo
ug katawhan bugti sa imong kinabuhi.

⁵ Ayawg kahadlok, kay giubanan tikaw.
Akong dad-on ang imong mga anak gikan
sa sidlakan

ug tiponan tamo gikan sa kasadpan.
⁶ Ingon ko ang Amihanan: “Buhii sila!”
Ug ang Habagatan: “Ayaw silag pugngil!”
Balik ang akong mga anak gikan sa layo,
ang akong mga dalaga gikan sa mga
utlanan sa kalibotan.

⁷ Ang tanang gitawag sa ilang ngalan,
ang tanan akong gilalang alang sa akong
himaya.

⁸ Pagawsa ang mga tawo –
nga may mata, apan buta,
ang may dalunggan, apan bungol.

⁹ Tugti ang mga nasod nga magtapok;
tugti ang katawhan nga magpundok.
Kinsa man nila ang makatagna ini o
makasulti sa mga butang nga umaabot?

Tugti sila nga nagdala sa ilang mga saksi
aron makamatuod nga tinuod ang ilang
gibuhat.

Papaminawa ang uban aron makaingon
sila: “Tinuod.”

• ¹⁰ Kamo ang akong mga saksi, miingon
si Yahweh:

Kamo ang mga sulugoon nga akong gipili,

aron unta makahibalo mo ug motoo,
ug makasabot nga Ako si Yahweh.
Walay dios nga nag-una nako,
ug walay mosunod.

¹¹ Ako, ako si Yahweh,
walay laing manluluwas gawas nako.

¹² Ako ang mitagna:
nakaluwas ko ug ako ning gipahibalo.
Ako dili langyaw nga Ginoo diha ninyo.
Busa, kamo ang akong mga saksi
– si Yahweh ang nagsulti.

¹³ Ako ang Diyos.
Sa walay kataposan Ako si Yahweh.
Walay makalingkawag sa akong kamot.
Mibuhat ko, ug unsay akong nahimo
walay makabungkag.

¹⁴ Hinunoa, miingon si Yahweh,
ang inyong manluluwas, ang Diyos sa
Israel:

Tungod ninyo nagpadala kog kasun-
dalohan sa Babilonia
aron paglupig sa tanan nilang mga ha-
wod.

Ang mga singgit sa kalipay sa mga
Kaldeo

nahimong pagbangotan.
¹⁵ Ako si Yahweh, ang inyong Diyos,
ang magbubuhat sa Israel, inyong Hari.

¹⁶ Busa, miingon si Yahweh,
kinsay nagbuhat og agianan sa dagat
ug dalan sa lapad nga katubigan?

¹⁷ Kinsay midugmok sa mga karwahe ug
mga kabayo,
ang tibuok nilang kasundalohan,
ug didto nanghigda sila sa wala na gyoy
pagbangon,

gipalong ingog mga pabilo?

¹⁸ Apan ayaw handoma ang nangagi,
ni maghandom mo sa karaang mga
butang.

¹⁹ Tan-awa, naghimo kog bag-ong bu-
tang.

Ania na ni karon.
Wala ba mo makakita ini?
Nagbuhat kog dalan sa kalasangan
ug mga sapa sa kamingawan.

²⁰ Ang mga hayop sa kayutaan, ang mga
irong ihalas
ug mga ostrik manahod nako,

• **43.10** Ang pagka-sinaligan sa madaogon
nga Ginoo klaro kaayo kay sa gisundan nga mga
balak: *Ako, ako si Yahweh...* Adunay nag-
ingon nga kining *Ako* gikasilagan sa mga baba sa
katawhan, apan nagpunting ni sa Ginoo: Ang
“Ako si” ang gipadayag sa Ginoo kang Moises sa
nagsiga nga sagbot (Ex 3). Ug si Jesus sab nag-
ingon sa makadaghan: “Ako si” diha sa pag-
padayag kinsa siya (Jn 8:12).

Mao ni ang Ginoo nga nagbayaw sa atong
mga espiritu. *Kon maglakaw ka sa kalayo, dili
ka masunog...* Ang tanan posibli, lakip na ang

pagpuyo sa materyalista nga palibot, matud pa
sa Ebanghelyo.

...*nagpadala kog...* (b. 14). Pinaagi ining
makahuloganon nga pagpadayag, gipamatuod
pag-usab ni Yahweh ang iyang talagsaon nga
gugma sa iyang mga anak. Andam siya kanunay
sa pakig-uli sa iyang katawhan, bisag unsa pa
ang ibugti, kinsa iyang gipili, ug nawala tungod
sa ilang mga sayop.

Sa kataposan, sa 43:16-21, ato na sab ning
madungog, ang bag-o nga Exodo gikan sa Ba-
bilonia molabaw adtong sa Ehipto: igo na ang

kay naghatag man kog tubig sa kala-sangan

ug mga sapa sa kamingawan aron makainom ang akong piniling katawhan.

²¹ Akong gipundok ang katawhan alang nako.

Ila kong gidayeg.

• ²² Wala ka motawag nako, O Jacob.

Tinuod gyod nga gikapoyan ka na nako, O Israel.

²³ Wala gani ka magdala og karnero aron himoong halad-sinunog

ni magtahod nako diha sa imong pag-antos.

Wala ka nako pabug-ati sa imong ihalad, o samuksamoka sa pagpangayog insenso.

²⁴ Wala gani ka maggastog salapi para sa humot nga insenso alang nako.

Wala ko nimo tagbawa pinaagi sa tambok sa karneng gihalad.

Imo hinuon kong gipabug-atan sa imong mga sala

ug giluya sa imong sayop.

²⁵ Ako kini, Ako

ang nagpapas sa imong kasaypanan alang ug tungod nako.

Ako nang gikalimtan ang imong mga sala.

²⁶ Pahinumdomi ko sa mga nanglabay.

Maglalis ta.

Tingog ug panalipdi ang imong pagkainosenti.

²⁷ Ang imong unang amahan nakasala. Ang nangaliyupo alang nimo misupak nako. ²⁸ Busa, akong gipakaulawan ang mga dungganan sa imong templo. Akong gitugyan si Jacob sa kadaot ug ang Israel sa panamastamas.

44 ¹ Apan karon, paminaw, Jacob, akong sulugoon,

Israel nga akong pinili.

² Mao ni ang giingon ni Yahweh – siya nga mibuhat ug mitabang nimo; siya nga naghulma nimo sa sabakan:

imong nahimo sa nangagi; karon lantawa ang unahan.

• ²² Kinaiya sa mga tawo ang pagkawalay utang-kabubut-on. Makahimo ra sila sa pagmaneho diha sa pag-alagad sa Diyos, makakawarta gihapon sila ug dili makuhan ang ilang panahon. Daghang tawo ang mosangpit sa Ginoo kon duna silay mga reklamo. Apan bisan pa ini, ang gugma sa Diyos mas lig-on kay sa ilang pagkawalay utang kabubut-on: *Akong ibubo ang akong espiritu sa imong kaliwat...*

Wala gani ka ... (b. 23). Ang mga bihag nga Judio walay templo, ni mga ritwal sa Babilonia. Pinasikad ini, giingnan sila ni Yahweh: Kon mianhi ko aron pagluwas, dili ni kay gidad-an ko

Ayawg kahadlok, O Jacob, akong sulugoon,

Jesurun nga akong pinili.

³ Kay nagbubo kog tubig sa giuhawng yuta

ug sa mga sapa sa ugang kayutaan.

Akong ibubo ang akong espiritu sa imong kaliwat

ug ang akong grasya sa imong mga anak.

⁴ Mogitib sila sama sa sagbot,

sama sa bagakay sa kilid sa mga sapa.

⁵ Moingon ang usa: “Sakop ko ni Yahweh.” Ang lain sab motawag sa kaugalingon sa ngalan ni Jacob.

Ang lain na pod mosulat sa iyang kamot “Yahweh”

ug mokuha sa ngalan nga Israel.

⁶ Mao ni ang giingon sa Diyos –

ang Hari ug Manluluwas sa Israel,

si Yahweh nga Labing Gamhanan:

Ako ang una ug ang kataposan:

wala nay laing Diyos gawas nako.

⁷ Karon, kinsay sama nako?

Patindoga siya ug pasultiha.

Palalisa siya bahin ini uban nako.

Kinsa man, sukad pa sa sinugdan ang nakasulti sa umaabot,

ug mibutyag sa mahitabo?

⁸ Ayawg kahadlok o kabalaka.

Dili ba, ako man ning gibalita ug gisulti kaniadto?

Kamo ang akong mga saksi.

Pagtamay sa nagsimbag mga diosdios

• ⁹ Walay pulos ang magbuhat og diosdios. Walay kapuslanan ang mga binuhat nga ilang gimahal pag-ayo. Ang ilang mga saksi, buta ug walay alamag, pakaulawan. ¹⁰ Kinsa man ang naghimog walay biling dios o naghulmag walay kapuslanang diosdios? Tan-awa, unsaon pagtamay ang nagsimba ini. Kay ang nagbuhat ini tawo ra sab. ¹¹ Papundoka. Paadtoa sila sa hukmanan; malisang sila ug tamayon.

¹² Ang mananalsal naghimog puthaw nga larawan diha sa kalayo. Iya kining hulmahon sa pagpukpok ini sa maso. Sa samang

ninyog mga halad. Ang Ginoo nagluwas nila, bisag wala silay gihatag para Niya, ug wala sab sila manawag Niya.

Ako ni, Ako ... (b. 25). Human sa Iyang gipanulti pinaagi ni Jeremias ug ni Ezekiel, ang Ginoo kanunay nga nagpadayag sa Iyang gugma nga giyam-iran lang sa mga tawo. Bisan sa ilang panaglahi, ang tanang propeta naggamit sa pinulogon sa mainiton nga gugma. Kini nakatugot nila pagpadayag unsa gyod ang sala: kini dili lang ang pagsupak sa mga balaang balaod kondili, ang pagsalikway sa gugma sa Diyos.

• **44.9** Ang linya sa 9-20 – nga gibutang dinhi, bisag gikan sa laing tawo, angay nga

higayon, dili siya moinom ug tubig, gutmon siya ug kapoyon.

¹³ Sa maong paagi, ang mangungulit ug kahoy mosukod ug momarka sa hitsura sa diosdios, ug mokulit ini sa tigib. Iya kining hatagag lawasnong porma ug bayhon sa tawo aron makapuyo sa usa ka altar. ¹⁴ Magputol siyag mga sedro o kaha tugas o sipres sa kalasangan o kaha nagtanom siyag sedro nga gipatubo sa ulan. ¹⁵ Alang sa kumon nga tawo, sugnod na nga iyang gamiton aron paghatag og kainit inigluto sa iyang kan-onon. Apan ang mangungulit maghimog diosdios gikan sa lindog sa kahoy. Iya ning simbahon ug yukboan. ¹⁶ Ang mahibilin sa kinulitan iyang sunugon aron makahatag niyag kainit. Nagsugba siyag unod sa mga baga ug mabusog. Moingon siya: “Maayo kay wala na ko tugnawa.” ¹⁷ Ang gihimo niyang diosdios, iyang simbahon, yukboan nga mangadye: “Luwasa ko, kay ikaw ang akong dios.”

¹⁸ Wala silay kahibalo ni pagtimbang-timbang. Ilang gitakpan ang salabotan sa panabot, ang kasingkasing sa tanang pagbati. ¹⁹ Walay usa nila nga may panghuhuna o kaulaw sa pag-ingon: “Ang katunga sa kahoy akong gisunog, ug sa mga baga ini naghimo kog pan ug nagsugbag unod. Ako ba diyang pasipad-an ang nahibilin? Ako bang simbahon ang kahoy?”

²⁰ Ang tawong mahigugmaong mokumkom og abo – butang nga walay kapuslanan, walay pagbati ug dali rang malibog. Dili gyod siya makaluwas sa kaugalingon ug maka-

pangutana: “Dili ba god limbong man kining nia sa akong tuong kamot?”

²¹ Hinumdomi ni, O Jacob ug Israel, kay ikaw ang akong sulugoon. Gibuhat tikaw aron mahimo nga akong sulugoon.

Dili ko malimot.

²² Akong gipasaylo ang imong daghan kaayong kasaypanan.

Akong gipapha ang imong mga sala sama sa yamog.

Balik nako kay luwason tikaw.

²³ Awit sa kalipay, o kalangitan, kay gibuhat ni ni Yahweh.

Singgig ug kusog, o kalibotan!

Awit mo kabukiran,

kamong kalasangan uban sa tanang kakahoyan!

Kay giluwas ni Yahweh si Jacob

ug mipakita siya sa iyang himaya sa Israel.

²⁴ Busa, miingon si Yahweh, ang imong manluluwas

nga mihulma nimo sa sabakan:

Ako si Yahweh, ang nagbuhat sa tanang butang.

Ako ra ang mibuklad sa kalangitan,
ug nagpalapad sa kalibotan. Kinsay miabag nako?

²⁵ Akoy nagsumpo sa mga panagna sa mga bakakong propeta;
ang mihimong kataw-anan sa tigtagnatagna;
ang misalikway sa maalamon
ug naghimo sa ilang nahibaloan nga walay bili.

²⁶ Akong gimatuod ang gisulti sa akong ulipon
ug gibuhat ang laraw nga gisibya sa akong mga sinugo.

Ako ang misulti kabahin sa Jerusalem:

“Mapuy-an ni,”

ug sa mga lungsod sa Juda:

“Patindogon ni pagbalik; akong ayohon ang naguba.”

²⁷ Ako mao si Yahweh nga miingon sa dakong dagat: “Kahubas!
Akong pahubson ang imong mga tubod!”

²⁸ Ako ang miingon kang Ciro: “Akong magbalantay,
buhaton niya ang akong gimbut-an.”

lainon pagbasa; nagbiaybiay ni sa mga naghimog diosdios. Makakita pa ta og susama nga pananglitan sa mga kantalita diha sa Biblia. Bililhon gihapon ni karong panahona kay

makakita pa ta og mga tawo nga mapagarbohon sa mga syentipikong minugna, apan nagpabilin nga matootoohon. Tan-awa ang komentaryo sa Is 30:22 ug Jer 2:13.

Ingnon niya ang Jerusalem: “Balik ug tindog!”
ug ang templo: “Ipahimutang na ang mga sukaranan.”

45

- ¹ Miingon si Yahweh sa iyang hinilogan nga si Ciro:

“Gidala ka sa akong tuong kamot
aron imong buntogon ang mga nasod diha sa imong atubangan
ug kuhaan ang mga hari sa ilang taming,
aron ablihan ang mga ganghaan ug dili na takpan pag-usab.

² Mag-una ko nimo aron patagon ang mga bungtod.
Akong bungkagon ang mga ganghaan nga hinimo sa tumbaga
ug gub-on ko ang mga bara nga hinimo sa puthaw.

³ Hatagan tikawg bahandi nga tinagoan sa ngitngit
ug kabtangang gibutang sa mga hilit,
aron makaila ka nga si Yahweh,
ang Diyos sa Israel, ang mitawag nimo sa imong ngalan.

⁴ Tungod ni Jacob, akong sulugoon,
ni Israel akong pinili,
ako kang gitawag sa imong ngalan
ug gipasidunggan bisag wala ka makaila nako.

⁵ Ako si Yahweh, ug wala nay lain.
Walay Diyos gawas nako.
Ako kang gilabanan bisag wala ka makaila nako.

⁶ Sa ingon, gikan sa pagsidlak sa adlaw
hangtod sa pagsalop,
ang tanang tawo makahibalo
nga wala nay lain gawas nako.

Ako si Yahweh, ug wala nay lain.

⁷ Akong gimugna ang kahayag ug ang kangitngit.
Nagdala kog kabuhong ug kadaot.
Ako, si Yahweh, ang nagbuhat ining tanan.”

• ⁸ Pasagdi nga ang kalangitan
magpadala sa katarong sama sa yamog
nga iulan sa mga panganod.
Pasagdi nga ang kalibotan mobukas
ug ang kaluwasan mamulak
aron ang katarongan molambo.
Ako, si Yahweh, ang nagbuhat ining tanan.

• **45.1** Usa ka bag-ong mensahe sa Diyos nagdoto ni Ciro, ang manggugubat, susama sa naa sa 41:25.

Adunay pagkatalagsaon sa Biblia: kining pagano nga hari gitawag og *ang hinilogan* sa Diyos, sama sa mga anak ni David, sama bisan ni Cristo, “ang hinilogan sa Ginoo.” Dili kini katuhoan kay ang mga Judio naanad sa pagtoo nga si Yahweh ila ra nga Ginoo! Ang kasaysayan nagsulti kanato nga si Ciro mao ang “amahan” sa iyang katawhan, ug ang Biblia nag-ingon nga ang iyang unang gibuhad, human sa pagkailog sa Babilonia, ang paghatag og kagawasan sa tanang binihag didto (tan-awa ang Esd 1:1).

Busa, giawhag ta sa pagtan-aw sa buhat sa Ginoo nga nangatuman diha sa mga tawo nga wala gani makaila Niya. Si Cristo sab maglihok diha sa mga tawo nga wala motoo Niya. Ang mga politikanhon ug kulturanhon nga kausaban, bisag usahay daw batok sa Simbahan, magsilbi sa kadugayan sa pagbungkag sa mga patootoo ug mini nga dios.

• 8. Dinhi, duna tay nindot nga pagpadayag sa lihok sa Ginoo, ang manluluwas. Sa ato nang nasulti sa Is 11:1, dili kinahanglan nga lainon ang kaluwasan nga gikan sa Ginoo sa mahimo sa tawo. Kondili, ang buhat sa Ginoo ug ang

• ⁹ Alaot ang mosupak sa iyang magbubuhat; siya nga banga taliwala sa ubang banga. Moingon ba ang yuta sa mamimikpik: “Unsay imong gihimo? Wala gyod kay alamag.” ¹⁰ Alaot siya nga mangutana sa amahan: “Unsay imong liwat!” o sa inahan: “Unsay imong gipanganak?”

¹¹ Miingon si Yahweh, ang Balaan, siya nga mikulit sa Israel: Inangon ka bang mangutana kabahin sa akong mga anak o mohukom unsay buhaton sa akong kamot?

¹² Ako ang nagbuhat sa kalibotan ug naghimo sa tawo sa sulod ini.

Ako ang nagbuklad sa kalangitan sa kaugalingon kong kamot ug nagmando sa tanang naa ini.

¹³ Akong gipadaog si Ciro. Ako siyang gitultolan sa agianan. Akong ipatukod niya pag-usab ang akong dakbayan. Iyang papaulion ang mga bihag nga walay tahan o bayad. Si Yahweh nga Labing Gamahan ang nagsulti.

• ¹⁴ Miingon si Yahweh:

Ang mag-uuma sa Ehipto, ang magpatigayon sa Etiopia ug ang dagkong tawo sa Seba moagi sa inyong duol nga hiniktan ug moyukbo sa inyong atubangan.

Ang tanang tuhod mangluhod

²⁰ Dali, pagtipon mog mga layas gikan sa mga nasod.

Sa pagsimba moingon sila:

“Tinuod gyod nga naa ninyo ang Ginoo. Wala nay lain pa, wala nay laing Diyos.”

¹⁵ Tinuod gyod nga ikaw ang Diyos nga nagtago, O Diyos sa Israel, ang Manluluwas.

¹⁶ Ang mosupak nimo pakaulawan. Ang tanang nagbuhat og mga diosdios papahawaon nga tinamay. ¹⁷ Apan ang Israel luwason ni Yahweh uban sa walay kataposang kalinaw. Dili ka maulawan sa tanang katuangan.

¹⁸ Oo, mao ni ang giingon ni Yahweh.

Siya ang nagbuhat sa kalangitan, ang Diyos nga tinuod, ang mimugna sa kalibotan, ug nagbuhat ug nagpabarog ini, ang wala maghimo sa kawang lang ug naghatag ini aron mahimong kabilin. Ako si Yahweh, ug wala nay lain.

¹⁹ Wala ko mosulti sa hilom, ni gikan sa ngitngit nga dapit sa kalibotan. Wala ko makaingon sa mga anak ni

Jacob:

“Pangitaa ko ninyo kanang maggabay mo.”

Ako si Yahweh, nagsulti ko sa matuod. Ang akong gisulti lunlon tinuod.

pakigtambayayong sa tawo gihiusa ining talagasaan nga paningkamot sa pagkabot sa sangpotanan sa atong kahago.

Ang *Hustisya* mao ang kinatibuk-an sa katarang sa tawo. Sa mubo nga pagkasulti: usa ka kinabuhi nga nagsubay sa kamatuoran ug gugma. Ang maong hustisya gikan lang sa Ginoo, ang bugtong nga makamugna sa bagong tawo. Gani, gikan kini sa persona ni Cristo, ang Tarong (Jn 16:10), ang natawo kanato isip unang *salingsing* sa gibag-o nga katawhan. Si Cristo dili lang mobutho diha sa kalibotan kondili, siya ang “bulak” sa atong kalibotan, nga natawo nga Judio diha sa mga Judio, matuod nga tawo nga nahimugso sa birhen nga inahan. Dili si Cristo lang ang makahuman sa buhat sa kaluwasan kay mahimo lang ni diha sa dagan sa kasaysayan: Ang *Hustisya* ug *Kaluwasan* bunga sa katawhan nga giabunohan sa diosnong kaluoy.

Ang *Kaluwasan* dinhi nagkahulogan sa hingpit nga kalingkawasan sa tawo.

Kining teksto gikomplementahan sa SIm 85 diin laing hulagway ang gigamit: duha ka kamot ang gihiusa, ang usa gikan sa langit ug ang usa giisa gikan sa yuta, aron pagkabot sa hingpit nga kasabotan sa Ginoo ug sa tawo diha sa *Gugma* ug *Kamatinud-anon* (tan-awa ang Jn 1:17).

• 9. Mao rang mga temaha ang gipadayon apaan lain ang pamaagi sa pagpadayag.

45:9-13: ang Diyos, ang gawasnon nga Magbubuhat sa tanan, mao sab ang tagtungod sa kasaysayan. Atong timan-an sa Jeremias 18:1 nga ang pagtandi sa maghuhulma ug sa kolon gihisgutan nga dunay lahi nga kahu-logan.

• 14. Ang propeta naglantaw sa mga gamhanan kaniadto nga karon gibuntog ni Ciro. Ang mga bihag nga mga Ehiptohanon ug taga Etiopia namalik sa Palestina nga kinadenahan subay sa mao gihapong dalan nga ilang gigikanan. Sa ilang pag-agi sa Jerusalem, ilang nakita nga mahimayaon ni ug puno sa mga pabor sa Ginoo busa, miluhod sila atubangan sa Jerusalem, ug naghangyo sa Ginoo pagluwas pod nila.

Ang kalingkawasan sa Israel paagi sa Ginoo pagpadayag sa kaugalingon ngadto sa kalibotan; ilang mailhan si Yahweh pinaagi sa iyang pagbangon sa patay nga katawhan. Moanha sila aron pagsimba sa Diyos sa Uniberso nga *natago* sa katawhan nga walay mga nawong.

Mao sab ni ang makita sa Simbahan nga isalikway. Kadtong nagbiaybiay ini, usa ka adlaw makadiskobre sa Ginoo nga naa dinha. Moabot ra ang adlaw nga ang katawhan makakita nga ang Simbahan nagkupot sa kalayo sa Ginoo diha sa kalibotan.

Sa inyong kabuang, naghimo mog mga diosdios nga kahoy
ug nangadye nila nga dili makalihok.

²¹ Pag-ambahan mo sa pagpangonsulta;
duol diri ug isulti:

Kinsay misibya ini sukad pa sa sinugdan?

Kinsay nanagna ini kaniadto?

Dili ba ako, si Yahweh?

Wala nay laing Diyos gawas nako,
usa ka Manluluwas,

Diyos nga makataronganon... wala nay lain gawas nako.

²² Balik kanako ug maluwas mo,
kamong gikan sa mga utlanan sa kalibotan,
kay ako ang Diyos ug wala nay lain.

²³ Sa akong kaugalingon ipanumpa ko,
ang moguwa sa akong baba matuod,
pulong nga dili na bakwion.

Sa akong atubangan ang tanang tuhod mangluhod,
tungod nako ang tanang dila manaad ²⁴ sa pag-ingon:

“Kang Yahweh lang ang katarong ug gahom.”

Ang tanang nasilag niya mobalik nga maulawon.

²⁵ Apan diha ni Yahweh naa nga kadaogan
ug himaya sa mga anak sa Israel.

Ang kalainan sa Ginoo ug mga diosdios

46 • ¹ Ang Bel miyukbo, ang Nebo mi-
dungo. Ang ilang mga karwahe
nabug-atan sa karga. Ang ilang mga diosdios
gipas-an sa mga mananap alang sa trabaho.

² Mitikuko ug mihupo sila pagdungan,
walay umoy aron pagluwas sa nagdala nila;
sila na pod ang nahimong dinakpan.

³ Paminawa ko, O katawhan ni Jacob,
ug kamong tanan nga nahibilin sa Israel,
nga akong gipangga sukad nga ako mong
gipanamkon
ug gikugos sukad sa inyong pagkahimug-
so.

⁴ Bisan sa inyong katigulangon, Ako si
Yahweh nga nagpabiling mao gihapon,
bisag puti na ang inyong buhok.
Akoy naghimo ini,
ug nagpas-an sa mga karga.
Kuptan tamo ug luwason.

⁵ Kang kinsa ko ninyo itandi o ipaka-
sama?

Kang kinsa ko ninyo ikaindig,
nga daw managsama lang mi?

⁶ Ang uban magkuhag bulawan gikan sa
mga bolsa

ug ang uban nagtimbang sa plata.

Nagbayad silag mananalsal aron himoan
silag larawan nga ilang yukboan ug
simbahon.

⁷ Ila ning gipas-an
ug gipahimutang sa tukmang butanga-
nan. Didto, nagtindog ni nga walay lihuklihok
ug nagpakahilom lang.

Nag-ampo sila ini nga dili motubag,
dili makaluwas kang bisag kinsa sa
kalisod ug katalagman.

Hinumdomi gyod ang mga butang nga
nanglabay
sa dugay nang panahon.

⁸ Hinumdomi ni pag-ayo, kamong masi-
nupakon. ⁹ Hinumdomi ang nanglabay.

Ako ang Diyos, ug wala nay lain.

Ako ang Diyos, ug wala nay sama nako.

¹⁰ Gikan sa sinugdan ako nang gitagna
ang mahitabo,
sukad sa karaang panahon, ug sa uma-
abot.

Ang akong plano matuman;

• **46.1** Ang propeta nakakita sa unahan sa pagkapukan sa Babilonia. Gihanduraw niya ang taga Caldea nga nagbitbit sa ilang mga diosdios sa ilang pagkagiw. Ang Israel, sa laing bahin, dili kinahanglang magdala sa iyang mga

dios: si Yahweh ang nagbitbit sa iyang katawhan (46:1-7). Ang Ginoo naghatag og kinabuhi sa iyang katawhan, samtang kadtong wala motoo nag-usik sa ilang kusog pagdaladala sa ilang diosdios.

ug unsay akong but-on, ako pod nga buhaton.

¹¹ Gikan sa sidlakan nagtawag kog langgam nga manunukob; gikan sa layong yuta, tawo nga mobuhat sa akong gilaraw.

Oo, ako nang gisulti: mahimo gyod. Nakaplano na ko ug matuman ni.

¹² Pamati mo nga nawad-ag paglaom, kamong gihikawan sa inyong katungod.

¹³ Akong gidala ang hustisya. Duol na.

Ang akong kaluwasan dili magdugay. Akong ipakita ang kaluwasan sa Sion, sa Israel akong ihatag ang akong himaya.

47 ¹ Kanaog ug lingkod sa abog, o Birhen nga anak sa Babilonia!

Wala kay trono, lingkod sa yuta, o anak nga dalaga sa mga Kaldeo, dili ka na tawgong anyag ug lumo.

² Dad-a ang galingang bato ug paggaling og pagkaon;

ipakita ang imong buhok, ang mga bitiis; pangluho hangtod sa imong mga paa ug labang sa kasapaan.

³ Ipakita ang imong kahubo ug ang imong kaulaw molutaw na.

Walay bisag usa nga pasaylun.

⁴ Ang atong Manluluwas – si Yahweh nga Labing Gamhanan, siya ang Diyos sa Israel.

⁵ Lakaw, kamang sa anino ug lingkod sa hilom,

o anak nga dalaga sa mga Kaldeo, kay dili ka na tawgon nga labing bantogan nga dalaga sa mga gingharian.

⁶ Kay nasuko man ko sa akong katawhan, gibiyaan ko ang akong kabilin.

Gitugyan ko sila sa imong kamot ug wala ka magpakitag kaluoy.

Naghatag kag bug-at kaayong yugo, bisan sa mga tigulang.

⁷ Miingon ka: “Akoy labing bantogan nga dalaga hangtod sa hangtod.”

Apan wala mo kini ibutang sa imong kasingkasing

ug wala ka maghunahuna nga mahitabo ni.

⁸ Busa, paminaw, walay ulaw nga babaye nga nagpuyo sa kaharuhay ug nagwaldawaldas nga masaligon: “Ako ra gyod, ug wala nay lain gawas nako. Dili ko mahimong balo o mag-antos sa kamatayan sa mga anak.

⁹ Apan kining duha ka butang kalit nga moabot kanimo, sulod lang sa usa ka adlaw: ang pagkawagtang sa mga anak ug ang pagkabalo.

Moabot ni sa tumang kakusog, bisan pa sa imong mga diwata, bisan pa sa gahom sa imong mga lomay.”

¹⁰ Misalig ka sa imong kadaotan sa pag-ingon: “Walay makakita nako.” Ang imong kinaadman ug kaalam nakahimo nimong makasasala, kay miingon ka:

“Ako ra gyod, ug wala nay lain gawas nako.”

¹¹ Ang daotan, moabot bisag wala ka makahibalo.

Ang kadaot moabot, nga walay sarang makapugong. Ang katalagman nga dili nimo makit-an mokalit lang pag-abot.

¹² Padayon sa imong panglomay ug uban sa daghan mong mga diwata nga imong giha-goan sukad pa sa imong kabatan-on. Nagtoo ka ba nga makatabang ni nimo karon?

Nagtoo ka ba nga makalisang ni sa uban?

¹³ Apan naguol ka tungod sa kadaghan sa imong mananambag. Patindoga ang bulan-bulang manalagna, ang imong mga astrologo ug ipaluwas nila sa panghitabo nga modangat kanimo.

¹⁴ Tan-awa, mora silag mga tuod nga sunugon sa kalayo. Dili sila makaluwas sa kaugalingon

sa nagdilaab nga kalayo.

• **47.1** Atong gihatagan og gibug-aton ang 47:1-15 nga awit sa kasakit alang sa Babilonia nga nahimong hulagway sa syudad nga walay pagtahod sa Ginoo. Mao nga sa Rebelasyon (kap. 17-18) gitawag ni San Juan ang gingharian sa Roma nga Babilonia.

Ang Birhen nga anak sa Babel mao ang Babel (o Babilonia) sumala sa pamaagi sa mga Hebreo sa pagtawag sa mga kapital nga nag-ingon: *Dili ko mahimong balo...* nagpasabot nga: “Dili gyod ko makahimo nga wala ang akong diosdios; o dili ko makahimo kon wala ang akong mga inilang hari; dili gayod ko makaila og kapildihan.” Nagtoo ni nga masiguro ang kaugamaon pinaagi sa mga salamangkero

nga inila kaayo sa mga nasod sa Sidlakan. Nagpakaaron-ingnon sila nga nasayod sa kaugmaon pinaagi sa pagtan-aw sa dagan sa mga bitoon.

Kining teksto madawat diha sa materyalista nga sibilisasyon, mga nasod nga nagpatoo nga makab-ot ang ilang panginahanglan pinaagi sa ilang teknolohiya.

Naghatag kag bug-at kaayong yugo, bisan sa mga tigulang. Ang mga propeta mogamit ini nga basihanan sa pagpadayag sa bili sa usa ka sibilisasyon; dili sila magtan-aw sa gahom-militar, ni sa ang-ang sa ekonomiya, apan mangutana: Giunsa nimo pagtratrar ang mga tawo kon dili na sila makaalagad?

Walay baga nga makahatag og kainit kang bisag kinsa.

Walay dapog nga kapadul-an.

¹⁵ Mao ni ang imong dangatan uban sa imong mga balbal.

Nagtrabaho ka uban nila sukad pa sa imong kabatan-on. Karon, ang matag usa mag-iyahayag lakaw; walay gahom pagluwas nimo.

48 ¹ Pamati, balay ni Jacob nga gitatwag pod og Israel, natawo sa sa bakan sa Juda, kamo nga nanumpa sa ngalan ni Yahweh ug nagtawag sa Diyos sa Israel bisag dili sa kamatuoran o kaangayan. ² Gitawag ninyo ang kaugalingon sa ngalan sa balaan nga dakbayan, ug nagsalig mo sa Diyos sa Israel, si Yahweh nga Labing Gamhanan.

³ Sukad sa sinugdan ako nang gisulti ang mga butang nga nanghitabo.

Naggikan sila sa akong baba.

Akoy nagsulti. Dihadiha milihok ko ug ang akong pulong nahimo.

⁴ Kay nakahibalo ko nga gahi mog ulo, sama kagahi sa puthaw.

Ang inyong agtang daw tumbaga.

⁵ Gani ako man mong gisultihan bahin ini. Sa wala pa ni mahitabo,

ako na mong giingnan.

Basin unyang moingon mo: “Ang akong mga diosdios naghimo ini; ang akong kinulit nga larawan, ang akong tinunaw nga larawan nagmando ini.”

⁶ Karon nga nakadungog na mo, tan-awa, dili ba mo moangkon?

Gikan karon sultihan tamog mga bag-ong butang,

bisan ang mga butang nga gitago kaniadto.

⁷ Karon lang ni buhata ug wala kaniadto. Karon pa mo makadungog ini,

basig moingon unya mo: “Nakahibalo na mi.”

⁸ Wala mo makadungog o makasabot; ni nabuksan ang inyong dalunggan kaniadto.

Kay nakahibalo ko nga malimbongon kaayo mo –

kamo nga sukad pa sa inyong pagkatawo gitawag na nga supakero.

⁹ Tungod sa akong ngalan gilangan ko ang pagpaulbo sa akong kasuko.

Tungod sa akong dungog ako ning gipugngan,

basin unyang ako mong malaglag.

¹⁰ Karon tan-awag giunsa tamo paghas-has, apan dili sama sa plata. Gisulayan tamo sa pugon sa kasakit.

¹¹ Tungod sa akong kaugalingon milihok ko. Oo, tungod nako.

Kay unsaon man nako pagtugot nga panamastaman ang akong Ngalan?

Dili nako ikahatag ang akong himaya sa lain.

¹² Pamatia ko, O Jacob, ang Israel nga akong gitawag.

Mao ra gihapon ko. Ako ang una.

Ako sab ang kataposan.

¹³ Ang kaugalingong kamot nagpabarog sa kalibotan.

Ang akong tuo nagbuklad sa kalangitan.

Pagtawag nako sa mga bitoon,

nagdungan pagsidlak ang tanan.

¹⁴ Pagtapok mo, kamong tanan, ug paminaw.

Kinsa man nila ang nakatagna ining tanan?

Ang pinangga ni Yahweh mobuhat sa makapahimuot niya

alang sa Babilonia sa mga Kaldeo.

¹⁵ Ako, Oo, ako mismo ang misulti,

ug ako siyang gitawag. Gidala ko siya. Molambo siya sa iyang agianan.

Kon inyo pang gisubay ang akong balaod

¹⁶ Duol kanako ug paminawa ni: Sukad sa sinugdan wala ko magsulti sa tago, gikan sa panahon nga nahitabo ni, didto ko. Hinunoa, hibalo nga si Yahweh, ang Ginoo, uban sa iyang Espiritu nagpadala nako!

¹⁷ Busa, miingon si Yahweh, ang inyong Manluluwas, ang Diyos sa Israel: Ako, si Yahweh, ang inyong Diyos, nagtudlo sa labing maayo alang ninyo. Gitudloan mo sa dalan nga inyong agian.

¹⁸ Kon inyo pang gipaminaw ang akong mga sugo, ang inyong kalinaw

• **48.1** Sa 48:17-22 ang propeta nagtan-aw sa giagian sa Israel. May kaparehas ni sa atong mabasa bahin sa nawala nga Paraiso. Kon mipatoo pa lang sila, ang pangandoy sa Ginoo pagpuno nila sa mga panalangin matuman unta, apil ang mga saad sa Ginoo kang Abraham.

Apan ang Diyos mangilabot pag-usab isip Manluluwas sa iyang katawhan.

Sa 48:12-15, timan-i nga gidayeg na sab si Ciro: Ang pinangga ni Yahweh mobuhat sa makapahimuot niya. Sumala sa atong komentaryo sa 42:10, ang propeta kanunayng mag-una sa kasamtangan nga realidad. Ang mananaog nga si Ciro manluluwas busa, ang iyang misyon ug ang iyang pagkatawo giipon sa bugtong Manluluwas nga si Cristo.

mora untag sapa, ang katarong sama unta sa mga balod sa dagat.

¹⁹ Ang inyong kaliwat mora untag balas, ug ang natawo sa inyong kagikan sama sa mga lugas. Ang ilang mga ngalan dili gyod mawagtang o mapala sa akong atubangan.

²⁰ “Gawas sa Babilonia, lalin sa Caldea!” lbutyag ni uban sa singgit

sa kalipay. Ipahibalo hangtod sa mga utlanan sa kalibotan. Isulti: Si Yahweh miluwas sa iyang ulipon nga si Jacob!

²¹ Ang iyang giabyan sa kamingawan wala gyod uhawa. Gipaagay niya ang tubig sa bato nga iyang gibuak. Gitunga niya ang bato ug midagayday ang tubig.

²² Walay kalinaw alang sa makasala, miingon si Yahweh.

Gitawag ko ni Yahweh gikan sa sabakan sa akong inahan

49

• ¹ Paminawa, O mga isla, patalinghogi ni, katawhan gikan sa layong dapit.

Gitawag ko ni Yahweh gikan sa sabakan sa akong inahan; gilitok na niya ang akong ngalan sa wala pa ko matawo.

² Gilantip niya ang akong baba sama sa binaid nga pinuti.

Gitagoan ko niya sa anino sa iyang kamot ug gihimo nga sinawng pana linain sa udyong.

³ Miingon siya nako: “Ikaw si Israel, akong sulugoon, diha nimo ako himayaon.”

⁴ Apan akong nahunahunaan:

“Kawang ang akong pagtrabaho.

Giusikan ko ang akong kusog.”

Ang alang nako naa sa kamot ni Yahweh.

Ang akong ganti naa sa akong Diyos.

Bililhon ko sa panan-aw ni Yahweh.

Ang akong kusog mao ang akong Diyos.

⁵ Ug karon misulti si Yahweh.

Iya kong gihulma sa sabakan aron maayang sulugoon,

aron madalag balik si Jacob ngadto niya;

aron matapok niya si Israel.

⁶ Miingon siya: “Dili gani paigo,

nga ikaw maakong sulugoon

aron mabangon ang mga tribu ni Jacob,

aron makabalik ang mga salin sa Israel.

• **49.1** Kining maong awit, sama sa 42:1-9, nagpasabot sa *sulugoon* sa Ginoo, apan dinhi, gitawag siya nga *Israel* (49:3). Wala ni magpasabot sa kinatibuk-ang katawhan sa Israel kay sa 49:5, gihatagan siya sa misyon sa pagpatapok sa maong katawhan. Tingali kining makahuloganon nga ngalan gihatag sa Israel sa labing matitud-anon, apan dyotay nga mga Judio nga nabihag, ang mga katilingban nga naglaom sa Manluluwas nga Diyos nga buhi didto sa Babilonia. Sila ang tinuod nga Israel nga magdala sa *kahayag* sa kaluwasan, una didto sa kaugalingon nilang katawhan, dayon sa tibuok *kalibotan* (49:6).

Hinuon, sa nahisgotan na nato sa 42:1, kining maong awit mahimo sab nga magpunting kang Jesus nga mao ang “sulugoon” sa Ginoo nga nagdala sa kaluwasan.

Si Pablo naggamit sab ining maong mga bersikulo alang sa kaugalingon: Gal 1:15; Buhat 13:47; Cor 10:4; 12:8.

Gitawag ko ... (b. 1). sama ni Jeremias (tan-awa ang Jer 1:1 ug ni Juan Bautista ug Pablo sa ulahing mga adlaw. Magkatakdoay ra ang misteryoso nga laraw sa Ginoo, nga nagtawag sa usa ka tawo sa usa ka talagsaong papel ug ang tubag sa maong tawo pagdawat sa misyon.

– Tawo sa Pulong: sama ni Jeremias kansang

Ako kang himoon nga kahayag sa kanasoran,
aron ang akong kaluwasan moabot sa mga utlanan sa kalibotan.”

⁷ Miingon si Yahweh,
ang Manluluwas ug ang Balaan sa Israel,
kaniya nga gibiyabiya sa tawo,
kaniya nga giayran sa mga nasod,
sa sulugoon sa madaugdaogon:
“Ang mga hari makakita nimo ug mangyukbo
tungod ni Yahweh, ang matindu-anon,
ang Balaan sa Israel nga mipili nimo.”

⁸ Kini ang giingon ni Yahweh:
“Sa gimbut-an nga panahon tubagon
tikaw. Sa adlaw sa kaluwasan ako kang
tabangan. Gihulma tikaw ug gitugyan aron
mahimo nga akong kasabotan uban sa
katawhan.

Bag-ohon ninyo ang yuta, bahinbahinon
ang mga biniyaang uma. ⁹ Ingna ang mga
dinakpan: Gawas mo! Ang naa sa kangitngit:
Ipakita ang kaugalingon. Mangaon sila sa
dalan.

Makakaplag silag sibsibanan sa mga
upaw nga bungtod. ¹⁰ Dili sila gutumon o
uhawon, ni ang init nga hangin o ang adlaw
motandog nila. Kay ang naluoy moagak ug
magdala nila sa mga tuboran sa tubig.

¹¹ Akong himoon nga kadalanan ang
tanang kong kabukiran. Akong iisa ang akong
mga dagkong dalan.

¹² Tan-awa, nanganhi sila gikan sa layo,
ang uban gikan sa amihanang ug kasadpan,
ug ang uban gikan sa yuta sa Sinim.

Bisag malimtan ka sa imong inahan

- ¹³ Panganta mo, o kalangitan, ug paglipay, o kalibotan.
Pangawit mo, o kabukiran.
Kay gilipay ni Yahweh ang iyang katawhan
ug naluoy siya sa gisakit.
- ¹⁴ Apan ang Sion miingon: “Gipasagdan ko ni Yahweh,
gikalimtan ko sa akong Ginoo.”
- ¹⁵ Malimot ba ang babaye sa bata sa iyang dughan
ug dili ba siya maluoy sa bata gikan sa iyang sabakan?
Malimot tingali siya, apan ako, dili gyod.

mga pulong nakabungkag ug mga nasod, ang
iyang pulong mao ang mananaog nga espada.
Siya ang kataposan nga kadangpan, ang *pana*
makapadaog ni Yahweh.

– Sulugoon ni Yahweh nga mihalad sa hingpit
sa kaugalingon alang sa iyang misyon nga gika-
poy ug daw dili magmadaogon hangtod nga
gipabunga ni Yahweh ang iyang mga buhat.
Kining mga pagsulay mas detalyadong makita sa
laing duha pa ka awit.

– Gipili alang sa unibersal nga misyon, dili
pareho sa mga propeta nga igo lang pagtapok sa
mga tribu sa Israel. Timan-i ang talagsaon nga
pagtoo sa propeta nga nagsulat ining maong
mga linya. Samtang nagpuyo sa panahon sa
Pagkabihag, gibalita niya sa iyang katawhan ang
pag-abot sa magdalag kahayag sa tanang nasod.

Diha ni Jesus, ang mga manunulat sa Bag-ong
Kasulatan nakaila sa Sulugoon ni Yahweh, si
Jesus “nga wala himoang anak sa Diyos sa
tawhanong paagi... natawo gikan sa Diyos” (Jn
1:13).

Siya ang pulong sa Diyos, ang duhay-suwab
nga espada (Heb 4:12 ug Reb 19:5).

Siya ang matinuonan nga alagad nga
gipaubos ug gihimaya sa Ginoo (Fil 2:8).

Siya ang kahayag sa mga nasod (Lc 2:32).

- 13. Ang inahanong gugma ni Yahweh
alang sa iyang katawhan. Iya silang giluwat sa
kawalay paglaom ug sa pagbiyabiya. Gidapit
niya ang tanang kanasoran pag-anha ug pag-ila
sa matuod nga syudad.

Kining maong mga saad nagsugod sa pagka-
tuman sa pagbalik nila sa ilang yuta, ang mga
Judio nahimong mga misyonero sa Ginoo ngadto
sa mga nasod libot sa mga Griyego ug sa taga
Siria. Sa kaulahian, kining maong mga saad
magdala og laing kahulogan alang sa Simbahan
nga gitukod ni Cristo isip *bag-ong Jerusalem*.
Mora usahayog kining bag-ong Jerusalem nawad-
an sa kadasig ug kinabuhi, gani wala ni sa ubang
parte sa kalibotan. Apan, ang Ginoo magdala og
laing mga anak gikan sa laing nasod. Gidapit ta

¹⁶ Tan-awa, gisulat ko ang imong ngalan sa akong palad; ang imong mga bungbong kanunayng nia sa akong atubangan. ¹⁷ Ang imong mga anak nga lalaki nagdali pagpamauli, ug ang midaot nimo nagdali pagbiya.

¹⁸ Iyihat ang imong mata. Tan-awa ang palibot ug imong makit-an: ang imong mga anak nga lalaki nanagtapok ug nagpaingon kanimo. Ingon nga ako buhi, miingon si Yahweh, imo ning isul-ob sama sa mga alahas; ila kang dayandayanan ingog pangasaw-onon.

¹⁹ Ang tahom mong dapit ug ang kadaot, ang imong nausik nga kayutaan ug nagubang nasod, gamay ra kaayo karon alang sa imong katawhan, samtang ang naglaglag nimo papahawaan.

²⁰ Ang mga anak nga imong mapanagiya, human sa nangawala nimo, moingon sa imong dalunggan: “Gamay ra kaayo kining dapita alang namo. Hatagi mig dakudako nga lugar nga among kapuy-an.”

²¹ Sulod sa imong kasingkasing moingon ka: “Kinsay nanganak ini alang nako? Nagsubo ko ug landay pa gyod, gihinginlan ug gipapahawa. Kinsay nagpadako ug nag-amuma nila? Nag-inusara ko; apan diin sila gikan?”

²² Busa, misulti ang Ginoong Yahweh: Tan-awa, maghimo kog mga tilimad-on alang sa kanasoran. Akong iisa ang akong bandila alang sa katawhan, aron dad-on nila nga kinugos ang imong mga anak nga lalaki, nga sinung-ay ang imong mga anak nga babaye.

²³ Ang mga hari mainyong amaama. Ang mga rayna, ang inainang nagpatotoy ninyo, moyukbo sa inyong atubangan nga sangko sa yuta ang nawong. Tilapan nila ang abog sa

inyong tiil. Unya, makahibalo mo nga ako si Yahweh ug ang naglaom nako dili malulawan.

²⁴ Mabawi ba sa sundalo ang kinawat, o ang mga dinakpan maluwas ba gikan sa tirano? Miingon si Yahweh: ²⁵ Oo, ang mga dinakpan luwason gikan sa tirano ug ang kinawat kuhaon gikan sa mga sundalo. Kay makig-away ko adtong nakigbatok nimo ug luwason ko ang imong mga anak.

²⁶ Buhaton ko nga ang nanaugdaog nimo mokaon sa kaugalingong nilang lawas ug mahubog sa kaugalingon dugo, sama sa alak. Ang tanang katawhan makahibalo nga ako, si Yahweh, ang inyong manluluwas, ang inyong manunubos, ang Gamhanan sa Israel.

50 ¹ Miingon si Yahweh: Hain man ang kalig-onan sa panagbulag nga akong gipasikaran pagpapahawa sa imong inahan? O kang kinsa man sa akong nautangan ang akong gibaligyaan nimo? Gibaligya ka tungod sa imong mga sala. Tungod sa kasaypanan nga imong nabuhat, gipalayas ko ang imong inahan.

² Nganong wala may tawo didto pag-abot nako?

Nganong wala may mitubag sa akong tawag?

Mubo ra ba diay ang akong kamot sa paggunit ug pagluwas ninyo?

Wala ba koy gahom pagluwas?

Tan-awa, nahabas ang dagat dihing nanghulga ko.

Ang mga sapa nahimong kamingawan.

Ang mga isda hapit na mangamatay kay wala nay tubig.

³ Akong gibistihan ang langit sa pagbangotan:

Sapot nga sako ang akong gitabon.

Gibuksan ni Yahweh ang akong dalunggan

- ⁴ Gihatagan ko sa Ginoong Yahweh
og dila sa usa ka tinun-an
aron makahibalong molitok sa mga pulong nga

Niya paglantaw sa ubang komunidad diin wala pa maabot ang pagsangyaw sa Gingharian.

Ang Simbahan nakasinati sa kamabungahon sa panahon nga nagpuyo ni sa kakabos ug pag-salig sa Diyos nga nahigugma ini sa inahanong gugma. Dinhi, makadani ni ug makakombensi og daghang hamtong, imbis mopunting sa kabataan. Ang Simbahan naghulat sa mga tawo gikan sa lagyong lugar sa ato pa, ang bag-ong klase sa katilingban nga daw nahilayo: ang mga tekniko, mgasyentista, mga artista, nga dilimoduol tungod

sa kakulang sa pagsabot nga gipakita kanila: ang klase sa mga mamumuo nga nakakita sa Simbahan nga walay pagpakabana sa makiangayon nga pangandoy. Bisag dako ang paningkamot sa mga Kristyano nga mapalambo ang mga kabos sa tinagsa, wala nilay nakahupot sa pagpalambo sa klase mismo sa mga mamumuo.

• **50.4** Kinsay gipasabot sa propeta: ang kaugalingon o laing tawo? Tingali, *ang alagad* nagkahulogan sa dyotay nga mga binihag nga

mopalagsik sa gikapoy.
Matag buntag iya kong pukawon
aron papaminawon,
ug papamation sama sa usa ka ulipon.

⁵ Gibuksan sa Ginoong Yahweh ang akong dalunggan.
Wala ko mosupak,
ni mipahawa.

⁶ Gitanyag ko ang akong bukobuko sa mibunal nako.
Ang akong aping sa milabnot sa akong bungot.
Wala ko taboni ang akong nawong
sa misumbag, miluwa ug mipakaulaw nako.

⁷ Wala ko mawad-ig paglaom,
kay si Yahweh ang Diyos moari aron pagtabang nako.
Busa, sama sa santik, gipakita ko ang akong nawong,
kay sayod ko nga dili ko maulawan.

⁸ Duol na ang buot manimalos nako.
Kinsa man karon ang makaako pagpasangil nako?
Mag-atubangay ta.
Kinsay mipasangil?
Paduola siya.

⁹ Kon ang Ginoong Yahweh motabang nako,
kinsay mohukom?
Silang tanan madunot morag sinina,
kan-on sa bukobok.

¹⁰ Ang tanan diha ninyo nga nahadlok ni Yahweh maminaw sa tingog sa iyang sulugoon. Ang tanan nga naglakaw sa kangitngit ug walay kahayag nga moiwag niya, pasaliga siya sa ngalan ni Yahweh. Pasaliga siya sa iyang Diyos.

¹¹ Kamong tanan nga nagdungka sa kalayo ug naglibutlibot nga nagdalag dinagkotang sulo, duol mo sa mga siga sa kaugalingong kalayo ug sa mga baga nga inyong gidagkotan. Moabot ni kaninyo gikan sa akong kamot. Maghigda mo nga mag-antos.

Ang Ginoo moluwas sa mga anak ni Abraham

51 ¹ Paminawa ko, kamong nangita sa hustisya, kamong nangita ni Yahweh.

Tan-awa ang bato diin mo gitagsip, ang lungag diin mo sikopa.

² Tan-awasi Abraham, ang inyong amahan. Tan-awa si Sarah nga nagpakatawo ninyo. Nag-inusara lang siya pagtawag nako. Busa, ako siyang gipanalanginan ug midaghan siya.

³ Tinuod gyod nga ang kaluoy ni Yahweh alang sa Sion. Nabalaka siya sa tanang nagunob diha niya. Iyang himoong paraiso ang iyang kamingawan, ang iyang kasuokan sama sa tanaman ni Yahweh. Diha niya, makit-an ang kalipay ug kasadya, ang honi ug awit sa pagdayeg ug pasalamat.

⁴ Paminawa, o katawhan, dungga ko, o mga nasod. Ako nang ihatag kaninyo ang akong balaod.

magtotoo, sama sa 49:1-6. Apan, tingali naghisgot sab ang propeta sa iyang kaugalingon.

Ang kanhing mga propeta nakatagbo sa susamang pagsupak. Si Moises nag-agwanta sa rebeldi nga mga tawo; si Jeremias gilutos ug gibilanggo (tan-awa ang Jer 20:7 ug 37). Pina-sikad ining mga pananglitana. atong makita ang panagway ug ang misyon sa hingpit nga "sulugoon" ni Yahweh. Siya si Jesus, apan ang tanan niyang propeta makaambit sa maong mga pulong sa kaugalingon.

Timan-i ang sinugdan sa balak. Ang Sulugoon makahimo pagsibya sa pulong ug sa pagdasig sa ngalan sa Ginoo kay siya mismo naminaw sa *matag buntag* ug kanunay nga *nag-abli sa iyang mga dalunggan*. Aron pagsostenir adtong gikapoy, kinahanglan nga kita matudloan sa Ginoo: ang matuod nga propeta, tawo nga maampoon, abli alang sa Espiritu sa Ginoo. Busa, ang mga butang sab sa Diyos walay laing nasayod gawas sa espiritu sa Diyos. Ug nakadawat kita dili sa espiritu sa kalibotan kondili, sa espiritu nga iya sa Diyos. (1 Cor 2:11-12).

Ang akong katarongan mahimong kahayag sa kanasoran.

⁵ Sa kalit lang moabot ang akong hustisya.

Ang akong kaluwasan umaabot na.

Ang akong kamot mohatag og hustisya sa katawhan.

Ang kapuloan maghulat nga maglaom nako.

Mosalig sila sa akong kamot.

⁶ Iyhat ang inyong mata sa kalangitan

ug tan-awa ang yuta sa ubos.

Sama sa aso, ang kalangitan mawala.

Ang yuta madunot sama sa sinina.

Ang namuyo ini mangahulog sama sa mga langaw.

Apan ang akong kaluwasan molungtad hangtod sa hangtod.

Ang akong katarongan dili gyod mawala.

⁷ Paminaw, kamo nga nakahibalo sa katarong,

kamo nga nagbutang sa akong balaod sa inyong kasingkasing.

Ayawg kahadlok sa panaway sa mga tawo ni kalisang sa ilang kamatina-mayon.

⁸ Kay mahisama unya sila sa mga sinina nga gikaon sa ok-ok,

sa panaptong delana nga gikutkot sa anunogba.

Apan ang akong katarongan molungtad hangtod sa hangtod ug ang akong kaluwasan, sa tanang kaliwatan.

Pagmata, Yahweh

• ⁹ Mata na, mata na, magmalig-on ka, O bukton ni Yahweh!

Pagmata ingon sa nangaging mga adlaw,
sa kanhiay, sa kaliwatan kaniadto.

Dili ba, ikaw man ang mipikas ni Rahab
ug mitusok sa dragon?

¹⁰ Dili ba, ikaw man ang nagpahubas sa dagat,
sa mga tubig sa kinalawmang dagat,
aron pagbuhat og agianan sa baybayon
nga kaagian sa giluwat?

¹¹ Ang giluwat ni Yahweh mobalik
ug moadto sa Sion nga mag-awit sa kalipay,
pinurongpurongan sa kalipayng walay kataposan,
samtang ang kaguol ug pagbangotan mawala.

• **51.9** Kining balak dobl ni tawag alang ni Yahweh ug sa Jerusalem aron sila makamata. Gitawag si Yahweh nga bayani nga nakatulog ug ang Jerusalem babaye nga gipakaubos ug nawad-an sa kadasig.

Gidungan sila pagtawag kay ang pagtukod pag-usab sa Jerusalem hiniusa nga paning-kamot:

– Si Yahweh ang maghimo sa tukmang panahon, mangandam sa kahintang sa kasaysayan aron mahaom ni ug siya ang mopatuhop sa paglaom sa kasingkasing sa mga tawo.

– Una sa tanan, ang mga anak sa Jerusalem magkinahanglan sa ilang kalingkawasan ug sila ang mangunay pagtukod pag-usab sa ilang syudad.

Ang Ginoo daw wala sa kalibotan samtang ang mga tawo nagpadayon ini sumala sa ilang kapritso. Daw nakatulog ang Ginoo hangtod nga moabot ang iyang oras. Wala ni magpasabot nga maghulat lang ta sa kapalaran ug maghuhuna nga ang mga problema masulbad sumala sa Ginoo. Ang tahas sa mga magtotoo mao ang pagpunayng tawag sa Ginoo nga ni *magmata*, samtang kita sab aktibo nga nag-andam sa kaugmaon, naghangyo gihapon ta sa

Ginoo sa paghatag sa gikinahanglan nga mga kondisyon aron kita makauswag sa unahan.

Kinsay gidasig sa Ginoo? Ang nangapildi nga mga tawo nga nag-antos sa kadaotan nga ilang naangkon. Wala siya makig-istorya sa mga santos, apan sa makasasala, ug iya silang giingnan nga pinaagi sa pasaylo sa ilang mga sala, gilig-on sila aron tukoron pag-usab ang Balaang Syudad.

Sayon ang pagsaway ining tinud-anay ug karaan nga pinulongan sa Biblia bahin ni Yahweh nga Labing Gamhanan. Apan dili nato ilisan ang hulagway sa Manggugubat sa kalma ug hapsay nga Ginoo aron lang paghupot sa konserbatibo nga mentalidad. Ang mga hitabo nga gibalita dinhi makabalit-ad sa dagan sa kasaysayan.

Timan-i ang mga pinulongang *naluwas* ug *nahalin* nga gigamit na sa 50:1. Ang tawo iya sa Ginoo ug makakita siya sa iyang kagawasan sa pagsunod niya. Kon dili siya mosunod ini nga relasyon, mahulog siya sa lain, kay ang tawo gibuhay nga gawasnon sa iyang pagsunod ug pagtahan sa kaugalingon ngadto sa Diyos. *Gipalit* ta ni Cristo o giluwat gikan sa kaulipan sumala sa nasulat sa Is. 53:10 (Rom 6:15).

¹² Ako, Oo, ako mao ang inyong maghuhupay.
Unya, nganong mahadlok man mo sa mamatay,
sa anak sa tawo kansang kapalaran sama ra sa kapalaran sa sagbot?

¹³ Nalimot mo ni Yahweh nga naghimo ninyo,
nga nagpalapad sa kalangitan
ug nagtukod sa sukaranan ining kalibotan.
Nganong magpuyo man mo matag adlaw nga mahadlok
sa kapungot sa madaugdaogon
ingon nga ila mong daoton?

Hain na man ang kapungot sa madaugdaogon?

¹⁴ Ang mga dinakpang mikagiw hapit na magawasnon;
dili sila mamatay sa lawom nga bilanggoan,
o magkinahanglan pa og pagkaon.

¹⁵ Ako si Yahweh, ang inyong Diyos.

Ako ang nagpukaw sa dagat.

Ako ang naghimo sa iyang mga balod nga modahunog. Yahweh nga Labing Gamhanan ang akong ngalan.

¹⁶ Akong gibutang ang akong mga pulong sa inyong baba. Gisalipdan tikaw sa landong sa akong kamot. Samtang akong gipalapdan ang kalangitan ug gitukorag sukaranan ang kalibotan, miingon ko sa Sion: “Kamo ang akong katawhan.”

¹⁷ Pagmata; pagmata!

Bangon, O Jerusalem, ikaw nga nag-inom sa kamot ni Yahweh sa tasa sa iyang kasuko. Ang tasa nga nakapakurog nimo, nga imong giimnan hangtod sa kataposang tolo.

¹⁸ Sa tanan niyang anak nga iyang gipanamkom, walay miagak niya. Sa tanan niyang anak nga iyang gipadako, walay iyang magunitan.

¹⁹ Duha ni ka katalagman nga miabot kanimo – ang pagpanggun-ob ug pagpang-guba, ang hulaw ug pinuti.

Kinsay naa aron paghupay nimo?

²⁰ Ang imong mga anak nga lalaki nang-higda sa suok sa matag dalan nga walay ikatabang, sama sa mga ihalas nga toro diha sa lit-ag. Napuno sila sa kasuko ni Yahweh, sa kapungot sa Ginoo.

²¹ Hinunoa, paminawa ni karon, tawong makaluluoy, ikaw nga nahubog, apan dili sa bino. ²² Busa, miingon ang imong Diyos, si Yahweh nga imong Ginoo, tigpanalipod sa kawsa sa imong katawhan:

Tan-awa, akong gikuha gikan sa imong kamot ang tasa nga nakapakurog; ang tasa sa akong kasuko – dili na ka moinom gikan

ini. ²³ Apan ako ning ibutang sa kamot sa nagdaugdaog nimo, sa nagsugo nimo pagyukbo, aron imong yatakan samtang gihimo ninyo ang inyong lawas nga dalan nga binakbakan, dalan nga ilang kaagian.

52

¹ Pagmata; pagmata!

Isul-ob ang imong kusog, O Sion;
isul-ob na ang imong mahimayaang
mga sinina, O Jerusalem, balaang dakba-
yan.

Kay ang mga pisot
o ang mga hugaw dili na makasulod
nimog balik.

² Itaktak ang abog
ug bangon, O Jerusalem.

Kuhaa ang higot sa imong liog,
binilanggong dalaga sa Sion.

³ Kay niingon si Yahweh:
gibaligya mo nga walay bayad,
tubson sab mo nga walay salapi.

⁴ Busa, miingon ang Ginoo:

Sa sinugdan nagpuyo mo isip mga
langyaw ditto sa Ehipto.

Unya, ang Asiria midaugdaog nila nga
walay igong kapasikaran.

⁵ Apan karon, unsay akong gibuhat dinhi?
Miingon si Yahweh. Ang akong katawhan
gidala nga walay bayad ug ilang mga
agalon nanghambog bahin ini. Sa tibuok
adlaw ilang gisaway ang akong ngalan.

⁶ Hinunoa, ang akong katawhan maka-
ila sa
akong ngalan. Anang adlawa makahi-
balo sila

nga ako ang nag-ingon: “Ania ra kol!”

• **52.7** Ang mga propeta nga nagtawag sa Jerusalem gipili isip mga mensahero nga gipadala sa bag-ong hari ngadto sa mga probinsiya aron pagbalita sa tanan sa iyang paglingkod sa trono. Mao sab ang gibuhati ni Pablo, ang

pagpaila sa mga Kristohanong Apostol nga mowali sa kalibotan, sa ngalan sa Ginoo, nga si Cristo ang atong Ginoo (tan-awa ang Roma 1:1-5 ug 2 Cor 2:14).

- ⁷ Pagkatahom sa kabukiran, sa mga tiil
nga nagdalag maayong balita,
nga nag-una sa kalinaw ug kalipay,
nga nagsinggit sa kaluwasan
ug nagsibya sa Sion: “Ang inyong Diyos, hari!”
- ⁸ Ang inyong magbalantay
nagdungan pagpataas sa ilang tingog sa pagdayeg ug pag-awit.
Nakakita sila ni Yahweh pagbalik niya sa Sion.
- ⁹ Paninggit mo sa kalipay,
O mga ginuba sa Jerusalem,
kay si Yahweh milingaw sa iyang katawhan
ug miluwas sa Jerusalem.
- ¹⁰ Gipakita ni Yahweh ang iyang balaang bukton
sa mata sa kanasoran.
Ang tanang utlanan sa kalibotan, sa kakurat,
makakita sa pagluwas sa Ginoo.
- ¹¹ Layas, layas anang nasora. Biyai na!
Ayawg hikap sa hugaw.
Linisi ang inyong kaugalingon,
kamong nagdala sa tanang balaan nga sudlanan ni Yahweh.
- ¹² Apan dili sa pag-iskapo o sa kahadlok nga kamo manggawas,
ni modalagan ingon nga miikyasa.
Sa unahan naa si Yahweh, ang inyong magbalantay,
ug sa luyo, ang Diyos sa Israel,
ang magbalantay ninyo sa likod.

Pinaagi sa iyang silot, milambo ta

- ¹³ Tan-awa, ang akong sulugo-on molambo.
Ituboy siya ug dayega.
- ¹⁴ Sama nga daghan kaayo ang nahadlok
sa nagusbat ninyong hitsura.
Tawo ba ni? Walay timailhan nga tawo siya.
- ¹⁵ Mao nga matingala ang kanasoran,
ang mga hari maamang,
kay makakita silag butang nga wala pa ikabutyag.
Makasaksi silag butang nga wala pa madunggi.

• 13. *Tan-awa, ang akong sulugoon molambo.* Mao ni ang ikaupat ug kataposan nga awit mahitungod sa Sulugoon ni Yahweh. Mao tingali ni ang labing halangdon nga pagpadayag sa Bag-ong Kasulatan bahin sa Kaluwasan.

Kining maong awit nagpalambo ug nagpalapad sa sisugdan nag han-ay sa 49:1-6 ug sa 50:4-9. Ang Ginoo nagluwas sa kalibotan pinaagi sa usa ka manluluwas nga nagpas-an sa mga sala sa katawhan.

Sulod sa libo ka katuigan, ang mga tawo nanaad paghalad sa mga mananap isip sakripisyo – usahay mga tawo – sa hunahuna nga mawala ang ilang mga sala pinaagi ini. Apan kining mga sakripisyo o ang pagwala adtong

ilang gihunahuna responsabli sa kasuko sa Ginoo, wala makaputol sa sirkulo sa kabangis. Dinhi, gipakita ta sa Ginoo sa iyang tubag sa atong mga sala: iya tang giluwasa pinaagi sa sakripisyo sa mga inosenti ug labaw pa, pinaagi sa sakripisyo sa usa nga mipas-an sa sala sa kalibotan diha sa kaugalingon.

Sa pagsulat ini, ang propeta naghunahuna sa dyotay nga pundok sa mga matoohong Judio nga nabihag sa Babilonia: mga *biniyabiy*. Apan, dili sila angay nga magpas-an sa maong pagbiaybiay tungod sa ilang mga sala kondili, *giantos ang kasakit* sa bangis ug makasasala nga kalibotan nga ilang gipuy-an. Kining mga magtotoo *gisalikway tungod sa atong mga*

53

¹ Kinsay motoo sa among nadungog,
ug kang kinsa gikapakita ang gahom ni Yahweh?

² Sama sa gamot gikan sa ugang yuta,
sama sa saha mitubo siya sa atong atubangan.
Dili gyod makadani ang iyang bayhon,
wala siyay kaanyag, ni kaharianon.

³ Gibiaybiay siya ug gisalikway,
tawo sa kasub-anan nga nasinati na sa kasakit,
tawong gilikayan pagtan-aw sa katawhan,
gipatidpatiran ug giisip nga walay bili.

⁴ Apan bisan pa ini, iyang gipas-an ang atong mga kaguol,
giantos niya ang atong kasakit,
bisag ato pa siyang giisip nga sinilotan sa Diyos,
sinakit ug tinumban.

⁵ Gisalikway tungod sa atong mga sala,
giduot siya tungod sa atong kadaotan.
Pinaagi sa iyang silot, gihimo ta nga usa;
ang iyang samad mag-ayo nato.

⁶ Sama sa karnero, nahisalaag tang tanan.
Ang matag-usa nagsubay sa kaugalingong dalan.
Apan gibutang kaniya ni Yahweh
ang tanan natong kasal-anan.

⁷ Gibinastosan siya,
apan wala siya mosukol.
Nagpakahilom lang.

Mapaubsanon siyang midawat ini.
Sama sa nating karnero nga gidala sa ihawanan

sala, ang Israel: apan himoon sila sa Ginoo nga mga liso sa balaan nga katawhan: *May taas nga kinabuhi ug makakita sa kaliwat*. Kining kahibulongan sa Ginoo molabaw sa tanan, ug ang mga hari dili makatingog nga magtan-aw ini.

Apan kining maong awit makapahibulong sab nato. Ang propeta nga nagsulat mga 5 na ka siglo sa wala pa si Cristo klaro nga naghisgot sa pagbiaybiay sa katawhan sa Ginoo nga nahimong instrumento sa kaluwasan; apan ang iyang balak naghan-ay na daan sa hulagway sa Diyos nga nahimong tawo, nga nagpaubos sa kaugalingon hangtod sa kamatayon sa krus. Kon mabasa nato ang Pasyon ni Cristo diha sa Ebanghelyo, maamgohan nga ang mga ebanghelista natandog sa kaparehoan tali sa mga pagsulay ug kamatayon ni Cristo ug sa gipasangyay sa mga propeta. Ug sa makadaghan, diha sa pagrepresentar ni Jesus, ang apostoles maghisgot ining maong teksto. Tan-awa ang Buhat 8:32; 1 P 2:24.

Kinsay motoo ... (b. 1). Insaon pagdawat sa mga naminaw ni Pedro, Pablo ug Juan ang ilang gisangyaw bahin ni Jesus nga giansang nga Manluluwas? Tan-awa ang Juan 12:38; 1 Cor 1:22; Rom 10:16. Sa atong panahon karon, tingali daghang Kristyanos ang wala pa

makasabot ngano nga daghang inosenting tawo ang nangamatay nga biktima sa in hustisiya ug gipanglutos ang Kristyanos.

Dili gyod makadani ... (b. 2). Adunay pipila ka tawo nga nakasulti nga si Cristo dili makadani. Sayop ni. Gisultihan lang ta nga ang Manluluwas gipaila dinhi nga ang iyang pamayhon dili makidios.

Kay gihalad man ... (b. 10). Diha sa pipila ka linya sa Biblia, gidapit ta sa paghupot sa susama nga kinaiya kon makadawat ta sa dili makiangayon nga pag-antos (1 P 1:20; 4:13). Apan si Cristo lang ang hingpit nga nakatuman ining maluwasnon nga misyon gikan sa sinugdan hangtod sa kataposan sa iyang kinabuhi (Heb 10; Jn 2:29; Rom 5:6).

Ang akong tarong ... (b. 11). Sa ato pa, buhaton niya sila nga tarong ug balaan. "Daghan": sa Hebreo nagkahulogan sa *bagang duot*. Si Jesus naghisgot ining maong teksto sa Kataposang Panihapon: *ang akong dugo nga giula alang sa daghan* o alang sa tanan (Mc 14:24). Didto, klaro nga gisulti ni Jesus nga ang iyang kamatayon mao ang gawasnon ug hingpit nga sakripisyo nga gitagna ining maong awit.

o sa karnero atubangan sa manunupi,
wala niya bukha ang baba.

⁸ Gihukman siyang bilanggoon sa gahom ug sa balaod.
Kinsa kaha ang makahunahuna bahin niya!

Gikuha siya sa yuta sa mga buhi;
gihampak tungod sa sala sa iyang katawhan!

⁹ Gihimo nila ang iyang lubnganan uban sa masalaypon.
Ila siyang gilubong sa lubnganan sa mga dato,
bisag wala siya makapasipala ni magsultig bakak.

¹⁰ Bisan pa ana, nagbuot si Yahweh nga han-okan siya sa kasakit.

Kay gihalad man niya ang kinabuhi alang sa sala,
may taas siya nga kinabuhi.

Makit-an niya ang iyang kaliwat.

Pinaagi niya ang kabubut-on ni Yahweh matuman.

¹¹ Tungod sa kasakit nga iyang gigantes,
makit-an niya ang kahayag ug matagamtaman ang hingpit nga kaalam.

Sa iyang kahibalo, daghan ang matabangan.

Ang akong tarong nga sulugoon magtarong sa daghang tawo.

¹² Busa, akong ihatag kaniya ang iyang bahin uban sa mga halangdon.

Iyang bahinon ang mga kinawat uban sa mga isog.

Kay naihap siya uban sa mga daotan.

Iyang gihatag ang kaugalingon sa kamatayon
nga nagpas-an sa mga sala sa katawhan
ug nangaliyupo alang sa makasasala.

Paglipay, O babaye nga landay

54 ¹ Paglipay, O babaye nga landay! Ikaw nga wala pa gyod makapanganak. Awit ug singgit sa kalipay, ikaw nga walay anak. Mas daghan ang mga anak sa babayeng biniyaan kay sa mga anak sa mga asawa, miingon si Yahweh.

² Padak-i ang luna alang sa imong tolda, palapdi ang luna sa imong hinalayhay. Patas-i ang imong mga pisi ug lig-ona ang imong mga ugsok, ³ kay

molipang ka sa tuo ug sa wala. Ang imong sumosunod manag-iya sa kanasoran ug mopuyo sa mga dakbayan nga biniyaan.

⁴ Ayawg kahadlok kay dili ka ilaron. Ayawg kaulaw kay dili ka pakaulawan. Malimtan na nimo ang imong gikaulawan sa bata ka pa. Dili na nimo mahinumdoman ang disgrasya sa imong pagkabalo.

⁵ Kay ang imong magbubuhat mangasawa nimo: Yahweh nga Labing

• **54.1** Kini ang kataposan sa mga awit nga gipahinungod ni Isaias sa Jerusalem: (49:14; 51:17).

Ang Jerusalem dako kaayo nga panan-awon, kini ang katawhan sa umaabot, ang katawhan nga natawo pag-usab gikan sa pagkabungkag, nga magdala sa gingharian sa kalinaw. Ang Jerusalem mao ang gidamgo nga syudad nga gustong ihatag sa Ginoo kanato.

Sa *makadyot* ... (b. 7). Dinhi, naa ang sugilanon sa gugma sa Diyos alang nato: ang tibuok nga gugma sa Diyos, ug ang atong pagka-dili matinud-anon, ang atong sala. Ang Biblia

nagpakita sa mga sayop ug kamabudhion sa tawo nga gihigugma sa Diyos. Apan gibalita sa propeta ang Bag-ong Jerusalem, ang pangasaw-onon sa Ginoo nga dili na niya biyaan. Nasayod ta nga ang Bag-ong Katawhan mao ang Simbahan nga nahiusa sa Diyos sa kasabotan hangtod sa kahangtoran.

Tinuod nga daghan ang mga kunot sa nawong sa Simbahan; nag-uga nga mga parokya, nga naa, apan walay kinabuhi; mga institusyon diin lisod makit-an ang Espiritu ni Jesus; mga pangulo sa Simbahan nga naulipon sa mga gamhanan... Ang Bag-ong Jerusalem naa sa

Gamhanan ang iyang ngalan. Ang imong manluluwas mao ang Diyos sa Israel: Gitawag siya nga Diyos sa tibuk kalibotan.

⁶ Kay gipabalik ka ni Yahweh sama sa babayeng sinalikway ug magul-anon tungod sa espiritu. Kinsay maka-biya sa una niyang hinigugma? Mi-ingon ang imong Diyos.

⁷ Sa makadiyot gibiyaan tikaw, apan sa dakong kalumo ako mong gakson pagbalik. ⁸ Sa makadiyot, sa pag-ulbo sa akong kasuko, gitako ko ang akong nawong. Apan sa walay kataposang gugma naluoy ko ninyo, miingon si Yahweh, ang inyong Manluluwas.

⁹ Alang nako, sama ra ni sa mga adlaw ni Noe kanus-a nanumpa ko nga ang mga tubig dili na molunop sa kalibotan. Karon manumpa ko nga dili na ko masuko ug dili na mangasaba ninyo. ¹⁰ Mahimong mawala ang mga bukid ug ang mga bungtod mairog, apan dili matay-og ang akong gugma kaninyo ni mausab ang akong kasabotan sa pakigdait, miingon si Yahweh, kansang kaluoy alang gyod ninyo.

¹¹ O sinakit nga dakbayan, linatos sa bagyo ug walay nagpakabana. Butan-angan kog mahalong bato ang imong mga haligi, ang imong sukaranan sa mutyang sapiro. ¹² Ang imong mga bintana akong pasidlakon, himoon

kong kristal ang imong mga ganghaan, ug ang imong kota pun-on ko sa bilihong bato.

¹³ Ang tanan mong anak tudloan ni Yahweh, ug molambo sila pag-ayo.

¹⁴ Katarongan ang mahimo mong sukaranan; ang panglupig ug kahadlok sa panaugdaog dili moduol nimo.

¹⁵ Kon atakihon gani ka, dili kana akong binuhatan. Apan ang moataki nimo dili molampos.

¹⁶ Tan-awa, ako ang nagbuhat sa mananalsal nga nagtayhop sa nagsigang baga ug naghimo sa iyang kahimanan. Apan ako sab nga giandam ang tawo nga mohimo sa walay kapuslanan.

¹⁷ Walay hinagiban nga gihimo batok nimo nga molampos. Ang tanang mosulti batok nimo pahilomon. Mao kana ang mahitabo sa mga ulipon ni Yahweh. Ingon sab ana ang katungod nga akong gihatag kanila – miingon si Yahweh.

Duol mo sa tubig

55 *¹ Kamong giuhaw, duol sa tubig.

Kamong tanan nga walay salapi, duol.

Oo, walay salapi ug walay presyo. Dali, palit ug inom sa alak ug gatas.

² Nganong mogasto man sa dili makaon ug magbudlay sa dili maka-buhong? Paminawa ko, ug makakaon mog maayo; makapahimulos sa labing dinato nga pagkaon.

Simbahan ni Cristo, apan tinuod sab nga ato ning pangtaonon. Busa, abli ta sa pagpaminaw ug pagpataliwala ining maong gisangyaw nga maluluy-ong gugma sa Diyos.

... *singgit sa kalipay*... (b. 1). Ang mga Judio nabungkat tungod sa ilang mga sayop ug wala na silay kaugmaon, sa tawhanong pinulongan. Apan misibo ni sa Ginoo. Kon dili na sila mahimong gamhanan, ang Ginoo moyukbo nila.

Ang katawan sa Diyos walay kasigurohan sa kaugalingon: wala sila dawata isip simbahan sa panggamhanan, wala silay relihiyon nga giila nga dunay nabuhat; busa, si Yahweh maoy ilang nabana nga maghatag kanila sa kamabungahon. Ang mga dagko ug bugnaw nga Simbahan ilisan sa mga init nga katilingban diin maggikan ang “bag-ong kabataan” nga mangita sa Ginoo.

Ang tanan mong anak ... (b. 14). Mao ni ang Simbahan nga nagsukad sa Bato ug gitudloan sa lawom nga pakig-unong kang Cristo, ang Ginoo.

Pinaagi sa pagpamalandong ining mga balak,

masabtan giunsa pagpabunga sa Ginoo ang mga ulay. Dili aksidenti nga si Jesus natawo sa ulay nga inahan; kondili ang iyang pagkahimugso mao ang kinatumyan sa gipaabot sa *Jerusalem*, ang *pangasaw-onon sa Ginoo* (tan-awa ang Is 62:5).

• **55.1** Ang libro mitapos pinaagi sa pana-awan sa paglaom.

55:1-3 : Wala ka ba kapoya sa mga kalipay nga gipakaingon mo nga sayong nakuha sa lugar diin ka nabihag?

Ang Ginoo naghatag, ug kanunay siyang una nga mohatag. Naglaom lang siya nga atong ablihan ang pultahan alang niya. Si Jesus nag-tanyag nato ug pahulay (Mt 11:28); Iyang ihatag ang kaugalingon isip *higala* (Reb 3:20).

55:4-5: Usa ka misyon pang-uniberso ang naghulat sa Israel sa ilang yutang natawan, human sa ilang pagbalik.

55:6-9: Tugoti ang kaugalingon nga ma-buntog sa gugma sa Ginoo nga nag-umol ninyo

³ Ipaabong ang inyong dalunggan ug duol nako; paminaw, aron mabuhi ang inyong kalag. Makighimo ko uban nimo ug tunhayng kasabotan. Akong tumanon diha nimo ang akong mga saad kang David.

⁴ Tan-awa, ako siyang gihatag sa kanasoran isip saksi, usa ka pangulo ug tigmando sa katawhan. ⁵ Imo sab nga tawgon ang usa ka nasod nga wala nimo mailhi. Ang kanasoran nga wala makaila nimo moanha tungod ug alang ni Yahweh nga imong Ginoo, ang Diyos sa Israel, kay iya kang gihimaya.

⁶ Pangitaa si Yahweh samtang makit-an pa siya.
Tawga siya samtang duol pa.

⁷ Paundanga ang makasasala sa daotan niyang binuhatan.
Patul-ira ang hiwi.

Pabalika siya ni Yahweh nga naluoy niya,
kay ang atong Ginoo mapasayloon.

⁸ Ang akong panghunahuna dili inyo.
Ang akong pamaagi dili inyo, miingon si Yahweh.
⁹ Kon ang kalangitan naa ibabaw sa kalibotan,
mao pod ang akong pamaagi, labaw sila sa inyoha.
Ang akong panghunahuna mas taas kay sa inyoha.

¹⁰ Ang ulan ug ang nyebe mobundak
gikan sa langit ug dili mobalik
hangtod nga mabisbisan ang yuta
nga makahatag og liso alang sa tigpugas
ug pagkaon alang sa mokaon.

¹¹ Mao sab ang pulong nga mogawas sa akong baba:
dili ni mobalik kanako nga walay nahimo
kondili, buhaton ini ang akong kabubut-on,
ang hinungdan sa akong pagpamulong.

¹² Oo, sa kalipay manggikan mo, dad-on sa kalinaw. Ang mga bukid ug mga bungtod moawit sa inyong atubangan, ang kakahoyan sa kaumahan mamakpak sa ilang kamot.

¹³ Inay sampinit, sipres ang manurok. Inay sagbot nga tunokon, tanom nga kanunayang lunhaw. Mao ni ang maghimo ni Yahweh nga inila ug magsaksi kaniya hangtod sa hangtod.

labaw sa tanan. Si Pablo mogamit ining susama nga pulong sa iyang sulat alang sa taga Roma (5:1-11).

55:10-11: Dinhi ang pulong sa Ginoo makita nga gamhanan ug gani dunay persona. Labaw

pa ni sa mga pulong nga gigamit sa mga propeta. Kining pulonga, nga gikan sa Amahan, ug giuli kaniya, itanyag ni apostol Juan sa unang kapitulo sa iyang Ebanghelyo: *kini si Cristo*. Tan-awa sab ang 45:8.

Ang Ikatulong Bahin sa Libro ni Isaias

Ang Ginoo mitawag sa tanan

56 ¹ Kini ang gisulti ni Yahweh: “Ipadayon ang tarong ug buhata ang husto.

Kay ang akong kaluwasan duol na kaayo. Ang akong hustisya hapit na moabot.

² Bulahan ang tawo nga naghimo ug nagsalig ini, ang wala manamastamas sa adlaw sa pahulay ug ang naglikay sa sala.”

³ Ayaw tugti ang langyaw pag-ingon: “Dili ko paapilon ni Yahweh sa iyang katawhan.” Ayaw pod tugti ang kinapon nga lalaki pag-ingon: “Nahimo ko nga sama sa ugang kahoy.”

⁴ Kay mao ni ang giingon ni Yahweh: Alang sa kinapong mga lalaki nga nagtamod sa adlaw sa pahulay; nga nagtinguha pagbuhat sa mga butang nga makalipay nako ug nagpabiling matinud-anon sa akong kasabotan,

⁵ ako silang tagaan diha sa akong balay, ug sulod sa mga paril, sa usa ka handomanan ug ngalan nga mas halandomon pa kay sa mga anak nga lalaki ug babaye. Tagaan ko silag ngalan nga dili gyod mawala o malimtan.

⁶ Si Yahweh miingon sa mga langyaw nga miduol kaniya nga mialagad niya, nahigugma sa iyang ngalan, wala magpasipala sa adlaw sa pahulay ug nagpabiling matinud-anon sa iyang kasabotan:

⁷ Ako silang dad-on sa balaan kong bukid ug lipayan sa akong balay alampoanan. Akong dawaton sa akong altar ang ilang mga halad-sinunog ug mga sakripisyo. Kay ang

akong balay tawgog balay-alampoanan sa tanang kanasoran.”

⁸ Busa, miingon ang Ginoong Diyos, si Yahweh nga nagtapok sa mga hininginlan sa Israel: “Duna pay uban nga akong tapokon gawas sa ako nang natapok.”

Mga saway

⁹ Kamong ihalas nga mananap, dali ug panukol, kamong tanan nga mga hayop sa kalasangan!

¹⁰ Buta ang magbalantay sa Israel: Wala silay nakit-an. Mga bugo silang iro nga magbalantay. Wala sila makapaghot. Naghigda ug nagdamgo, gusto lang matulog.

¹¹ Mga hakog nga iro nga dili matagbaw. Mga magbalantay sa kamero nga walay kabuot. Nagtagsa-tagsa silag dalan. Ang matagusa nag-alagad sa kaugalingon.

¹² “Dali, pagdalag alak,” miingon sila, “ug maghubog tang tanan. Ang ugma sama ra gihapon sa karon, o basig mas nindot pa gani.”

57 ¹ Ang mga tawo nga tarong mangamatay, ug walay magpakabana bahin ni.

Ang mga tarong kuhaon ug walay makasabot. Walay makasabot nga ang tarong ilikay sa katalagman nga umaabot. ² Misulod siya sa kalinaw. Mopahulay sa iyang higdanan ang naglakaw sa tarong nga dalan.

³ Apan kamong tanang anak sa mga unglu, duol ngari, kamong mga anak sa pampam ug sa mananapaw.

Nakauli na ang mga Judio apan ang mga milagro nga gibalita sa kapitulo 40-55 ining libroha, wala mahitabo. Ang kabos nga katilingban naningkamot pag-organisa sa kaugalingon, ug pagsulbad sa tanang klase sa problema nga gikan sa kamatuoran nga sa 70 ka tuig nilang pagkabihaag, duna nay miilog sa ilang lugar.

Usa ka propeta nga wala hiilhi nakasaksi ining maong sinugdan. Nagbalita siya nga ang Ginoo moanha aron pagpanimalos sa Iyang mga kaaway, nga naa sa sulod sa Israel, kinsa dili buot mobiya sa ilang mga sala, ug naa sab sa gawas. Labaw sa tanan, ang Ginoo moanha aron pagluwas adtong mabalik kaniya, dili lang ang mga sakop sa katilingban sa Israel kondili, ang mga langyaw. Sa kaugalingong estilo, ang propeta nagpadayon sa maikagong nga paghulagway sa Sion – Jerusalem, ug sa Mesiyas: Siya mao ang pinalangga sa Diyos, ug ang bangketi sa kasal mahitabo sa dili madugay. Ang Mesiyas moabot uban sa Espiritu ni Yahweh aron paghatod sa Ebanghelyo ngadto sa mga kabos.

Ang mga balak sa maong propeta naa sa kapitulo 56-66 sa libro ni Isaias. Adunay sinukod nga han-ay sa mga balak, ug ang balita bahin sa bag-ong Sion mao ang naa sa taliwala:

56:1-8	Ang katawhan sa Diyos nag-abi-abi sa tanan	66:18-24
56:9-58	Mga panudya, pasidaan, ug mga saad.	65 ug 66:1-17
59:1-4	Pagkompisal sa mga sala.	63:7-64, 11
60	Ang Bag-ong Jerusalem.	62
61	Ang Espiritu sa Ginoo naa nako.	61

⁴ Kinsay inyong gitamay?

Kinsay gihiwian ninyo sa inyong nawong?
Gibukhan sa baba ug gidawalwalan sa dila?

Mga anak mo sa sala, kaliwat sa pangilad ug bakak.

⁵ Nagdilaab sa kaulag diha sa kasagbotan, ilalom sa labong nga mga sanga ug sa kabaybayonan.

Gisakripisyo ninyo ang inyong mga anak sa daplin sa sapa,
sa gingi sa mga bato. ⁶ Ang inyong swerte naa sa inyong mga diosdios,
sa mga hamis nga bato sa wadis diin gibubo ang halad-ilimnon
ug gidala ang halad-pagkaon.

Mahimuot ba ko ini?

⁷ Naghimo mog mga higdaanan sa tag-as ug mapagarbohong bukid.

Nanungas mo aron paghalad sa inyong mga sakripisyo.

⁸ Gipahimutang ninyo ang inyong mga diosdios

luyo sa mga haligi sa pultahan.

Sa inyong pag-biya nako, gikuhaan ninyog hapin ang inyong higdaanan, mihigda mo ug gibukhad ang hapin.

Gibaligya ninyo ang kaugalingon kanila kansang higdaanan nakalingaw ninyo.

Inyong gitutokan ang ilang kahubo.

⁹ Dala ang lana sa pahumot, giandam ninyo pag-ayo ang kaugalingon alang ni Molek.

Nagbutang mog mga sinugo sa halayo – gisakripisyo ninyo ang inyong mga anak alang sa mga paganong diosdios.

¹⁰ Bisag gikapoyan na mo sa mga sayop nga inyong nahimo,
wala mo manghunong.

Wala mo kapoya o maluya.

Hinuon mibalik gani ang inyong kusog.

¹¹ Kinsay inyong gikahadlokang pag-ayo nga namakak man mo ug wala ko ninyo angkona?

Gani wala ko ninyo tagaig luna sa inyong kasingkasing

ug wala hinumdomi?

Taas ra ba kaayo ang akong pag-amping sa kalinaw

nga wala na man mo mahadlok nako?

¹² Apan karon akong ipadayag ang inyo kunohayng katarong ug ang inyong minaot nga binuhatan. ¹³ Ingingsgit ninyo sa kali-sang, patabanga ang inyong mga diosdios! Ang hangin mopalid nilang tanan. Usa ra ka hinuyohoy sa hangin ang mopadpad nila.

Apan ang midangop nako manag-iya sa yuta. Ang akong balaang bukid mao ang iyang kabilin.

¹⁴ Misulti ni:

“Pangandam, pangandam. Buksi ang agianan.

Kuhaa ang tanang babag sa agianan sa akong katawhan!”

¹⁵ Kay kini ang giingon sa Labing Halangdon, nga naa sa trono sa kahangtoran, kansang ngalan balaan.

Walay kalinaw kon walay hustisya

“Nagpuyo ko sa balaang altar

apan naa sab ko sa mahinulsulon ug mapaubsanon.

Akong tagaan ang mahinulsulon ug bag-ong kasingkasing,
ang mapaubsanon tungod sa espiritu, bag-ong kinabuhi.

¹⁶ Kay dili makigbisog sa kanunay,

ni mag-utas og kasuko,

basig makuyapan, ang espiritu sa tawo sa akong atubangan,
ang kinabuhi nga akong gihatag.

¹⁷ Tungod sa akong kapungot sa iyang kahakog,
gitigbas ko siya ug gitagoan ang akong nawong,
kay ako siyang nakita nga kanunayng nagpakasala.

¹⁸ Apan gikan karon ako siyang lipayon.

Ako siyang ayohon ug lingawon sa tanan.

Papahiyomon ko ang iyang ¹⁹ katawhan nga naguol.

• **56.1** Ang balaod sa mga Judio – nagpadayag sa panghunahuna sa maong panahon – wala mag-apil sa mga langyaw, ug sa mga kinapon, sa ilang mga assembleya nga relihiyoso. Ang propeta mipadayag nga ang

maong paglain walay kahulogan alang sa Ginoo.

56:9-57: Dinhi, dunay mga balak nga batok sa mga pangulo sa Juda, ug batok sa pagsimba sa diosdios nga sama sa kang Jeremias.

Ang puasa nga makapalipay nako**58**

¹ Singgit og kusog kutob sa imong mahimo,
iisa ang imong tingog sama sa lanog sa trompeta.
Sultihi ang akong katawhan sa ilang mga sayop,
ang banay ni Jacob sa ilang mga sala.

² Tinuod ba nga ila kong gipangita adlaw adlaw?
Nangandoy ba sila nga masayod sa akong pamaagi,
sama sa katawhan nga nagbuhat sa angay
ug wala gyod mosalikway sa pulong sa ilang Diyos?
Gusto silang makahibalo sa makiangayong balaod.
Dili sila buot mahilayo sa ilang Diyos.

³ “Nganong nagpuasa man mi,” mireklamo sila,
“ug wala gani ka makakita?”
Nagpenitensya mi ug wala ka makaalinggat!”

Tan-awa, sa adlaw pagpuasa nagpadayon ang inyong patigayon!
Inyong gitulis ang inyong mamumuo.

⁴ Oo, nagpuasa mo, misangpot ni sa panag-away,
nagsinumbagay mo.

Dili ang klase sa inyong pagpuasa karon
ang makapadungog sa inyong tingog sa kahitas-an.

⁵ Mao ba na ang matang sa puasa nga makapahimuot nako,
usa ka adlaw alang sa tawo aron magpaubos sa kaugalingon?
Ang puasa ba pagduko ba lang sa ulo,
pagsul-ob og sako ug paghigda sa abo?
Tawgon ba ninyo ang maong matang sa puasa
nga adlaw nga dawaton ni Yahweh?

⁶ Mao ni ang puasa mga makalipay nako:
Ang pagputol sa talikala nga dili makataronganon
ug pagbadbad sa hugot nga yugo;
ang paghatag og kagawasan sa tanang dinaugdaog
ug ang pagbali sa tanang yugo.

⁷ Pagpuasa, pinaagi sa pagpaambit sa imong pagkaon sa gigutom.
Dad-a sa inyong balay ang nagkinahanglan,
bistihi ang hubo ug ayawg pasagdi ang imong kaugalingong kaliwat.

⁸ Unya, ang imong kahayag mobidlisiw sama sa kabuntagon
ug dali ra kang maayo.

Ang imong katarong mag-una nimo,
ang Himaya ni Yahweh magsunod nimo.

⁹ Unya, motawag ka ug motubag dayon si Yahweh.
Mosinggit ka ug moingon siya, ania ra ko.

• **58.1** *Nganong nagpuasa ...* (b. 3). Ang katawhan sa Juda nagpuasa aron madungog sa Ginoo ang ilang mga pangamuyo. Sama pananglit sa mga pag-ampo sa publiko aron sa pagpangayo og ulan. Sama ra sila sa mga tawo karong panahona, nga nagreklamo: *Ang Diyos wala diha kay daghan na kaayo ang kasakit.* *Tinuod ba ...* (b. 2). Bisan pag limpyo ang ilang

konsyensya, nabalaka sila kay naghilumhilom lang ang Ginoo. Nakasala ba kaha sila nga wala nila masayri? Tingali gusto sa Ginoo nga magtan-aw sa ubos nga katawhan nga mangayo niya?

Ang puasa ... (b. 5). Pareho ra gihapon sila sa daghang Kristyanos nga kontento lang sa “pagbuhat”, sa walay pagtan-aw unsang klaseha sa *buhat* ang gipangita sa Ginoo, nga mao ang

¹⁰ Kon kuhaon ninyo sa inyong taliwala, ang yugo, ang inyong kinumo ug ang hait nga mga pulong;

kon makig-ambit mo sa inyong pagkaon sa gigutom

ug manghatag og pahuway sa dinaug-daog

ug gilisudlisod, mobarog dayon ang inyong kahayag diha sa kangitngit.

Ang inyong gabii mora unyag udtong tutok.

¹¹ Agakon mo ni Yahweh sa kanunay ug iya mong papahulayon sa awaaw nga dapit.

Iyang lig-onon ang inyong bukog. Himoon niya nga mahisama mo sa tanaman

nga binisbisan, sama sa tubod diin ang tubig kanunayang nagdagayday.

¹² Ang imong karaan nga dapit nga naguba pabarogon pagbalik; pabarogon ang karaan kaayong sukanan.

Tawgon kang Mag-alayo sa nadaot, ug ang Magtutukod pag-usab sa nagubang kabalayan.

¹³ Kon imo nang hunongon ang pagpaspala sa Adlaw sa Pahulay

ug ang pagtuman sa imong gusto sa balaang adlaw;

kon himoon nimo ang Adlaw sa Pahulay nga adlaw sa kalipay

ug imong balaanon ang adlaw ni Yahweh; kon imo ning pasidunggan pinaagi sa dili pagsubay sa kaugalingon mong dalan

ug sa dili pagsultig daotan,

¹⁴ imo dayong makaplagan ang kalipay ni Yahweh.

paningkamot sa pagdala sa kalingkawasan sa tanang katawhan.

Ang Ginoo dili gusto sa kamatayon sa makasasala ni sa pagbiaybiay sa iyang binuhat. Ang Diyos nahigugma sa katawhan, ug gihigugma niya silang tanan, dili lang ang pipila ka tagiya sa yuta sa Juda nga nahadlok nga maunsa ang ilang abot; gihigugma sab niya ang mga mamumuo ug mga ulipon ining maong mga tagiya. Klaro ang gusto sa Ginoo: nga wad-on ang mga gapos sa inhustisya ug ipaambit sa uban.

Ang paghatag og ... (b. 6). Dinhi, makapasiklap ta sa dako nga paningkamot sa paghangyo sa tanan: nga undangon ang tanang matang sa pag-ulipon: gikan sa gagmayng pribilihiyo nga gipaningkamotan nga maangkon sa mga kaubang mamumuo, ngadto sa mga balaod nga nakapahiklin sa tibuok nga pundok. Gikan sa pagtangtang sa yugo sa pagdominar sa bana sa mga asawa, ngadto sa mga panagbingkil sa mga silingan kon wala mouna kanila.

Ang pagputol sa ... (b. 6). Dili paigo ang “pagkadani” ngadto sa Ginoo “gikan sa kasingkasing”, apat ang pagkausab sa mga istruk-

Ibabaw sa kapunawpunawan magsakay ka nga madaogon.

Sa kabilin sa imong amahan nga si Jacob magkombira ka sa kalipay.

Si Yahweh ang nagsulti.

Salmo sa pagpenitensya

59 ¹ Ang kamot ni Yahweh dili mubo kaayo aron pagluwas ni ang dalunggan bungol aron pagpamati.

² Ang inyo hinoong mga sala nakapahimulag ninyo sa Diyos. Ang inyong kasaypanan nagtabon sa iyang nawong

aron dili mo niya madungog,

³ kay ang inyong kamot namansahan sa dugo.

Ang inyong tudlo may lama sa salaod.

Ang inyong ngabil nagsultig bakak, ug ang inyong dila nanglimbong.

⁴ Walay nakigbisog alang sa tarong nga kawsa.

Walay naghimog tininuod nga paghangyo.

Namakak silang tanan ug misalig sa panghambog.

Naghunahuna silag kadaot nga nagdalag kasaypanan.

⁵ Nangitlog silag itlog

sa halas ug naghimog balay sa kaka.

Ang mokaon sa itlog mamatay; ug gikan sa itlog nga mabuak

usa ka lala nga halas ang moguwa.

⁶ Ang iyang hilo naghatag og walay kapuslanang panapton.

Ang iyang gihimo dili makatabang kang bisag kinsa.

tora ug mga institusyon. Mao ni ang nakapa-ambit nato sa mga sala ug inhustisya sa katilingban nga atong gipuy-an. Dili katoohan ang kadaghanan sa mga sala – pagpangurakot, prostitusyon, patay – tungod sa kolonyalismo ug uban ini ang atong pagsalig sa pang-ekonomiya ug sa kultura.

Pinaagi sa pagpaambit ... (b. 7). Aron pag-angkon sa panaghiusa diin ang matag-usa magtrabaho alang sa kaayohan sa tanan.

Unya, ang imong ... (b. 8). Makita ang mga pangulo sa mga nasod nga nagtapok, naghisgot sa mga problema sa katawhan. Apan walay kahayag nga miabot. Usa ka kasayon nga ang mga “pagsusi” sa *syentista* dili dayon makadala niya sa dagko nga madiskobrehan. Apan, matagboan niya sa kalit ang solusyon nga wala niya paabota. Sa samang paagi, ang mga problema sa katawhan wala nagkinahanglan og teyoriko nga solusyon, apat dunay dili damhon nga mga pamaagi nga makit-an kon ang mga nasod ug tanang bahin sa katilingban modawat sa *pagpaambit sa imong pagpakaon sa gigutom*.

Ang ilang mga laraw daotan ug gilamid sa kapintas.

⁷ Ang ilang mga tiil nagdali aron paghimog daotan.

Dali silang mohunos sa kinabuhi sa tarong.

Ang ilang mga hunahuna napuno sa daotan.

Ang ilang agi nagbilin ug kadaot ug kagubot.

⁸ Wala sila masayod sa dalan sa kalinaw; gikan nila walay makapaabot ug katarongan.

Ilang gihimo ang ilang agianan nga malimbongon ug hiwi

aron ang mosunod nila mawala o masalaag.

⁹ Busa, layo ra kaayo nako ang katarongan.

Dili nato makab-ot ang katarong.

Nangita tag kahayag, apan nakakaplag hinuon ug kangitngit.

Nangandoy ta sa kadan-ag, apan naglakaw hinuon sa kangiob.

¹⁰ Sama sa buta, nagkarapkarap ta sa bungbong.

Sama sa mga buta naghinulhinol ta sa atong agianan.

Nadagma ta bisag udtong tutok sama ra pod nga naa ta sa kagabhion.

Ingog mga patay, naa ta sa mga luna nga biniyaan.

¹¹ Mora tag mga oso nga nagngulob; mga pati nga naghurohuro.

Nangita tag katarongan apan wala tay nakit-an.

Naghulat ta sa kaluwasan nga dili gyod moabot.

¹² Kay ang among mga salaod sa imong atubangan daghan kaayo.

Ang among mga sala mga saksi batok namo.

Among gidawat ang among mga sayop. Nakahibalo mi sa tanan namong kadaotan.

¹³ Oo, among gibudhian ug giilad si Yahweh,

mitalikod mi ug wala na mosunod sa among Diyos.

Nagplano mi ug kagubot ug pag-alsa.

Naghunahuna mi ug nagsultig mga bakak.

¹⁴ Nababagan ang hustisya.

Nagpalayo ang katarong,

kay ang kamatuoran mapukan sa dalan ug ang kaligdong dili na makasulod.

• ¹⁵ Walay kamatuoran ug katarong.

Ang mobiya sa kasal-anan, kataw-an.

Nakakita si Yahweh ini ug nasubo kay wala nay hustisya.

¹⁶ Nakurat siya diha nga iyang nakita nga walay nanggilabot.

Ang kaugalingong bukton mikab-ot sa kadaogan.

Ang iyang hustisya nagsangga niya.

¹⁷ Gibutang niya ang katarong isip taming sa iyang dughan

ug ang kaluwasan isip helmet sa ulo.

Giputos niya ang kaugalingon sa sapot sa panimalos

ug nagkupo siya sa kasuko.

¹⁸ Sa matag-usa mobayad siya sa iyang utang –

kayugot sa iyang kaaway, ug panimalos sa iyang kaparang.

¹⁹ Ang tua sa kasadpan makadungog sa ngalan ni Yahweh.

Ang tua sa sidlakan makakita sa iyang himaya.

Kay moabot ang kaaway ingog baha

nga gipabul-og sa Espiritu sa Ginoo.

²⁰ Apan sa Sion ug sa Jacob

nga mitalikod sa sala moabot siya isip manluluwas.

Si Yahweh ang nagsulti.

²¹ Sa akong bahin, mao ni ang akong kasabotan uban nila, miingon si Yahweh.

Ang akong espiritu nga akong nabubo nganha nimo, ug ang akong mga pulong nga

akong gibutang sa imong baba dili gyod mobiya nimo, ni sa imong mga anak, ni sa

mga anak sa imong mga anak hangtod sa hangtod.

Ang Himaya ni Yahweh mianha nimo

60

• ¹ Bangon, unya, silang kay ang imong kahayag ni na.

Ang Himaya ni Yahweh mianha nimo.

² Ang kagabhion nagtabon gihapon sa kalibotan.

Ang kangiob nagtikyop sa katawhan.

• **59.15** *Ang Ginoo makita sama sa usa ka manggugubat sa Is 63:1. uban ang hinagiban nga angay sa iyang Pagmando.*

– Hustisya. Dinhi, nagkahulogan sa gahom sa Ginoo nga mianhi aron pagdala ug kaangayan sa kalibotan.

– Kaluwasan. Mao ni ang hingpit nga kalingawasan sa tawo aron mahimo siyang balaan.

– Kasibot (Puno sa kadasi). Mao ni ang abubhoan nga gugma sa Ginoo alang sa iyang matoohon nga katawhan.

- Apan si Yahweh misilang na.
 Ang iyang himaya makita ibabaw nimo.
³ Ang mga nasod manganha sa imong siga,
 ug ang mga hari sa kahayag sa imong kaadlawon.
⁴ Iyahat ang inyong mata ug tan-aw sa palibot.
 Nagtapok na silang tanan ug nagdungan pag-anha nimo,
 ang imong mga anak nga lalaki gikan sa layo,
 ang imong mga anak nga babaye nga kinugos.
⁵ Ang maong panan-awon makapasana sa imong nawong.
 Ang imong kasingkasing nagkubakuba ug napuno.
 Ang mga bahandi sa dagat ihatag kanimo.
 Maimo ang katigayonan sa kanasoran.
⁶ Mapuno ka sa panon sa kamelyo gikan sa Midian ug Efan.
 Ang tua sa Saba moanha,
 nga magdalag bulawan ug insenso.
 Ang tanan nagdayeg ni Yahweh.
⁷ Ang panon sa Kedar magtapok alang nimo.
 Ang mga torong karnero sa Nebayot naa ubos sa imong pagbuot.
 Madawat ni nga halad-sinunog sa akong altar
 ug makadugang sa himaya sa akong balay.
⁸ Unsa man kining бага nga panganod
 nga nanglupad daw mga pati paingon sa ilang balaybalay?
⁹ Ah, mga barko ni nga nagtapok, ang gikan sa Tarsis
 nga naa sa atubangan nagdala sa inyong mga anak gikan sa layong dapit.
 Nagdala silag bulawan ug plata
 alang ni Yahweh, inyong Diyos;
 alang sa Balaan sa Israel,
 kay ikaw iyang gihimaya.
¹⁰ Ang mga langyaw mopatindog pagbalik sa inyong paril.
 Ang ilang mga hari moalagad ninyo.
 Kay bisag gihampak tamo sa akong kasuko,
 sa gugma maluoy ko ninyo.

Ang libro sa Kaalam mogamit ining maong mga pulong sa 5:17, ug si Pablo sa Ef 6:14.

• **60.1** Ang propeta nagtan-aw sa mapaub-sanon nga Jerusalem nga naglisod pagbangon gikan sa pagkabungkag. Sa kalit lang, nausab ang panagway sa syudad pinaagi sa kahayag sa umaabot nga Jerusalem, nga napuno sa bahandi sa atong Ginoo, ang syudad nga mahimong pangasaw-onon sa Ginoo.

Diha makab-ot ang tanang pangandoy sa katawhan, nga gipalunsay ug gihiusa diha sa kahayag sa Diyos (tan-awa ang Reb 21). Didto, ang tanang tawo magmaya sa kahingpitan sa tanan nga ilang gitinguha.

Kining maong mga saad nagpunting sa mga tumong nga gilantaw sa Simbahan. Diha sa Simbahan nga ang tanang bahandi sa katawhan, pagtao, pagsabot, pag-inigsoonay – magkahiusa.

lisa ang imong ulo, O Jerusalem. Pamalandoni ang bagang duot nga nagtukod ug nangita. Diha sa mga laboratoryo ug mga pagtuon, sa mga disyerto ug pabrika, diha sa dako nga tunawan sa katilingban.

Nakita ba nimo kining tanang tawo nga naghago pagtrabaho? Ang tanan nga nagbukal diha nila, diha sa arte, sa syensya, ug panghuna-huna, kining tanan alang nimo! Dali na, idupa ang imong kamot ug ablihi ang imong kasingkasing, ug abiabiha kining dakong balod, kining nag-awas-awas nga tawhanong kadasig isip imong Ginoong Jesus! Dawata ang maong kadasig kay kon dili ka mabunyagan ini mahanaw ka nga walay mga pangandoy sama sa bulak nga walay tubig; ug tigoma ni, kay kon wala ang kasanag sa imong adlaw, magkati-bulaag ni sa ugang mga sanga. (Teilhard de Chardin)

¹¹ Ang inyong mga ganghaan bukas kanunay.

Dili takpan sa gabii o sa adlaw, aron makasulod ang nagdalag bahandi sa kanasoran

ug ang ilang mga hari mag-una sa ilang kasundalohan. (¹² Ang kanasoran ug gingharian nga magdumili pag-alagad nimo malusno. Oo, laglagon sila.) ¹³ Ang himaya sa Lebanon moabot nimo,

ang kahoyng pino, ang kahoy nga kanunayang lunhaw ug ang sipres, aron idayandayan sa dapit sa akong santwaryo,

ug paghimaya sa pahulayanan sa akong tiil.

¹⁴ Ang mga anak sa midaugdaog nimo moabot nga magyukbo.

Ang tanang misalikway nimo mangluhod sa imong tiilan.

Tawgon ka nila nga dakbayan ni Yahweh, ang Sion sa Diyos sa Israel.

¹⁵ Bisan pag gipasagdan, gikayugtan ug gilikayan ka,

himoon tikaw nga usa ka garbo nga tunhay,

kalipay alang sa tanang kaliwatan.

¹⁶ Magtotoy ka sa gatas sa kanasoran

ug magsuso sa harianong mga totoy.

Makahibalo ka nga ako, si Yahweh, ang imong manluluwas,

imong manunubos, ang Diyos ni Jacob.

¹⁷ Inay tumbaga, dad-an tikaw og bula-wan.

Inay puthaw dad-an tikaw og plata;

Inay kahoy, tumbaga;

inay mga bato, puthaw.

Ang kalinaw mao ang inyong mag-balantay.

Ang katarongan maoy nagmando.

¹⁸ Ang kapintas dili na madungog sa imong yuta,

ni ang pagkaguba ug pagkagun-ob sulod sa imong mga utlanan.

Tawgon nimo ang imong mga paril nga Kaluwasan,

ug ang imong mga ganghaan, Pagdayeg.

¹⁹ Dili na mosilang nimo ang adlaw,

ni ang bulan modan-ag nimo sa gabii.

Kay si Yahweh mao ang imong walay kataposang kahayag

ug ang imong Diyos mao ang imong himaya.

²⁰ Dili na mosalop ang imong adlaw.

Dili na motago ang imong bulan.

Kay si Yahweh ang imong walay kataposang kahayag,

ug ang mga adlaw sa imong pagbangotan matapos.

²¹ Ang imong katawhan mahimong tarong.

Hangtod sa hangtod manag-iya sila sa yuta –

sila ang saha sa akong gipananom,

ang gibuhat sa akong kamot –

kanila himayaon ko.

²² Ang kinagamyan diha ninyo mahimong banay.

Ang kinagamyang banay mahimong gamhanang nasod.

Ako, si Yahweh, ang misulti.

Dalion ko kini paghimo sa tukmang panahon.

Ang Espiritu sa Ginoo nia nako

61

• ¹ Ang Espiritu sa Ginoo, si Yahweh nia nako.

lya kong gihilogan

aron magdala sa maayong balita sa mga kabos.

lya kong gipadala aron pag-alim sa kasingkasing

nga gisamaran, pagpakita sa kagawasan sa mga dinakpan,

ug paghatag og kagawasan sa gilaid sa bilangoan;

² aron pagmantala sa tuig nga magdala si Yahweh sa iyang kaluwasan

ug sa adlaw sa panimalos sa atong Diyos;

aron paglipay sa nanagsubo;

³ (ug aron paghupay sa nagbangotan sa Sion;)

aron paghatag kanilag pungpong sa mga bulak, inay abo;

lana sa kalipay, inay sa pagbangotan,

ug bisti sa pagdayeg, inay sa pagkawala sa paglaom.

• **61.1** Ang propeta naghinumdong sa misyon nga nadawat niya sa Ginoo, sama sa manunulat sa Libro sa Pahalipay (Is 40). Ang iyang responsabilidad klaro kaayo: ang

pagbalita sa mga Judio nga namalik sa Jerusalem nga ang Ginoo manalangin sa ilang paningkamot. Ang nabungkag tukoron pag-usab; daghan sa katawhan mamalik gikan sa

Tawgon silag mga kahoy sa katarong
nga gitanoon ni Yahweh aron pagpakita sa
iyang himaya.

⁴ Ilang ayohon ang nagun-ob
ug pabarogon pag-usab ang mga syudad
nga nalusno

ug gibiyaa sulod sa daghang katuigan.

⁵ Ang mga dumoduong manindog aron
pagpakaon sa imong mga toril;
ang mga langyaw mao unyay modaro
ug moatiman sa imong parasan.

⁶ Apan kamo itudlo nga mga pari ni
Yahweh.

Tawgon mong mga ministro sa atong
Diyos; pakan-on sa bahandi sa kanasoran
ug digoon sa kanindot sa ilang bahandi.

⁷ Sanglit ang kaulaw sa akong katawhan
nadobli

ug ang pagkasinalikway mao may ilang
gidangatan,
makaangkon silag duha ka bahin sa
kabilin sa ilang yuta.

Tagaan ko silag kalipay nga walay
kataposan.

⁸ Kay ako, si Yahweh, nahigugma sa
katarongan.

Akong gidumtan ang pangawat ug
panaugdaog.

Tagaan ko silag tukmang ganti
ug maghimo kog walay kataposang
kasabotan uban nila.

⁹ Ang ilang mga kaliwat mailhan taliwala
sa kanasoran,

ang ilang anak taliwala sa katawhan.

Ang tanang makakita nila makaila nga
usa sila ka kaliwatan

nga gipanalanginan ni Yahweh.

¹⁰ Nalipay kaayo ko diha ni Yahweh.

Ang akong kalag naghimaya sa kalipay
diha sa akong Diyos,

kay iya kong gibistihan sa panapton sa
iyang kaluwasan,

iya kong gihaklapan sa kupo sa iyang
katarong

sama sa pamanhonon nga nagsul-ob og
lukong sa bulak;

sama sa pangasaw-onon nga gia-
dornohan sa mga alahas.

¹¹ Kon ang kalibotan molambo
ug kon ang tanaman makapaturok sa liso,
ang Diyos sab nga si Yahweh mopaturok
sa hustisya

ug pagdayeg

nga mokaylap sa tanang kanasoran.

Ang imong Diyos maglipay diha nimo

62 ^{• 1} Alang sa Sion dili ko ihikaw ang
akong kalinaw;

tungod sa Jerusalem dili na ko mag-
pakahilom

hangtod nga ang iyang kabalaan mosid-
lak sama sa banagbanag

ug ang iyang kaluwasan mosiga sama sa
nagsigang sulo.

² Ang kanasoran makakita sa imong
kabalaan,

ug ang tanang hari, sa imong himaya.

Tawgon ka sa bag-ong ngalan

nga ipadayag ni Yahweh.

³ Mahimo kang purongpurong
sa himaya sa kamot ni Yahweh,
harianong korona sa kamot sa imong
Ginoo.

⁴ Dili ka na nganlag Sinalikway.

Ang imong yuta dili na nganlag Biniyaan.

Apan ikaw, tawgon nga *Akong Kalipay*
ug ang imong yuta akong *Pinakaslan*.

Kay si Yahweh naglipay diha nimo

ug himoon niya ang imong yuta nga iyang
asawa.

⁵ Sama nga ang usa ka ulitawo manga-
sawa sa usa ka dalaga,

ang imong magbubuhay, mangasawa
nimo.

Sama nga ang pamanhonon maglipay
diha sa iyang pangasaw-onon,

ang imong Ginoo sab maglipay diha
nimo.

mga nasod diin sila nabihag; kadtong nagduha-
duha, o nawad-an sa paglaom, kinahanglan nga
molahutay, kay hapit na ang pagduaw sa Ginoo
sa iyang katawhan.

Sa sinagoga sa Nazaret, si Jesus namulong, ug
nagbasa ining maong teksto: *Karong adlaw
ang maong panagna natuman* (Lc 4:21). Ang
mga tawo nga nakapaminaw niya mingon: *Ang
Diyos miduaw sa iyang katawhan?*

Apan bisan pa ini, kita nga naulahi niya,
nangutana: “Kon si Cristo nagdala sa kaluwasan
sa Ginoo mga 20 na ka siglo ang milabay, ngano
nga daghan pang tawo ang nagpaabot sa
maayong balita sa ilang kaluwasan?”

Kini kay ang Ebanghelyo usa man ka liso, ug
ang Pagkabanhaw dili dayon magdala og kausa-
ban sa kalibotan. Kon ang mga Judio naka-
agwanta sulod sa 15 ka siglo pagpinangita og
mga pagsulay sa wala pa moabot ang Manlu-
luwas, unsaon man sa ubang tawo pagkab-ot sa

hingpit nga Kalinaw sa Gingharian sa Diyos nga
dili moagi sa daghang pagsulay sa dili pa ang
pagbalik ni Cristo? Bulahan na gani kita nga diha
na Siya sa atong taliwala ug ang *Iyang Espiritu
nia nato*.

Ang pag-ayo, paghupay, pag-awit sa mga
malipayongkanta: ang tinuod nga kalingkawasan
nagdala og malungtaron nga kalipay, ug nagdasig
sa mga tawo sa pagpakabuhi ug paglaom.

• **62.1** Ang gisulti sa kapitulo 60 maaplikar
dinhi. Sa bag-ong pamaagi, kining awita
nagsubli sa nasulti bahin sa umaabot nga Jerusa-
lem sa 4:2 ug sa kapitulo 40-55.

Ang Jerusalem, ang malungtaron nga syudad
sa mga anak sa Ginoo, ang pangasaw-onon sa
Diyos, napuno sa iyang bahandi ug gikahimut-
an sa Ginoo. Ngano nga kanunay tang gipahi-
numdoman sa Ginoo sa mga kahibulongan nga
wala pa mahitabo?

Ang nagpugas, moani

⁶ Diha sa imong mga paril, O Jerusalem, nagbutang kog mga magbalantay. Sa tibuok adlaw ug gabii dili sila magpakahilom.

Kamo nga nagtawag ni Yahweh, ayaw mog pahulay. ⁷ Ayaw sab siyag papahulaya hangtod nga iyang pabarogon ang Jerusalem ug iya ning himoon nga garbo sa kalibotan.

⁸ Si Yahweh nanumpa sa iyang kamot ug sa iyang gamhanang bukton. Dili na nako ihatag ang inyong bugas isip pagkaon sa inyong kaaway ni ang mga langyaw makainom sa bino nga

inyong gihagoan. ⁹ Ang naghago mokaon sa abot. Dayega ninyo si Yahweh tungod ini. Ang nagtrabaho sa ubasan moinom sa bino sa nataran sa akong pinuy-anan.

¹⁰ Agi, agi sa mga ganghaan. Andama ang dalan alang sa katawhan: Buhata ni, linisi ang mga dagkong dalan, kuha sa mga bato. Ipakayab ang bandila sa katawhan.

¹¹ Gisibya ni Yahweh sa mga utlanan sa kalibotan: Ingna ang anak nga babaye sa Sion, nia na ang imong kaluwasan! Si Yahweh nagdala sa ganti sa iyang kadaogan, ang iyang ganti naa na sa iyang atubangan.

¹² Tawgon kang balaan nga katawhan, ang tinubos ni Yahweh. Tawgon ka nga *Pina-ngita*, dakbayan nga dili na biniyaan.

Nganong pula man ang inyong mga bisti?**63**

¹ Kinsa man ang naggikan sa Edom, harianon kaayog binistihan, sa pula nga panapton gikan sa Bosra, nga puno sa kusog nagmartsa? “Ako kini nga nagpakita sa hustisya. Ako nga may gahom sa pagluwas.”

² Nganong pula man ang imong bisti ug ang imong mga sinina sama sa mga lalaki nga naggiok sa may pug-anan sa ubas?

³ “Ako rang usa ang nagtamak sa mga ubas; walay usa sa akong mga tawo nga miuban nako. Ako silang giyatakan sa akong kasuko; ako silang gitamakan sa akong kalagot. Ang ilang dugo mipisik sa akong bisti, namansahag pula ang tanan kong sinina.

Aron magpabilin tang malaomon bisan sa mga pagsulay ug sa kangitngit (ingon ini ang pagdasig ni Pablo sa Rom 8: 16). Ug usab, kon maayo ang dagan sa tanan ug mapuno ta sa kalibotanong pangandoy, ang mao gihapon nga kaalam ang makapahilayonatoning tanan, uban ang kahibalo nga duna pay labaw pa nga naghulat sa unahan.

Sa laing bahin, naa na ang langitnon nga Jerusalem. Kadtong sakop sa Simbahan naa nay maangkon nga pabor nga gisaad kang David ug ato nang nahisgotan dinhi; ila na ning napa-himuslan kon nadawat na nila ang gasa sa Espiritu Santo (tan-awa ang Buhat 13:34). Ang mga pahina dinhi nagdapit nato pagdiskobre sa mga tinagong bahandi sa Simbahan, ug pagtan-aw sa lihok sa Ginoo diha sa kalibotan pinaagi sa Simbahan.

• **63.1** Ang balak nga nagsugod dinhi nindot kaayo. Ang silingan sa Edom nakapahimulos sa pagkabungkag sa Jerusalem, miapil sila sa mga nagbungkag ug sa pagpangawat ini. Busa, ang dyotay lang nga paghisgot bahin ini, igo na nga makapaulbo sa tinguha sa mga Judio pagpanimalos. Ang mga propeta gusto nga malaglag ang nasod nga klaro kaayong nakasala ug walay misyon sa plano sa Ginoo. Kining balak naghanduraw sa Ginoo nga nagsugilon sa iyang kadaogan batok sa mga pagano.

Ang mga magtotoo nga magbasa ining maong balak, human ni gisabot ni Cristo sa laing kahulogan: ang bayani nga nagluwas sa iyang katawhan; makakita ni Cristo nga napuno sa kaugalingong dugo (tan-awa ang Reb 19:13). Mao ni ang tinud-anay nga kadaogan sa Ginoo ug iyang pamaagi sa pagpabalik sa kaangayan.

⁴ Kay miabot na ang adlaw sa panimalos sa akong kasingkasing ug ang usa ka tuig sa akong pagtubos.

⁵ Mitan-aw ko sa palibot: walay naa aron motabang.

Nakuyawan ko: walay makaabay.

Busa, ang kaugalingong bukton mikab-ot sa kadaogan, ug gibiyahan ko sa kaugalingon kong kalagot.

⁶ Akong gikusokuso ang akong katawhan sa akong kapungot.

Ako silang giyatakyatakan sa akong kasilag, ug sa yuta akong gibubo ang ilang dugo.”

Langkata ang mga Langit ug kanaog

⁷ Moawit kog mga awit sa pag-dayeg sa kamaayo ni Yahweh ug sa kanindot sa mahimayaon niyang binuhatan, sumala sa tanan niyang nabuhath alang nato; ang kadako sa iyang kamaayo sa banay sa Israel. Iya tang gikaluy-an diha sa kahupong sa iyang walay puas nga gugma.

⁸ Kay miingon siya: “Tinuod gyod nga sila ang akong katawhan, mga anak nga dili magluib.” Hinunua, iyang gipamatuod nga ang kaugalingon mao ang manluwas ⁹ sa tanan nilang kasakit .

Dili usa ka mensahero o anghel ang nagdala ini kondili, siya gayod. Sa iyang gahom ug kaluoy, iya silang gitubos. Iya silang gialsa ug gidala sama kaniadto.

¹⁰ Apan misupak sila ug naghatag kinig kasubo sa iyang balaang Espiritu, maong mibalik siya ug, sama sa kaaway, nakigbatok siya nila.

¹¹ Ang iyang katawhan nakahinumdom sa kanhiayng mga adlaw, ang mga adlaw ni Moises. Hain na man ang nagdala nila gikan sa dagat, ang magbalantay sa iyang toril?

Hain na man ang mibubo sa iyang balaang Espiritu sa ilang taliwala, ¹² kansang gahom miagak ni Moises nga mitunga sa mga tubig sa ilang atubangan ug nakaangkon og walay kata-

posang dungog? ¹³ Kinsay miagak nila sa kailadman sa dakong kasayon sama sa kabayo didto sa kamingawan, nga wala man sila madagma? ¹⁴ Sama sa baka nga nagdulhog sa walog, gipapahulay sila sa espiritu ni Yahweh. Mao ni ang imong pag-agak sa katawhan. Busa, imong naangkon ang mahimayaong kadungganan.

¹⁵ Dungaw diha sa langit. Tan-aw gikan sa imong balaan ug mahimayaong trono. Hain na man ang imong kadasig ug ang imong kusog, ang pangandoy sa imong kasingkasing ug ang imong kaluoy? Hangtod kanus-a pa man nimo ibale wala ang among ka-sakit? ¹⁶ Bisag wala makaila namo si Abraham ug wala masayod bahin namo si Israel, ikaw ang among Amahan, O Yahweh, ang among manunubos nga nagluwas namo gikan kaniadto hangtod karon.

¹⁷ Nganong imo ming gipasagdan nga masalaag? Nganong imong gipatig-a ang among kasingkasing hangtod hinuon nga dili na mi mahadlok nimo? Balik tungod ug alang sa imong sulugoon, ang mga tribu sa imong kaliwat.

¹⁸ Nganong nakasulod man sa imong balaang puy-anan ang mga dili diyosnon? Nganong gitamaktamakan man ni sa among mga kaaway?

¹⁹ Sa dugay nga panahon sama ra

• 7. Kining linya sa 63:7-64 salmo nga nangayo sa pasaylo ni Yahweh. Gihinumdoman ang mga nangaging kahibulungan, ug ang kulbahinam nga pagpaabot sa bag-ong panala-

ngin ang gipadayag. Timan-ig maayo ang 63:19—64:3 nga gisabot sa kaulahian nga pagpangayo sa pagbalik ni Cristo.

mi sa wala nimo mandoi; sama sa wala magdala sa imong ngalan.

O, hinaot nga langkaton mo ang mga langit ug manaog ka! Ang mga bukid mauyog sa imong atubangan.

64 ¹ Kon ang kalayo makasunog sa kalibonan ug makapabukal sa tubig, himoa nga ang mga nasod makaila sa imong ngalan, ug ang imong mga kaaway mangurog. ² Paghimo nimo sa makalilisang nga mga butang nga wala namo damha, nanaog ka. Dayon, mikurog ang kabukiran.

³ Walay nakalantaw, walay dalunggan nga nakadungog ug walay mata nga nakakita og laing Diyos gawas nimo nga naghimog mga butang alang sa may pagsalig.

⁴ Anaa ka aron pagtabang sa nagtinarong pagtrabaho ug sa tumang kalipay nagbutang sa imong mga pamaagi sa ilang hunahuna. Apan masuko ka kon makasala sila. Unsaon man namo pagkaluwas?

⁵ Kaming tanan nahisama sa hugaw. Ang tanan namong maayong binuhatan sama sa bulingong sinina. Nangalawos mi morag mga dahon, napalid sa among mga sala.

⁶ Walay nagtawag sa imong ngalan; walay mibangon aron paggakos nimo. Kay imo mang gitagoan ang imong nawong; imo ming gitugyan sa gahom nga daotan.

⁷ Ug gani, Yahweh, ikaw ang among amahan. Kami ang yuta ug ikaw ang mamimikpik. Kami ang imong binuhat.

⁸ Ayaw kaayog padugaya ang imong kalagot, O Yahweh, o maghunahuna ka bahin sa among mga sala hangtod sa hangtod. Tan-awa, kaming imong katawhan, nangamuyo mi nimo.

⁹ Ang mga balaan mong dakbayan naawaaw, ang Sion nahimong kami-gawan, ang Jerusalem, pinasagdan.

¹⁰ Ang among balaan ug mahima-yaong balay, diin ang among mga amahan nag-ampo, gisunog hangtod nga naugdaw. Ang tanan namong gibalaan nagun-ob.

¹¹ Dili ba gihapon ka molihok, O Yahweh, bisan pa ining tanan? Imo ba gihapon ming silotan sa imong pagpakahilom?

Ang tubag sa Diyos

65 ¹ Gipangita ko sa wala magngutana nako; natagboan ko sa wala mangita nako.

Miingon ko: “Ania ra ko, ania ra ko,” sa nasod nga wala magtawag sa akong ngalan. ² Akong gituy-od ang akong kamot sa tibuok adlaw sa masupakong katawhan nga mipili sa makasasalang agianan ug misubay sa ilang gusto.

³ Ginawong ko paghagit ining mga tawhana; nagsigi lang silag sakripisyo sa mga tanaman, nagsunog og insenso sa mga tisa; ⁴ nagpuyo sa mga pantyon ug nagpalabay sa kagabhion sa ngitngit nga dapit; katawhan nga nagkaon sa karne sa baboy ug nag-inom og sabaw sa hugaw nga unod.

⁵ Misinggit sila: “Palayo; ayawg duol, kay balaan ra kaayo ko nga hikapon.” Ang ingon anang mga tawhana ug ang ilang binuhatan nakapaulbo sa akong kalagot sama sa kalayo nga nagsiga sa tibuok adlaw. ⁶ Tan-awa, kining tanan nasulat sa akong libro. Dili ko magpakahilom hangtod nga mabayran ko ang akong utang nila ⁷ tungod sa mga balaod sa ilang ginikanan, miingon si Yahweh. Kay nagsunog man silag insenso sa kabukiran ug namalikas batok nako sa mga bungtod, suklian ko sa igo ang ilang kabuang.

Ang Ginoo nagluwas ug nanalangin sa tarong

⁸ Kon ang duga mapiga gikan sa ubas, moingon ang tawo: “Ayaw una silag ilabay.” Kay sa ubang pungpong naa pay duga nga mahimog bag-ong bino. Miingon si Yahweh: mao sab ni ang akong buhaton sa akong mga ulipon, dili ko hutdon silang tanan.

⁹ Maghimo kog bag-ong kaliwat gikan ni Jacob. Manag-iya sila sa mga bungtod sa Juda. Ang akong piniling katawhan manu-

• **65.1** Ang kapitulo 65-66 nagbalita sa hukom sa Ginoo dinha sa kalibotan. Maghimo siyag bag-ong langit ug bag-ong yuta diin ang

iyang alagad makasinati sa kalipay. Ang bersikulo 13-14 pasiuna sa kabulahanan, ug panghimaraot nga gipadayag sa Lc 6:20-26.

nod ini. Ang akong mga sulugoon mopuyo dinhi.

¹⁰ Ang Sharon mahimong sibsibanan sa mga panon; ang Walog sa Akor mahimong pahulayanan sa kahayopan. Alang ni sa akong katawhan nga nangita nako.

¹¹ Apan ikaw nga misalikway ni Yahweh, ikaw nga nalimot sa akong balaang bukid, ikaw nga nagbuklad sa lamesa alang sa Bahandi ug nagpuno sa mga tasa og sinagol nga bino alang sa kapalaran,¹² mahiagom ka sapinuti. Mangluhodmongtananaronpatyon.

Kay mitawag ko ug wala mo manubag. Misulti ko ug wala mo maminaw.

Hinuon, inyong gibuhat ang sayop sa akong atubangan ug mipili sa butang nga wala ko kahimut-i.

¹³ Busa, miingon ang Diyos nga si Yahweh: Tan-awa, ang akong mga sulugoon mokaon, apan gutomon;

ang akong mga ulipon moinom, apan uhawon;

ang akong ulipon malipay, apan maguol.

¹⁴ Ang akong mga ulipon mag-awit uban sa malipayong kasingkasing, apan maghilak uban sa kasubo sa inyong kasingkasing

ug magminatay uban sa kaguol sa inyong espiritu.

¹⁵ Ang akong mga pinili mogamit isip tunglo sa ngalan nga inyong gibilin, sa akong paglaglag ninyo ug paghatag sa akong mga sulugoon og bag-ong ngalan.

¹⁶ Ang nangayog panalangin diha sa yuta makadawat sa panalangin gikan sa Diyos sa kamatuoran. Ang manumpa diha sa yuta manumpa sa ngalan sa Diyos sa kamatuoran. Ang mga nangaging kasamok kalimtan, ug dili ko kini balikon.

Bag-ong langit ug bag-ong yuta

• ¹⁷ Nagbuhat ko karon og bag-ong langit ug bag-ong yuta. Ang karaang mga butang dili na mahinumdoman, ni mobalik pa sa alimpatakan.

¹⁸ Pagmaya hangtod sa hangtod ug paglipay sa akong nabuhat. Ako ang nagbuhat sa Jerusalem aron makalipay, ug sa katawhan ini aron makapahimuot. ¹⁹ Malipay ko sa Jerusalem ug mahimuot sa akong katawhan.

Ang tunog sa kalisang ug sa paghilak dili na madunggan.

²⁰ Dili na sila makahibalo nga may patayng mga bata o may mga hamtong nga tawo nga wala makapaupos sa ilang mga adlaw. Ang nakaabot og 100 ka tuig mahimo untang mamatay sa bata pa siya. Apan ang dili makaabot og 100 ka tuig isipong tinunglo.

²¹ Magbuhat silag mga balay ug magpuyo didto. Magtanom silag mga lagutmon ug mangaon sa mga bunga. ²² Dili na sila maghimog balay aron kapuy-an sa uban. Dili na sila mananom aron kan-on sa uban ang abot.

Kay mahisama man sa mga adlaw sa kahoy ang mga adlaw sa akong katawhan; ang mga pinili malipay sa gihimo sa akong kamot.

²³ Ang ilang binuhat dili makawang. Dili sila manganak og kabataan nga gitakda na sa kadaot, kay mahimo silang katawhan nga gipanalangin ni Yahweh, lakip ang ilang mga kaliwat.

²⁴ Sa wala pa sila motawag, ako na silang gitubag; sa wala pa sila mosulti, ako na silang nadunggan.

²⁵ Ang lobo ug ang karnero nagdungan pagpangaon.

Ang liyon mokaon sa dagami sama sa baka,

(apan ang bitin magkaon sa abog.)

Dili sila moguba ni mopahamtang og kadaot

sa tanan kong balaan nga bukid, miingon si Yahweh.

Ang tinuod nga pagsimba kang Yahweh

66 ¹ Busa, miingon si Yahweh: Ang langit mao ang akong trono ug ang kalibotan ang tumbanan. Unsa mang balaya ang buhaton ninyo alang nako? Ug unsa may inyong ikahalad nga dapit nga akong kapahulayan?

² Ang akong kamot naghimo ining tanan. Akoa kining tanan. Ang akong gipangita: ang may maaghop ug mahinulsulon nga kasingkasing, ang dunay kahadlok sa akong pulong.

³ Nagsakripisyo silag baka unya, nagpa-

• 17. Walay makahanduraw sa Bag-ong Langit nga giandam sa Ginoo alang nato (Mc 12:18). Apan magmaya ta sa gipahayag sa propeta diha sa mga kongkreto nga pananglitan. Pimaagi ini, iyang gipakita kanato unsa ang

atong buhaton dinhi sa kalibotan aron moabot ta sa dili ordinaryo nga tumong:

– kalibotan diin walay gigutom nga kabataan.
– kalibotan diin walay paglupigay sa katawhan, kalibotan diin walay gubat.

tayg tawo. Nagsakripisyo silag karnero unya, nagbali sa liog sa iro; nagdala and bugas nga ihalad unya, naghalad silag dugo sa baboy. Nagsunog silag insenso, apan alang sa ilang diosdios.

Kay nagpili man sila sa kaugalingong pamaagi ug nalipay sa kaugalingong kahugaw. ⁴ Mopili sab ko sa kasakit alang nila aron mahadlok sila ug maligutgot.

Kay dihang mitawag ko, walay mitubag. Sa akong pagsulti walay naminaw; gani ilang gibuhad ang daotan sa akong atubangan ug mipili sila sa butang nga wala ko kahimut-i.

⁵ Paminawa ang pulong ni Yahweh, kamo nga may kahadlok sa iyang pulong: Tungod sa akong ngalan ang imong mga igsoon nasilag ug mihingilin nimo, sa pag-ingon: "Pasagdi nga ipakita ni Yahweh ang iyang himaya, aron makakita mi sa imong kalipay."

Ang mabugalbugalon pakaulan. ⁶ Paminaw, dunay kasaba gikan sa dakbayan, dunay tingog nga nagkikan sa templo! Tingog ni ni Yahweh nga nanimalos ug nangingil sa iyang mga kaaway.

Ang pagkahimugso sa bag-ong Jerusalem

⁷ Wala pa gani siya magbati, nanganak na.

Wala pa gani mosakit ang iyang tiyan, nakapahimugso na siya sa anak.

⁸ Aduna bay nakadungog ining hitaboa? Aduna bay nakakita og susama ini? Unsaon man pagtubo sa yuta sulod lang sa usa ka adlaw? Unsaon pagbarog sa usa ka nasod sulod sa pipila lang ka gutlo?

Apan ang Sion wala pa magbati diha nga iyang gipanganak ang iyang mga bata.

⁹ Miingon si Yahweh: "Tugtan ko ba siya sa pagpanamkon kon unya, dili siya makapanganak? Aduna bay pagpanganak kon wala ko pa tugti ang pagpanamkon?"

¹⁰ Paglipay alang sa Jerusalem ug pagmaya alang niya, kamong tanan nga nahigugma niya. Pagmaya uban niya, kamong tanan nga nasubo tungod niya, ¹¹ aron makatotoy mo sa gatas gikan sa iyang makahupay nga mga suso; aron manginom mo pag-ayo sa kamadagayaan sa iyang himaya.

• **66.18** Ang pagbalita sa adlaw nga si Yahweh mobuntog sa mga nasod nga pagano nga naghiusa pagbatok Niya, ug nga iyang luwason pinaagi sa pagdala nila tapon sa iyang bag-ong katawhan.

Pagbantay sa pagsabot sa pulong "Akong tapokon". Ato nang nakita sa Is 6:9 giunsa sa mga Judio paghulagway ang Ginoo, kay kom-

¹² Mao kini ang giingon ni Yahweh: Ang kalinaw akong ipabaha kaniya sama sa nag-awas nga sapa. Ang mga bahandi sa kanasoran akong padagaydayon paingon niya. Pasusoa, kugosa ug ibutang sa sabakan.

¹³ Sama sa anak nga gilipay sa inahan, lipayon tiyaw. Hupayon ka sa Jerusalem. ¹⁴ Inigkakita mo ini, magmaya ang imong kasingkasing. Sama sa sagbot, molabong ang imong mga bukog. Kay mahibaloan unya, nga ang kamot ni Yahweh naa sa iyang sulugoon, apan ang iyang kasuko naa sa iyang kaaway.

¹⁵ Tan-awa, si Yahweh moanhi sa kalayo. Ang iyang mga karwahe moabot aron pagpagawas nga mapungtanon sa iyang kasuko ug sa hulga inubanan sa mga siga sa kalayo.

¹⁶ Kay pinaagi sa kalayo ug sa iyang pinuti mopakanaog si Yahweh og hukum batok sa tanang katawhan. Daghan ang patyon ni Yahweh.

¹⁷ Ang nagbalaan ug naglimpiyo sa kaugalingon aron pag-adto sa mga tanaman ingon nga mga sumosunod sa pari nga babaye sa taliwala nila – nga nangaon sa karne sa baboy, sa mga hayop nga nagkamang sa yuta ug sa ilaga – ang ilang binuhatan ug hunahuna kalit lang nga natapos, miingon si Yahweh.

Ang mga pagano mosulod sa Gingharian sa Diyos

• ¹⁸ Karon akong tapokon ang mga nasod sa matag usa ka pinulongan, aron makasaksi sila sa akong himaya. ¹⁹ Maghimo kog katingalahang mga butang alang nila. Akong ipadala ang uban nga naluwas sa kanasoran – Tarsis, Lut, Mesek, Tos, Tubal ug Havan – sa lagyong mga isla diin wala pay nakadungog bahin nako o nakakita sa akong himaya. Ilang ibutang ang akong himaya sa kanasoran. ²⁰ Ilang dad-on ang tanan mong igsoon gikan sa tanang kanasoran isip mga halad sa Ginoo diha sa mga nagkabayo, sa mga karwahe, sa mga yayongan, sa mga asno, sa mga kamelyo ngadto sa akong balaang bukid sa Jerusalem, miingon si Yahweh. Ingon nga ang mga Israelita nagdalag mga halad sa linis nga mga sudlanan ngadto sa balay ni Yahweh,

bensido man sila nga ang Ginoo mao ang nagmando sa tanan. Kon dunay molampos, moingon sila nga ang Diyos nagpalihok niya; kon dunay makasala, moingon sila nga ang Ginoo nagtukmod niya sa pagbuhad adto. Dinhi, ang "Akong tapokon" nagkahulogan nga "maghiusa sila, ug gamiton ko kini aron pagluwas sa akong katawhan."

²¹ magpili pod kog mga pari nga Levita, gikan nila, miingon si Yahweh.

²² Miingon si Yahweh: “Sama nga ang bag-ong langit ug ang bag-ong yuta nga akong himoon molungtad sa akong atubangan, motunhay sab ang inyong ngalan ug ang inyong kaliwatan.

²³ Gikan sa bag-ong subang sa bulan

ngadto sa bag-ong subang sa bulan, gikan sa Adlaw sa Pahulay ngadto sa Adlaw sa Pahulay, ang tanang tawo moduol aron pagsimba nako, miingon si Yahweh. ²⁴ Sa paggawas makita nila ang patayng mga lawas sa misupak nako. Ang ilang mga ulod dili mamatay, ni mapalong ang ilang kalayo. Mahimo silang talamayon alang sa tanan.

Ang mga nasod naghiusa pagbatok sa Jerusalem sama sa mga adlaw ni Senaquerib (tan-awa ang Is 31:4-9) ug napildi sila sa katingalahan nga paagi: apan ining higayona, ang nahibilin, nga mga saksi sa milagro, manugilon bahin sa tinuod nga Ginoo bisag asa. Dawaton sila sa katawhan sa Diyos ug makaambit sila sa mga pribilihiyo sa mga Judio (“gikan nila maghimo kog mga pari ug mga Levita”). Ang balak mitapos pinaagi sa panan-awon nga gihukman ni Yahweh:

– sa sulod sa syudad, kadtong naghatag sa

kaugalingon sa pag-alagad niya ug mianha aron pagsimba niya sa iyang templo.

– sa gawas, ang mga kalabera sa gisalikway; magpabilin sila nga timaan sa dili matarog nga hustisya sa Ginoo.

Pagkadako nga panan-awon! Apan kawang ang ang pag-iskapo pinaagi sa paghunahuna nga molampos ang tanan, ug nga ang Diyos nga maayo kaayo dili mohukom batok nato sa kataposan. Si Jesus naghisgot ining maong teksto sa Mc 9:48.